

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักกรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2697-6439 เป็นต้นมา

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา **ศิลปกรรม:** นายสุรัชย์ บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ้ง
พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ, นางสาวณิชาภัทร เกิดฤทธิ์

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 31170

โทรศัพท์ : 095-564-9349 e-mail: local.innovation.soc@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย

จังหวัดนครราชสีมา 31170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์

รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม

รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา

รศ.ดร.สมชัย ศรีนोक

รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร

รศ.ดร.กัญญาณทน กาญจนาทวีกุล

รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม

รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง

รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล

รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี

รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโสภากุล

รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

รศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต

รศ.ดร.ศักรินทร์ วรวิฒนะปริญญา

ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์

ผศ.ดร.วิษุกร นาครชน

ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง

ผศ.ดร.นงคัลักษณ์ ใจฉลาด

ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรรณ

ผศ.ดร.วรรณธร วรวิวัฒน

ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง

ผศ.ดร.เดชาพล กีบโก

ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์

ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์

ผศ.ดร.ธิดา หมั่นมี

ผศ.ดร.เสกสรร สนวา

ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด

ผศ.ดร.อภิรักษ์ ศรีพันธ์

ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.ประทีป พิฆาทองกลาง

ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์

ผศ.ดร.ฐิติวรดา พลเยี่ยม

ผศ.ดร.ญาณัญญา ศิริภัทร์ธาดา

ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์

ผศ.ดร.นิกร นิยมพันธ์

ผศ.ดร.ฐิติพร อุ่นใจ

ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา

ผศ.ดร.อัจฉราภรณ์ จันทร์ทา

ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร

ผศ.ดร.เสริมศักดิ์ พวงทอง

ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์

ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอางค์

ผศ.ดร.อิศรเดช มั่นคง

ผศ.ดร.สุภชัย ตรีทศ

ผศ.ดร.บงกช นิมิตรทะกุล

ผศ.ดร.ภัทรพล ทรัพย์สิน

ผศ.ดร.อนุกร จันทรเกษม

ผศ.ดร.อาจารย์ ประจวบเหมาะ

ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวังค์

ผศ.ดร.วิชา นาทา

ผศ.ดร.พิชัย แทงโพ

ผศ.ดร.สมชาย ศรีโพธิ์

ผศ.ดร.ปรธูมาศ พลิชฐ์ภักกุล

ผศ.ดร.จิรายุทธ พลเยี่ยม

ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์

ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ

ผศ.ดร.ธิดา หมั่นเขตรกรณ์

ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา

ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์

ผศ.ดร.ธงชัย สิงห์เดช

ผศ.มานิตย์ อรรถชาติ

ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี

ผศ.ดร.สิริภัทร ศรีทอง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผศ.ดร.อำนวย มีราคา
อ.ดร.ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา
อ.ดร.กรกต ชาบัณทิต
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด
อ.ดร.สาลิณี ชัยวัฒนพร
อ.ดร.ณัฐพัชร มณีโรจน์
อ.ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์
Dr.Kajornatthapol Pongwiritthon

อ.ดร.ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์

วิทยาลัยพิษณุบันฑิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
วิทยาลัยนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยแสดมפורม์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยพะเยา
IQRA Business School
University of Geomatika, Malaysia
โรงเรียนหอวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนเมษายน 2566 เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 29 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้มีพหุปัญญาในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
การสืบทอดชั้นครู: อัตลักษณ์ของช่างขอเชียงใหม่.....	1
มะลิวัลย์ สนิธิ, สุภาวดี เพชรเกตุ	
กระบวนการสร้างสรรค์และสืบสานผ้าทอไทลื้อบ้านศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย.....	13
สุริยา วงค์ชัย	
องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-Commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้...	29
นัทดี ลาเต๊ะ, บวรวิทย์ โรจน์สุวรรณ	
แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี.....	39
ผดุงศักดิ์ ระภาณุสิทธิ, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	
การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย.....	57
วรลักษณ์ วรรณโล, อรรพรรณ เชื้อเมืองพาน	
การตัดสินใจทางการตลาดสำหรับการประกอบธุรกิจเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ.....	71
กรรณก จันทร์ประสาท, เยวภา ปฐมศิริกุล, บัณฑิต รัตนไตร	
การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2.....	83
อำนวยการ มีราคา, ชาญวิทย์ หนูนอุดม, ชื่นนภา ชูใจ	
ปัญหาการทุจริตในภาครัฐของจังหวัดร้อยเอ็ด.....	94
จิราพร บาร์ศรี, เจนรบ พลเดช, ผ่องพรรณ มุริกันนท์	
การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัท ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี.....	103
ทัตชัย ภัคธนกฤตโกติน, ปัทมา รูปสุวรรณกุล, สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงาน บริษัทเอกชนในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร.....	114
เรืองสิน ศรีสุทัศน์	

สารบัญ (Content)

หน้า

การมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชน เขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี.....	124
ภาณุพงษ์ ดวงสิทธิโชค, สุธาภรณ์ อรุณดี, อนันต์ ธรรมชาลัย	
ความพึงพอใจในการใช้ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่).....	134
วรลันต์ เฮงเทียนศรี, ภริดา ชัยรัตน์	
การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา นาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาตาพุดพันพิทยาคารที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานกับรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน...	143
ชัชพร ภูน้อย, คำรณ สุนทรานนท์, รจนา สุนทรานนท์	
ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่.....	157
ชนากานต์ อุดมชัยศิริ, สุธาภรณ์ อรุณดี, อนันต์ ธรรมชาลัย	
การเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวกับการสอนแบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร.....	165
กมลชนก พิเชฐภู่รี, อรุณช ลิ้มศิริ	
การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.....	177
จิราพร นิลพันธ์	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร.....	193
ธนวัฒน์ ชาญณรงค์, ปัญญวัฒน์ จุฑามาศ	
แนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ PLC ของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2.....	203
ธนากร บุญเลิง, ณัฐ รัตนศิรินิชกุล	
การบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1.....	218
ยงยุทธ อุดเป้ง, ณัฐ รัตนศิรินิชกุล	

สารบัญ (Content)

หน้า

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2.....	230
วัลลภ นวลด้ง, ตรีภูมิินทร์ ตรีศิริศวร	
การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.....	243
สarıศา เจนเขว่า, ชัยฤทธิ์ แสงสว่าง, สมกุล ถาวรกิจ	
การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1.....	254
รัชัญ เพชรมี, นงลักษณ์ ใจฉลาด, สมหมาย อำดอนกลอย	
การพัฒนาความสุขของพนักงานภายในสถานประกอบการจังหวัดปทุมธานี.....	266
ภูษิสต์ ศรีเจริญ, ฤกษ์ณะ ดาราเรือง, สิทธิพร เขาอูน	
รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรม ที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย.....	280
วรรณะรัตน์ ไชยวงศ์	
บทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	300
บารมีบุญ แสงจันทร์	
การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	310
สมาน งามสนิท	
สภาพปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	324
ชาญณรงค์ ทองแคล้ว, จักรวาล สุขไมตรี, กิรติวรรณ กัลยาณมิตร	
ยุทธศาสตร์การบริหารความเสี่ยงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน ปลัดบัญชีกองทัพ.....	334
กรรช กสิวัฒน์	
แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานปลัดกระทรวง มหาดไทย.....	343
เบญจมาภรณ์ ยาใจ, วิจิตรา ศรีสอน	

สารบัญ (Content)

หน้า

สภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะติดเชื้อกรณีศึกษา: เทศบาลตำบลท่าลี่

อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย..... 352

กীরติ สุทธิ

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์..... 363

การสืบทอดขันครู: อัตลักษณ์ของช่างขอเชียงใหม่ Inheritance of Khan Kru: One Identity of Chiang Mai Chang-Sor Actors

มะลิวัลย์ สอนธิ¹ สุภาวดี เพชรเกตุ²
Maliwan Sonthi, Supawadee Petket

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มุ่งศึกษาอัตลักษณ์ของช่างขอแบบเชียงใหม่ในการสืบทอดขันครูโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายโอกาส ความสำคัญ และขั้นตอนการสืบทอดขันครูของการแสดงขอแบบเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า ขันครู แบ่งออกเป็น 2 ชนิดตามวัตถุประสงค์ของการใช้การ คือ ขันครูชั่วคราว และขันครูถาวร จากการเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่าโอกาสในการทำพิธีสืบทอดขันครูของช่างขอแบบเชียงใหม่สามารถทำได้หลายโอกาส ดังนี้ 1) พิธีไหว้ครูขอประจำปี 2) พิธีไหว้ครูขอในวันเข้าพรรษา 3) พิธีไหว้ครูขอในวันออกพรรษา 4) พิธีไหว้ครูขอในวันพระยววันในเทศกาลสงกรานต์ 5) พิธีไหว้ครูเมื่อเริ่มเรียนขอ (พิธีรับขันครูของช่างขอใหม่) 6) พิธีไหว้ครูขอเมื่อทำพิธีมอบครู หรือพิธีปลงครูขอ 7) พิธีไหว้ครูขอเพื่อแก้บน 8) พิธีไหว้ครูบนผามขอ การประกอบพิธีสืบทอดขันครูของช่างขอแบบเชียงใหม่มีความสำคัญ คือ 1) เพื่อแสดงความนอบน้อมของศิษย์ต่อครู 2) เพื่อขอให้ครูปกป้องรักษา 3) เพื่อระลึกถึงพระคุณครู และขั้นตอนในการประกอบพิธีสืบทอดขันครูช่างขอแบบเชียงใหม่จะประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ๆ ได้แก่ ขึ้นเริ่มพิธี ขึ้นทำพิธี และขึ้นเสร็จพิธี โดยแต่ละพิธีจะใช้เครื่องประกอบพิธีและเครื่องสังเวทย์ที่มีจำนวนแตกต่างกันออกไปตามกำลังทรัพย์ของผู้จัดงานและวาระโอกาสในการประกอบพิธี

คำสำคัญ (Keywords): ขันครู; ขันตั้ง; ขันครูช่างขอ; ขอปี; ฝัครู

Abstract

This article aims to study the Chiang-Mai Chang-Sor identity in the aspect of Khun Khru (Offering bowl) inheritance purposely to to describe about the occasion, the significance, and the procedure of Khun Khru inheritance. The result shows that Khun Khru can be divided by its functional objective into 2 types: temporary Khun Khru, and

Received: 2023-02-26 **Revised:** 2023-03-12 **Accepted:** 2023-03-21

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาล้านนาศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Master of Arts Program Lanna Studies Faculty of Humanities Chiang Mai University.
Corresponding Author e-mail: lovelovemeaw@hotmail.com

² หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาล้านนาศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Master of Arts Program Lanna Studies Faculty of Humanities Chiang Mai University.

permanent Khun Khru. Fieldwork data collection also reveals numerous occasions of Khun Khru inheritance ceremony of Chiang Mai Chang-Sor, namely 1) annual Khru Sor worship ceremony, 2) Khru Sor worship ceremony on the beginning of Buddhist Lent day, 3) Khru Sor worship ceremony at the end of Buddhist Lent day, 4) Khru Sor worship ceremony on the end of Songkran day, 5) Khru Sor worship ceremony when firstly study sor (The ceremony held to show respect to teacher when starting to learn sor, a type of Thai musical instrument), 6) Khru Sor worship ceremony in teacher appointment ceremony or ceremony held after finishing the course, 7) Khru worship ceremony for votive offering, and 8) Khru worship on the stage. Khun Khru inheritance ceremony of Chiang Mai Chang-Sor is essential in many ways, namely 1) to show student's respect to teacher, 2) to beg teacher to protect student, 3) to recall teacher's kindness. The procedure in Khun Khru inheritance ceremony of Chiang Mai Chang-Sor is consisted of 3 main steps: beginning the ceremony, performing the ceremony, and ending the ceremony. Each step requires the different amount of accessories and oblations depending on the host's financial status and the occasion.

Keywords: Khan Kru; Khan Tang; Khun Kru Chang Sor; Sor Pi; Ghost Kru

บทนำ (Introduction)

ขอเป็นศิลปะการแสดงและขับร้องอย่างหนึ่งของชาวล้านนา มีลักษณะเป็นเพลงปฏิพากย์ คือ มีนักร้อง หรือช่างซอชายหญิงขับร้องโต้ตอบกัน บทขอมมีลักษณะเป็นคำประพันธ์ร้อยกรองที่สืบทอดกันมาในรูปแบบมุขปาฐะ จุดเด่นอยู่ที่โวหารและเน้นที่ทำนองซึ่งผสมกับเสียงดนตรีประกอบแล้วสร้างความชื่นชอบแก่ผู้ฟัง ขอได้รับความนิยมน้อยแต่แพร่หลายตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน อาจมีบางช่วงเวลาที่ความนิยมลดลงบ้าง แต่ก็ได้รับการฟื้นฟูและการสืบทอดมาอย่างต่อเนื่อง ความนิยมอันแพร่หลายของขอนั้นทำให้มีผู้ประกอบอาชีพ “ช่างซอ” เป็นจำนวนมาก มีคณะช่างซออาชีพที่รับจ้างแสดงในงานประเพณีต่าง ๆ ในทุกจังหวัดภาคเหนือโดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่

ข้อมูลจำนวนช่างซอจากสมาคมศิลปินขับซอล้านนา (นายอินตา เลาคำ, 2564) ระบุว่า มีจำนวนสมาชิกที่เป็นช่างซอชาวเชียงใหม่ จำนวน 128 คน ในขณะที่จังหวัดอื่น เช่น น่าน มี 31 คน พะเยามี 43 คน เชียงรายมี 30 คน ลำปางมี 28 คน ลำพูนมี 26 คน แพร่มี 19 คน และตากมี 5 คน จะเห็นได้ว่าจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนผู้ประกอบอาชีพ “ช่างซอ” มากที่สุด

รูปแบบการแสดงขอแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ ขอแบบเชียงใหม่ และขอแบบน่าน โดยการแสดงขอทั้งสองแบบมีความแตกต่างกันหลายด้าน กล่าวคือ ขอแบบแรก คือ ขอแบบเชียงใหม่ เป็นการขับลำนำที่มีชายหญิงโต้ตอบกัน เรียกว่า “คู่ถ้อง” ใช้เครื่องดนตรีประกอบ คือ ปี่ซุม ประกอบไปด้วย ปี่ก้อย ปี่กลาง ปี่ตัด และซิง เป็นเครื่องบรรเลงประกอบการขับขอ มีท่วงทำนองในการขับขอที่สำคัญ ได้แก่ ตั้งเชียงใหม่ จะปู ละม้าย อื้อ พม่า เงี้ยว ปั่นฝ้าย ล่องน่านหรือพระลอ

ซออีกแบบหนึ่ง คือ ซอแบบน่าน เป็นการขับลำนำทั้งแบบเดี่ยว หรือมีคู่ร้องก็ได้ ใช้เครื่องดนตรีประกอบ คือ สะล้อ กับพิณ ทำนองซอมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ เรียกว่า ซอล่องน่าน ไทลื้อ ฤๅษีหลงถ้ำ พระลอเดินดง กล่อมนางนอน เจ้าสุวดี-นางบัวคำ บั่นฝาย (กุลธิดา สืบหล้า, 2560) นอกจากนี้ยังมีทำนองซอแบบเชียงใหม่จะอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน พะเยา ตากและแม่ฮ่องสอน ส่วนซอแบบน่านจะอยู่แถบจังหวัดแพร่ น่าน และพะเยา ส่วนที่ติดกับน่าน

การแสดงมีชนบ (Convention) ในการแสดงที่เป็นแบบแผน แต่ก็มีลักษณะค่อนข้างพัฒนาออกไปหลากหลายแนว แต่ผู้ประกอบการอาชีพศิลปิน “ช่างซอ” ก็มีการสร้างอัตลักษณ์ของการแสดงซอแบบเชียงใหม่ให้เป็นที่รับรู้ของผู้พบเห็นและกลุ่มผู้นิยมการแสดงซอ ซึ่งมีลักษณะที่มีทั้งส่วนที่เป็นความคลาสสิกและส่วนที่มีพลวัตไปตามสังคมแวดล้อม ความคลาสสิก หมายถึง ความยึดมั่นในขนบธรรมเนียมดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจากศิลปินรุ่นก่อนของช่างซอที่ยังคงสืบสานกันมาอย่างมั่นคงและยาวนาน คือ การสืบทอดชั้นครู ซึ่งเป็นคำกล่าวโดยรวมที่หมายถึง การประกอบพิธีกรรมไหว้ครูในโอกาสต่าง ๆ โดยมีชั้นครูเป็นเครื่องประกอบพิธีหลักที่สำคัญในการประกอบพิธีไหว้ครูในทุก ๆ โอกาส การเคารพนับถือครูอย่างเคร่งครัดถือว่าการสืบทอดชั้นครูที่ ศิลปินช่างซอ หรือผู้ทำงานรับจ้างขับซอจะละทิ้งไม่ได้ ด้วยเหตุผลหลายประการ

ชั้นครูของช่างซอ คือ เครื่องสักการะครูของนักแสดงอาชีพ “ช่างซอ” โดยทั่วไปแล้วนักแสดงล้านนาประเภทต่าง ๆ รวมทั้งช่างซอจะมี “ครู” เป็นสิ่งเคารพบูชาตามขนบธรรมเนียมที่สืบทอดกันมา ในบทความนี้ จะกล่าวถึงเฉพาะชั้นครูของช่างซอที่รับการแสดงซอแบบเชียงใหม่เท่านั้น เพื่อบอกเล่าถึงจารีตประเพณี การนับถือผีครูของช่างซอแบบเชียงใหม่ การนับถือผีครูถือว่าเป็นอัตลักษณ์สำคัญที่สืบทอดกันมา เนื่องจากเชื่อกันว่าถ้าสักการะครูอย่างดี ถูกต้องตามจารีตที่สืบทอดมา จะทำให้ประสบความสำเร็จและมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพช่างซอ

ชั้นครูมีความหมายและความสำคัญต่อช่างซอเป็นอย่างมาก มีการประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวกับชั้นครูอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ละเว้นไม่ได้ ชั้นครูจึงเกี่ยวข้องกับวิถีการประกอบอาชีพและวิถีชีวิตของช่างซอ การแสดงความเคารพครูมีรายละเอียดและโอกาสหลากหลาย ซึ่งช่างซอจะมีธรรมเนียมในการปฏิบัติเกี่ยวกับชั้นครูตามความเชื่อของตนเอง แม้ว่าการแสดงซอจะมีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่สิ่งที่เป็นอัตลักษณ์หนึ่งของศิลปินช่างซอ คือ การมีชั้นครูที่ใช้แสดงความเคารพครู ยังคงเป็นธรรมเนียมปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และมีความหมายเต็มเปี่ยมเช่นเดียวกับศิลปินช่างซอที่มีมาตั้งแต่ยุคก่อน

ในบทความนี้จะกล่าวถึงลักษณะเฉพาะอันเป็นอัตลักษณ์ของการสืบทอดชั้นครูของนักแสดงซอแบบเชียงใหม่ เนื่องจากความเชื่อเรื่องครูยังมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง ตามแบบวิถีของช่างซอเชียงใหม่ที่ขับซอเป็นอาชีพ ซึ่งมีความเคารพครูตามจารีตโบราณตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่ออธิบายโอกาส ความสำคัญ และขั้นตอนการประกอบพิธีการสืบทอดชั้นครูของการแสดงขอแบบเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ส่วนตัวในอาชีพนักแสดงขอแบบเชียงใหม่และเก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ ในช่วง ปี พ.ศ. 2562 ถึง ปี พ.ศ. 2565

นิยามศัพท์เฉพาะ (Definition)

ชั้น หมายถึง พาน หรือภาชนะที่ใช้บรรจุเครื่องสักการะตามประเพณี ซึ่งภาชนะนั้นอาจจะเป็น พาน จาน กาละมัง ตะกร้า กระบุง หรือเครื่องจักสาน ที่ใช้บรรจุสิ่งของได้

ชั้นครู หมายถึง ภาชนะบรรจุเครื่องสักการะที่สร้างขึ้นเพื่อไหว้ครู ซึ่งมีหลายวาระ ตามธรรมเนียมที่สืบทอดกันมา

ชั้นตั้ง หมายถึง เครื่องสักการะที่ใช้ในการเริ่มต้นประกอบกิจกรรมใดๆ ที่ต้องมีการแสดงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือ เช่น ชั้นตั้งเมื่อเริ่มงานก่อสร้างใดๆ ในบทความนี้ จะหมายถึงเครื่องสักการะที่ใช้บูชาครูของช่างขอ

ช่างขอแบบเชียงใหม่ หมายถึง ศิลปินที่รับจ้างขับขอ โดยใช้เครื่องดนตรีประกอบ คือ ปี่ขุม และขับขอแบบมีคู่ถ้องในทำนองแบบขอเชียงใหม่

ผลการวิจัย (Research Results)

ชั้นครู คือ สัญลักษณ์แทนตัวครู ศาสตร์แขนงโบราณจะมีชั้นครูตั้งไว้ในบ้านเพื่อสักการบูชาครูผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้ โดยตั้งไว้ด้วยเชิญครูให้มาสถิตอยู่ เพื่อเพิ่มพลังวิชาความรู้ โดยเฉพาะวิชาอาคม เชื่อกันว่าครูจะช่วยรักษาวิชาอาคมและปกป้องศิษย์หากไม่มีชั้นครูจะทำให้การประกอบพิธีไม่สำเร็จ และหากใช้อาคมเกินตัวจะทำให้เกิด “ของเข้าตัว” อาจจะทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตได้ ดังนั้นการเคารพครูถือเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก จิต ชั้นครูจึงต้องตั้งไว้ที่สูงสุดของบ้าน ห้ามวางไว้ในที่ต่ำ หากจะโยกย้ายชั้นครูต้องห่อผ้าขาวก่อนทุกครั้ง อย่างไรก็ตามไม่ควรย้ายชั้นครูอย่างเด็ดขาดหากไม่มีเหตุจำเป็น

ชั้นครู แบ่งเป็น 2 ชนิด ตามวัตถุประสงค์การใช้งาน คือ ชั้นครูชั่วคราว และชั้นครูถาวร ชั้นครูชั่วคราว หรือ ชั้นตั้ง คือ ชั้นครูในพิธีต่าง ๆ ทั้ง พิธีมงคล เช่นงานแต่งงาน งานบวช และพิธีอวมงคล เช่น พิธีศพส่งสการ เป็นต้น ชั้นครูชั่วคราวนี้เมื่อใช้งานจนเสร็จสิ้นพิธีการแล้ว จะทำการยกเลิกการใช้ เรียกว่า “การลาชั้น” หรือทำการ “ปลดชั้นตั้ง” เมื่อปลดชั้นตั้งแล้วสามารถนำเครื่องสักการะในชั้นตั้งมากินมาใช้ได้ ส่วนชั้นครูถาวร คือ ชั้นครูที่จัดทำขึ้นแต่ไม่มีพิธีลาชั้น เป็นชั้นครูที่วางบูชาไว้ตลอดทั้งปี เป็นชั้นครูสำหรับผู้ที่ต้องการเรียนวิชาคาถาอาคมจะทำพิธีเปลี่ยนเพียงปีละ

ครั้ง ตามกำหนดของแต่ละคน ส่วนมากจะถือเอาวันพญาวัน ในช่วงสงกรานต์ทำพิธีเปลี่ยนชั้นครู ในบทความนี้จะกล่าวถึงโอกาสในการประกอบพิธีสืบทอดชั้นครูความสำคัญของพิธีสืบทอดชั้นครู และขั้นตอนการประกอบพิธีการสืบทอดชั้นครูของการแสดงขอแบบเชียงใหม่

5.1 โอกาสในการประกอบพิธีสืบทอดชั้นครู

พิธีกรรมการไหว้ครูถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ซึ่งช่างขอแต่ละคนจะต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามคำสั่งของครูที่เป็นผู้มอบชั้นครูให้ช่างขอมา (เรียกว่าครูเค้าผู้ปลงชั้นให้) ซึ่งครูขอแต่ละสำนักจะมีกฎข้อบังคับระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีกรรมการไหว้ครูขอที่แตกต่างกัน จากการเก็บข้อมูลภาคสนามทำให้เห็นว่าการทำพิธีสืบทอดชั้นครูของช่างขอแบบเชียงใหม่สามารถทำได้หลายโอกาส ดังนี้

1) พิธีไหว้ครูขอประจำปี

การไหว้ครูประจำปี หมายถึง การไหว้ครูขอเพื่อทำการเปลี่ยนชั้นครู และถวายเป็นเครื่องสังเวยแด่ครูประจำปี ซึ่งในโอกาสนี้จะจัดเครื่องสังเวยและจัดงานยิ่งใหญ่กว่าทุกโอกาสที่ประกอบพิธีการไหว้ครูขอปี การประกอบพิธีกรรมไหว้ครูขอจะจัดทำขึ้นตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือน กรกฎาคมหรือก่อนเข้าพรรษาของทุกปี

2) พิธีไหว้ครูขอในวันเข้าพรรษา

การไหว้ครูขอในวันเข้าพรรษา คือวันแรม 15 ค่ำเดือน 8 ซึ่งช่างขอช่างปีมีความเชื่อในช่วงเข้าพรรษาศูขอปีจะไปจำศีลที่บนสวรรค์และจะกลับมายังหิ้งครูที่บ้านช่างขอช่างปี ในวันขึ้น 15 ค่ำ และวันแรม 15 ค่ำ ซึ่งในวันขึ้น 15 ค่ำ และวันแรม 15 ค่ำ ช่างขอช่างปีจะถวายเป็นเครื่องสังเวยแก่ครูขอหรือไม่ก็ได้

3) พิธีไหว้ครูขอในวันออกพรรษา

ไหว้ครูในวันออกพรรษา หมายถึงการไหว้ครูขอปีในวันเข้าพรรษาคือวันแรม 15 ค่ำเดือน 11 ซึ่งช่างขอช่างปีมีความเชื่อ ในช่วงเข้าพรรษาศูขอปีจะไปจำศีลที่บนสวรรค์เมื่อถึงวันออกพรรษาศูขอปีจะกลับมายังหิ้งครูที่บ้านช่างขอช่างปีเพื่อมาปกป้องรักษาช่างขอช่างปีและช่วยเหลือในเรื่องการประกอบอาชีพ การเป็นช่างขอช่างปีเหมือนเดิมจึงมีการถวายเป็นเครื่องสังเวยแก่ครูบาอาจารย์ในวันออกพรรษา

4) ไหว้ครูขอในวันพระญานวันในเทศกาลสงกรานต์

พิธีกรรมการไหว้ครูขอในวันพระญานวันช่วงเทศกาลสงกรานต์ เป็นการสุมา (ขอขมา) ครูขอที่ช่างปีช่างช่างขอได้ล่วงเกินต่อครูขอปีด้วยกาย วาจา และใจเพื่อไม่ให้เป็นการบาปกรรมต่อช่างปีช่างขอ เหมือนการทำพิธีดำหัวครูของคนที่ดำหัวผู้ที่เคารพนับถือในวันสงกรานต์ ซึ่งช่างขอก็ดำหัวครูขอเพื่อแสดงความเคารพในโอกาสวันขึ้นปีใหม่สงกรานต์เช่นเดียวกัน

5) พิธีไหว้ครูเมื่อเริ่มเรียนขอ (พิธีรับชั้นครูของช่างขอใหม่)

พิธีกรรมการไหว้ครูเมื่อเริ่มเรียนขอ เป็นการไหว้ครูเพื่อขอมอบตัวเป็นศิษย์ในการเรียนขอ กับครูขอในสำนักต่าง ๆ เป็นพิธีกรรมเพื่อขอให้ครูขอช่วยให้การเรียนขอนั้นเป็นไปอย่างราบรื่นไม่มีอุปสรรคจนประสบความสำเร็จในการเรียนขอและมีโอกาสได้เป็นช่างขอมืออาชีพที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมแก่ประชาชน

6) พิธีไหว้ครูขอเมื่อทำพิธีมอบครู หรือพิธีปลงครูขอ

พิธีกรรมการปลงครูขอ หมายถึง การมอบผีครูขอให้ศิษย์เมื่อร่ำเรียนขอจนมีความชำนาญสามารถออกแสดงขอเป็นอาชีพได้เป็นอย่างดี ผู้เป็นครูจะทำพิธีปลงครูให้ศิษย์ เพื่อให้เป็นผู้สืบทอดการเป็นครูขอคนต่อไป โดยศิษย์ที่ครูได้ปลงครูให้จะสามารถตั้งขึ้นครูสอนศิษย์ของตนได้ หลังจากรับการปลงจากครูไปประกอบพิธีการไหว้ผีครูขอครบ 3 ปีขึ้นไป

7) พิธีไหว้ครูขอเพื่อแก้บน

พิธีไหว้ครูขอเพื่อแก้บน จะทำขึ้นเมื่อช่างขอได้บนหรือขอครูขอให้ช่วยในเรื่องต่างๆ เช่น บางคนบนว่าถ้าในเดือนนี้มีงานขอเข้า 20 งานตนจะทำพิธีถวายเครื่องสังเวยให้แก่ครู เมื่อครบ 1 เดือน หากช่างขอมิได้แสดงต่างๆ 20 งานขึ้นไป ช่างขอก็จะทำพิธีถวายเครื่องสังเวยให้แก่ผีครูขอตามที่ได้บนหรือขอไว้ แต่ถ้าช่างขอบนผีครูแล้ว ไม่ได้ผลดังที่ขอไว้ ช่างขอคนนั้นก็จะถวายเครื่องสังเวยเพียงเล็กน้อยหรือไม่ก็ไม่แก้บนเลย

8) พิธีไหว้ครูบนผามขอ

การแสดงความเคารพครูและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่บริเวณใกล้กับเวทีการแสดง เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่นักแสดง นอกจากนี้ยังเป็นการขอพร ขออำนาจจากครูให้ช่วยปกป้องคุ้มครองตลอดการทำการแสดง

5.2 ความสำคัญของการประกอบพิธีสืบทอดชั้นครูของช่างขอแบบเชียงใหม่

อาชีพช่างถือเป็นช่างขอช่างฝีมือประเภทหนึ่งเช่นเดียวกับช่างแต้ม (ช่างวาดเขียน) ช่างต๋อง (ช่างแกะสลัก) ช่างเหล่านี้ต้องมีครูเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ วิชาชีบบางอย่างแม้ว่าไม่ได้มีครูสอนหรือถ่ายทอดให้โดยตรง แต่ผู้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ก็มีแบบอย่างในการทำงานของตนจึงเปรียบได้กับว่าแบบอย่างนั้นเป็นครูของตนเอง ดังนั้นศิษย์ที่ดีจึงควรระลึกถึงพระคุณของครูอยู่เสมออันเป็นที่มาของพิธีไหว้ครู พิธีไหว้ครูของช่างขอนั้นจะเรียกว่าพิธีสืบทอดชั้นครู

ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ สังเกตและสัมภาษณ์ผู้รู้ในวงการช่างขอ ได้แก่ แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ และพ่อครูอินตา เลาคำ สามารถสรุปความสำคัญของการประกอบพิธีสืบทอดชั้นครูของช่างขอแบบเชียงใหม่ได้ 3 ประการ ดังนี้

1) เพื่อแสดงความนอบน้อมของศิษย์ต่อครู การทำพิธีสืบทอดชั้นครูเป็นการแสดงความนอบน้อมถ่อมตนต่อครูบาอาจารย์ โดยเฉพาะการไหว้ครูเมื่อเริ่มเรียนขอ การฝากตัวเป็นศิษย์ครูผู้ครูจะช่วยปกป้องรักษาศิษย์ไม่ให้เกิดอันตรายใด ๆ ในระหว่างทำการแสดง

2) เพื่อขอให้ครูปกป้องรักษา ในอดีตมีความเชื่อว่าบางครั้งอาจมีการลองของทำคุณไสยใส่ช่างขอจึงต้องไหว้ครูเพื่อให้ครูคุ้มครองและปกป้องรักษาให้การแสดงขอไม่มีอุปสรรคปัญหามาขัดขวาง คำขอหลังไหลออกมาไม่ได้ติดขัด และช่วยเหลือในเรื่องการประกอบอาชีพการเป็นช่างขอให้สำเร็จลุล่วง ไม่มีอุปสรรคในระหว่างทำการแสดง

3) เพื่อระลึกถึงพระคุณครู การจัดพิธีสืบทอดชั้นครูของช่างขอแบบเชียงใหม่โดยเฉพาะการจัดงานไหว้ครูประจำปีจัดขึ้นเพื่อระลึกถึงครูบาอาจารย์ ทั้งครูที่เป็นมนุษย์และครูที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อีกทั้งยังเป็นการขอบคุณผีครูขอที่คอยปกป้องรักษาคู่มือครองให้อยู่เย็นเป็นสุข ดังนั้นการไหว้ครูขอประจำปีเป็นข้อปฏิบัติที่ไม่สามารถละเว้นได้

5.3 ขั้นตอนการประกอบพิธีสืบทอดชั้นครูของช่างขอแบบเชียงใหม่

การประกอบพิธีสืบทอดชั้นครูช่างขอแบบเชียงใหม่จะต้องมีการเตรียมข้าวของเครื่องใช้สำหรับการประกอบพิธีและมีขั้นตอนการประกอบพิธี ดังนี้

5.3.1 เครื่องประกอบพิธีและเครื่องสังเวทสืบทอดชั้นครูของช่างขอแบบเชียงใหม่

ในการทำพิธีสืบทอดชั้นครู ผู้จัดพิธีต้องเตรียมเครื่องประกอบพิธี 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นเครื่องประกอบพิธี และส่วนที่สองเป็นเครื่องสังเวท

1) เครื่องประกอบพิธี คือ อุปกรณ์หรือเครื่องใช้ที่ใช้ในการทำพิธีมักเรียกอุปกรณ์เหล่านี้ว่าขัน เนื่องจากจะต้องทำอุปกรณ์เหล่านี้ใส่ลงในภาชนะอย่างใดอย่างหนึ่งอาจเป็นกะละมัง ตะกร้า พาน แต่ส่วนใหญ่มักนิยมใส่ลงในขันใบใหญ่ ดังนั้นจึงเรียกเครื่องประกอบพิธีนี้ว่าขันครู ภายในขันครูมีเครื่องประกอบพิธีมักประกอบด้วยหมาก สวยดอกหรือกรวยดอกไม้ซึ่งภายในบรรจุข้าวตอก ดอกไม้สีขาวและเทียน สวยพลุหรือกรวยใส่พลุภายในบรรจุหมากและพลุผ้าขาวว้าผ้าแดงว้า คือ ผ้าสีขาวและผ้าสีแดงอย่างละ 2 เมตร เงิน สาด หมอน ใบข้าวสาร ข้าวเปลือก ข้าวตอก อย่างละขวด ด้ายสายสิญจ์ เทียน และน้ำขมิ้นส้มป่อย

จำนวนของเครื่องประกอบพิธีแตกต่างกันไปตามกำลังทรัพย์ของผู้จัดเครื่องประกอบพิธี ตามคำขอของผู้เป็นครูทำพิธี และตามโอกาสในการทำพิธี ดังนั้นในการจัดเครื่องประกอบพิธีจะมีจำนวนแตกต่าง

กันในแต่ละงาน และอาจจะบรรจุอยู่ในขันหรือภาชนะใบเดียวกัน หรือจัดแยกเป็นหลายใบก็ได้

2) เครื่องสังเวท คือ สิ่งของที่ถวายให้แก่เทวดาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือ เครื่องสังเวทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นอาหารประกอบด้วยไก่ต้มและไก่ปิ้งอย่างละ 1 ตัว สุราขาวและสุราแดงอย่างละ 1 ขวด ขนมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ข้าวเหนียว มะพร้าว 1 ทลาย กล้วย 1 เครือ

อ้อย และผลไม้ เครื่องสังเวยนี้จะเตรียมไว้อย่างละ 1 ชุด หรือมากกว่านี้ก็ได้ตามแต่กำลังทรัพย์และโอกาสในการจัดพิธีเช่นเดียวกับเครื่องประกอบพิธี

5.3.2 ขั้นตอนการประกอบพิธีสืบทอดชั้นครูของช่างซอยแบบเชียงใหม่

ในการประกอบพิธีสืบทอดชั้นครูของช่างซอยแบบเชียงใหม่มีขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มพิธี ขั้นทำพิธี และขั้นเสร็จพิธี ดังนี้

1) **ขั้นเริ่มพิธี** เป็นขั้นตอนการเตรียมเครื่องประกอบพิธีและเครื่องสังเวยจากลูกศิษย์และผู้เข้าร่วมพิธี เมื่อเตรียมเครื่องประกอบพิธีและเครื่องสังเวยพร้อมแล้ว ลูกศิษย์และผู้เข้าร่วมพิธีร่วมกันยกเครื่องประกอบพิธีและเครื่องสังเวยขึ้นวางบนหิ้งครูหรือบริเวณที่จัดเตรียมไว้

ภาพที่ 1 เครื่องประกอบพิธี

2) **ขั้นทำพิธี** ผู้ประกอบพิธีจะนำไหว้พระและนำขันสุมา³ยกขึ้นเหนือหัว เพื่อกล่าวคำขอขมาครู จากนั้นนำน้ำมันสัปปายในขันสุมาไปพรมเครื่องประกอบพิธีและเครื่องสังเวย ต่อจากนั้นจะทำ“ฟายครู” คือ การนำชั้นครูยกขึ้นเหนือศีรษะและกล่าวคำไหว้ครูและเชิญครูมารับเครื่องสังเวย ลำดับต่อไปผู้เข้าร่วมพิธีจะนำดอกไม้รูปเทียนไปวางบนแท่นประกอบพิธีเพื่อขอพรจากครู ตลอดการทำพิธีจะมีการบรรเลงเพลงขอ

3) **ขั้นเสร็จพิธี** ผู้ประกอบพิธีจะนำน้ำมันสัปปายมาเสกคาถาแล้วนำไปพรมให้กับผู้ร่วมงาน จากนั้นจึงลาเครื่องสังเวยที่นำมาถวายครู และนำเครื่องสังเวยนั้นไปประกอบอาหารเลี้ยงผู้มาร่วมพิธีไหว้ครู ถือเป็นการเสร็จพิธี

³ ขันสุมา คือ พานดอกไม้ รูปเทียน ข้าวตอกที่จัดไว้เพื่อขอขมาลาโทษต่อวัตถุหรือบุคคลในโอกาสต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดเป็นบาปกรรมต่อตนเองและแก่ส่วนรวม

ขั้นตอนการประกอบพิธีจะมีรายละเอียดแตกต่างกันตามโอกาสในการจัดงาน กล่าวคือพิธีสืบทอดชั้นครูในวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันพระยวันจะไม่มีการขอถวายครู และไม่มีการเชิญแขกมาร่วมงาน พิธีสืบทอดชั้นครูเมื่อเริ่มเรียนขอหลังจาก“ฟายครู”แล้ว ผู้ประกอบพิธีจะยกชั้นครูที่ทำขึ้นใหม่วางไว้บนหัวศิษย์เพื่อทำการครอบครูและให้ศิษย์กล่าวคำไหว้ครู ตามผู้ประกอบพิธีเมื่อกกล่าวเสร็จครูจะนำเอาชั้นครูซอไปไว้บนหิ้ง เมื่อครบกำหนด 1 ปี ศิษย์ก็จะทำพิธีเปลี่ยนเครื่องบูชาในชั้นครูซอปีของตน พิธีสืบทอดชั้นครูเมื่อทำพิธีปลงครูซอ ก่อนทำ “ฟายครู” ผู้ประกอบพิธีจะนำสวยดอก 2 สวยห่อด้วยผ้าขาวส่งให้ศิษย์ผ่านทางหน้าต่าง⁴

ภาพที่ 2 การครอบครูให้ศิษย์ในพิธีพิธีสืบทอดชั้นครูเมื่อเริ่มเรียนขอ

พิธีไหว้ครูบนผามขอจะแตกต่างจากพิธีอื่น กล่าวคือในขั้นเริ่มพิธีจะไม่เตรียมเรื่องประกอบพิธีหรือเครื่องสังเวยจำนวนมาก แต่เป็นการไหว้ก่อนขึ้นแสดง ในขั้นทำพิธี เมื่อช่างขอแสดงซอจบ 1 ยก เรียกว่า “ซอลงผามจบ” ช่วงเวลาพักยกช่างขอจะ “ฟายครู” คือ เชิญครูมารับเครื่องสังเวย โดยส่วนใหญ่เป็นสุรา หมาก และพลู และขึ้นเสร็จพิธี เมื่อการแสดงซอจบแล้วช่างขอจะนำชั้นครูซอกลับไปไว้ที่ไว้ที่แท่นบูชาครูของตนเองเพื่อขอบคุณผีครูที่ทำให้การแสดงซอสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

⁴ หน้าต่างในภาษาล้านนาเรียกว่า ป่อง มีความหมายแฝงว่าปลอดโปร่ง ดังนั้นการนำดอกไม้ส่งให้ทางหน้าต่าง เพื่อให้ทำสิ่งใดจะได้ปลอดโปร่งโดยเฉพาะการขอจะได้ไม่ติดขัด

ภาพที่ 3 การฝายครูในพิธีไหว้ครูบนผามขอ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การสืบทอดชั้นครู หมายถึง การสืบทอดคุณค่าและความหมายของครูขอ ซึ่งมีสถานะเป็น “ผีครู” คือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่างซอยึดถือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจในการประกอบอาชีพแสดงขอ และปกป้องคุ้มครองช่างขอในขณะทำการแสดง โดยพิธีสืบทอดชั้นครูของช่างขอแบบเชียงใหม่ นั้นมีอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในการไหว้ครูทุกครั้ง คือ “ชั้นครู”

การไหว้ครูขอจะจัดขึ้นตามวาระและเทศกาลต่าง ๆ ได้แก่ พิธีไหว้ครูขอประจำปี พิธีไหว้ครูขอในวันเข้าพรรษาและวันออกพรรษา พิธีไหว้ครูขอในวันพญาวัน พิธีไหว้ครูขอเมื่อเริ่มเรียนขอ พิธีไหว้ครูเมื่อทำพิธีมอบครูหรือพิธีปลงครู พิธีไหว้ครูขอเพื่อแก้บน และพิธีไหว้ครูบนผามขอ ซึ่งการประกอบพิธีกรรมไหว้ครูขอมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก คือ เพื่อแสดงความนอบน้อมของศิษย์ที่มีต่อครู ประการที่สองคือ เพื่อให้ครูปกป้องรักษาศิษย์ให้ประกอบอาชีพช่างขอได้อย่างลุล่วง และประการสุดท้าย คือ เพื่อระลึกถึงพระคุณครูบาอาจารย์ที่มอบวิชาความรู้ให้

การประกอบพิธีไหว้ครูแต่ละครั้งจะประกอบด้วยด้วยเครื่องประกอบพิธีและเครื่องสังเวย ซึ่งจะมีจำนวนแตกต่างกันออกไปตามกำลังทรัพย์ของผู้ประกอบพิธีและวาระโอกาสในการจัดพิธี ส่วนขั้นตอนการประกอบพิธีไหว้ครูสืบทอดชั้นครูของช่างขอแบบเชียงใหม่ นั้นมีขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นเริ่มพิธี ขั้นทำพิธี และ ขั้นเสร็จพิธี โดยแต่ละขั้นตอนจะมีรายละเอียดแตกต่างกันตามวาระโอกาสการจัดงาน

การไหว้ครูขอปีแบบเชียงใหม่จะมีความแตกต่างจากการไหว้ครูขอแบบน่าน กล่าวคือ ชั้นครูบนผามขอ หรือการแสดงบนเวทีที่ในแต่ละครั้ง หากเป็นช่างขอแบบเชียงใหม่ เจ้าภาพหรือผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้จัดเตรียมชั้นครูไว้ให้ช่างขอ 2 ชุดเสมอในการแสดงขอแต่ละครั้ง เพื่อเตรียมไว้ให้ฝ่ายหญิงและฝ่ายชายคู่แรกที่ขึ้นผามขอ ถ้ามีช่างขอหลายคู่ คู่ที่ขอถัดมาไม่จำเป็นต้องมีชั้นครูเพราะถือ

ว่าได้ทำการการระครูไปแล้วด้วยช่างซอคู่แรก ถ้าหากคู่แรกแสดงซอเสร็จแล้วเดินทางกลับบ้านก็จะนำชั้นครูกลับไปด้วย ช่างซอคู่ต่อมาจึงไม่มีชั้นครูอยู่บนเวทีที่ทำการแสดงซอแล้ว ส่วนช่างซอแบบเมืองน่าน ตัวช่างซอจะเป็นผู้เตรียมชั้นครูมาจากบ้านเอง เจ้าภาพหรือผู้ว่าจ้างไม่ได้เป็นผู้จัดเตรียมชั้นครูให้ โดยทั่วไปชั้นครูของช่างซอน่านมักจะเป็นพานใส่ข้าวตอกดอกไม้ ค่าครู ผ้าขาวผ้าแดง แล้วจัดตั้งไว้บนเวทีแสดงตลอดตั้งแต่ต้นจนจบการแสดงซอ ซึ่งเป็นการไหว้ครูและสืบทอดแบบดั้งเดิม ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ชั้นครูของช่างซอปีแบบเชียงใหม่ มีพัฒนาการขึ้นที่มากขึ้นกว่าแบบที่เป็นมาแต่ดั้งเดิม อาจเนื่องด้วยการปรับตัวของช่างซอเชียงใหม่ทั้งรูปแบบการแต่งกาย รูปแบบการแสดง เนื้อหาสาระในบทซอที่เปลี่ยนแปลงเพื่อให้เข้ากับบริบทสังคมยุคใหม่ ส่งผลให้วิธีการไหว้ครูบนผามของช่างซอก็มีการปรับตัวด้วย มีการปรับเปลี่ยนจากรูปแบบเรียบง่ายกลายเป็นเรื่องราวที่เป็นทางการมากขึ้น การไหว้ครูบนผามซอจากรูปแบบธรรมดาจึงกลายเป็นเรื่องสำคัญที่มีความละเอียดและเป็นทางการมากขึ้นจากเดิม ชั้นครูที่ใช้ไหว้ครูบนผามจึงมีรายการสิ่งของมากมายกว่าการไหว้ครูบนผามแบบช่างซอสมัยโบราณ

กล่าวโดยสรุป คือ พิธีกรรมเพื่อแสดงถึงการเคารพครู มีรากเหง้าดั้งเดิมจากพิธีเลี้ยงผีบรรพบุรุษตามความเชื่อในศาสนาผีของชุมชนดึกดำบรรพ์หลายพันปีมาแล้ว สิ่งของสำคัญที่สุดในพิธีไหว้ครู คือ ชั้นครู เพราะสิ่งนี้ ถือเป็นสัญลักษณ์ในการถือสัตย์ที่มีต่อสายวิชาชีพ เป็นเครื่องรำลึกบูชาครู เป็นวัตรปฏิบัติในการสอบทานความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อมีจิตวิญญาณร่วมกันจึงมีน้ำหนึ่งใจเดียว มีความเคารพ เชื่อฟัง ฟังพาอาศัยกัน ชั้นครูเปรียบเป็นอาญาสิทธิ์ ที่จะละเมิดมิได้ ด้วยเป็นเครื่องแสดงวิถียุทธศาสตร์ต่อสังคมว่าตนได้สืบทอดสายวิชามาโดยชอบธรรม พิธีไหว้ครูจึงถือเป็นพิธีกรรมที่สำคัญมากสำหรับศิลปินช่างซอ ซึ่งช่างซอทุกคนจะต้องให้ความเคารพนับถือครูซอ ต่อครูที่ยังมีชีวิตอยู่และครูที่ล่วงลับไปแล้ว พิธีกรรมการไหว้ครูซอ ตามขั้นตอนและจารีตที่เคยปฏิบัติสืบทอดมาจากพ่อครู แม่ครู เชื่อกันว่าทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในการประกอบอาชีพศิลปินซอยิ่ง ๆ ขึ้นไป แม้จะมีพลวัตในเรื่องเครื่องสักการะและจำนวนครั้งในการไหว้ครูที่มีจำนวนมากขึ้น ต้องเตรียมสิ่งของมากขึ้น แต่สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการปฏิบัติตามยุคสมัยเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจแก่ช่างซอด้วยเหตุผลเรื่องขวัญกำลังใจและความเชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของครูซอปี จึงทำให้การอนุรักษ์จารีตพิธีกรรมการไหว้ครูของนักแสดงซอที่เป็นอัตลักษณ์ยังคงมีสืบทต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

- 1.งานวิจัยฉบับนี้สามารถนำไปเผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจศิลปะการแสดงซอและการพัฒนารูปแบบการแสดงซอเพื่อสร้างอัตลักษณ์แก่คณะการแสดงของตนเอง
2. ควรมีการศึกษาอัตลักษณ์การแสดงซอแบบน่านและการศึกษาเปรียบเทียบการแสดงซอแบบเชียงใหม่และแบบน่านเพื่อให้เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างของการแสดงซอล้านนา

เอกสารอ้างอิง (References)

กุลธิดา สืบหล้า. (2560). สละล้อ ซอ ปิ่น ดนตรีพื้นบ้านเมืองน่าน. วารสารวัฒนธรรม.

ฉบับที่ 4 ปี 2560 กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

เกียรติศักดิ์ ไชยเมืองชื่น. (2558) ซอปี: การแสดงพื้นบ้านล้านนา. รายงานวิชาการติชชวิทยา

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558

พระครูอดุลสีลิตถิต. (2565). *ชั้นตั้งล้านนา: เครื่องบูชาครูในพิธีกรรม*. เชียงใหม่. หจก.นพกฤตงานพิมพ์.

สนั่น ธรรมธิ. (2550). *นาฏดุริยางคกรรมล้านนา*. เชียงใหม่: สุเทพการพิมพ์.

สมาคมศิลปินขับซอล้านนา. *ซอปีของชาวล้านนา*. สืบค้น 5 มกราคม 2564, จาก

<http://sornanna.com/article/history> 12/12/2561

สุจิตต์ วงเง้งเทศ. (2552). *สุจิตต์ “ไหว้ครู – กรอบครู”*. ปราจีนบุรี: กองทุนแบ่งปันเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะ

ผู้ให้สัมภาษณ์

เกียรติศักดิ์ ไชยเมืองชื่น วันที่ 25 มีนาคม 2565

บัวซอน ถนอมบุญ วันที่ 14 มีนาคม 2565

ปุยฝ้าย มะลิวัลย์ วันที่ 30 มีนาคม 2565

อินตา เลาคำ วันที่ 5 สิงหาคม 2564

กระบวนการสร้างสรรค์และสืบสานผ้าทอไทลื้อบ้านศรีดอนชัย
อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
Tai Lue Weaving's Creation and Inheritance At Ban Sri Donchai,
Chiang Khong District, Chiang Rai

สุรียา วงศ์ชัย¹
Suriy Wongchai

บทคัดย่อ (Abstract)

ผ้าทอไทลื้อบ้านศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีอัตลักษณ์สำคัญซึ่งสืบทอดกันมาหลายชั่วคน คือการทอเทคนิคเกาะลัว่งกลางสืบทอดมาแต่บรรพบุรุษ โดยมีการพัฒนารูปแบบต่างๆ เรื่อยมา จนในยุคแห่งการค้าสมัยใหม่ผ้าทอไทลื้อศรีดอนชัยได้มีอนุรักษ์และการพัฒนารูปแบบการทอให้สอดคล้องกับโลกยุคปัจจุบันอย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่ สังเกต สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ จนพบว่าภายในชุมชนศรีดอนชัยมีกระบวนการสร้างสรรค์ที่หลากหลายทั้งออกแบบลวดลาย การคลี่คลายลวดลายเดิมมาประยุกต์เป็นลวดลายใหม่ๆ หรือนำผ้าทอมาประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ แต่กระบวนการของบ้านศรีดอนชัยไม่ได้มีเพียงการรังสรรค์ความวิจิตรของผืนผ้า แต่มีสิ่งที่น่าสนใจคือกระบวนการสืบสาน โดยการสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและใช้ประเพณีพิธีกรรมดั้งเดิมมาสร้างความตระหนักในคุณค่า และความภาคภูมิใจในผ้าทอไทลื้อซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสำคัญของชุมชน ซึ่งได้ความรู้และความตระหนักคุณค่านี้ได้นำกลับไปเป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนการสร้างสรรคผ้าทออย่างต่อเนื่อง งานวิจัยนี้จึงได้พบว่ากระบวนการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาต่างๆ จำเป็นต้องมีกระบวนการสืบสานร่วมกับประเพณีและวัฒนธรรมด้วยจึงจะเกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ (Keywords): ไทลื้อ; เกาะลัว่ง; สร้างสรรค์; สืบสาน

Abstract

Tai Lue Ban Sri Donchai woven fabric in Chiang Khong District Chiang Rai has an important identity that has been passed down through generations. This identity is the weaving technique of multicoloured tapestry in the middle of the skirt. This research conducted a field visit, observation, interview, and analysis to determine that the Sri Donchai community engages in a variety of creative processes, such as

Received: 2023-02-23 Revised: 2023-03-18 Accepted: 2023-03-24

¹ สาขาล้านนาศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Lanna Studies, Humanities Faculty Chiangmai University. Corresponding Author e-mail: suriyawongchai1981@gmail.com

pattern design, unravelling existing patterns to apply new patterns, and the use of woven materials to invent new products. However, the technique of Baan Sri Donchai is not limited to the development of the fabric's fineness. What is fascinating, though, is the inheritance process, which involves building learning resources within the community and employing traditional rituals to raise awareness of the values and pride in Tai Lue woven textiles, a significant part of the group's cultural history. This knowledge and awareness of this value have reverted to being an important part of supporting the continuous creation of woven fabrics. This research has revealed that for future textile creation to be sustainable, a process of continuity with tradition and culture is required for the many knowledge-creation processes.

Keywords: Tai Lue; Tapestry; Creation; Inheritance

บทนำ (Introduction)

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาล้านนาศึกษา หัวข้อ “ผ้าเกะลั้ง: กระบวนการสร้างสรรค์ผ้าทอไทลื้อบ้านศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย” เนื่องจากในช่วงเวลา 3 ทศวรรษที่ผ่านมาเกิดกระแสการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างแพร่หลาย ความนิยมในการใช้ผ้าทอพื้นเมืองของไทย ทำให้เกิดการฟื้นฟูการทอผ้าพื้นเมืองขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย จากกลไกการตลาดในเรื่องราคาและความนิยมของผู้บริโภคทำให้กลุ่มทอผ้าแต่ละกลุ่มเลียนแบบรูปแบบของผ้าทอซึ่งกันและกัน จนทำให้ผ้าทอในแต่ละแห่งสูญเสียเอกลักษณ์ดั้งเดิมของตนเองไป แต่พบว่าในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ชาวไทลื้อบ้านศรีดอนชัยกลับสร้างสรรค์และพัฒนางานทอผ้าลายเกะลั้งได้อย่างโดดเด่น โดยไม่ได้สูญเสียอัตลักษณ์ดั้งเดิม ซึ่งถือว่าเป็นตัวอย่างที่หาได้ยากในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงได้ทำการลงพื้นที่ศึกษา สัมภาษณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาพัฒนาการ และกระบวนการในการสร้างสรรค์ชิ้นงานผ้าทอ รวมไปถึงกระบวนการที่ชุมชนไทลื้อศรีดอนชัยใช้ในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ความเป็นไทลื้อดั้งเดิมที่ส่งผลต่อการผลิตผ้าทออย่างต่อเนื่อง

ไทลื้อบ้านศรีดอนชัย ตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็นชาวไทลื้อที่แยกมาจากชาวไทลื้อบ้านท่าข้าม ตำบลหล่ายงาว อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ปัจจุบันประกอบด้วยบ้านศรีดอนชัย หมู่ 7 บ้านศรีชัยมงคล หมู่ 12 บ้านศรีมงคล หมู่ 14 และบ้านศรีดอนชัย หมู่ 15 ตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของในปัจจุบัน ด้วยเหตุที่อพยพมาจากบ้านท่าข้าม ชาวไทลื้อกลุ่มตำบลศรีดอนชัยนี้จึงมักเป็นที่รู้จักในชื่อ “ลื้อท่าข้าม” และวัดประจำหมู่บ้านศรีดอนชัยยังคงปรากฏชื่อ “วัดท่าข้ามศรีดอนชัย”

ภาพที่ 1 การแต่งกายของบุรุษและสตรีชาวไทลื้อศรีดอนชัย

ชาวไทลื้อชุมชนบ้านศรีดอนชัย มีวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานรุ่นต่อรุ่นมาช้านาน โดยเฉพาะวัฒนธรรมผ้าทอ ที่ยังคงอัตลักษณ์ดั้งเดิมมาจวบจนปัจจุบัน ทั้งนี้ผู้หญิงไทลื้อบ้านศรีดอนชัยทุกคนจะได้รับการฝึกฝนให้ทอผ้าเป็นตั้งแต่อายุ 7-8 ขวบ โดยเริ่มจากการฝึกทอผ้าเป็นผืนสำหรับตัดถุงย่าม หรือการทอผ้าเช็ดหน้าโดยใช้เทคนิคการขัดสานพื้นแบบธรรมดา เมื่อสามารถทอด้วยเทคนิคขัดสานลายพื้นได้แล้วจึงจะมีการฝึกฝนเทคนิคลวดลายที่ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ (ปรางค์วัฒนากุล, 2559)

การทอผ้าของชาวบ้านศรีดอนชัยนั้น นอกจากจะทอด้วยเทคนิคขัดสานธรรมดาซึ่งเป็นการทอผ้าพื้นแล้ว ยังมีความสามารถในการทอผ้าด้วยเทคนิคต่างๆ ให้เกิดลวดลายงดงามหลากหลายอีกด้วย ได้แก่ เทคนิคยกดอกในการทอผ้าห่ม เทคนิคเพิ่มเส้นพุ่งพิเศษที่เรียกว่า “มุก” (ขีดหรือจก) ในการทอผ้าหลบ (ผ้าปูที่นอน) ผ้าเช็ดหรือผ้าพาดบ่า และตุ่ง โดยเทคนิคที่โดดเด่นเป็นอย่างมากของชุมชนชาวไทลื้อบ้านศรีดอนชัยคือ เทคนิคเกาะลัว่ง ซึ่งมักใช้ในการทอผ้าชิ้นสำหรับสตรี

ภาพที่ 2 การทอเทคนิคเกะล้งของไทลื้อศรีดอนชัยด้วยด้ายหลากสี

ผ้าซิ่นเกะล้งของชาวไทลื้อศรีดอนชัย

ผ้าซิ่นของชาวบ้านศรีดอนชัยมีลักษณะโดดเด่นด้วยลวดลายหลักเป็นการทอด้วยเทคนิคเกะล้งซึ่งอยู่กลางตัวซิ่นหรือท้องซิ่น มีการใช้ลายจากเทคนิคมุกเป็นลายประกอบ ลักษณะลายจากเทคนิคเกะล้งเป็นลวดลายเรขาคณิต มีสีสดใส เช่น ลายสามเหลี่ยม ลายสี่เหลี่ยม ลายก้างปลา ลายเส้นทแยง เป็นต้น ลายเหล่านี้อาจเป็นลายเดี่ยวหรือลายประสมกันเกิดเป็นลวดลายหลากหลาย ผ้าซิ่นแบบดั้งเดิมนั้นจะมีลวดลายหลักเป็นเกะล้งที่กว้างประมาณ 10 เซนติเมตร มีลายประกอบขนาดเล็กอยู่บนและล่างลายหลักที่ทอด้วยเทคนิคเกะล้งกว้างประมาณ 5 เซนติเมตร หรือเทคนิคมุกที่กว้างประมาณ 1 เซนติเมตร โดย ลายเกะล้งนิยมใช้สีสดใสทั้งในลายหลักและลายประกอบ เช่น แดง เหลือง ส้ม เขียว ชมพู และฟ้า ส่วนตัวซิ่นนิยมวรรณะสีหลักเป็นสีเขียว และใช้ลายริ้วเป็นคู่สีที่กลมกลืนกับสีเขียว เช่น ชมพู ม่วง ส้ม และแดง ร่วมกับลายริ้วที่เป็นสีดำหรือคราม

ภาพที่ 3 ผ้าซิ่นดั้งเดิมทอด้วยเทคนิคเกะล้งอายุราว 60 ปีของบ้านศรีดอนชัย

กระบวนการสร้างสรรค์ผ้าทอไทลื้อ

ในปัจจุบันเพื่อส่งเสริมการขายและตอบรับการท่องเที่ยว รวมถึงกระแสนิยมการนุ่งผ้าขึ้น ออกงานของกลุ่มสตรีทั่วไป ผ้าทอไทลื้อบ้านศรีดอนชัยจึงได้มีการพัฒนารูปแบบอย่างสร้างสรรค์ วิจิตรตระการตา จากลายเกะลั้งขนาดกลางเฉพาะท้องถิ่นมาสู่ลายเกะลั้งแบบเต็มผืน โดยมีทั้ง การดัดแปลงลวดลายดั้งเดิม การออกแบบลวดลายใหม่ รวมถึงการเลือกสรรลวดลายดั้งเดิมมาเรียง ร้อยใหม่อย่างมีศิลปะ กลายเป็นการพัฒนาในรูปแบบในเชิงสร้างสรรค์ด้วยหลายกระบวนการ จำแนก ได้ดังนี้

1. การออกแบบสร้างสรรค์ลวดลายใหม่

1.1 การดัดแปลงและคลี่คลายลวดลาย

การปรับขนาดและสลับสี โดยการคัดสรรลวดลายดั้งเดิมมาเรียงตำแหน่งใหม่ ปรับ ขนาดลายเกะลั้งให้ใหญ่ขึ้นจนเต็มผืนผ้าหรือสลับสี ผสมเข้ากับแรงบันดาลใจจาก ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ต้นไม้พืชพันธุ์ต่างๆ พระอาทิตย์ และพระจันทร์ สร้างให้เกิด ภาพหลากหลายมิติและมุมมอง ยกตัวอย่างเช่น

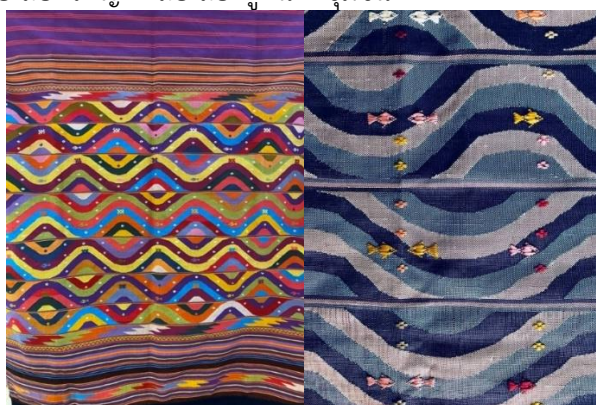

ภาพที่ 4 ลายผักแว่นแบบดั้งเดิม(ซ้าย) และลายผักแว่นแบบประยุกต์ของพิพิธภัณฑ์ลื้อลายคำ

ภาพที่ 5 ตัวอย่างผ้าลวดลายใหม่ๆ ลายพระอาทิตย์(ซ้าย) และลายหมากตาวเดือนเบ้ง (ขวา) ที่เกิดจากการประยุกต์ลวดลายดั้งเดิมร่วมกับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติและสิ่งรอบตัวในเชิงงานศิลปะของพิพิธภัณฑลื้อลายคำ

ผ้าทอไทลื้อศรีดอนชัยมีการสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ พัฒนาจากลายดั้งเดิมที่มักเป็นเหลี่ยมหรือเส้นตรงแบบเรขาคณิตมาปรับให้เห็นเป็นเส้นโค้งคล้ายริ้วคลื่น ซึ่งสามารถแสดงออกถึงฝีมืออันเป็นเลิศของช่างทออาวุโสชาวไทลื้อบ้านศรีดอนชัยได้เป็นอย่างดี ยกตัวอย่างเช่น ผลงานของพิพิธภัณฑลื้อลายคำ ในชุด “สีสันแห่งลุ่มน้ำโขง” ที่ได้พัฒนาปรับลายเกะลั้งเส้นตรงเป็นเส้นโค้งเกิดเป็นลวดลายที่พลิ้วไหวราวกับเกลียวคลื่นสะท้อนถึงวิถีชีวิตที่อิงอยู่กับสายน้ำทั้งแม่น้ำโขงและแม่น้ำอิง ซึ่งเป็นดังสายเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงผู้คนทั้งชุมชน

ภาพที่ 6 ลายริ้วเกลียวคลื่น และลายน้ำของที่เป็นเส้นโค้ง

1.2 การใช้วัสดุใหม่ในการทอ

เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าทอ ชาวบ้านศรีดอนชัยในปัจจุบันได้มีการใช้วัสดุใหม่ๆ ที่มีราคามาเพิ่มเติมในการรังสรรค์ผืนผ้า เช่น เส้นไหม เส้นโลหะสีเงินและสีทอง ซึ่งการทอด้วยวัสดุเหล่านี้ต้องใช้ความชำนาญและฝีมือของช่างทอ เนื่องจากทอได้ยากกว่าเส้นฝ้าย เพราะเส้นไหมมีขนาดเล็กกว่า และความลื่น ส่วนเส้นโลหะนั้นมีความยืดหยุ่นน้อย การจะขึ้นลายที่ประณีตงดงามจากวัสดุเหล่านี้ได้นั้น ช่างทอจึงจำเป็นต้องใช้ความสามารถและทักษะอย่างสูง จึงส่งผลให้ผ้าทอที่ใช้วัสดุใหม่ๆ เหล่านี้มีคุณค่าและราคาที่สูงตามขึ้นไปด้วย

ภาพที่ 7 ลายสร้อยดอกแก้ว เป็นตัวอย่างหนึ่งของการทอด้วยเส้นไหม เส้นโลหะเงินและทองอย่างประณีตงดงาม

1.3 การผสมผสานเทคนิคจกและเกาะลัว่ง

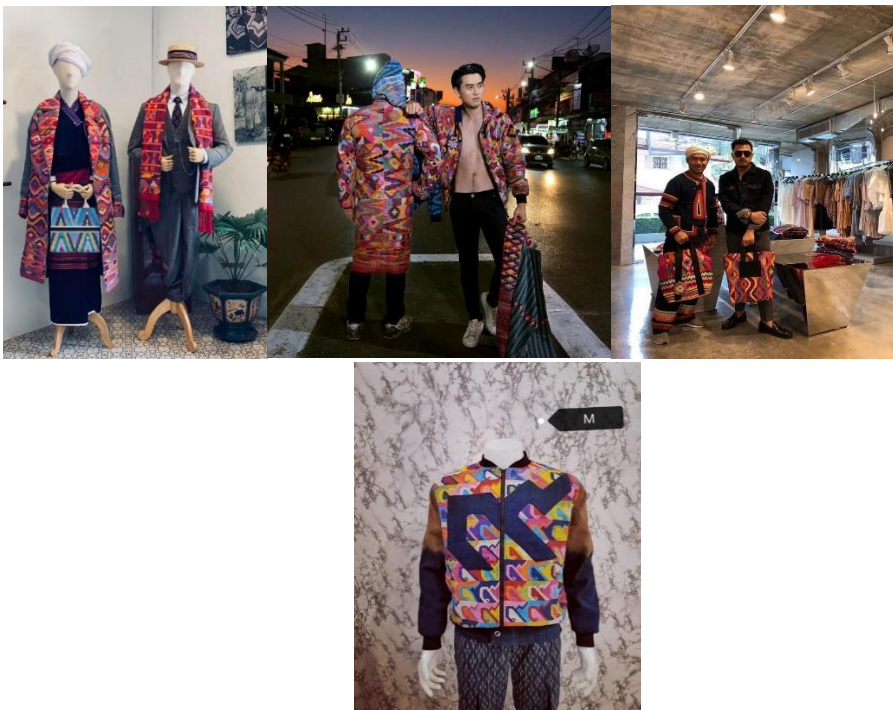
จากเดิมที่เป็นการใช้เทคนิคเกาะลัว่งเพียงอย่างเดียว ชาวไทลื้อศรีดอนชัยได้มีการประยุกต์ลวดลายใหม่โดยการนำเทคนิค “จก” เป็นรูปสัตว์ตัวเล็กๆ เช่น ลายจกรูม้า รูปลูก ปลา รูปนก และลายดอกแก้ว มาทอประสมซ้อนลงบนเทคนิคเกาะลัว่ง ทำให้เกิดลวดลายที่มีมิติความงามอันแปลกใหม่มีชีวิตชีวา เช่น การเพิ่มปลาตัวเล็กๆ ลงไปในลายผืนน้ำ

ภาพที่ 8 -9 ผ้าลายน้ำไหลเกาะยอด(ซ้าย) และลายจกปลาในกระแสน้ำของ(ขวา) ที่ตกแต่งด้วยลวดลายสัตว์ และปลาเล็กๆ ที่ทอด้วยเทคนิคจกประสมกระจายบนลายเกาะลัว่งหลากสี แสดงถึงอยู่ร่วมกันอย่างอุดมสมบูรณ์

2. การแปรรูปผ้าทอเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ

จากเดิมที่เป็นการทอผ้าขึ้น และสิ่งทอเพื่อใช้ในครัวเรือน ได้ปรับเปลี่ยนเป็นการผลิตเพื่อขาย ปัจจุบันเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าและรองรับความต้องการของตลาดที่หลากหลาย ผ้าทอไทลื้อศรีดอนชัย จึงปรากฏใหม่ในทศวรรษนี้ด้วยรูปแบบที่แปลกใหม่ มีการออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น กระเป๋า, เสื้อแจ็คเก็ต, เสื้อคลุม, เดรส, สูท ฯลฯ ทั้งจากการออกแบบเองภายในชุมชน หรือการออกแบบร่วมกับนักออกแบบจากภายนอก เช่น แบรนด์ ASAVA ซึ่งนับเป็นการก้าวไปสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ในระดับสากลให้เข้ากับคนรุ่นใหม่ในสังคมเมือง เป็นการรับเอาปัจจัยและความนิยมต่างๆ จากภายนอกเข้ามาประยุกต์ จนเกิดงานที่น่าตื่นตาตื่นใจ

ภาพที่ 10 ตัวอย่างเสื้อผ้า และกระเป๋าในการออกแบบตามสมัยใหม่

กระบวนการสร้างสรรค์ผ้าทอเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนคลี่คลายคลาย การใช้วัสดุใหม่ๆ รวมไปถึงงานก้าวข้ามไปสู่การผลิตเป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ส่งผลให้ผ้าทอไทลื้อบ้านศรีดอนชัย เกิดพลวัตไม่หยุดนิ่ง ไม่ได้ถูกแช่แข็งเหมือนวัฒนธรรมหลายๆ แห่งที่ติดอยู่กับรูปแบบเดิมๆ ผ้าทอที่นี่ได้มีการลองผิดลองถูก และปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ทำให้มีสีสันและชีวิตชีวา

กระบวนการเพิ่มคุณค่าของผ้าทอไทลื้อ

นอกจากกระบวนการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอด้วยกระบวนการต่างๆ ของชาวไทลื้อศรีดอนชัยดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว พบว่านอกจากผ้าทอไทลื้อศรีดอนชัยมีกระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายพื้นผ้าที่ความโดดเด่นแล้วนั้น ชุมชนไทลื้อศรีดอนชัยมีอีกหนึ่งกระบวนการที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผ้าทอเกาะลัวะเกิดความต่อเนื่องอย่างมีนัยยะสำคัญ คือกระบวนการเพิ่มคุณค่าของผ้าทอภายในชุมชน ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย ดังจะแยกเป็นสองหัวข้อหลักๆ คือ การสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน และการเผยแพร่ความรู้ด้วยประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ดังจะกล่าวโดยละเอียดดังนี้

1. การสร้างแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน

แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนถือเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ส่งเสริมให้ผู้คนทั้งภายในและภายนอกชุมชน ได้เรียนรู้ ตระหนักและเข้าใจเรื่องราวตัวตนของคนไทลื้อ รวมถึงเป็นแหล่งศึกษาลวดลายดั้งเดิมอันเป็นพื้นฐานที่จะหยิบยกไปสร้างสรรค์ชิ้นงานใหม่ๆ ได้อย่างมีอัตลักษณ์ โดยในชุมชนศรีดอนชัยเอง มีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญถึง 4 แห่ง ดังนี้

1) วัดท่าข้ามศรีดอนชัย

เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคูเมือง โดยได้มีการก่อสร้างพิพิธภัณฑสถานและศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อ เพื่ออนุรักษ์ เผยแพร่ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและการจัดกิจกรรมต่างๆ ทางศาสนาและต้อนรับนักท่องเที่ยว ทั้งการจัดอาหารขันโตกไทลื้อ และการแสดงต่างๆ ตามแบบฉบับไทลื้อ

ภาพที่ 11 กิจกรรมภายในวัดท่าข้ามศรีดอนชัย

2) เอือนไทลื้อ 100 ปี หรือเอือนเอื้อยคำ

มีลักษณะเป็นเรือนไม้ตามแบบสถาปัตยกรรมไทลื้อ แต่เดิมด้านล่างเป็นร้านขายของชำ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นร้านจำหน่ายผ้าทอของชุมชน นอกจากจะเป็นบ้านโบราณอายุร้อยปีที่หาชมได้ยากแล้ว ภายในบ้านยังมีการจัดแสดงสิ่งทอ ผ้าโบราณ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า รวมถึงเครื่องเรือน เครื่องใช้สอยในวิถีชีวิตของชาวไทลื้อ โดยมีการจำหน่ายของระลึกจากชุมชนทั้งผ้าทอและของฝากต่างๆ

ภาพที่ 12 ภาพบ้านโบราณของเฮือนไทลื้อ 100 ปี

3) ช่วงวัฒนธรรมไทลื้อเฮือนคำแพง

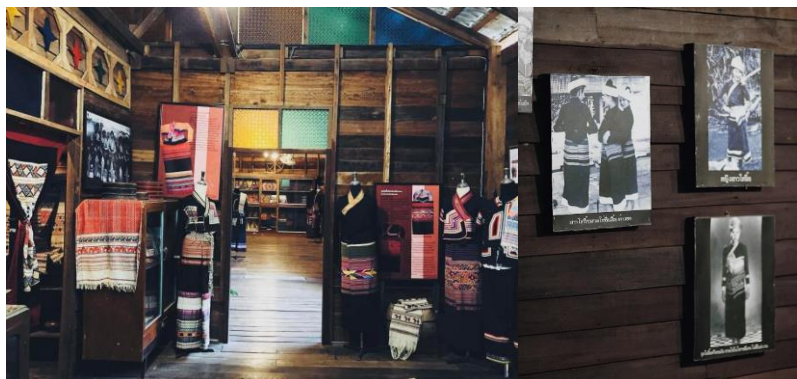
เป็นบ้านแบบไทลื้อโบราณ มีการจัดแสดงเสื้อผ้าและข้าวของเครื่องใช้โบราณต่างๆ ซึ่งเปิดให้เข้าชมฟรีโดยไม่มีค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังเปิดให้เข้าพักได้แบบโฮมสเตย์ เพื่อสัมผัสวิถีชีวิตของชาวไทลื้ออย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังรับจัดอาหารแบบขันโตกและมีการแสดงทางวัฒนธรรมชาวไทลื้อให้ได้รับชม

ภาพที่ 13 การแสดงฟ้อนรำที่เฮือนคำแพง

4) พิพิธภัณฑลื้อลายคำ

เป็นพิพิธภัณฑลื้อในบ้านไม้ 2 ชั้น จัดสร้างเพื่อเก็บรักษาข้าวของเครื่องใช้ เล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์การอพยพโยกย้ายถิ่นฐาน ของชาวไทลื้อในอดีต มีการจัดแสดงเครื่องแต่งกายไทลื้อแบบต่างๆ และจำลองวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทลื้อ นอกจากนี้ตัวบ้าน ยังมีลานด้านหลัง ซึ่งเป็นลานกิจกรรมเป็นกาตหมั้ว หรือการปั่นฝ้ายทอผ้า ฟ้อนรำในแบบของคนไทลื้อ เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจในช่วงเทศกาลหรือโอกาสพิเศษ

ภาพที่ 14 ส่วนจัดแสดงผ้าโบราณของพิพิธภัณฑ์ลือลายคำ

พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนเหล่านี้ ได้เป็นแหล่งศึกษาและรวบรวมเผยแพร่องค์ความรู้ให้คนในชุมชนได้เห็นรำลึกถึงบรรพบุรุษ ทั้งวัฒนธรรมความเป็นอยู่ บ้านแบบโบราณ อาหารการกิน เสื้อผ้า และการแสดงของไทยลื้อ ทำให้เห็นถึงความงดงามของอัตลักษณ์ที่ตนมีเกิดความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ ภูมิใจในท้องถิ่น รวมไปถึงความภาคภูมิใจในสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มทั้งหลาย อันเป็นเครื่องหมายแห่งความเป็นไทยลื้อของตน

2. การเผยแพร่ความรู้ด้วยประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ

1) งานลูกหลานสืบสานตำนานไทยลื้อ

การจัดงานประจำปี “ลูกหลานสืบสานตำนานไทยลื้อ” จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2543 โดยท่านพระครูสุจินวรคุณเจ้าอาวาสวัดท่าข้ามศรีดอนชัยได้เริ่มจัดร่วมกับกลุ่มเยาวชนบ้านท่าข้ามศรีดอนชัยกลุ่มหนึ่งซึ่งขณะนั้นกำลังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (แวนแก้ว ภิรมย์พลัด , 2563, 11 เมษายน) ในงานประกอบด้วยการจำลองวิถีชีวิตของชาวไทยลื้อ มีการจัดนิทรรศการ การสร้างเรือนไทยลื้อจำลอง การแสดงความเป็นอยู่แบบพื้นบ้านของชาวบ้านศรีดอนชัย การละเล่น ฯลฯ มีการส่งเสริมให้ผู้มาร่วมงานแต่งกายด้วยชุดไทยลื้อแบบดั้งเดิมซึ่งทำให้คนในชุมชนเริ่มเห็นคุณค่าของการแต่งกายแบบดั้งเดิมอีกครั้งหนึ่ง

ภาพที่ 15 กิจกรรมต่างๆ ในงานลูกหลานสืบสานตำนานไทยลื้อ

2) งานจุลกฐิน

จัดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2547 ท่านพระครูสุจินวรคุณ ได้เริ่มจัดงาน “จุลกฐิน” หรืองาน “ถวายทานผ้าทันทใจ” ขึ้นโดยนำเอากิจกรรมงาน “ลูกหลานสืบสานตำนานไทลื้อ” เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของงานจุลกฐินด้วย (เสาวลักษณ์ วงค์ชัย, 2564, 10 ตุลาคม) การทอดกฐินแต่เดิมนั้นชาวบ้านจะรวมกันนำผ้าพระกฐินไปถวายพระ แต่ในงานจุลกฐิน มีการเพิ่มขึ้นตอนกระบวนการทำผ้าขึ้นมาอีก ตั้งแต่ปลูกฝ้ายเตรียมไว้ก่อนหน้าช่วงเดือนเมษายน เรียกพิธีปลูกฝ้ายว่า “พิธีปลูกฝ้ายมงคล” ช่วงประมาณเดือนสิงหาคมหรือกันยายน เป็นช่วงที่ฝ้ายกำลังงอกงาม ก็มีการบำรุงดูแลอย่างดี ก็จัดพิธีขึ้น เรียกว่า “พิธีเก็บกล่อมฝ้ายมงคล” พอถึงวันก่อนวันทอดกฐินซึ่งจะจัดประมาณช่วงเดือนพฤศจิกายน ก็จะเก็บฝ้ายนำมาทำเป็นเส้นด้าย จากนั้นก็นำไปทอเป็นผืนผ้า การทำผ้าสำหรับทำบุญถวายพระได้อย่างรวดเร็ว คือ ตั้งแต่เริ่มกระบวนการทำผ้าจนกระทั่งเสร็จเป็นผืนผ้าและนำถวายพระ ใช้เวลาเพียง 1 วันถือกันว่า ทำได้รวดเร็วทันใจ พิธีเก็บฝ้ายและทอผ้านี้จึงเรียกว่า “พิธีเก็บฝ้ายและทอผ้าทันทใจ” ในวันงานทอดผ้าพระกฐิน จะมีขบวนแห่ผ้าพระกฐิน (แวนแก้ว ภิรมย์พลัด, 2563, 11 เมษายน) ซึ่งจัดขบวนโดยให้มีลักษณะและบรรยากาศเป็นแบบไทลื้อ ทั้งการตกแต่งขบวนแห่ ดนตรี เพลงร้องประกอบ รวมทั้งผู้เข้าร่วมขบวนแห่ก็แต่งกายด้วยชุดแบบไทลื้ออย่างงดงามเป็นเอกลักษณ์

ภาพที่ 16 การแต่งกายด้วยผ้าเกาะลัวะของผู้เข้าร่วมการเก็บฝ้ายในงานจุลกฐิน

3) งานถวายผ้าห่อคัมภีร์

ผ้าห่อคัมภีร์ คือ ผ้าที่สร้างขึ้นห่อคัมภีร์ใบลานเพื่อปกป้องจากแสงแดด, ฝุ่น และแมลงต่างๆ ที่จะเข้ามาทำลาย เนื่องจากในทางพุทธศาสนาการสร้างคัมภีร์ใบลานถือว่ามีอันสูงส่งมาก หากเกิดมาชาติหน้าจะมีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ได้บรรลุธรรมอันวิเศษ ประเพณีการ “ทานธรรม” จึงเป็นที่นิยมมาก โดยเฉพาะชายชาวล้านนาที่มีโอกาสบวชเรียน สำหรับผู้หญิงแม้ว่าจะไม่มีโอกาสได้เล่าเรียนเขียนอ่านจากคัมภีร์เหล่านี้ แต่ก็สามารถสร้างสมบุญได้ ด้วยการประดิษฐ์ผ้าห่อเพื่อรักษาคัมภีร์ไว้ (สิงหนันท์, 2564)

ในชุมชนไทลื้อศรีดอนชัย ได้มีการรื้อฟื้นประเพณีการถวายนผ้าห่อคัมภีร์ขึ้นมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2559 เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณี โดยการถวายนผ้าห่อคัมภีร์นี้ได้ส่งผลให้เกิดกระแสการทอผ้า และการร่วมแรงร่วมใจกันของคนในชุมชน โดยช่างทอที่เลิกทอก็กลับมาทอเพื่อการสร้างบุญรวมไปถึงคนที่ไม่เคยทอก็มีโอกาสมาฝึกทอได้เนื่องจากเป็นผ้าชิ้นเล็กไม่ต้องอาศัยความชำนาญและเวลามากนัก (กนกวรรณ วงค์ชัย, 2563, 8 เมษายน) ถือว่าประเพณีการถวายนผ้าห่อคัมภีร์นี้ได้ปลุกกระแสความมีชีวิตชีวาให้แก่การทอผ้าในชุมชนได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 17 งานถวายนผ้าห่อคัมภีร์ และการแต่งกายด้วยชุดไทลื้อของสตรีในหมู่บ้าน

4) ประเพณีการแต่งงาน

หลายสิบปีที่ผ่านมา ประเพณีการแต่งงานของคนภายในชุมชนมักมีการแต่งกายตามสมัยนิยม ตามแบบภาคกลาง ไปจนถึงการแต่งกายแบบยุโรป แต่หลังจากที่มีการรื้อฟื้นประเพณีสำคัญต่างๆ ทั้งจุลจลน และการสืบสานตำนานลูกหลานไทลื้อ ที่ส่งผลให้ค่านิยมการแต่งกายแบบไทลื้อได้กลับมาเป็นที่นิยมอีกครั้งในช่วงสิบปีที่ผ่านมา (สุพิน วงค์ชัย, 2564, 17 พฤศจิกายน) จนเกิดการรื้อฟื้นชุดแต่งกายแบบไทลื้อในงานแต่งงาน และกระบวนการในประเพณีการแต่งงานแบบไทลื้อขึ้นทั้งงานครั้งแรกประมาณปี พ.ศ. 2543 โดยไม่ได้มีเพียงบ่าวสาวที่ทำการสวมใส่ชุดไทลื้อ หากแต่แขกทั้งงานได้พร้อมใจกันสวมชุดไทลื้อ จนเกิดเป็นภาพอันน่าประทับใจ และกลายเป็นงานแต่งงานในฝันของหญิงสาวชาวไทลื้อในหมู่บ้าน (สมเกียรติ วงค์ชัย, 2563, 22 กรกฎาคม)

ภาพที่ 18 บรรยากาศงานแต่งงานแบบไทลื้อ

ปัจจุบันในงานประเพณีต่างๆ ของชุมชน โดยเฉพาะงานบุญจุลกฐิน ชาวบ้านศรีดอนชัยแทบทุกคนทั้งที่อาศัยอยู่ในชุมชนศรีดอนชัย หรือออกไปทำงานต่างถิ่น มักจะพร้อมใจกันมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก ถือเป็นโอกาสหนึ่งที่ชาวบ้านจะได้แสดงอัตลักษณ์ไทลื้อ เช่น เครื่องแต่งกาย อาหาร การละเล่น การแสดง โดยด้านการแต่งกายของผู้หญิงนั้น เห็นได้ชัดว่าได้เริ่มหันกลับมานิยมผ้าทอลายเกาส์แบบดั้งเดิมของบ้านศรีดอนชัยมากขึ้นเรื่อยๆ โดยการนุ่งผ้าขึ้นลายเกาส์ในงานสำคัญของชุมชน เป็นการแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ความเป็นชาวไทลื้อบ้านศรีดอนชัยที่ชาวบ้านภาคภูมิใจ และในขณะเดียวกัน ผ้าขึ้นเหล่านี้อีกก็เป็นผลงานทอของผู้หญิงเอง จึงเป็นการแสดงฝีมือการทอแก่ผู้อื่น ส่งเสริมให้เกิดกระแสนิยมการนุ่งผ้าเกาส์เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีการผลิตผ้าทอลายเกาส์ทั้งแบบดั้งเดิม และการรังสรรค์ผ้าทอลายเกาส์ลายใหม่ๆ อย่างแพร่หลายและต่อเนื่อง

บทสรุป

ผ้าทอไทลื้อศรีดอนชัย มีความงดงามโดดเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ที่สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น มีกระบวนการสร้างสรรค์และออกแบบให้สอดคล้องเหมาะสมกับยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ด้วยการร้อยเรียงลวดลายดั้งเดิม จนถึงการออกแบบลวดลายใหม่และผสมเทคนิคอื่นเพื่อให้เกิดความงดงามตระการตายิ่งขึ้น ซึ่งการจะสร้างอนุรักษ์และสร้างสรรค์ผ้าทอไทลื้อดังกล่าวไม่ได้พัฒนาเพียงด้านเทคนิคและลวดลายโดยช่างทอเท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการที่ร่วมมือกันทั้งชุมชนในการกระตุ้นผ่านแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนรวมถึงประเพณีพิธีกรรมต่างๆ จนทำให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และตระหนักรู้ถึงคุณค่าของผ้าทอลายเกาส์ในฐานะที่เป็นมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชน ให้คนในชุมชนซาบซึ้งว่าผ้าทอลายเกาส์ของบ้านศรีดอนชัยมีความงดงามโดดเด่นแตกต่างจากชุมชนไทลื้ออื่นๆ เป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่น่าภาคภูมิใจ กระบวนการของบ้าน

ศรีดอนชัยจึงเป็นกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ผ้าทออย่างสร้างสรรค์ และเป็นการสืบสานอยู่บนรากฐานทางวัฒนธรรมที่มั่นคงส่งผลให้เกิดความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

ทรงศักดิ์ ปรามค์วัฒนากุล. (2559). พิพิธภัณฑลัทธิลายคำ: สืบสานสายใยผ้าทอไทลื้อ. เชียงราย: พิพิธภัณฑลัทธิลายคำ.

เมธพร สิงหนันท์. (2564). ผ้าโบราณทางพระพุทธศาสนา. ใน *มรดกวัฒนธรรม ศิลปกรรมวัดปงสนุก*. เชียงใหม่: วนิตการพิมพ์.

กนกวรรณ วงค์ชัย. (2563, 8 เมษายน). ช่างทอผ้าบ้านศรีดอนชัย [บทสัมภาษณ์].

แว่นแก้ว ภิรมย์พลัด. (2563, 11 เมษายน). ประธานกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านศรีดอนชัย [บทสัมภาษณ์].

สมเกียรติ วงค์ชัย. (2563, 22 กรกฎาคม). ช่างทอผ้าบ้านศรีดอนชัย [บทสัมภาษณ์].

สุพิน วงค์ชัย. (2564, 17 พฤศจิกายน). ช่างทอผ้าบ้านศรีดอนชัย [บทสัมภาษณ์].

เสาวลักษณ์ วงค์ชัย. (2564, 10 ตุลาคม). ช่างทอผ้าบ้านศรีดอนชัย [บทสัมภาษณ์].

องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ
e-Commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
Key Elements of Logistics Packaging Development in the
e-commerce Business of Small Entrepreneurs in Three Southern
Broder Province

นัทดี ลาเตะ¹ บวรวิทย์ โรจน์สุวรรณ²
Natdee Lateh, Bavornwit Rojsuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง อายุ 20 - 30 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท ระดับการศึกษา ปริญญาตรีและมีประสบการณ์ในธุรกิจ e-commerce 2 - 4 ปี 2) ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีระดับความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ ด้านฉลากหรือมีเครื่องหมายฮาลาล มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.046) 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด (7p) ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวม มีระดับความสำคัญในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.014) และ 4) ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ

Received: 2023-01-06 Revised: 2023-02-18 Accepted: 2023-02-21

¹ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
Master of Science in Management of Logistics, Graduate School, Rangsit University. Corresponding
Author e-mail: Natdee6539@gmail.com

² หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
Master of Science in Management of Logistics, Graduate School, Rangsit University

e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และแนวคิดของส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ (Keywords): ส่วนประสมทางการตลาด; การพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์; ธุรกิจ e-commerce

Abstract

The purpose of this research was to study personal factors affecting the development of logistics packaging in e-commerce businesses of small entrepreneurs in the three southern border provinces. and also, to study the concepts and key elements in the development of logistics packaging. The sample group used in the research consisted of 400 small entrepreneurs in the three southern border provinces. Data were analyzed by using descriptive statistics, percentage, mean and standard deviation. The inferential statistics was analyzing multiple regression. Research results: 1) Most of the Sample group were, female, aged 20 - 30 years old, average monthly income of less than 15,000 -baht, education level: Bachelor's degree and 2 - 4 years of experience in e-commerce business. 2) The label side or has a Halal mark was an important factor components of logistics packaging development in e-commerce business of small entrepreneurs in the three southern border provinces. Which it had the highest level of significant with mean ($\bar{X} = 4.64$) and standard deviation (S.D. = 0.046) 3) The results of analyzing the information about the marketing mix (7p) in the e-commerce business of small entrepreneurs in the three southern border provinces which it had the highest level of importance. It shown mean ($\bar{X} = 4.34$) and standard deviation (S.D. = 0.014). 4) Different personal factors and concept of different marketing mix had a causal relationship with the development of logistics packaging in the e-commerce business of small entrepreneurs in the three southern border provinces was at 0.001 level of significance.

Keywords: Marketing Mix; Logistics Packaging Development; E-Commerce Business.

บทนำ (Introduction)

ในช่วงที่ผ่านมาธุรกิจ e-commerce ได้เข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในระบบเศรษฐกิจ ยุคปัจจุบัน โดยภาคธุรกิจอย่างบริษัท Amazon และ Alibaba ได้ก้าวขึ้นมาเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ของโลก ด้วย มูลค่ายอดขายที่เติบโตแบบก้าวกระโดด อีกทั้งได้สร้างปรากฏการณ์มูลค่ายอดขายที่สูงถึง 1 ล้านล้านบาท ภายในระยะเวลา 24 ชั่วโมงในวันที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย โดยปัจจัย ส่งเสริมให้ e-commerce พัฒนาต่อเนื่องก็คือ การพลิกโฉมในด้านการติดต่อสื่อสาร ที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Communication Technology : ICT) โดยส่งผลให้จำนวน ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่วโลกเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ประกอบกับในปัจจุบันโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือ Smart Phone ได้ กลายเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันของแทบทุกคนไปเรียบร้อยแล้ว รวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างประเทศที่มากขึ้นและต้นทุนการเชื่อมต่อที่ต่ำ มีส่วนช่วยสนับสนุนให้การทำธุรกรรมระหว่างประเทศไร้ข้อจำกัดและเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง โดยยอดขายของธุรกิจ e-Commerce ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่น่าสนใจมาก โดยพบว่าผู้ประกอบการ B2B มีมูลค่าการขายผ่าน e-Commerce เพิ่มขึ้น จาก 79,726 ล้านบาท ในปี 2550 เป็น 217,458 ล้านบาท ในปี 2553 ผู้ประกอบการ B2C มีมูลค่าขาย เพิ่มขึ้นจาก 47,501 ล้านบาท ในปี 2550 เป็น 67,783 ล้านบาท ในปี 2553 และผู้ประกอบการ B2G มีมูลค่า ขายเพิ่มขึ้น จาก 177,932 ล้านบาท ในปี 2550 เป็น 344,370 ล้านบาท ในปี 2553 และส่วนใหญ่เป็นการซื้อขายภายในประเทศมากกว่าต่างประเทศ และจากการสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2564 (ไตรมาสที่ 4) พบว่า ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา คนไทยมีการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น

ในยุคของอุตสาหกรรม 4.0 ที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาสินค้า เพราะอุตสาหกรรม 4.0 คือ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการกระบวนการผลิตสินค้า สามารถผลิตของหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันได้เป็นจำนวนมากในเวลาพริบตาเดียว โดยใช้กระบวนการผลิตที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลครบวงจรแบบ “Smart Factory” อย่างเช่นในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม นอกจากเรื่องของความต้องการของผู้บริโภคซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ผลิตจะต้องรับมืออยู่ตลอดเวลาแล้ว ผู้ผลิตยังต้องตามให้ทันกับแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งยังจำเป็นต้องสร้างสิ่งใหม่ๆ ในเชิงนวัตกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจและรองรับต่อความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอีกด้วย สิ่งที่ทำทลายความสามารถของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ให้มีการสร้างนวัตกรรมขึ้นมาในโลกปัจจุบันนี้ ก็คือ การที่โลกมีจำนวนประชากรเพิ่มสูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของความต้องการบริโภคของชนชั้นกลาง รวมไปถึงกระแสของพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าผ่านมือถือ (M-commerce หรือ Mobile commerce) ที่เกิดขึ้นอย่างมากมายเป็นทวีคูณ จากการประเมินกันว่าในปัจจุบัน อาหารที่ผลิตเพื่อ

การบริโภคนั้นมีการเน่าเสียหายนามากถึงหนึ่งในสามของจำนวนการผลิตทั้งหมด และเพื่อเป็นการใช้สิ่งแวดล้อมเพื่อมนุษยชาติอย่างคุ้มค่า ทำให้บรรจภัณฑ์มีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการช่วยเก็บรักษาผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มให้มีความปลอดภัยและทำให้มนุษย์สามารถเก็บไว้บริโภคได้ยาวนานมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การออกแบบบรรจภัณฑ์มีความสำคัญมากพอกับฟังก์ชันการใช้งาน นอกจากนี้ความก้าวหน้าในเรื่องวัสดุที่นำมาใช้ทำเป็นบรรจภัณฑ์และความเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อกระบวนการบรรจภัณฑ์ ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการในบรรจภัณฑ์ที่มีอยู่ในปัจจุบันอีกด้วย

ดังนั้น บรรจภัณฑ์ ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขั้นตอนหลักในการดึงดูดหรือเรียกร้องความสนใจจากผู้บริโภคโดยเฉพาะปัจจุบันที่การผลิตสินค้าหรือบริการให้ความสำคัญ กับผู้บริโภค (consumer Oriented) บรรจภัณฑ์ ซึ่งหมายถึงวัสดุใดๆที่นำมาใช้สำหรับห่อหุ้ม ป้องกัน ลำเลียง จัดส่ง และนำเสนอสินค้า ตั้งแต่ วัตถุดิบถึงสินค้าที่ผ่านการผลิต ตั้งแต่ผู้ผลิตถึงผู้ใช้หรือผู้บริโภค โดยมีวัตถุประสงค์เบื้องต้นในการการป้องกันหรือรักษาผลิตภัณฑ์ ให้คงสภาพตลอดจนมีคุณภาพใกล้เคียงกับเมื่อแรกผลิตให้มากที่สุด

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัย “องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาบรรจภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาพัฒนาบรรจภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการพัฒนาบรรจภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาแนวคิดและองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาบรรจภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาปัจจัยของส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกพัฒนาบรรจภัณฑ์โลจิสติกส์ธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมุติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ปัจจัยใดเป็นปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาบรรจภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. แนวคิดของส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์อย่างมีนัยสำคัญ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการ e-commerce ขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

1.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย “องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งนี้ จะดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ให้กับกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) เนื่องจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง ทำให้ไม่สามารถใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นได้ จึงต้องใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น จำนวนไม่น้อยกว่า 400 ราย (เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่าเป้าหมายที่กำหนด)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม “องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นปลายปิด (Close-ended Question) และเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce

ลักษณะคำถามของตอนที่ 2 และ 3 เป็นลักษณะของแบบสอบถามเป็นปลายปิด (Close-ended Question) ใช้รูปแบบการประเมินค่าแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert scale) โดยกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งในแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

ค่าคะแนน 5 หมายถึง ระดับที่มีผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์มากที่สุด

ค่าคะแนน 4 หมายถึง ระดับที่มีผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์มาก

ค่าคะแนน 3 หมายถึง ระดับที่มีผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ปานกลาง

ค่าคะแนน 2 หมายถึง ระดับที่มีผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์น้อย

ค่าคะแนน 1 หมายถึง ระดับที่มีผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์น้อยที่สุด
เกณฑ์สำหรับการแปลความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถาม
เกี่ยวกับ “องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของ
ผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ได้กำหนดช่วงคะแนนแบ่งออกเป็น 5
ช่วง โดยใช้สูตรคำนวณพิสัย (range)

4.21 - 5.00 หมายถึง มีผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์อยู่ในระดับมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง มีผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์อยู่ในระดับมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง มีผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์อยู่ในระดับปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง มีผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง มีผลต่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ
ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่
(Frequency) และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ “องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้”
โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

3.2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของลักษณะส่วน
บุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ของผู้ประกอบการ
ขนาดย่อม กับ “องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce
ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยใช้สำหรับวิเคราะห์ปัจจัยส่วน
บุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ – ผลกับองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ใน
ธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้สถิติ
วิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Result)

1. ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ส่วนใหญ่ พบว่าเป็น
เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 92, มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.5 ระดับการศึกษา
ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท โดยคิดเป็นร้อยละ 39
และมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ใน 2 - 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.8

2. การตัดสินใจเลือกพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการ
ขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยและส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.016) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 2 อันดับแรก พบว่า อันดับ 1 คือ ด้านฉลากหรือมีเครื่องหมายฮาลาล อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.046) อันดับ 2 คือ การให้ข้อมูลด้านโภชนาการที่ครบถ้วน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.044)

3. ส่วนประสมทางการตลาด (7p) ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.014) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 2 อันดับแรก พบว่า อันดับ 1 คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.029) อันดับ 2 คือ ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.073)

4. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : ANOVA) หรือ F-test พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

5. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression) พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001

การอภิปรายผล (research Discussion)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 92, มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.5 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.3 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท โดยคิดเป็นร้อยละ 39 และมีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ใน 2 - 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.8 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครวินท์ พยัคฆันตร (2560) ได้วิจัยเรื่อง การตัดสินใจของผู้โดยสารในการเลือกใช้สายการบินในประเทศเส้นทาง กรุงเทพฯ-เชียงใหม่ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.20 และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.8

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ด้านฉลาก หรือมีเครื่องหมายฮาลาลมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.073) ซึ่งสอดคล้องกับ วิทวัส รุ่งเรืองผล (2552). กล่าวว่า ป้ายฉลากตราสินค้าเป็นส่วนหนึ่งที่มาควบคู่กับบรรจุภัณฑ์ โดยเป็นส่วนที่ให้ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับสินค้าทำให้ผู้บริโภคเชื่อมั่นในบรรจุภัณฑ์ เพื่อสิ่งแวดลอมและสอดคล้องกับ ปุ่น คงเจริญเกียรติและสมพร คงเจริญเกียรติ (2541) กล่าวว่า ฉลากโภชนาการ คือ ฉลากอาหารที่มีการแสดงข้อมูล, โฆษณาการ ของอาหารนั้นไว้บนฉลากโดยแสดงเป็นกรอบข้อมูลโภชนาการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด (7p) ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ด้านลักษณะทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.029) สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณานันท์ สุขพาสณ์เจริญ และคณะ (2558) กล่าวว่า ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ คือ ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ โดยในด้านลักษณะทางกายภาพ จะเน้นไปที่ลักษณะภายในของอากาศยานเป็นหลัก เช่น แสงสว่างของห้องโดยสาร อุณหภูมิในห้องโดยสาร ความสะอาดของห้องโดยสาร ความสะอาดของห้องน้ำ รวมถึงระยะห่างของที่นั่ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของผู้โดยสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติยา ศรีฤทธิประดิษฐ์ (2558) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำภายในประเทศในเขตจังหวัดอุบลราชธานีของผู้โดยสารสายการบินนกแอร์ พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อยปัจจัยด้านบุคลากรและพนักงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.84

4. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance : ANOVA) หรือ F-test พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ในธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุติกร เทพบุรีและคณะ (2562). ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการรายย่อย พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านอายุ รายได้ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบรรจุภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการรายย่อยแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐรา สมประสงค์และกนกพร ชัยประสิทธิ์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบินไทยไลอ้อนแอร์ เส้นทางภายในประเทศ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ และสถานภาพส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบินไทยไลอ้อนแอร์ เส้นทางภายในประเทศที่แตกต่างกัน

5. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Linear Regression) พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ธุรกิจ e-commerce ของผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาวี พุทธิวิวัฒน์ และ ทรงพร หาญ สันติ (2562) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและคุณค่าตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจใช้บริการสายการบินไทยไลอ้อนแอร์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยส่วน ประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจใช้บริการสายการบินไทยไลอ้อนแอร์ ได้แก่ ด้าน ราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการ

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

1. ผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 92 ในข้อมูลนี้อาจจะมีผู้ประกอบการที่มีความหลากหลายทางเพศร่วมอยู่ด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอว่า ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการระบุเพศในแบบสอบถามที่ไม่ใช่เพียง เพศชาย หรือ เพศหญิงเท่านั้น ควร จะเพิ่ม เพศสภาพ หรือ อื่นๆ ร่วมอยู่ด้วย เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุง

2. ผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรสร้างให้มีความสำคัญเกี่ยวกับฉลากโภชนาการ หรือเครื่องหมายฮาลาล เป็นเพราะผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น นับถือศาสนาอิสลาม ที่ดำรงชีวิตตามหลักศาสนาบัญญัติ การมีเครื่องหมายฮาลาล หรือ ฉลากโภชนาการอยู่บนบรรจุภัณฑ์ เป็นสิ่งที่ให้ผู้บริโภคกลุ่มนี้เกิดการตัดสินใจซื้อได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยเห็นว่า ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรให้ความรู้เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ให้ชัดเจนและครบถ้วนแก่ผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ได้ข้อมูลการตอบแบบสอบถามที่ถูกต้องและเที่ยงตรง

2. ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษารูปแบบการการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ไม่ใช่เน้นแต่เพียงความสวยงามหรือการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค แต่ควรจะศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องความปลอดภัยในอาหารจากบรรจุภัณฑ์หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยากับสินค้าที่ถูกบรรจุไว้ใน

3. การศึกษาในครั้งต่อไป ควรศึกษาผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือศึกษาเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการขนาดย่อมในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ เพื่อทราบถึงพฤติกรรมเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลจิสติกส์ที่ความชัดเจนและเหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- คุณานันท์ สุขพาสณ์เจริญ. (2558). รูปแบบการสร้างควมพึงพอใจที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการสายการบินราคาประหยัดสำหรับการปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจอาเซียน. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จิตติยา ศรีฤทธิประดิษฐ์. (2558). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำภายในประเทศในเขตจังหวัดอุบลราชธานีของผู้โดยสารสายการบินนกแอร์. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชุลีกร เทพบุรี, ธัญญ์ธิดา ศรีคำ, นภัสสร แซ่ลิ้ม, ศุภชัย เหมือนโพธิ์ และวทันย รัชมิทัต. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการรถแท็กซี่เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการรายย่อย. สาขาวิชาการตลาดและโลจิสติกส์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. 3(1), 62.
- ณัฐฐา สมประสงค์. (2562). ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบินไทยไลอ้อนแอร์เส้นทางภายในประเทศ. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี.
- ปุ่น คงเจริญเกียรติและสมพร คงเจริญเกียรติ. (2541). บรรจุภัณฑ์อาหาร. กรุงเทพฯ : แพคเมทส์.
- วิทวัส รุ่งเรืองผล. (2552). หลักการตลาด. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิภาวี พงษ์ธีรวิชย์. (2562). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและคุณค่าตราสินค้าที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจใช้บริการสายการบินไทยไลอ้อนแอร์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 6(2), 57.
- อัศวินท์ พยัคฆ์พันธ์. (2560). การตัดสินใจของผู้โดยสารในการเลือกใช้บริการสายการบินในประเทศเส้นทาง กรุงเทพฯ-เชียงใหม่ ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

Guidelines for the Administration of Student Affairs in Schools Under
the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office

ผดุงศักดิ์ रणานุสิต¹ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²
Padungsak Rapanusit, Pimolpun Phetsombat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา 2) แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 337 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนและผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่การจำแนก และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา ได้แก่ (1) งานวางแผนกิจการนักเรียน มีการวางแผน ปรับปรุงแก้ไขระเบียบ แนวปฏิบัติ และแผนปฏิบัติงานที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (2) งานบริหารงานกิจการนักเรียน มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบครบทุกฝ่ายและดำเนินงาน เพื่อพัฒนานักเรียนตามเป้าหมายของสถานศึกษา (3) งานส่งเสริมประชาธิปไตย มีการจัดทำคู่มือชี้แจง เผยแพร่หลักประชาธิปไตย และจัดกิจกรรมเชิญชวนนักเรียนให้มาใช้สิทธิในการเลือกตั้ง (4) งานส่งเสริมพัฒนานักเรียน คุณธรรม จริยธรรม มีการวางแผนและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน (5) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการกำหนดแนวทางการส่งเสริม พัฒนาและแก้ไข

Received: 2023-01-30 Revised: 2023-03-20 Accepted: 2023-03-22

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ธัญบุรี Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
Corresponding Author e-mail: Padungsak_r@mail.rmUTT.ac.th

² หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ธัญบุรี Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
e-mail: Pimolpun_p@rmUTT.ac.th

ปัญหานักเรียนที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง (6) งานติดตามประเมินผล มีการวางแผนและให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลและนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารงานกิจการนักเรียน; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี; ผู้บริหาร

Abstract

This research aimed to 1) investigate the current state and desirable conditions of student affairs administration in educational institutions, and 2) propose guidelines for the administration of student affairs in schools under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office. The sample, derived from multi-stage random sampling, consisted of 337 teachers under the Pathum Thani Secondary Education Service Area Office. The key informants included five school administrators. The instruments were questionnaires and interview forms. To analyze the data, the researcher conducted the statistical analysis consisting of frequency, percentage, mean, standard deviation, the Priority Needs Index (PNI_{Modified}), and the content analysis for the qualitative study. The findings revealed that 1) The overall current state of student affairs administration in educational institutions was found to be at a high level. The desirable conditions of student affairs administration were revealed at the highest level in an overview. 2) The guidelines for the administration of student affairs in schools consisted of six areas: (1) Student affairs planning: planning, revising regulations and guidelines, and developing action plans for changes. (2) Student affairs administration: assigning responsibilities for all departments and working to develop students based on the goals of educational institutions. (3) Democracy Promotion: Creating a handbook to disseminate democratic principles and organizing activities to encourage students to exercise their right to vote. (4) Discipline development, morality, and ethics: planning and organizing activities that promoted and developed student behavior and discipline. (5) Student support system: formulating guidelines for promoting, developing, and solving student problems leading to practical implementation. (6) Monitoring and Evaluation: Planning and allowing stakeholders to participate in monitoring and evaluation in order to improve and expand operations.

Keywords: Administration of Student Affairs; Pathum Thani Secondary Education Service Area Office; Administrator

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ประเทศจะต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ได้ระบุว่า “ช่วงวัยเรียนเป็นช่วงที่ควรปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่างๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

โดยมีความสอดคล้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่คนไทยทุกคนมีสิทธิ ซึ่งรัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า ทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ซึ่งการจัดการศึกษาในประเทศไทยนั้น มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และมาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีมีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยเน้นการบูรณาการการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย นำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา ทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม จิตอาสา การกีฬา ลูกเสือ เนตรนารียุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ของครุณักเรียน สิทธิเด็ก การจัดหาทุน-กองทุนการศึกษา เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส เด็กบกพร่อง เด็กพิการ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ อีกทั้งส่งเสริมให้บุคคล ครอบครัว ชุมชนสถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ร่วมจัดการศึกษาที่จะส่งผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในแต่ละสถานศึกษา โดยมีกลุ่มบริหารงานฝ่ายต่างๆ ที่มีหน้าที่ในการบริหารงานและพัฒนา นักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, ม.ป.ป.)

โดยกลุ่มบริหารงานในสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญต่อนักเรียนในการพัฒนาความประพฤติ วินัย คุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน คือ กลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน ซึ่งเป็นภาระงานหนึ่งที่สำคัญของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพัฒนานักเรียนให้เกิดความเจริญงอกงามในทุกด้าน ทั้งทางด้านอารมณ์สังคม จิตใจ ช่วยให้เป็นคนที่สมบูรณ์สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุขสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งหวังให้นักเรียนมีพัฒนาการแบบองค์รวมกล่าวคือ ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข แต่ในปัจจุบันนักเรียนได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อภาคการศึกษาอย่างรุนแรง เพราะเป็นระยะเวลากว่า 2 ปีแล้ว ที่นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการเรียนทางไกลในรูปแบบต่างๆ เข้ามาช่วยทดแทนเพื่อประคับประคองให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินต่อไปได้ แต่ในความเป็นจริงประสิทธิภาพของการเรียนทางไกลยังไม่เทียบเท่ากับการเรียนในห้องเรียนตามปกติ และการเรียนทางไกลยังสามารถสร้างความเหลื่อมล้ำเพิ่มมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ปัญหาการเรียนรู้ด้อย (learning loss) และ 2) ปัญหาการหลุดออกจากระบบการศึกษา ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้รายได้ครัวเรือนลดลง ครอบครัวของเด็กยากจนต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาสูงมาก เมื่อเทียบกับรายได้และสูงกว่าครอบครัวคนรวยถึง 4 เท่า ทำให้มีเด็กจำนวนไม่น้อยต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาหรือเผชิญความเสี่ยงต่อการหลุดออกจากระบบ เพื่อออกมาแบ่งเบาภาระครอบครัวโดยการช่วยทำงานหาเงิน (ตรีนุช ไพชยนต์วิจิตร และสร้อยสนา ธิติสุวรรณ, 2565) ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาไม่ใช่เพียงปัญหาด้านการศึกษาเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย ผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดระบุว่า หากประเทศไทยไม่มีเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาจะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product หรือ

GDP) เพิ่มขึ้น 3% ดังนั้น หากประเทศไทยสามารถแก้ปัญหาเด็กหลุดจากระบบการศึกษาได้ จะสร้างผลตอบแทนทางเศรษฐกิจมากกว่า 228,000 ล้านบาทต่อปี (Stanford University, 2021)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานกิจการนักเรียน และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานกิจการนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลจากการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนได้ 6 ด้าน ดังนี้ 1) งานวางแผนกิจการนักเรียน 2) งานบริหารงานกิจการนักเรียน 3) งานส่งเสริมประชาธิปไตย 4) งานส่งเสริมพัฒนาวิสัย คุณธรรม จริยธรรม 5) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 6) งานติดตามประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สถานศึกษาในสังกัด จำนวน 22 แห่ง โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,120 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยใช้สูตรคำนวณกรณีที่มีประชากรมีจำนวนแน่นอน (Finite population) (Yamane, 1970) จำนวน 337 คน โดยยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากตัวอย่างได้ 5% จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนตามสัดส่วนขนาดของโรงเรียน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยคัดเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ที่มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และเป็นผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการขึ้นไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

3.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 1 ฉบับ ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 และการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ที่ค่าระดับ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.960

3.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา และนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ตามลำดับ ดังนี้

- (1) บันทึกเสนอคณะกรรมการชุดสหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้
- (2) นำหนังสือเสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วนำหนังสือที่ผ่านการพิจารณาแล้วเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

(3) ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 337 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนัดหมายเพื่อขอรับคืนภายใน 2 สัปดาห์ ที่ฝ่ายงานสารบรรณของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ตามลำดับ ดังนี้

(1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถึงผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

(2) ผู้วิจัยประสานงานกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและดำเนินการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 5 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ที่เก็บรวบรวมได้นำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลและหาค่าสถิติโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

(2) นำข้อมูลในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษา มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและภาพรวม นำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

(3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ในการแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 68.84 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 95.56 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 35.31 และส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 58.46

2. ผลการวิเคราะห์การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน

ขอบข่ายการบริหาร กิจการนักเรียนในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			P NI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. งานวางแผนกิจการนักเรียน	4.11	.67	มาก	4.57	.60	มากที่สุด	0.12	3
2. งานบริหารงานกิจการนักเรียน	4.28	.69	มาก	4.62	.63	มากที่สุด	0.08	5
3. งานส่งเสริมประชาธิปไตย	3.55	.69	มาก	4.61	.59	มากที่สุด	0.32	2
4. งานส่งเสริมพัฒนาวิสัย คุณธรรม จริยธรรม	3.64	.73	มาก	4.69	.74	มากที่สุด	1.31	1
5. งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.28	0.71	มาก	4.72	0.63	มากที่สุด	0.10	4
6. งานติดตามประเมินผล	4.14	0.68	มาก	4.41	0.63	มากที่สุด	0.07	6
โดยรวม	4.00	0.69	มาก	4.60	0.64	มากที่สุด	0.16	

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.00, S.D.=0.69) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า งานบริหารงานกิจการนักเรียน ($\bar{X}$ =4.28, S.D.=0.69) และงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}$ =4.28, S.D.=0.71) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา งานติดตามประเมินผล ($\bar{X}$ =4.14, S.D.=0.68) และงานส่งเสริมประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ =3.55, S.D.=0.69)

สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.60, S.D.=0.64) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X}$ =4.72, S.D.=0.63) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา งานส่งเสริมพัฒนาวิสัย คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X}$ =4.69, S.D.=0.74) และงานติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ =4.41, S.D.=0.63)

เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า งานส่งเสริมพัฒนา วินัย คุณธรรม จริยธรรม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นลำดับแรก (PNI=1.31) รองลงมา คือ งานส่งเสริมประชาธิปไตย (PNI=0.32) และอันดับสาม คือ งานวางแผนกิจการ นักเรียน (PNI=0.12)

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

3.1 งานวางแผนกิจการนักเรียน ควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบและแนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยให้องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่นหรือบุคคลที่มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข และหาข้อสรุปร่วมกันภายใต้กฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อนำระเบียบและแนวปฏิบัติไปเผยแพร่ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบและถือปฏิบัติ ซึ่งระเบียบและแนวปฏิบัติที่มีความชัดเจน และเป็นปัจจุบัน จะทำให้การจัดทำแผนปฏิบัติงานของกิจการนักเรียนและการนำไปปฏิบัติหรือการดำเนินงานได้ง่ายขึ้น โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาคอยให้การสนับสนุนและส่งเสริมในทุกด้าน

3.2 งานบริหารงานกิจการนักเรียน ควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ครบทุกฝ่ายตาม ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน โดยพิจารณาจากขอบข่ายงานของปีการศึกษาที่ผ่านมา ประกอบกับการศึกษากฎกระทรวงและระเบียบของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ได้ขอบข่ายงานที่ครอบคลุมและชัดเจน และทำการจัดการประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อกำหนด แนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมให้สถานักเรียนหรือตัวแทนนักเรียนได้มี บทบาทในกิจกรรม ทั้งการวางแผนการดำเนินงานและการประเมินผล

3.3 งานส่งเสริมประชาธิปไตย ควรจัดการประชุม ตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการ เพื่อยกร่างคู่มือชี้แจงหลักประชาธิปไตยในสถานศึกษาและร่วมกันลงประชามติเห็นชอบ เพื่อใช้เป็นแนว ปฏิบัติทั้งในด้านรับสมัคร การจัดการเลือกตั้ง รวมไปถึงการกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ด้าน ประชาธิปไตยของคณะกรรมการนักเรียนและเผยแพร่ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ นอกจากนี้ ควรจัดกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริม และเชิญชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญของการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง โดยเปิดโอกาสให้ตัวแทนนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ทั้งนี้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้ครูที่เป็นคณะกรรมการดำเนินงานคอยให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดกิจกรรม

3.4 งานส่งเสริมพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม ควรจัดการประชุมและวางแผนในการจัด กิจกรรม โดยหัวหน้าระดับ ครูที่ปรึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและ ดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยบูรณาการกับการเรียนการสอน การ ดำเนินชีวิตของนักเรียนภายในสถานศึกษา ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวควรมีความสอดคล้องกับบริบทของ

สถานศึกษาและท้องถิ่น นอกจากนี้ควรยกย่องให้กำลังใจนักเรียนที่มีความประพฤติที่ดี เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับบุคคลอื่น และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม

3.5 งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาให้นักเรียนร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง รวมไปถึงประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างแนวทางแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือ และหาวิธีการเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นกับนักเรียน นอกจากนี้ควรดำเนินงานที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียนตามความสามารถและความสนใจของนักเรียน ทั้งนี้การดำเนินงานต่างๆ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

3.6 งานติดตามประเมินผล ควรกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ผลการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน โดยออกแบบและจัดทำแบบประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนที่มีความสอดคล้องกับโครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ผลการประเมินทางสถิติ โดยใช้สถิติที่ไม่ซับซ้อนและสามารถนำไปใช้ได้จริง ทั้งนี้ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน และนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนในปีถัดไป

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิเคราะห์การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำอภิปราย ดังนี้

สภาพปัจจุบันของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาไทยที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อการศึกษาทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของนักเรียน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนานักเรียน เพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กัมปนาท อาทิตยตั้ง สาร ทรัพย์รวงทอง และทิพย์พัฒน์ สันตะวัน (2565) ทำการศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทองแดง แสงวงบุญ และสุรางคนา มัณยานนท์ (2564) ทำการศึกษากิจการนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) งานวางแผนกิจการนักเรียน จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า งานวางแผนกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในงานบริหารกิจการนักเรียนร่วมกันวางแผนปรึกษาหารือ และร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเรื่องของการวางแผนงานกิจการนักเรียนอย่างเป็นระบบ และร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน รวมไปถึงคู่มือนักเรียนขึ้นใช้ในโรงเรียนที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอดิคุณ บุญจุง และสาริศา เจนเขว่า (2562) ทำการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทองแดง แสงวงบุญ และสุรางคนา มั่นยานนท์ (2564) ทำการศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) งานบริหารงานกิจการนักเรียน จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า งานบริหารงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการบริหารงานที่ชัดเจน โดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกับคณะกรรมการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้การบริหารงานภายในกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียนดำเนินการไปได้ด้วยดี ทั้งการวางแผน การดำเนินงานที่ส่งเสริมความสามารถและความถนัดของนักเรียน รวมไปถึงการประเมินที่ผู้ปกครองและนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของของสุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ทำการศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี พบว่า การดำเนินงานบริหารงานกิจการนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมพ์ผกา โพธิ์จันทร์, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล (2564) ทำการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า ด้านการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3) งานส่งเสริมประชาธิปไตย จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า งานส่งเสริมประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวในการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญของการใช้สิทธิตามหลักประชาธิปไตย โดยเริ่มจากภายในห้องเรียนสู่ภายนอกสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่คอยให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนใช้สิทธิในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งติดตามประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ทำการศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี พบว่า การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอดิคุณ บุญจง และสาริศา เจนเขว่า (2562) ทำการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4) งานส่งเสริมพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า งานส่งเสริมพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรมในนักเรียน โดยให้ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนและออกแบบกิจกรรม และนำไปบูรณาการในการดำเนินชีวิตของนักเรียนในโรงเรียน โดยมีการติดตาม ประเมินผลกิจกรรม เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ทำการศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี พบว่า การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอดิคุณ บุญจง และสาริศา เจนเขว่า (2562) ทำการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

5) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและกำหนดแนวทางร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมพ์ผกา โพธิจันทร์, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล (2564)

ทำการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกัมปนาท อาทิตยตั้ง สาธิต ทรัพย์รวงทอง และทีป พิพัฒน์ สันตะวัน (2565) ทำการศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6) งานติดตามประเมินผล จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า งานติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายประเมินผล ที่ทำหน้าที่ในการออกแบบและสร้างแบบประเมินที่ระบุประเด็นคำถามที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน โดยให้นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน และนำผลการประเมินมาสร้างแนวทางการแก้ไข้ปัญหา เพื่อใช้ในการดำเนินงานในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมพ์ผกา โพธิจันทร์, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล (2564) ทำการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทองแดง แสงวงบุญ และสุรางคนา มัณยานนท์ (2564) ทำการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า ด้านการประเมินผลงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) งานวางแผนกิจการนักเรียน มีแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบและแนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยให้บุคคลที่มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข และหาข้อสรุปร่วมกันภายใต้กฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อนำระเบียบและแนวปฏิบัติไปเผยแพร่ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบและถือปฏิบัติ ซึ่งระเบียบและแนวปฏิบัติที่มีความชัดเจนและเป็นปัจจุบัน จะทำให้การจัดทำแผนปฏิบัติงานของกิจการนักเรียนและการนำไปปฏิบัติหรือการดำเนินงานได้ง่ายขึ้น ทำให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอดิคุณ บุญจูง และสาริศา เจนเขวา (2562) ได้เสนอแนวทางด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียนไว้ว่าผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย

ให้ชัดเจนเพื่อง่ายต่อการปฏิบัติ โดยควรสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานอย่างเต็มที่ อำนวยการ ส่งเสริม ประสานงานทุกหน่วยงานในฝ่ายกิจการนักเรียน และมีการติดตาม ประเมินผล และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมพ์ผกา โพธิจันทร์, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศ์ (2564) ได้เสนอแนวทางการวางแผนงานกิจการนักเรียนไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับงานกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้ครูทุกคนได้รับทราบ ทุกขั้นตอนและทุกกิจกรรมของการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมที่สถานศึกษา ดำเนินการงานบริหารงานกิจการนักเรียน มีแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา คือ ควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ครบทุกฝ่ายตามขอบข่ายงานกิจการนักเรียน โดยพิจารณาจากขอบข่ายงานของปีการศึกษาที่ผ่านมา ประกอบกับการศึกษากฎกระทรวงและ ระเบียบของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ได้ขอบข่ายงานที่ครอบคลุมและชัดเจน

2) งานบริหารงานกิจการนักเรียน มีแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา คือ ควรกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ครบทุกฝ่ายตามขอบข่ายงานกิจการนักเรียน โดยพิจารณาจากขอบข่ายงานของปีการศึกษาที่ผ่านมา ประกอบกับการศึกษากฎกระทรวงและ ระเบียบของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ได้ขอบข่ายงานที่ครอบคลุมและชัดเจน และทำการจัดการ ประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมการ จัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมให้สภานักเรียนหรือตัวแทนนักเรียนได้มีบทบาทในกิจกรรม ทั้งการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมพ์ผกา โพธิ จันทร์, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศ์ (2564) ได้เสนอแนวทางการบริหารงาน กิจการนักเรียนไว้ว่า ควรส่งเสริม การพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ตาม กระบวนการ มีการวางแผน กำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน ให้นักเรียนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทองแดง แสงบุญ และสุรางคณา มัณยานนท์ (2564) ได้เสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ว่าผู้บริหาร ควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการนักเรียนบางโอกาส เช่น เชิญหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเยาวชน มาให้ความรู้กับนักเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

3) งานส่งเสริมประชาธิปไตย มีแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา คือ ควรจัดการประชุม ตั้งคณะกรรมการ เพื่อร่างคู่มือชี้แจงหลักประชาธิปไตยใน สถานศึกษา และร่วมกันลงประชามติเห็นชอบ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติต่างๆ ในด้านประชาธิปไตยของ คณะกรรมการนักเรียนและเผยแพร่ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรม รณรงค์ ส่งเสริม และเชิญชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญของการใช้สิทธิในการ เลือกตั้ง โดยเปิดโอกาสให้ตัวแทนนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของอดิคุณ บุญจูง และสาริศา เจนเขวา (2562) ได้เสนอแนวทางการดำเนินการส่งเสริม

ประชาธิปไตยในโรงเรียนไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำคู่มือชี้แจงเผยแพร่หลักประชาธิปไตยในโรงเรียน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมพ์ผกา โพธิจันทร์, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล (2564) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

4) งานส่งเสริมพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ควรจัดการประชุมและวางแผนในการจัดกิจกรรมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม โดยบูรณาการกับการเรียนการสอน การดำเนินชีวิตของนักเรียนภายในสถานศึกษา ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวควรมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น นอกจากนี้ควรยกย่องให้กำลังใจนักเรียนที่มีความประพฤติที่ดี เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับบุคคลอื่น และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ไว้ว่า ควรพัฒนาทางด้านการเก็บร่องรอย หลักฐาน เพื่อเป็นการรวบรวมความคืบหน้าของนักเรียนแต่ละคนในโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นการแสดงตัวอย่างหรือสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้เรียนในการมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทองแดง แสงบุญ และสุรางคณา มัณยานนท์ (2564) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมไว้ว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียนทุกปี

5) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ควรกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหานักเรียนร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ที่มีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง รวมไปถึงประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาค ช่วยเหลือ และหาวิธีการเพื่อลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน นอกจากนี้ควรดำเนินงานที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียนตามความสามารถและความสนใจของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ได้เสนอแนวทางการงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่าควรพัฒนาเรื่องการประสานความร่วมมือในหลายๆ ภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นด้านองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งหน่วยงานสาธารณสุข เพื่อเป็นการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาทั้งในด้านดีและด้านที่ต้องปรับปรุง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกัมปนาท อาทิตยตั้ง สาร ทรัพย์รวงทอง และทีปพิพัฒน์ สันตะวัน (2565) ได้เสนอแนวทางการงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่าควรมีการส่งเสริมให้มีการคัดกรองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอทุกภาคเรียน และจัดประชุมชี้แจงครูเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการคัดกรองนักเรียน มีการแก้ปัญหาร่วมกันกับ

บุคคลที่เกี่ยวข้องและติดตามประเมินผลและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6) งานติดตามประเมินผล มีแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ควรกำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ผลการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน โดยออกแบบและจัดทำแบบประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน และนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ได้เสนอแนวทางด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนไว้ว่าควรพัฒนาเรื่องการระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการบริหารกิจการนักเรียนในแต่ละภาคเรียนว่าประเด็นใดต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข หรือเพิ่มเติม เพื่อเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมในครั้งต่อไปและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิมพ์ผกา โพธิจันทร์, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ ผ่องศากุล (2564) ได้เสนอแนวทางไว้ว่าควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ควรวางแผนอย่างเป็นระบบ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการประชุมชี้แจงคณะทำงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 งานวางแผนกิจการนักเรียน ควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบและแนวปฏิบัติให้เท่าทันกันการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

1.2 งานบริหารงานกิจการนักเรียน ควรวางแผนและกำหนดแนวทางให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

1.3 งานส่งเสริมประชาธิปไตย ควรแต่งตั้งคณะกรรมการร่างคู่มือหลักประชาธิปไตย ตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปเผยแพร่ให้ครู นักเรียน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาได้รับทราบ ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น จัดทำเป็นประกาศของสถานศึกษา จัดทำเป็นส่วนหนึ่งของคู่มือนักเรียน ลงเว็บไซต์ เป็นต้น

1.4 งานส่งเสริมพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยของนักเรียน โดยบูรณาการกับการเรียนการสอนและการดำรงชีวิตของนักเรียนในและนอกสถานศึกษา

1.5 งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรวางแผนและกำหนดแนวทางปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียน ร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง เพื่อแก้ไขและพัฒนาให้นักเรียนให้มีศักยภาพยิ่งขึ้น

1.6 งานติดตามประเมินผล ควรวางแผนและออกแบบการประเมินผลที่ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนได้ง่ายและใช้รูปแบบที่เหมาะสม

1.7 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ งานส่งเสริมพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม ดังนั้น ควรแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินโครงการพัฒนานักเรียนด้านวินัย คุณธรรม และจริยธรรม โดยให้กิจกรรมดังกล่าวแทรกซึมอยู่กับชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น การไหว้ การทำกิจกรรมหน้าเสาธง การรักษาความสะอาด เป็นต้น นอกจากนี้อาจจัดกิจกรรมทำบุญวันพระ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมและเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีให้กับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กัมปนาท อาทิตยตั้ง, สาธิต ทรัพย์รวงทอง และทีปพิพัฒน์ สันตะวัน. (2565). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. *Education journal*. 5(2), 100-112.

ตรีนุช ไชยอนตวิจิตร และสร้อยธนา ธิติสุวรรณ. (2565). ผลกระทบการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อการศึกษา. (ม.ป.พ.).

ทองแดง แสงบุญ และสุรางคณา มัณยานนท์. (2564). การบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 5(1), 179-188.

พิมพ์ผกา โพธิ์จันทร์, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล. (2564). การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(11), 79-92.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (ม.ป.พ.). *ขอบข่ายการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี*. (ม.ป.พ.).

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.
- สุรพัชร เกตุรัตน์. (2561). *การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อติคุณ บุญจูง และสาริศา เจนเขวา. (2562). *การบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6. วิทยาลัยนครราชสีมา.
- Stanford University (2021). *Changing Patterns of Growth in Oral Reading Fluency During the COVID-19 Pandemic*.
<https://edpolicyinca.org/publications/changing-patterns-growth-oral-reading-fluency-during-covid-19-pandemic> [accessed 25 Aug, 2022].

การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้าOTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

Participation of OTOP entrepreneurs in determining the accounting method of Mae Lao District, Chiang Rai Province

วรลักษณ์ วรรณโล¹ อรวรรณ เชื้อเมืองพาน²

Woralak wannalo, Orawon Chuamaungphan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ที่เข้าใจได้ง่ายและเป็นไปตามความต้องการของกลุ่มประชากร คือกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงรายจำนวน 13 กลุ่ม (สำนักพัฒนาชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย, 2563) กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนทั้งหมดของประชากร เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการวิธีการจัดทำบัญชี แบบทดสอบก่อน-หลังการฝึกอบรมต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชี และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวประสิทธิภาพหลังการนำต้นแบบไปปฏิบัติจริง การวิเคราะห์ข้อมูล คือ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และประชุมกลุ่มย่อยมาแยกแยะวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูล สรุปและสังเคราะห์ข้อมูลได้เป็นภาพรวมและสถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยหน่วยเรียนรู้จำนวน 3 หน่วย คือ 1) การวิเคราะห์รายการค้า 2) การบันทึกรายการในแบบฟอร์ม 5 แบบฟอร์ม ได้แก่ แบบฟอร์มการวิเคราะห์รายการค้า แบบฟอร์มการบันทึกการรับ-รายจ่าย แบบฟอร์มการบันทึกค่าใช้จ่ายที่เกิดจากสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน แบบฟอร์มกำไร (ขาดทุน) และแบบฟอร์มกระดาษทำการ 3) การจัดทำรายงานจำนวน 2 รายงาน ได้แก่ รายงานกำไร (ขาดทุน) และรายงานฐานะการเงิน โดยแต่ละหน่วยประกอบด้วยแนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล และการติดตามประเมินผลหลังการอบรมให้ความรู้ต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชี นอกจากนี้ยังมีคู่มือของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชี การลงรายการในแบบฟอร์มอย่างง่าย รวดเร็ว ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชี สามารถนำไปปรับใช้กับผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไม่ว่าจะเป็นกิจการผลิต กิจการ

Received: 2023-02-22 Revised: 2023-03-20 Accepted: 2023-03-22

¹คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of accounting, Chiang Rai Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: woraluk2508@hotmail.com

² คณะบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of accounting, Chiang Rai Rajabhat University.

บริการและกิจการซื้อ-ขายไป ผลการฝึกอบรมให้ความรู้วัดความเข้าใจในต้นแบบวิธีการบัญชีก่อนและหลัง พบว่าการอบรมให้ความรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงว่าต้นแบบที่ใช้ฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเห็นอย่างชัดเจนว่าผู้เข้าอบรมมีพัฒนาการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP สูงขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.34 ทั้งนี้เนื่องจากการลดขั้นตอนการจัดทำบัญชี ประหยัดเวลาในการลงรายการ สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายเมื่อนำมาใช้จัดทำบัญชีของกลุ่ม ใช้เวลาน้อย และสามารถปรับเปลี่ยนช่องรายการในแบบฟอร์มบันทึกรายการได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะการประกอบการของกลุ่ม OTOP จึงตรงกับความต้องการใช้ข้อมูลของผู้ประกอบการสินค้า OTOP

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วม; การกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี

Abstract

The purpose of this research was to study the model of accounting methodology of OTOP entrepreneurs in Mae Lao District, Chiang Rai Province. that is easy to understand and meets the needs of the group. The population was 13 groups of OTOP entrepreneurs in Mae Lao District, Chiang Rai Province (Community Development Bureau, Mae Lao District, Chiang Rai Province, 2020). The sample group was representative of the entire population. The tool used was an interview form about the problems and needs of accounting methods. Tests before and after training to master accounting methods. and an interview about the effectiveness after the actual implementation of the prototype. Data analysis is the use of data obtained from interviews and small group meetings to separate, analyze and link the data. Summarize and synthesize data as a whole. and the statistics used were percentage, mean, and standard deviation. The structure of the prototype of accounting methods for OTOP entrepreneurs, Mae Lao District, Chiang Rai Province. Consists of 3 learning units: 1) Transaction analysis 2) Recording transactions in 5 forms: Including the transaction analysis form income-expense recording form for recording expenses from non-current assets, form for profit (loss), and form for working paper and financial position report Each unit contains a concept. Learning Objectives learning content learning activities training material and measurement and evaluation. and follow-up and evaluation after the training to educate the prototype of accounting methods. There is also a master's manual on how to prepare an accountant. Posting entries in the form is simple, fast, and meets the needs of users of accounting information. It can be applied to OTOP product operators, whether it is a manufacturing business. Service business and buying-selling business. The results of

the training provide insight into the master accounting methods before and after. It was found that the knowledge training was significantly different at the 0.05 level, indicating that the training model was effective. It was clearly seen that the participants had developed knowledge and understanding of accounting. of OTOP product entrepreneurs, an average increase of 4.34 percent. This is due to the reduction of accounting procedures. Save time for a listing. It can be easily understood when used to create the accounting of the group, takes less time, and can adjust the fields in the record form to suit the nature of the operation of the OTOP group, thus meeting the needs of the information of the OTOP product operator.

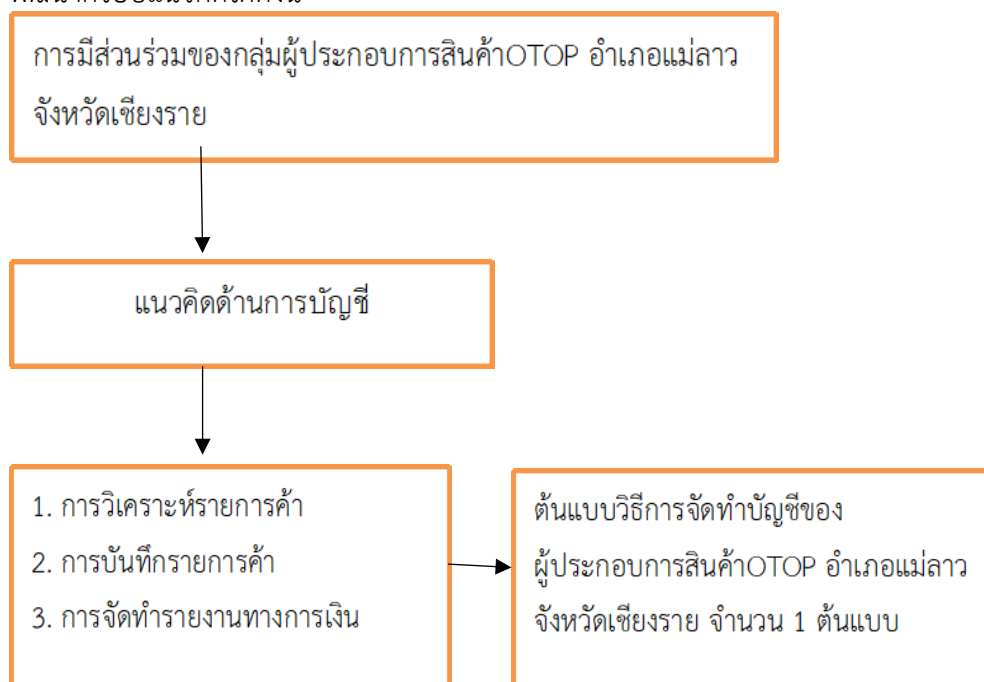
Keywords: Participation; Determining the method of accounting

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้มีการกำหนดนโยบายให้หน่วยงานของภาครัฐและธนาคารในกำกับของรัฐ เป็นผู้ผลักดันสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยเน้นในเรื่องของการพัฒนาสินค้า อบรมความรู้ พัฒนามาตรฐานและบรรจุภัณฑ์ จัดสรรช่องทางจัดจำหน่าย ตลอดจนสนับสนุนการเงิน ต้นทุนต่ำ รวมถึงเปลี่ยนแปลง กฎระเบียบภาครัฐ (ธนพล, 2563) โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นนโยบายของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยส่งเสริมให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ในท้องถิ่นชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ต่อเนื่อง

อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เป็นอีกหนึ่งอำเภอที่มีความหลากหลายของวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการผลิตสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีผู้ประกอบการที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอแม่ลาวประกอบด้วย 12 ผลิตภัณฑ์ 13 กลุ่ม OTOP ได้แก่ กลุ่มกล้วยตาก กลุ่มกล้วยตากแม่ลาว (2 กลุ่ม) เครื่องปั้นดินเผา ดอกกุหลาบ ที่ชาวข้าว ผลไม้แช่อิ่ม ผ้าทอ ผ้าห่ม นวม ลูกประคบ สบู่สมุนไพรหญ้าหนักราชสีห์และหมุยหอม (สำนักพัฒนาชุมชนอำเภอแม่ลาว, 2563) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็ก การจัดทำบัญชีและบริหารกันเองภายในกลุ่ม เกิดปัญหาในการบันทึกบัญชีไม่ถูกต้องเพราะไม่ทราบผลการดำเนินการที่แท้จริง และจากการที่เคยมีส่วนราชการไปให้ความรู้ทางด้านบัญชีปรากฏว่าวิธีการบันทึกบัญชียากไปสำหรับกลุ่มและไม่ตรงกับความต้องการใช้ของกลุ่ม กลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP จึงได้ทำหนังสือแสดงเจตนาขอให้นักวิจัยมาให้ความรู้และกลุ่มต้องการมีต้นแบบการจัดทำบัญชีของกลุ่ม โดยนำวิธีการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในท้องที่อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย กำหนดวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่ม อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย โดยมีการประชุมกลุ่มเพื่อจัดหาวิธีการจัดทำบัญชีที่ตรงกับความต้องการของกลุ่ม ง่าย สะดวก รวดเร็ว และมีการอบรมวิธีการบัญชีที่กลุ่มต้องการและมีการ

ติดตามผลการใช้วิธีการบัญชีของกลุ่มเพื่อใช้เป็นต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีราย การแก้ปัญหาโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research, PAR) เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาของกลุ่มหรือชุมชน เพื่อค้นหาสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหาย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การส่งเสริมเพิ่มขีดความสามารถให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเอง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในกลุ่ม ในชุมชนและในสังคม การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเป็นการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นปัญหา ด้วยความเคารพยอมรับซึ่งกันและกันบนหลักการประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา การพัฒนาแผนการแก้ปัญหา การปฏิบัติตามแผน ตลอดจนการติดตามและประเมินผล (อภิญา, 2544) ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและนำมาวิเคราะห์และวางแผนเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย และพัฒนารอบแนวคิดได้ดังนี้

รูปภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้าOTOP
2. เพื่อหาต้นแบบการจัดทำบัญชี ตามความต้องการจากการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้าOTOP
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการให้ความรู้เกี่ยวกับต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย
4. เพื่อการติดตาม ประเมินผลและปัญหาการนำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของ

ผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไปปฏิบัติหลังการทดลองใช้

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยมีขั้นตอนการวิจัยแต่ละขั้นตอนเพื่อตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP

ขั้นตอน 2 การสร้างต้นแบบการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 3 การให้ความรู้ต้นแบบการจัดทำบัญชี

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามและประเมินผลการนำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไปใช้หลังการให้ความรู้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแทนผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานทางด้านบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย จากฐานข้อมูลสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย (สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย, 2563) 13 กลุ่ม ๆ ละ 2-3 คน ที่แสดงความประสงค์ จำนวน 32 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ 3 ท่าน จากสำนักงานเกษตรอำเภอแม่ลาว พัฒนาชุมชนแม่ลาว นักวิชาการจากคณะบัญชี ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและโครงสร้าง
2. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ ทั้ง 3 ท่าน
3. นำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาแต่ละขั้นตอนจะมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยและสัมภาษณ์ตัวแทนของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการ วิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่ม

ขั้นตอน 2 ผู้วิจัยนำเสนอผลที่ได้จากการศึกษา แล้วให้ผู้ร่วมประชุมกลุ่มย่อยกำหนดต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีตามความต้องการของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 3 แบบทดสอบก่อน- หลังการอบรมและแบบประเมินหลังการอบรม ประกอบด้วยแบบทดสอบเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อวัดความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชี

ขั้นตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับประสิทธิผลของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงรายหลังจากการนำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ไปปฏิบัติจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จากประชุมกลุ่มย่อยโดยการสัมภาษณ์ข้อมูลกับตัวแทนผู้ประกอบการและผู้ปฏิบัติงานทางด้านบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอน 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีสรุปผลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อยของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกอบรม ณ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิผลของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงรายหลังจากการใช้หลักสูตรฝึกอบรมต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

สถิติที่ใช้คือ หาค่าจำนวนร้อยละ หาค่าเฉลี่ย หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความเที่ยงตรงหรือค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับความรู้ที่ได้ก่อนหลังการอบรมของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย และการประเมินผลหลังการให้ความรู้มาปรับปรุงต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงตามความต้องการของกลุ่มวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ขั้นตอนที่ 1 การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพหรือระดับการปฏิบัติหน้าที่ทางบัญชีของผู้ประกอบการสินค้าOTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ด้านระบบการบริหารจัดการวิธีปฏิบัติงาน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติหน้าที่
1. จำนวนเอกสารที่ใช้ในการประกอบการบันทึกบัญชี มีปริมาณเหมาะสมกับประเภทกิจการ	2.77	1.00	ปานกลาง

2. การบันทึกรายการบัญชีในสมุดรายวันซื้อ สมุดรายวันขาย สมุดรายวันรับ สมุดรายวันจ่าย และสมุดรายวันทั่วไป ปฏิบัติเป็นประจำ	2.79	1.13	ปานกลาง
3. การผ่านรายการจากสมุดรายวันขั้นต้นไปสมุดรายวันแยกประเภทปฏิบัติเป็นประจำ	2.60	1.10	ปานกลาง
4. การจำแนกรายการว่าเป็นสินทรัพย์ส่วนตัวออกจากสินทรัพย์ของธุรกิจชุมชนมีความถูกต้อง	2.86	1.04	ปานกลาง
5. มีการจำแนกค่าใช้จ่ายในการผลิต (ต้นทุนการผลิต) ออกจากค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารมีความถูกต้อง	2.93	1.04	ปานกลาง
6. ขั้นตอนการอนุมัติการเบิกจ่ายวัตถุดิบ สินค้าคงเหลือ และวัสดุสำนักงานมีความถูกต้อง	2.82	1.06	ปานกลาง
7. การตรวจสอบยอดคงเหลือของวัตถุดิบ สินค้าคงเหลือ วัสดุสำนักงานที่ถูกต้อง	2.79	1.00	ปานกลาง
8. ความร่วมมือในการส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีทำได้ทันเวลา	3.03	1.12	ปานกลาง
9. ความร่วมมือจากสมาชิกกลุ่มในการจัดทำบัญชีเป็นไปอย่างดี	3.33	1.22	ปานกลาง
10. ประธานกลุ่มได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลทางบัญชีเป็นอย่างดี	3.40	1.25	ปานกลาง
11. มีการประสานความร่วมมือกับกลุ่ม OTOP อื่นในการจัดทำบัญชี	3.29	1.33	ปานกลาง
รวม	2.97	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพหรือระดับการปฏิบัติหน้าที่ทางบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ด้านระบบการบริหารจัดการ วิธีปฏิบัติงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97) เมื่อพิจารณารายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด ได้แก่ ประธานกลุ่มได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลทางบัญชีเป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40) รองลงมา คือ ความร่วมมือจากสมาชิกกลุ่มในการจัดทำบัญชีเป็นไปอย่างดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33) และมีการประสานความร่วมมือกับกลุ่มกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP อื่น ในการจัดทำบัญชี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพหรือระดับการปฏิบัติหน้าที่ทางบัญชีของผู้ประกอบการสินค้าOTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ด้านเทคโนโลยีเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ หน้าที่
1. เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานความสะดวกและง่ายในการปฏิบัติงาน	2.70	0.95	ปานกลาง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีมาตรการความปลอดภัยในการเข้าใช้งานการจัดทำบัญชีเป็นไปอย่างเข้มงวด	2.65	0.90	ปานกลาง
3. เครื่องที่ใช้ในการปฏิบัติงานทำให้การบันทึกการรวดเร็วถูกต้อง ครบถ้วน และแม่นยำ	2.67	0.83	ปานกลาง
4. การเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังสามารถทำได้ทันเวลา	2.80	0.93	ปานกลาง
5. ชี้อบัญชีตรงกับความต้องการใช้ข้อมูลในการวางแผน การควบคุมและการสั่งการ	2.86	0.89	ปานกลาง
6. การจัดเก็บข้อมูลการจัดทำบัญชีเก็บไว้ในที่ปลอดภัย	2.88	0.95	ปานกลาง
รวม	2.76	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพหรือระดับการปฏิบัติหน้าที่ทางบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ด้านเทคโนโลยีเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76) เมื่อพิจารณารายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสูงสุด ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลการจัดทำบัญชีเก็บไว้ในที่ปลอดภัย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88) รองลงมา คือ ชี้อบัญชีตรงกับความต้องการใช้ข้อมูลในการวางแผน การควบคุมและการสั่งการ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86) และการเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังสามารถทำได้ทันเวลา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80) ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้าOTOP สร้างต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากการศึกษาข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ได้สามารถนำเสนอได้ดังนี้

ตารางที่ 3 โครงสร้างของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

กิจกรรม	สาระเรียนรู้	จำนวน ชั่วโมง
หน่วยที่ 1 การวิเคราะห์รายการค้า		15.00
กิจกรรมที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับ การวิเคราะห์ รายการค้า	การวิเคราะห์รายการค้าเกี่ยวกับ รายการ รายได้ รายจ่าย ต้นทุน สินทรัพย์หนี้สินและทุน	
หน่วยที่ 2 การบันทึกรายการในแบบฟอร์ม		15.00
กิจกรรมที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับ แบบฟอร์ม	การบันทึกรายการค้าลงในแบบฟอร์ม 5 แบบฟอร์ม	
หน่วยที่ 3 การจัดทำรายงาน		15.00
กิจกรรมที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับ การจัดทำรายงาน	การจัดทำรายงาน 2 รายงาน	

คู่มือต้นแบบ โดยกำหนดกรอบของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่ม เพื่อใช้ฝึกอบรม
คำชี้แจง เอกสารฉบับนี้ เป็นคู่มือต้นแบบ โดยกำหนดกรอบของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของ
กลุ่มเพื่อใช้ฝึกอบรม ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยที่ 1 การวิเคราะห์รายการค้า

กิจกรรมที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์รายการค้า

หน่วยที่ 2 การบันทึกรายการในแบบฟอร์ม 5 แบบฟอร์ม

กิจกรรมที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการบันทึกรายการในแบบฟอร์ม

หน่วยที่ 3 การจัดทำรายงาน 2 รายงาน

กิจกรรมที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำรายงาน

ขั้นตอนที่ 3 การให้ความรู้กลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP เกี่ยวกับต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่ม

ผลการศึกษาความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมแสดงค่าสถิติได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	t
การทดสอบก่อนฝึก	3.58	1.01	1.71*
การทดสอบหลังฝึก	7.92	3.14	1.68

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ของผู้เข้าอบรม จากการทดสอบ 2 ครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และ 7.92 ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้เข้าอบรมมีพัฒนาการเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของกลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP สูงขึ้น โดยคะแนนผู้เข้าอบรม หลังการอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ขั้นตอนที่ 4 การให้ความรู้กลุ่มผู้ประกอบการสินค้า OTOP เกี่ยวกับต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่ม

การติดตามประเมินผลการนำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่มไปปฏิบัติ โดยการประชุมกลุ่มที่เข้ารับการอบรมต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ผลสรุปปรากฏดังนี้

1. แบบฟอร์มและรายงานที่จัดทำสามารถออกแบบและรายงานได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ทำความเข้าใจง่าย ประหยัดเวลาในการลงรายการ สะดวกในการปฏิบัติงานสอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้ใช้ข้อมูล (ผู้ปฏิบัติงาน) ระดับกลาง และระดับสูง

ปัญหาที่พบและวิธีการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับความถูกต้อง ครบถ้วนของรายงานคือ เอกสารที่ใช้ประกอบการลงรายการมีไม่ครบถ้วน ทำหาย วิธีการแก้ไขปัญหาคือการจัดทำเอกสารขึ้นภายในกิจการที่มีกรรมการกลุ่ม OTOP จำนวน 2 คนอนุมัติการจัดทำเอกสารดังกล่าวเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความถูกต้อง ความครบถ้วนของแบบฟอร์มและรายงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ โดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องความไม่ครบถ้วนของเอกสารประกอบการบันทึกรายการ ข้อเสนอแนะ คือ ต้องมีระบบการควบคุมภายในเกี่ยวกับการอนุมัติรายการต่างๆโดยผู้มีอำนาจ

2. ความทันเวลา ความยืดหยุ่นของรายงาน จากการสัมภาษณ์ พบว่า กิจการสามารถจัดทำรายงาน 2 รายงานคือรายงานกำไร (ขาดทุน) และรายงานฐานะการเงิน ได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาต่อการใช้อ้างอิง และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลได้อย่างยืดหยุ่นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่เป็นการผลิต กลุ่มการให้บริการ หรือกลุ่มซื้อมาขายไป

ปัญหาที่พบและวิธีการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับความทันเวลา ความยืดหยุ่นของรายงานคือ บางครั้งกลุ่ม OTOP มิได้ลงรายการทุกวันอาจเกิดปัญหาล่าช้าในการจัดทำรายงานที่ทันเวลา วิธีการแก้ไขปัญหาคือให้กลุ่ม OTOP มีบุคคลที่มีหน้าที่ลงรายการทางบัญชีมากกว่า 1 คน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความทันเวลา ความยืดหยุ่นของรายงาน คือนำแนวทางการแก้ปัญหาที่พบเรื่องมิได้ลงรายการทุกวันอาจเกิดปัญหาล่าช้าในการจัดทำรายงานที่ทันเวลา วิธีการแก้ปัญหาคือให้กลุ่ม OTOP มีบุคคลที่มีหน้าที่ลงรายการทางบัญชีมากกว่า 1 คน สามารถปฏิบัติงานทดแทนกันได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในการกำหนดวิธีการจัดทำบัญชี อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย มีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP สภาพปัญหาการจัดทำบัญชี พบว่า ด้านที่พบปัญหาสูงสุดคือด้านบุคลากรเกี่ยวกับหลักการบัญชี ทั้งนี้เพราะขาดงบประมาณในการสนับสนุนเกี่ยวกับค่าตอบแทน เป็นชาวบ้านเกษตรกร เป็นสมาชิกกลุ่ม OTOP การศึกษาน้อยไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี จึงทำให้ขาดความถนัดขาดประสบการณ์ในด้านการจัดทำบัญชีและด้านเทคโนโลยี เนื่องจากการจัดทำบัญชีต้องทำเป็นระบบ แบบแผน เป็นขั้นตอน เป็นกระบวนการที่ชัดเจน สอดคล้องกับที่สุภาพร เฟ่งพิศ (2553) กล่าวว่า การจัดทำบัญชีมีปัญหาสาเหตุเนื่องจากจัดทำบัญชีเองและผู้จัดทำบัญชีไม่ได้จบสาขาวิชาบัญชีจึงขาดความรู้ด้านวิชาชีพบัญชีและด้านการวางระบบบัญชี จึงมีหน่วยงานกำกับดูแลกำหนดว่าการจัดทำงบการเงินแต่ละรูปแบบตามการจัดตั้งต้องทำเป็นรูปตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่องรายการย่อที่ต้องมีในงบการเงินของกิจการ ต้องทำตามแบบที่กำหนดไว้มี 5 แบบ คือ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 1 บริษัทจำกัด ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 2 บริษัทมหาชนจำกัด ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 3 นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 4 และกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร ต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในแบบ 5 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2554)

2. เพื่อหาต้นแบบการจัดทำบัญชี ตามความต้องการจากการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ผลการจัดทำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย โดยการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ต้นแบบประกอบด้วย หลักการเหตุผล แนวคิดพื้นฐาน จุดมุ่งหมายของต้นแบบ โครงสร้างของต้นแบบฝึกอบรม ประกอบด้วย หน่วยเรียนรู้ 3 หน่วย คือ การวิเคราะห์รายการค้า การบันทึกรายการในแบบฟอร์ม 5 แบบฟอร์มและการจัดทำรายงาน 2 รายงาน คือ แบบฟอร์มการวิเคราะห์รายการค้า แบบฟอร์มการบันทึกการรับ-รายการจ่าย แบบฟอร์มการบันทึกค่าใช้จ่ายที่เกิดจากสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน แบบฟอร์มกำไร (ขาดทุน) แบบฟอร์มกระดากทำการรายงานกำไร (ขาดทุน) และรายงานฐานะการเงิน รวม 3 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมประกอบด้วยแนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการฝึกอบรม และการวัดและประเมินผล ใช้เวลาฝึกอบรม 45 ชั่วโมง มีการติดตามผลหลังอบรม 2 สัปดาห์ และการประเมินผลหลังการติดตามผล 2 สัปดาห์ นอกจากนี้ยังมีคู่มือของต้นแบบฝึกอบรม ซึ่งเป็นต้นแบบที่มีวิธีการลงรายการในแบบฟอร์มที่ง่าย รวดเร็ว ตรงกับความต้องการใช้ข้อมูลของธุรกิจชุมชน สามารถนำไปปรับใช้กับ

ผู้ประกอบการสินค้า OTOP ทั้งกิจการผลิต กิจการบริการ และกิจการซื้อขาย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำต้นแบบฝึกอบรมวิธีการจัดทำบัญชี ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวคิดของ Tabla และนำวิธีการวิจัยวิจัยหลักสูตรฝึกอบรมตามรูปแบบของนักวิจัยหลายท่านมาใช้ ในเรื่องส่วนประกอบของต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีเพื่อใช้ฝึกอบรม ประกอบไปด้วยเรื่องหน่วยเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ วิยะดา รัตนสุวรรณ (2547) จิตติพร พิษณุกุล (2547) และเกี่ยวกับประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (ชูศรี สุวรรณ, 2552)

3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการให้ความรู้เกี่ยวกับต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ผลการฝึกอบรม โดยการจัดอบรมต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า ก่อนและหลังการอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่าต้นแบบที่ใช้ฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเห็นอย่างชัดเจนว่าผู้เข้าอบรมมีพัฒนาการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP เฉลี่ยร้อยละ 4.34 ทั้งนี้เนื่องจากการลดขั้นตอนการจัดทำบัญชีประหยัดเวลาในการลงรายการ สามารถทำความเข้าใจได้ง่ายเมื่อนำมาใช้จัดทำบัญชีของกลุ่ม ใช้เวลาน้อย และสามารถปรับเปลี่ยนช่องรายการในแบบฟอร์มบันทึกรายการได้อย่างเหมาะสมกับประเภทการประกอบกิจการของกลุ่ม OTOP จึงตรงกับความต้องการใช้ข้อมูลของผู้ประกอบสินค้า OTOP ระหว่างการฝึกอบรมให้ความรู้ ผู้วิจัยได้จัดเตรียมสื่อการฝึกอบรมโดยมีใบงานตามจุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งผู้เข้าอบรมได้แสดงความคิดเห็นว่า เนื้อหาที่ฝึกอบรมเหมาะสมกับเรื่องที่ฝึกอบรมให้ความรู้เข้าใจง่าย นำศึกษา มีสื่อการฝึกอบรมน่าสนใจ จับใจความได้ง่ายและเหมาะสม และการฝึกอบรมนี้มีกิจกรรมการเรียนรู้ตรงกับประเภทการประกอบกิจการของผู้ประกอบสินค้า OTOP และผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้ในบรรยากาศที่เป็นกันเอง ให้กำลังใจและให้เกียรติ และกระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกปฏิบัติและให้เวลาปฏิบัติอย่างเพียงพอการเรียนรู้ของเราจะต้องมีตลอดช่วงอายุคน เพราะสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมศรี ทองนุช (2542) วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล (2544) ศิริพงษ์ เศาภายน (2545) อัจฉรา ธรรมาภรณ์ และปราณี ทองคำ (2545) จิตติพร พิษณุกุล (2547) วิยะดา รัตนสุวรรณ (2547) และชูศรี สุวรรณ (2544) ซึ่งการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถหรือพฤติกรรมด้านต่างๆ ผลการวิจัย พบว่า ผู้เข้าอบรมมีผลการพัฒนาสูงกว่าก่อนฝึกอบรม สำหรับเรื่องความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดคือผู้อบรมสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดทำบัญชีได้ แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าอบรมสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและธุรกิจได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยตนเองทำให้พึงพอใจที่สามารถนำความรู้จากการฝึกอบรมให้ความรู้ไปใช้ได้จริงและการเรียนรู้นี้ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีกิจกรรมเรียนรู้ที่ตรงกับลักษณะการประกอบกิจการของผู้ประกอบสินค้า OTOP ที่หลากหลาย ช่วยทำให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตติพร พิษณุกุล (2547) และชูศรี สุวรรณ (2544) ที่ศึกษา พบว่า ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในการฝึกอบรมในระดับมากและ

มากที่สุด เพราะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และทำให้พัฒนาตนเองได้ตามเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรมให้ความรู้

4. เพื่อการติดตาม ประเมินผลและปัญหาการนำต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไปปฏิบัติหลังการทดลองใช้ แบบฟอร์มและรายงานที่จัดทำสามารถออกแบบและรายงานได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ทำความเข้าใจง่าย ประหยัดเวลาในการลงรายการ สะดวกในการปฏิบัติงานสอดคล้องตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับผู้ใช้ข้อมูล (ผู้ปฏิบัติงาน) ระดับกลาง และระดับสูง

ความทันเวลา ความยืดหยุ่นของรายงาน จากการสัมภาษณ์ พบว่า กิจการสามารถจัดทำรายงาน 2 รายงานคือรายงานกำไร (ขาดทุน) และรายงานฐานะการเงิน ได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาต่อการใช้ข้อมูล และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลได้อย่างยืดหยุ่นไม่ว่าจะเป็นกลุ่มที่เป็นการผลิต กลุ่มการให้บริการ หรือกลุ่มซื้อขายไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยงานที่กำกับดูแลธุรกิจชุมชน เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท เทศบาล องค์การส่วนท้องถิ่น ควรใช้ต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไปอบรมให้กับผู้ประกอบการสินค้า OTOP กลุ่มอื่นๆ ต่อไป

1.2 หน่วยงานด้านการศึกษา เช่น เขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ควรบรรจุต้นแบบฝึกอบรมวิธีการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP ไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการติดตามเพื่อประเมินผลผู้เข้าอบรมอย่างต่อเนื่อง หลังจากสิ้นสุดการฝึกอบรมหรือการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้ในการพัฒนาต้นแบบวิธีการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP ฝึกอบรมให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการนำต้นแบบฝึกอบรมนี้ไปใช้กับผู้เข้าอบรมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม

2.3 ควรมีการนำต้นแบบฝึกอบรมนี้ไปทดลองใช้กับผู้ประกอบการสินค้า OTOP ในภูมิภาคอื่นๆ

2.4 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาต้นแบบฝึกอบรมการจัดทำบัญชีผู้ประกอบการสินค้า OTOP สำหรับการจัดทำโปรแกรมการบันทึกบัญชีของผู้ประกอบการสินค้า OTOP

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงพาณิชย์, กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2543). พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 นนทบุรี: กระทรวงฯ.
- ชูศรี สุวรรณ. (2552). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- ฐิติพร พิษณุกุล. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแก้ปัญหาเชิงอนาคตของนักศึกษาสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- ธนพล ศรีสุขวัฒน์ชัย. (2563). แนวทางการพัฒนา OTOP เพื่อตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภคชาวจีน ด้วยนโยบายของรัฐ.วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ราชชมงคลล้านนา. 8(1),1-12
- วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. (2544). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการพยาบาล. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร
- วิยะดา รัตนสุวรรณ. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองของอาจารย์พยาบาล. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- ศิริพงษ์ เสงายน. (2545). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้งของตำรวจชุมชน. ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- สมศรี ทองนุช. (2542). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นคนทันสมัยด้านจิตใจสำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ของสถาบันราชภัฏ. ปริญญาานิพนธ์การศึกษา ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนแม่ลาว. (2563). ข้อมูลผู้ประกอบการสินค้าOTOP อำเภอมะลาว จังหวัดเชียงราย. สืบค้นจาก <http://www.district.cdd.go.th/maelao>
- สุภาพร เฟ่งพิศ. (2553). ปัญหาในการจัดทำบัญชีของสำนักงานบัญชีในกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น. สืบค้นจาก <http://www.basju.net/jum/research.htm>
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา ธรรมภรณ์ และปราณี ทองคำ. (2545). ผลการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อการส่งเสริมความคิดวิจารณ์ญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาครู. วารสารสงขลานครินทร์, 8(3), 308-321.

การตัดสินใจทางการตลาดสำหรับการประกอบธุรกิจเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

Marketing Decision Making for Healthy Drinks Business

กรกนก จันทร์ประภาส¹ เยาวภา ปฐมศิริกุล² บัณฑิต รัตนไตร³
Kornkanok Janprapad, Yaowapa Pathomsirikul, Bandith Rattanatai

บทคัดย่อ (Abstract)

ในปัจจุบันภาพรวมของตลาดเครื่องดื่มสุขภาพเป็นตลาดที่มีการเติบโตมากซึ่งเป็นผลจากสภาพอากาศของเมืองไทยที่เป็นเมืองร้อน ผู้บริโภคต้องการเลือกซื้อสินค้าเพื่อดับกระหายและจากกระแสการรักสุขภาพที่เป็นเมกะเทรนด์ทั่วโลก อีกทั้งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ผู้บริโภคมีการปรับพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตจึงหันมาเลือกรับประทานอาหารและเครื่องดื่มที่มีประโยชน์ เพื่อป้องกันมากกว่าการรักษา และในมุมมองของผู้ประกอบการถือว่าเป็นโอกาสทางการตลาดใหม่ ๆ จึงส่งผลให้เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพเติบโตและมีการแข่งขันในตลาดมากขึ้น บทความนี้มีจุดมุ่งหมายศึกษาพฤติกรรมการซื้อ และการตัดสินใจทางการตลาดสำหรับการประกอบธุรกิจเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค แม้จะมีการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ก่อนการตัดสินใจอย่างละเอียดรอบคอบ แต่อาจจะมีปัจจัยหลายอย่าง que ผู้ประกอบการไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมการซื้อ และปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพเพื่อนำแนวทางมาวิเคราะห์และปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

คำสำคัญ (Keywords): พฤติกรรมผู้บริโภค; ปัจจัยส่วนประสมการตลาด; เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

Abstract

At present, the overview picture of the health drink market is a market that has grown a lot as a which is due to the weather of the hot city of Thailand. Consumers want to choose to buy products to suppress hunger and from the health-loving stream that is mega-trend worldwide. In addition, the situation of spread of

Received: 2023-02-24 Revised: 2023-04-02 Accepted: 2023-04-07

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Master of Business Administration, Graduated School, Eastern Asia University. Corresponding Author e-mail: 64420202@stu.eau.ac.th

² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Business Administration, Eastern Asia University. e-mail: yaowapa@eau.ac.th

³ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Business Administration, Eastern Asia University. E-mail: bundit@eau.ac.th

the Coronavirus Disease 2019 has resulted in consumers changing their lifestyle behaviors and turning to choose healthy food and beverages. For prevention rather than cure and marketing decisions for healthy beverage business in line with consumer needs despite carefully studying various information before making a decision, there may be many factors that the operator cannot control. Therefore, the study of buying behavior. And the marketing mix factors that are related to the decision to buy healthy drinks bring the guidelines to analyze and adapt business operations to achieve the goals set.

Keyword: Consumer Behavior; Marketing mix factors; Healthy drink

บทนำ (Introduction)

เนื่องจาก 2-3 ปีที่ผ่านมา กระแสนิยมเรื่องการดูแลสุขภาพมีแนวโน้มเติบโตขึ้นในประเทศไทย จึงทำให้ผู้บริโภคให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ต้องการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีภูมิคุ้มกันร่างกายที่ดี อีกทั้งยังมีสถานการณ์การระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้ผู้บริโภคหันมาเลือกบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และการออกกำลังกาย รวมถึงการหาข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ด้วยเหตุนี้ องค์การอนามัยโลกจึงแนะนำว่า ไม่ควรบริโภคน้ำตาลเกิน 50 กรัม หรือ 12 ช้อนชาต่อวัน และโซเดียมไม่เกิน 2,000 มิลลิกรัมต่อวัน หากบริโภคมากเกินไปจะเกิดผลกระทบต่อสุขภาพ (กรุงศรี กรุ, 2564) และภาครัฐได้ออกมาตรการจัดเก็บภาษีค่าความหวาน เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพ ส่งผลให้ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพเกิดการแข่งขันที่สูงขึ้น อย่างเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ที่เป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่และกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งถือเป็นกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่คาดว่าจะในอนาคตจะมีบทบาทมากขึ้นในการขับเคลื่อนตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพในอนาคต (ศูนย์วิจัยกสิกร, 2563)

ผู้ประกอบการแต่ละรายพัฒนาผลิตภัณฑ์และกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อช่วงชิงการเป็นผู้นำในตลาดเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบการจึงต้องให้ความสำคัญกับพฤติกรรม การซื้อ และปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เนื่องจากความแตกต่างและความหลากหลายของผู้บริโภค ส่งผลให้ผู้บริโภคมีความชอบและความต้องการที่แตกต่างกัน ส่งผลให้พฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงการสร้างกลยุทธ์การตลาดให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม เพื่อดึงดูดให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพแทนเครื่องดื่มที่ส่งผลเสียต่อร่างกาย และผู้ประกอบการเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นจากการขยายฐานกลุ่มลูกค้า อีกทั้งเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่ส่งผลต่อภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศไทย

แนวคิดประชากรศาสตร์

Kotler & Keller (2016) ได้กล่าวว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ซื้อ ประกอบด้วย อายุและลำดับชั้นของวงจรชีวิต อาชีพ และสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ บุคลิกภาพ และแนวคิดของตนเอง รูปแบบในการดำเนินวิถีชีวิตและค่านิยม เนื่องจากสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มผู้บริโภคเพื่อกำหนดส่วนแบ่งการตลาด

Solomon (2020) ได้กล่าวว่า การศึกษาด้านประชากรศาสตร์เพื่อค้นหาและคาดการณ์การแบ่งส่วนทางการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ผลิตออกมาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งทำให้ผู้บริโภคมีตัวเลือกที่หลากหลาย และมีสื่อนิยมที่ไม่สามารถวัดผลได้อย่างเป็นกลาง แต่อาจมีผลกระทบอย่างมากต่อการเลือกผลิตภัณฑ์สำหรับผู้บริโภค การแบ่งส่วนทางการตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เฉพาะกลุ่มจึงมีความสำคัญมาก การแบ่งกลุ่มผู้บริโภคแต่ละประเภทกำหนดไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

1. อายุ ผู้บริโภคในกลุ่มอายุที่แตกต่างกันมีความต้องการที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าผู้บริโภคที่อยู่ในอายุเดียวกันก็มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน แต่ผู้บริโภคในกลุ่มอายุเดียวกันจะแบ่งปันค่านิยมและประสบการณ์ทางวัฒนธรรมร่วมกัน

2. เพศ ผลิตภัณฑ์จำนวนมากได้รับการออกแบบมาเพื่อสำหรับเพศชายและเพศหญิง กลยุทธ์เหล่านี้มักมาจากการสันนิษฐานว่าผลิตภัณฑ์แบบใดจะดึงดูดเพศใด

3. โครงสร้างทางครอบครัว ครอบครัวและสถานภาพการสมรสของผู้บริโภคเป็นอีกหนึ่งตัวแปรทางประชากรศาสตร์ที่สำคัญ เนื่องจากสิ่งเหล่านี้มีผลอย่างมากต่อลำดับความสำคัญของการใช้จ่ายของผู้บริโภค

4. ชนชั้นทางสังคมและรายได้ เป็นตัวกำหนดว่ากลุ่มใดที่กำลังซื้อและศักยภาพทางการตลาดมากที่สุด เนื่องจากผู้คนที่อยู่ในชนชั้นทางสังคมเดียวกันมีความเท่าเทียมกันในแง่ของรายได้และสถานะทางสังคม

5. เชื้อชาติและชาติพันธุ์ ปัจจุบันมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทำให้มีโอกาสนี้จะแนะนำธุรกิจให้กับผู้บริโภคให้รู้จักกับผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ จากความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เฉพาะสำหรับตลาดตามเชื้อชาติและชาติพันธุ์ที่มีความเฉพาะเจาะจง

6. ภูมิศาสตร์ นักการตลาดมักเสนอผลิตภัณฑ์เพื่อดึงดูดผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของประเทศ แม้แต่ผลิตภัณฑ์เดียวกันก็อาจใช้ชื่อต่างกันขึ้นอยู่กับสถานที่ในการจัดจำหน่าย

7. รูปแบบการดำเนินชีวิต ผู้บริโภคมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน อาทิเช่น การให้ความสำคัญ ความชื่นชอบ ปัจจัยเหล่านี้ช่วยในการกำหนดว่าผลิตภัณฑ์ใดที่จะตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลช่วยให้สามารถจำแนกกลุ่มเป้าหมายไว้ได้อย่างชัดเจน เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการค้นหา และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจง และปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมที่ซื้อที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ดังนั้น ต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เพื่ออาศัยปัจจัยเหล่านี้นำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้

ตอบสนองกับความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริงและนำมาปรับใช้ในกลยุทธ์การดำเนินการตลาดขององค์กร

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค

Schiffman & Wisenblit (2015) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค คือ การศึกษาการกระทำของผู้บริโภคในระหว่างการค้นหา ซื้อ ใช้ ประเมิน และจำหน่าย ผลิตภัณฑ์และบริการจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค ผู้บริโภคอธิบายวิธีที่บุคคลแต่ละคนใช้ในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ได้แก่ เวลา เงิน ความพยายาม เป็นต้น กับสินค้าที่นักการตลาดเสนอขาย การศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคสามารถอธิบายได้ว่า ผู้บริโภคซื้อสินค้าและแบรนด์ใด เหตุผลในการซื้อเมื่อจะซื้อสินค้า ต้องซื้อที่ไหน ซื้อบ่อยเพียงใด ใช้บ่อยเพียงใด การประเมินหลังการซื้อว่าจะซื้อซ้ำหรือไม่

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค Kotler (2000) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการวิจัยหรือค้นหาเกี่ยวกับพฤติกรรม การซื้อหรือการใช้ของผู้บริโภคโดยใช้คำถามช่วยในการวิเคราะห์เพื่อค้นหาคำตอบเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค คือ 6W และ 1H ซึ่งประกอบด้วย ใครหรือกลุ่มเป้าหมาย (Who) อะไร (What) ทำไม (Why) ใครหรือการมีส่วนร่วม (Whom) เมื่อใด (When) ที่ไหน (Where) และ อย่างไร (How) เพื่อค้นหาคำตอบ 7 ประการ ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมาย (Occupants) สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ (Objects) วัตถุประสงค์ในการซื้อ (Objectives) บทบาทของกลุ่มต่าง ๆ (Organizations) โอกาสในการซื้อ (Occasions) ช่องทาง (Outlets) และขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ (Operations) สรุปการตั้งคำถาม ดังนี้

1. ใครบ้างอยู่ในตลาดเป้าหมาย (Who is in the market) เป็นคำถามเพื่อให้ทราบถึงลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย (Occupant) ใช้ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ เป็นต้น

2. ผู้บริโภคต้องการซื้ออะไร (What does the customer buy?) เป็นคำถามเพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ (Object) คือ ความต้องการคุณสมบัติหรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ (Product component) โดยการใช้ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์มาเป็นตัวอธิบายความต้องการซื้อสินค้าของผู้บริโภค

3. ทำไมผู้บริโภคจึงได้ตัดสินใจซื้อ (Why does the customer buy?) เป็นคำถามที่ต้องการทราบถึงเหตุผลในการตัดสินใจซื้อ

4. ใครบ้างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ (Who participate in the buying?) เป็นคำถามเพื่อต้องการทราบถึงบทบาทของกลุ่มต่าง ๆ (Organization) ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

5. ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (When does the customer buy?) เป็นคำถามเพื่อต้องการทราบถึงโอกาสในการซื้อ (Occasion)

6. ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (Where does the customer buy?) เป็นคำถามเพื่อต้องการทราบถึงแหล่งหรือช่องทาง (Outlet) ที่ผู้บริโภคซื้อ

7. ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How does the customer buy?) เป็นคำถามเพื่อต้องการทราบถึงวิธีในการตัดสินใจซื้อซึ่งประกอบด้วย (1) การรับรู้ปัญหา ได้แก่ เหตุผลในการเลือกซื้อของผู้บริโภค (2) การค้นหาข้อมูล ได้แก่ ผู้บริโภคทราบแหล่งข้อมูลในการซื้อได้จากแหล่งใด (3) ประเมินทางเลือก ได้แก่ ผู้บริโภคซื้อสินค้าทุกครั้งหรือไม่ (4) การตัดสินใจซื้อ ได้แก่ ผู้บริโภคซื้อเพราะเหตุใด จำนวนชิ้นในการซื้อต่อครั้งเท่าใด และราคาเฉลี่ยในการซื้อต่อครั้งเท่าใด รูปแบบกิจกรรมการส่งเสริมการขายที่ชอบคือแบบใด (5) ความรู้สึกหลังการซื้อ ได้แก่ ผู้บริโภคจะแนะนำบุคคลอื่นให้มาซื้อหรือไม่ (เยาวภา ปฐมศิริกุล, 2565)

Solomon (2018) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการศึกษากระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มคนในการตัดสินใจในการเลือก การซื้อ การใช้ และการกำจัดส่วนที่เหลือของผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความปรารถนา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์มาบริโภค ตลอดจนการจัดหาสินค้าเพื่อให้ได้สินค้ามาไว้ในครอบครอง รวมถึงการหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ การพิจารณาการเลือกซื้อ การใช้ ซึ่งผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจของตนเอง โดยพฤติกรรมผู้บริโภคมุ่งเน้นที่วิธีการ รวมไปถึงกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ สิ่งที่ซื้อ เหตุผลที่ซื้อ ซื้อที่ไหน ซื้อบ่อยแค่ไหน ใช้จ่ายแค่ไหน มีการประเมินการซื้อของผู้บริโภคในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ เห็นได้จากผลงานวิจัยของ Quansah, et al. (2015) ศึกษาเรื่อง Factors Affecting Ghanaian Consumers' Purchasing Decision of Bottled Water ผลการศึกษาพบว่า ประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ รายได้ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อน้ำดื่มบรรจุขวด ผลงานวิจัยของ ศศิอารียา แสงทรัพย์ (2561) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดของธุรกิจอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับผู้หญิงวัยทำงาน จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพแตกต่างกัน ผลงานวิจัยของ พรทิพย์ เพ็งหนู และคณะ (2563) ศึกษาเรื่อง สิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคน้ำผลไม้พร้อมดื่ม ดอยคำ ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีการตอบสนองด้านปริมาณในการซื้อแตกต่างกัน อาชีพที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมในการซื้อด้านความถี่ ปริมาณการซื้อ และค่าใช้จ่ายในการซื้อแตกต่างกัน ผลงานวิจัยของ วไลโรจน์ สุทธา และอนันดา สุขวิทยา (2565) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมในการเลือกซื้อน้ำมะพร้าวพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความถี่ในการซื้อและค่าใช้จ่ายในการซื้อต่อครั้ง ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับเหตุผลที่เลือกซื้อ ความถี่ในการซื้อ และค่าใช้จ่ายในการซื้อต่อครั้ง ส่วนอายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับเหตุผลที่เลือกซื้อ ความถี่

ในการซื้อ สถานที่ซื้อ ปริมาณการซื้อต่อครั้ง และค่าใช้จ่ายในการซื้อต่อครั้ง และผลงานวิจัยของ จริยาภรณ์ โกสโลดม และชินโสณ วิสิฐนิธิจิรา (2565) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคน้ำส้มคั้นสด ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการบริโภคในด้านบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ และช่วงเวลาที่ดื่มแตกต่างกัน ด้านอายุที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการบริโภคในด้านเหตุผล สถานที่ที่สะดวกในการเลือกซื้อ และช่วงเวลาที่ดื่มแตกต่างกัน ด้านอาชีพที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการบริโภคในด้านสถานที่ที่สะดวกในการเลือกซื้อ ปริมาณหรือขนาดที่ซื้อเป็นประจำ และช่วงเวลาที่ดื่มแตกต่างกัน ด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการบริโภคในด้านเหตุผล และปริมาณหรือขนาดที่ซื้อเป็นประจำแตกต่างกัน ด้านรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการบริโภคในด้านสถานที่ที่สะดวกในการเลือกซื้อ และค่าใช้จ่ายต่อครั้งแตกต่างกัน

แนวคิดกลยุทธ์ส่วนประสมการตลาด

Kotler & Keller (2016) ได้กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาดว่าเป็นกลุ่มของเครื่องมือทางการตลาดที่องค์กรต้องใช้ในการปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ส่วน (4P's) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ประกอบด้วย ความหลากหลายของสินค้า คุณภาพ การออกแบบ คุณสมบัติ ชื่อเสียงของแบรนด์ บรรจุภัณฑ์ ขนาดหรือปริมาณ การบริการ การรับประกันสินค้า และการส่งคืนสินค้า ราคา (Price) ประกอบด้วย รายการราคา การลดราคา ส่วนที่ยอมให้ ระยะเวลาในการชำระเงิน และเครดิตในการชำระเงิน การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ประกอบด้วย การลด แลก แจก แถม การโฆษณา พนักงานขาย การประชาสัมพันธ์ และการตลาดทางตรง และสถานที่ (Place) ประกอบด้วย ช่องทางการจำหน่ายที่ครอบคลุม การแบ่งประเภท สถานที่ตั้ง การทำสต็อกสินค้า และการขนส่งสินค้า

Armstrong et al. (2018) ได้กล่าวว่า Marketing Mix แนวคิดหลักของการตลาดสมัยใหม่เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่องค์กรใช้ในการปฏิบัติเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมาย ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สินค้าและบริการที่เสนอให้กับตลาดเป้าหมาย ราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินที่ต้องจ่ายเพื่อแลกกับผลิตภัณฑ์ การรวบรวมระบบการจัดส่งสินค้า (Placement logistics) หมายถึง ช่องทางในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้แก่ลูกค้า โปรโมชัน (Promotion) หมายถึง กิจกรรมที่สื่อถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์และโน้มน้าวกลุ่มเป้าหมาย

Kotler et al. (2021) ได้กล่าวว่า แนวคิดส่วนประสมการตลาด (Marketing mix) คือแนวคิดที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สินค้าที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า รวมถึงคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์เพื่อให้ลูกค้าสามารถตัดสินใจในการเลือกซื้อได้ง่ายขึ้น และการบริการหลังการขายหากผลิตภัณฑ์นั้นเกิดความเสียหายผู้ประกอบการต้องเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้น

ราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินที่ลูกค้าต้องจ่ายเพื่อให้ได้รับสินค้า เป็นการแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สินค้า ราคาของสินค้าควรเหมาะสมสำหรับสถานการณ์การแข่งขันและเศรษฐกิจในปัจจุบัน และการรับรู้ของลูกค้าเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ

ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง ช่องทางในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่พร้อมจำหน่ายให้กับลูกค้า เป็นสถานที่ที่ส่งมอบผลิตภัณฑ์ให้แก่ลูกค้า โดยการเลือกสถานที่วางจำหน่ายสินค้าควรเป็นสถานที่ที่มีศักยภาพในการจัดเก็บสินค้าการบริการ และการนำเสนอสินค้าให้แก่ลูกค้า และความสะดวกรวดเร็วในการรับเข้าบริการเนื่องจากสภาวะในปัจจุบัน

การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง กิจกรรมที่สื่อถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์และเป็นการชักชวนให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจ เช่น การจัดโปรโมชั่นพิเศษ การลด แลก แจก แถม เป็นต้น เป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการซื้อผลิตภัณฑ์ การโฆษณาผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยูทูบ อินสตาแกรม เป็นต้น และการจัดกิจกรรมพิเศษที่ทำให้ผู้บริโภคมีส่วนร่วมกับแบรนด์ ผู้บริโภคจะได้เข้าถึงผลิตภัณฑ์อย่างแท้จริงและเกิดความเชื่อถือเป็นผลิตภัณฑ์

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า กลยุทธ์การตลาดเป็นแนวทางในการบริหารจัดการทางการตลาดเพื่อให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จได้ในอนาคตและยั่งยืน เป็นแนวคิดในเรื่องของการตลาดที่จะต้องผลิตและส่งมอบสินค้าที่ผู้บริโภคมีความจำเป็นต้องใช้หรือมีความต้องการสินค้าให้แก่ผู้บริโภคและทำให้ผู้บริโภคได้รับความพึงพอใจและผู้ผลิตได้รับผลกำไรจากการจำหน่ายสินค้า

ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

Kotler & Keller (2016) ได้กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินผลทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 การรับรู้ปัญหา (Problem recognition) การรับรู้ปัญหาหรือความต้องการที่เกิดจากสิ่งกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก สิ่งกระตุ้นภายใน เช่น ความหิว ความกระหาย รวมถึงความต้องการทางด้านร่างกาย และสิ่งกระตุ้นภายนอก เช่น การโฆษณา หรือการพบเห็นคนรอบข้างใช้สิ่งของอันใหม่ สิ่งเหล่านี้เมื่อถึงระดับหนึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลเกิดความคิดเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการตัดสินใจซื้อ นักการตลาดจำเป็นต้องจัดเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความต้องการเมื่อความต้องการถูกกระตุ้นมากและสิ่งที่คุณต้องการอยู่ใกล้ผู้บริโภค ผู้บริโภคจะตัดสินใจแก้ไขปัญหาโดยการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในขั้นตอนต่อไป

2. ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาข้อมูล (Information search) ผู้บริโภคจะค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องมากขึ้น สามารถแยกความแตกต่างระหว่างการมีส่วนร่วมในการค้นหาได้ 2 ระดับ คือ สถานการณ์ค้นหาที่เบาลงเรียกว่าความสนใจที่เพิ่มขึ้น ในระดับนี้บุคคลจะเปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มากขึ้น ในระดับถัดไปคือผู้บริโภคเข้าสู่การค้นหาข้อมูล อาทิเช่น การอ่านเนื้อหาบนผลิตภัณฑ์ การสอบถามจากเพื่อน หาข้อมูลในออนไลน์ และไปยังสถานที่จัดจำหน่ายเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ แหล่งข้อมูลที่ผู้บริโภคแสวงหาแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

2.1 แหล่งส่วนบุคคล (Personal) ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว เพื่อน เพื่อนบ้าน และคนรู้จัก

2.2 แหล่งการค้า (Commercial) ได้แก่ การโฆษณา เว็บไซต์ พนักงานขาย ตัวแทนจัดจำหน่าย บรรจูกภัณฑ์ และการจัดแสดงสินค้า

2.3 แหล่งสาธารณะ (Public) ได้แก่ สื่อมวลชน และองค์การคุ้มครองผู้บริโภค

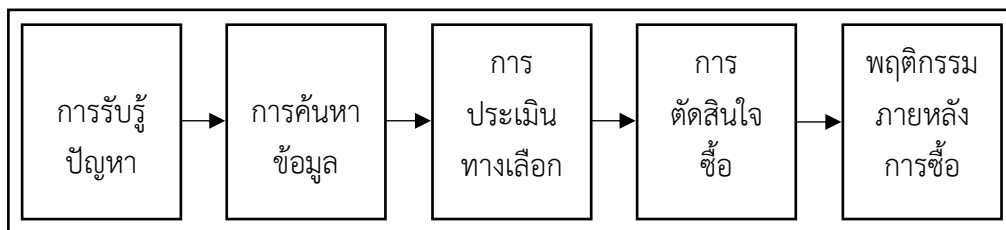
2.4 แหล่งประสบการณ์ (Experiential) ได้แก่ การจัดการ การตรวจสอบ และการใช้ผลิตภัณฑ์

ความสัมพันธ์และอิทธิพลของแหล่งข้อมูลเหล่านี้ที่แตกต่างกันไปตามแต่ละประเภทของผลิตภัณฑ์และลักษณะของผู้ซื้อ โดยทั่วไปแล้วผู้บริโภคจะได้รับข้อมูลจากแหล่งการค้ามากที่สุด ถัดลงมาเป็นแหล่งส่วนบุคคล แหล่งประสบการณ์ และแหล่งสาธารณะ โดยแหล่งข้อมูล แหล่งการค้า และแหล่งสาธารณะ แต่ละแหล่งทำหน้าที่แตกต่างกันซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ การวางแผนกลยุทธ์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เข้าสู่การรับรู้ของบุคคลมีโอกาสมิโอกาสที่บุคคลจะกลายเป็นลูกค้าได้ในอนาคต

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินทางเลือก (Evaluation of alternatives) ผู้บริโภคส่วนใหญ่ตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานการมีสติและมีเหตุผล แนวคิดพื้นฐานบางอย่างจะช่วยให้เห็นการตลาดเข้าใจ กระบวนการประเมินทางเลือกของผู้บริโภค ประกอบด้วย (1) ผู้บริโภคพยายามที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง (2) ผู้บริโภคมองหาผลประโยชน์บางอย่างจากการใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดนั้น และ (3) ผู้บริโภคมองว่าผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดเป็นกลุ่มคุณลักษณะที่มีความสามารถหลากหลายในการส่งมอบผลประโยชน์ คุณลักษณะที่ผู้ซื้อสนใจอาจจะแตกต่างกันไปตามผลิตภัณฑ์ เช่น การเลือกโรงแรม โดยการเลือกจากสถานที่ตั้ง ความสะอาด บรรยากาศ และราคา หรือการเลือกซื้อน้ำยาบ้วนปาก โดยเลือกจากสี ประสิทธิภาพ ความสามารถในการฆ่าเชื้อโรค รสชาติ กลิ่น และราคา รวมไปถึงการเลือกซื้อยางรถยนต์ โดยการเลือกซื้อจากความปลอดภัยในการขับขี่ อายุของดอกยาง คุณภาพการขับขี่ และราคา ผู้บริโภคจะให้ความสนใจมากที่สุดกับคุณสมบัติที่ให้ประโยชน์ที่ตอบสนองต่อความต้องการ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้บริโภคจะทราบถึงคุณลักษณะของสินค้าตามความต้องการที่เป็นทางเลือกในการตัดสินใจของผู้ซื้อ

ขั้นตอนที่ 4 การตัดสินใจซื้อ (Purchase decision) ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่สนใจและชื่นชอบมากที่สุด รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการประเมินผลพฤติกรรมและการตัดสินใจซื้อ 3 ประการ คือ (1) หลังจากการประเมินทางเลือก (2) ก่อนที่จะเกิดความตั้งใจซื้อ และ (3) เกิดการตัดสินใจซื้อ ในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคโดยพิจารณาจาก แปรนัย/ยี่ห้อ ตัวแทนในการจัดจำหน่าย ปริมาณในการซื้อต่อครั้ง ช่วงเวลาในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ และวิธีการชำระเงิน

ขั้นตอนที่ 5 พฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Postpurchase behavior) หลังจากซื้อและทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ผู้บริโภคจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับความพอใจหรือไม่พอใจผลิตภัณฑ์ หากผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะกลับมาซื้อผลิตภัณฑ์นั้นซ้ำอีก และบอกต่อสิ่งดี ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ให้เลือกซื้อให้กับผู้อื่น แต่หากผู้บริโภคไม่พึงพอใจในผลิตภัณฑ์อาจจะละทิ้งหรือทำการคืนผลิตภัณฑ์แก่ผู้จัดจำหน่าย

รูปที่ 1 ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค
ที่มา: Kotler & Keller, 2016

Kotler & Keller (2016) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจซื้อ (Purchase decision) เป็นขั้นตอนในแบบจำลองพฤติกรรมผู้บริโภค โดยผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การเลือกสินค้า (Product choice) การเลือกแบรนด์ (Brand choice) การเลือกผู้ขาย (Dealer choice) ปริมาณในการซื้อ/จำนวนเงินที่ซื้อ (Purchase amount) เวลาในการซื้อ (Purchase timing) และระยะเวลาในการชำระเงิน (Payment period) และต่อมาได้มีแนวคิดของ Schiffman & Wisenblit (2015) ได้กล่าวว่า โมเดลการตัดสินใจของผู้บริโภค (Consumer decision-making model) เป็นการประมวลแนวคิดและทฤษฎีเพื่อสังเคราะห์และประสานแนวคิดที่เกี่ยวข้องเป็นองค์รวม การบริโภค ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นปัจจัยนำเข้า (2) ขั้นกระบวนการ และ (3) ขั้นผลลัพธ์ ประกอบด้วย

1. ขั้นปัจจัยนำเข้า (Input stage) คือ ปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ การดำเนินธุรกิจทำให้ผู้บริโภคตระหนักถึงความต้องการผ่านส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix: 4P's) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม และเพิ่มเติมแหล่งการติดต่อสื่อสาร (Communication sources) ประกอบด้วย (1) Advertising (2) Buzz agents (3) Customized Messages (4) Social Media: Owned or Paid For (5) Word-of Mouth: Advice and Recommendation (6) Social Media: Self-Generated ปัจจัยทั้ง 3 ประการ มีอิทธิพลร่วมกันต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคไม่ว่าเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคจะซื้อ สถานที่ที่จะซื้อ และวิธีการบริโภคสินค้า

2. ขั้นกระบวนการ (Process stage) คือ กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยปัจจัยจิตวิทยา ได้แก่ การรับรู้ การเรียนรู้ ความต้องการและแรงจูงใจ บุคลิกภาพ ทัศนคติ มีอิทธิพลต่อความต้องการ การค้นหาข้อมูลก่อนซื้อ และการประเมินทางเลือกก่อนซื้อของผู้บริโภคมีอิทธิพลต่อปัจจัยด้านจิตวิทยา

3. ขั้นผลลัพธ์ (Output stage) คือ ขั้นสุดท้ายของกระบวนการซื้อ การประเมินหลังการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นมาเป็นความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ ถ้าผู้บริโภคพอใจจะเกิดการซื้อซ้ำ แนะนำ

บอกต่อ และส่งผลต่อความภักดีและสิ่งที่เกิดขึ้นจะจดจำเป็นประสบการณ์ และส่งผลต่อปัจจัยด้านจิตวิทยาของผู้บริโภคต่อไป

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า เมื่อผู้บริโภคตระหนักถึงปัญหา หรือความต้องการซึ่งเป็นการต้องการทางด้านร่างกาย หรือความต้องการทางด้านจิตวิทยา ผู้บริโภคก็จะแสวงหาข้อมูล และเกิดการรับรู้ถึงความจำเป็นในการใช้ผลิตภัณฑ์และความต้องการ เป็นการตัดสินใจซื้อเป็นกระบวนการคิดโดยใช้เหตุผลในการเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากหลายทางเลือกที่มีอยู่ เพื่อให้ได้ทางสินค้าที่ดีที่สุด และตอบสนองต่อความต้องการของตนเองให้ได้มากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ได้แก่ ผลงานวิจัยของ Moges (2021) ศึกษาเรื่อง Factors influencing marketing mix strategy on customer purchase decision the case of Aqua Addis bottling water in Addis Ababa ผลการศึกษาพบว่า ด้านราคาและสถานที่ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ด้านการส่งเสริมการตลาด ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ผลงานวิจัยของ ปุณยาพร ชัยเสน (2562) ศึกษาเรื่อง ส่วนประสมทางการตลาด ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของผู้บริโภค ในเขตตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ด้านราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ผลงานวิจัยของ วัชรพงษ์ พินิตธารัง (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ส่วนประสมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน ผลงานวิจัยของ มานิสาคำวิไล และฉันทนา ปาปัดถา (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำผัก และผลไม้อร์แกนิกของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำผักและผลไม้อร์แกนิกของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านสถานที่และด้านการส่งเสริมการตลาด และผลงานวิจัยของ ธนาธร เพิ่มกำลังทรัพย์ และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามิน (Vitamin Water) ของผู้บริโภค ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทุกด้าน มีความสำคัญเชิงบวกกับการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของผู้บริโภค ในกรุงเทพมหานคร

บทสรุป (Conclusion)

ผู้บริโภคหันมามองความต้องการที่แท้จริงของตนเองในการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ มีการทบทวน เปรียบเทียบราคาและความคุ้มค่า รวมไปถึงคุณภาพ ความสะดวกสบาย และประสิทธิภาพของสินค้า ผู้บริโภคจะมีการตัดสินใจซื้ออย่างมีเหตุผลมากขึ้น ผู้ประกอบการต้องศึกษากลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ว่ามีพฤติกรรมในการซื้ออย่างไร จะช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการ

ตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ และเข้าใจความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น เพื่อนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง และตลาดเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมีแนวโน้มการเติบโตที่มากขึ้นนั้นและยังเป็นช่องว่างทางการตลาดใหม่ ส่งผลทำให้การแข่งขันทางการตลาดที่รุนแรงขึ้น ปัจจัยส่วนประสมการตลาดจึงมีความสำคัญต่อการกำหนดเครื่องมือทางการตลาดสำหรับผู้ประกอบการเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างตรงเป้าหมาย ทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงศักยภาพความพร้อมและศักยภาพทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรุงศรี กรุ. (2564). *ภาษีเพื่อสุขภาพ...ลดหวาน ลดเค็ม*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2565. จาก <https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/sweet-salty-tax>
- จริยาภรณ์ โกสโลดม, และชินโสณ วิสิฐนิธิกิจจา. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคน้ำส้มคั้นสด. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*. 13(1), 20-35.
- ธนาธร เพิ่มกำลังทรัพย์, อัมพล นววงศ์เสถียร และปัทมา รุ่งเรือง. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของผู้บริโภคในจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)*. 27(2), 16-28.
- ปุนยาพร ชัยเสน. (2562). *ส่วนประสมทางการตลาด ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของผู้บริโภค ในเขตตำบลศรีเทพ อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2565, จาก http://www.mpa-mba.ru.ac.th/images/Project/treatise_Phetchabun01_10092021/6227955234.pdf
- พรทิพย์ เฟื่องหนู, ปรมะศรี อัครเรืองพิภพ, และโอปอล สุวรรณเมฆ. (2563). สิ่งกระตุ้นทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคน้ำผลไม้พร้อมดื่ม ดอยคำ ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิทยาการจัดการ*. 7(1), 78-96.
- มานิสา คำวิไล และฉันทนา ปาปัดถา. (2564). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำผัก และผลไม้อร์แกนิกของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. *วารสารศิลปศาสตร์ (วังนางเลิ้ง) มทร.พระนคร*. (1)1, 126-145.
- เยาวภา ปฐมศิริกุล. (2565). *การสำรวจและวิพากษ์ทฤษฎีทางการตลาดและการปฏิบัติขั้นสูง (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- วไลภรณ์ สุทธา, และอนันดา สุขวิทยา. (2565). การศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อน้ำมะพร้าวพร้อมดื่มของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. (6)3, 181-191.

- วัชรพงษ์ พนิตธารัง. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มผสมวิตามินของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*. (11)1, 141-149.
- ศศิอารียา แสงทรัพย์. (2561). แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดของธุรกิจอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับผู้หญิงวัยทำงาน จังหวัดราชบุรี. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. (5)2, 30-44.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2563). *กระแสรักสุขภาพจากโควิดสร้างโอกาสธุรกิจ SME*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2565, จาก https://www.kasikornresearch.com/SiteCollectionDocuments/analysis/k-social-media/sme/Health/Healthtrend_SME.pdf
- Armstrong, G., Adam, S., Denize, S., Volkov, M., & Kotler, P. (2018). *Principles of marketing*. (7th ed.). Australia: Education, Inc.
- Kotler, P., Armstrong, G., & Opresnik, M. O. (2021). *Principles of marketing*. (18th ed.). London: Education, Inc.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management* (15th ed.). London: Education, Inc.
- Moges, B. (2021). Factors influencing marketing mix strategy on customer purchase decision: The case of Aqua Addis bottling water in Addis Ababa. (Masters of art in Marketing management). London: St. Mary's University.
- Quansah, F., Okoe, A., & Angenu, B. (2015). Factors Affecting Ghanaian Consumers' Purchasing Decision of Bottled Water. *International Journal of Marketing Studies*. 7(5), 76-87.
- Schiffman, L. G. & Wisenblit, J. L. (2015). *Consumer behavior* (11th ed.). Upper Saddle River: Education, Inc.
- Solomon, M. R. (2018). *Consumer Behavior* (12th ed.). England: Pearson Education Limited.
- Solomon, M. R. (2020). *Consumer Behavior* (13th ed.). England: Pearson Education Limited.

**การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
The Personnel Administration under the office of
Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area 2**

อำนวย มีราคา¹ ชาญวิทย์ หนูนอุดม² ชื่นนภา ชูใจ³
Amnuai Meerakar, Chanwit. Mundom, Chuennapha Chuchai

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวนทั้งหมด 105 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับศึกษาข้อมูลทั่วไปของประชากร สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test และ f-test เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการวางแผนอัตราากำลัง การกำหนดตำแหน่งการสรรหาบรรจุแต่งตั้ง รองลงมาคือด้านวินัย การรักษาวินัย การลงโทษ การอุทธรณ์และการออกจากราชการและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งเสริม การประเมินวิทยฐานะ เพื่อพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวม พบว่า อายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.50 ส่วน เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

Received: 2023-01-27 **Revised:** 2023-07-07 **Accepted:** 2023-07-07

¹คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต Faculty of Education Pitchayabundit College
Corresponding Author e-mail: Meerakar1973@gmail.com

² นักวิชาการอิสระ Independent Academician. e-mail: dr.chanwit.md@gmail.com

³ ครูโรงเรียนประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร สังกัดกรุงเทพมหานคร Prachaniwet school
teacher Chatuchak District Office under Bangkok. e-mail : Chuennaphajap@gmail.com

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 ได้แก่ 1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ควรมีการวิเคราะห์ภาระงานในการวางแผนอัตรากำลังของโรงเรียน ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2. เมื่อมีการบรรจุแต่งตั้งครูผู้ช่วย ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการบรรจุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารงานบุคคล; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

Abstract

The objective of this research were to study and compare the personnel Administration of academic Administrators under the office of Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2. The population using in this research were 163 persons from the school administrators under he office of Nong Bua Lamphu Primary Educational Area 2. The instruments using in the research were 3 parts questionnaires and the statistics using for data analysis include percentage, mean and standard deviation for study the general data of the population. The Inferential statistics included t-test and F-test for comparison the levels on Personnel management of school administrators under the office of Nong Bua Lamphu Primary Educational Area 2 by dividing on gender, age education level and work experience. The results of findings were as follows : For overall of the Personnel Administration of Institutional Administrators under the office of Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area 2 was in high level and considering on each aspect, there were founded that the aspects on power rate planning, Positioning, Personnel recruitment and packing appointment were in the highest level and the rests were discipline, observances, punishment the appeal and dismissal and the aspects with the least level were the promotion and the performance of appraisal for development of teachers and educational personnel. For overall of comparison on the levels of Personnel Administration of academic Administrators under the office of Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area 2 by dividing on gender, age education level and work experience was founded that the difference on age was on statistical significant difference at 0.50 level. But, the aspects on gender, educational level, and work experience were not difference. The suggestions for guidelines on Personnel Administration of academic Administrators under the office of Nong Bua Lamphu Primary Educational Service

Area 2 were as follows : 1. The power rate planning and positioning should be on mission of the school, teachers and educational personnel and 2. The packing appointment for the and should be on appointment the committee for demonstration control, and working following up for the new and on perceiving knowledge and understanding on working for the received work.

Keywords: Personnel Administration; Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area office 2.

บทนำ (Introduction)

ทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิตหรือการดำเนินกิจการของหน่วยงาน ทำให้ปัญหาที่องค์กรจะต้องเผชิญในอนาคตด้านกำลังคน ลดความรุนแรงลงได้ยังผลให้องค์กรสามารถดำเนินการ ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น องค์กรสามารถจัดปริมาณ ประเภท และระดับทักษะ ของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้เหมาะสมกับงานในระยะ เวลาที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนด ซึ่งจะเป็นผลให้ทั้งองค์กรและบุคลากรมีการปฏิบัติงาน บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยได้รับ ผลประโยชน์สูงสุดในระยะยาว (พิชิต เทพวรรณ, 2554)

การบริหารงานของหน่วยงานใดก็ตาม จุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การทำให้งานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่องค์กรได้ตั้งเอาไว้และมีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาอยู่เสมอ ทั้งนี้ทรัพยากรพื้นฐานในการบริหาร (Administrative Resource) คือ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการซึ่งจุดที่สำคัญที่สุดของการบริหารคือ การสรรหาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถให้เข้ามาปฏิบัติงานในองค์กรได้อย่างเหมาะสมกับตำแหน่งอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่องค์กรโดยรวมดังนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคคลเพื่อการบริหารงานบุคคลโดยเสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทศนคติ และวิธีการในการทำงาน อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน ปัจจุบันนี้แต่ละองค์กรเล็งเห็นความสำคัญของมนุษย์ว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด องค์กรจะประสบความสำเร็จได้เพียงใดขึ้นอยู่กับบุคคลในการดำเนินการ การบริหารงานบุคคลเป็นหน้าที่ที่สำคัญในองค์กร ทั้งองค์กรของรัฐหรือหน่วยงานเอกชนล้วนอาศัยแนวคิดสมัยใหม่เพื่อการบริหารงานบุคคล เพราะเป็นเรื่องการแสวงหาบุคคล รักษาไว้ และใช้ทรัพยากรที่เป็นคนให้บริหารทรัพยากรอื่น ๆ ให้ได้ประโยชน์ต่อหน่วยสูงสุด การบริหารงานบุคคลเกิดขึ้นมาควบคู่กับสังคมและพัฒนาเป็นลำดับ ในระยะแรกอาจเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือโดยสามัญสำนึก เช่น ระบบครอบครัว กลุ่มสนใจกลุ่มอาชีพ ต่อมาเมื่อสังคมเจริญขึ้นได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การบริหารงานบุคคลมีระบบขึ้น (ประเวศน์ มหารัตน์ สุกุล, 2551)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดกรอบการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้ การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติ งานเพื่อตอบสนอง

ภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการ บริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถมีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดำเนินการในภารกิจหลักคือการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการวินัยและการรักษาวินัยและการออกจากราชการแต่งงานบริหารบุคคลเป็นงานที่ยุ่งยากและซับซ้อนเพราะต้องทำงานเกี่ยวข้องกับคน ซึ่งมีความรู้ความสามารถตลอดจนมีความสำนึกแตกต่างกัน และที่สำคัญคนเป็นสิ่งที่มีชีวิตจิตใจมีอารมณ์ ผู้บริหารจึงต้องประสบ กับปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารบุคคล ซึ่งปัญหาที่สำคัญได้แก่ ปัญหาการวางแผนการบริหารบุคลากร ปัญหาการสรรหา และการแต่งตั้งบุคลากร ปัญหาการพัฒนาบุคลากร ปัญหา การประเมินผลการปฏิบัติงาน ปัญหาการให้บุคลากรพ้น จากงาน และปัญหาการควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศ บุคลากร (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550) โครงสร้างการบริหาร 4 กลุ่มงาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 การดำเนินงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการบริหารจัดการทรัพยากรในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการการบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานงบประมาณ ย่อมมีปัญหาในการบริหารจัดการตามสภาพและขนาดของโรงเรียน และจากปัญหาดังกล่าวทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ขาดประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรไม่พัฒนาเท่าที่ควรไม่สามารถบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ ให้ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถได้ดี และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากในการบริหารงานบุคลากรมีขีดจำกัด บางโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีบุคลากรจำนวนน้อย ในขณะที่งานต้องปฏิบัติเหมือนกันทุกโรงเรียน ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารบุคลากรในโรงเรียนโดยที่มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวนไม่น้อยที่กระทำผิดกฎหมายและวินัยของข้าราชการครู เพราะความไม่รู้วินัยจนเป็นเหตุให้ถูกฟ้องร้องต่อศาล ทั้งศาลยุติธรรมและศาลปกครอง หรือต้องถูกลงโทษทางวินัย ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการต่อตัวข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการศึกษาเป็น อย่างมาก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ขึ้นตรงต่อกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน จำนวน 105 โรงเรียนโดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 105 คนและครูผู้สอน จำนวน 1,369 คนจากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าได้บางโรงเรียนได้ประสบกับปัญหาขาดแคลนครู ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ภาระงานมาก มีครูต่ำกว่าเกณฑ์ขาดแคลนงบประมาณสนับสนุน ในการอบรม พัฒนาครู และดำรงรักษาครู ครูต้องรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายหลายอย่าง ด้านการประเมินผล เพื่อพิจารณาความดีความชอบ ไม่เป็นในมาตรฐาน

เดียวกัน ยังไม่เป็นระบบ ขาดความโปร่งใส ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารงานบุคคล (ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2, 2565)

ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่าการที่จะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ต้องการให้ทัดเทียมกับนานาประเทศสนองเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพจึงสนใจศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาสภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมดซึ่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวนทั้งหมด 105 คน (ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2, 2565)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามประเด็นที่ตรงกับความเป็นจริงและความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ทำงาน

ส่วนที่ 2 ระดับปฏิบัติของผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ทั้ง 9 ด้าน จากแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา และสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550 การบริหารงานบุคคลมี 20 ขอบข่ายซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลสรุปขอบข่ายงานดังกล่าวไว้ให้เหลือเป็นประเด็นสำคัญ 9 ด้าน

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนนดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	มีระดับปฏิบัติงานการบริหารงานบุคคลมากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับปฏิบัติงานการบริหารงานบุคคลมาก
3	หมายถึง	มีระดับปฏิบัติงานการบริหารงานบุคคลปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับปฏิบัติงานการบริหารงานบุคคลน้อย
1	หมายถึง	มีระดับปฏิบัติงานการบริหารงานบุคคลน้อยที่สุด

การแปลผลคะแนนที่ได้ แบ่งตามเกณฑ์ช่วงคะแนนตามแนวคิดของ (BOOM,1968)

การแบ่งคะแนนออกเป็น 3 ระดับได้ดังนี้

การปฏิบัติระดับมาก คะแนน ร้อยละ 80 – 100 (ตั้งแต่ 4 คะแนนขึ้นไป)

การปฏิบัติระดับปานกลางคะแนน ร้อยละ 60 – 79 (3.00 – 3.99 คะแนน)

การปฏิบัติระดับน้อย คะแนน ร้อยละ 0 – 59 (น้อยกว่า 3.00 คะแนน)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดข้อเสนอแนะแนวทาง เกี่ยวกับการปรับปรุงการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีเนื้อหาสอดคล้องเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการตั้งข้อคำถามแบบสอบถาม

3. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและปรับปรุงแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรตามกรอบความคิดภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. ร่างแบบสอบถามตามกรอบความคิดและให้ครอบคลุมเนื้อหาการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านภาษา 3) ด้านระเบียบวิธีวิจัย

6. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence : IOC) ของแต่ละข้อคำถาม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นว่าคุณคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ซึ่งกำหนดความคิดเห็นดังเกณฑ์การพิจารณาของ พิสนุ พงศ์ศรี (2549) ดังนี้

ให้คะแนน	+1	แน่ใจว่าสอดคล้อง ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	0	ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง ตรงตามวัตถุประสงค์
ให้คะแนน	-1	แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง ตรงตามวัตถุประสงค์

7. นำผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามโดยจะนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยค่าดัชนีมีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่า ตั้งแต่ 0.67- 1.00

8. นำแบบสอบถามที่ได้จากการเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาไม่ใช่กลุ่มประชากร จำนวน 30 คนเพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) โดยวิธีของ Cronbach (อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งต้องได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ไม่ต่ำกว่า 0.75

9. นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บ และรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจาก คณะศึกษาศาสตร์
2. ทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์ตอบแบบสอบถามตามวันและเวลาที่นัดหมาย

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยรับแบบสอบถามที่ครบถ้วนแล้ว จำนวน 105 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง

4. เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามได้แล้ว นำแบบสอบถามมาตรวจความสมบูรณ์แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยกระบวนการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐาน ดังต่อไปนี้

1. สถิติพรรณนา ได้แก่

1.1 จำนวน (N)

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์และแสดงสรุปจำนวน เป็นประเด็นสำคัญเพื่อประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ซึ่งเป็นลักษณะของข้อคำถามปลายเปิด

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

2.1 สถิติ t - test ใช้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 ตัวแปร

2.2 สถิติ F - test โดยทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และหากพบว่ามีความแตกต่างรายคู่เกิดขึ้น ผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบต่อไปว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน และแตกต่างกันอย่างไร ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

สำหรับการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 75.24 และเป็นเพศหญิง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 24.76 อายุระหว่าง 40 – 49 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 43 และช่วงอายุน้อยที่สุดคือ 30 – 39 ปี จำนวน 27.62 มีระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 79.05 และน้อยที่สุดคือปริญญาเอก จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 20.95 มีประสบการณ์ทำงาน 10 – 20 ปี 52 คน คิดเป็นร้อยละ 49.52 และน้อยที่สุดต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 20.95

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.26) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหาบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.36) รองลงมาคือด้านวินัย การรักษาวินัย การลงโทษ การอุทธรณ์และการออกจากราชการ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.32) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ

ด้านการส่งเสริม การประเมินวิทยฐานะ เพื่อพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.46) ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่งการสรรหาบรรจุแต่งตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.36) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1. การดูแล รวบรวมและรายงานข้อมูลครูต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเกี่ยวกับอัตรากำลัง จำนวนครูตามสาขา ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.48) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ข้อ 5. การติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานในตำแหน่งครูผู้ช่วยเป็นระยะ ทุกสามเดือนตามแบบประเมิน ก.ค.ศ. กำหนด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.70)

ด้านการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.34) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 11. การส่งย้ายและการส่งบรรจุแต่งตั้งครูแล้วแต่กรณีตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมาย กำหนด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.58) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 8. การให้ครูเสนอความ ประสงค์และเหตุผลที่จำเป็นในการขอย้ายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อดำเนินการต่อไป ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.56)

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมพบว่า อายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิดแนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 ได้แก่ การวางแผน อัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ควรมีการวิเคราะห์ภารกิจในการวางแผนอัตรากำลังของ โรงเรียน ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และ ควรมีการส่งวนอัตรากำลังข้าราชการ ครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและมีความต้องการบรรจุเพื่อการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามความ ต้องการของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่งการสรรหาบรรจุแต่งตั้ง รองลงมาคือด้านวินัย การรักษาวินัย การลงโทษ การอุทธรณ์และการออกจากราชการ และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการส่งเสริม การประเมินวิทยฐานะ เพื่อพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนิช ศรีลาคำ (2558) ที่พบว่าการบริหารงานบุคคล ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

กาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การวางแผนอัตรากำลังและกกการดำรงตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งและการรักษาวินัยและการออกจากราชการ

ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมพบว่า อายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐนิช ศรีลาคำ (2558) ที่พบว่าการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากร โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่าง

ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 ได้แก่ 1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ควรมีการวิเคราะห์ภารกิจงานในการวางแผนอัตรากำลังของโรงเรียน ของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา 2. เมื่อมีการบรรจุแต่งตั้งครูผู้ช่วย ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการบรรจุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับ การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

1. ควรมีการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีแก่บุคลากรโดยยึดผลการปฏิบัติงานโดยใช้หลักคุณธรรมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับทราบและเสนอแนะประกอบการพิจารณาการประเมินวิทยฐานะ เพื่อการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
2. ควรจัดทำโครงการพัฒนาครู ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาในรูปแบบต่างเช่น การศึกษาต่อ การประชุม อบรมสัมมนา และการศึกษาดูงาน เป็นต้น
3. มีการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีการประชุมชี้แจงการดำเนินการพิจารณาความดีความชอบให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2

3. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณัฐนิช ศรีลาคำ. (2558). *การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. กรุงเทพฯ : บิซิเนสอาร์แอนด์.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2551). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์มุ่งสู่อนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพรส.
- พิชิต เทพวรรณ. (2554). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด มหาชน.
- พิสนุ พองศรี. (2549). *วิจัยทางการศึกษา “แนวคิดทฤษฎี”*. กรุงเทพฯ: เทียมผาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. กลุ่มสารสนเทศ สพฐ. หนองบัวลำภู : ผู้แต่ง*.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เนตรนภา นามสพุง และไพโรจน์ พรหมมีเนต. (2558). *การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนครราชสีมา*.

ปัญหาการทุจริตในภาครัฐของจังหวัดร้อยเอ็ด

Problems of Corruption in the Public Sector of Roi Et Province

จิราพร บาร์ศรี¹ เจนรบ พลเดช² ผ่องพรรณ มุริกันนท์³
Jirapon Barisri, Janrop Paladech, Phongpun Muriganon

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการทุจริตในภาครัฐของจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 270 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการทุจริตโดยทั่วไปโดยการทุจริตส่วนใหญ่เกิดกับผู้บริหารระดับสูง (รอง/อธิบดี/ปลัด) มีการทุจริตเกิดจากเงิน/ทรัพย์สิน รูปแบบการทุจริตเป็นการจัดซื้อจัดจ้างโดยมิชอบ วิธีการทุจริตที่พบในหน่วยงานเป็นการการยกยอกการทุจริตที่พบส่วนใหญ่มีจำนวนของผู้ที่ทำการทุจริตมากกว่าสามคนมูลเหตุของการกระทำการทุจริตของผู้บริหาร/พนักงาน คือค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ

คำสำคัญ (Keywords): ปัญหา; การทุจริตภาครัฐ

Abstract

this research have a purpose To study the problem of corruption in the government sector of Roi Et Province The sample group used in this research was 270 people who were involved by choosing a specific method. Use questionnaires and in-depth interviews. to collect information The statistics used in the research were the analysis of percentage, mean and standard deviation. The results showed that Corruption problems in general by corruption mostly occur with senior management. (Deputy/Director-General/Secretary) Corruption caused by money/property The form of corruption is wrongful procurement. The method of

Received: 2023-01-25 Revised: 2023-03-26 Accepted: 2023-04-07

¹ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Program in Public Administration, Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: Pan111jirapon@gmail.com

² กลุ่มงานส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาครัฐ กองป้องกันการทุจริตในภาครัฐ สำนักงาน ป.ป.ท. Corporate Governance Promotion Group Anti-Corruption Division in Public Sector, Office of the NCCC

³ เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด Atsamat Subdistrict Municipality At Samat District Roi Et Province

corruption found in the agency is embezzlement. Most of the corruptions found had more than three fraudsters. Cause of fraudulent actions of executives/employees is the value in society that values objects

Keywords: Problem; Government corruption

บทนำ (Introduction)

การทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยเป็นปัญหาที่ส่งสมมานานส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบสังคมเศรษฐกิจการเมืองและความมั่นคงของประเทศรวมถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อสายตาของประชาคมโลกการทุจริตคอร์รัปชันคือ “การใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายในทางที่ผิดเพื่อประโยชน์ส่วนตัว” (สมเด็จพระสันตะปาปา. 2532 อ้างถึงใน พรเทพจันทร์นิม, 2558) รัฐบาลกำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการและต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังซึ่งการดำเนินการที่ให้มีเกิดผลเป็นรูปธรรมต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐภาคเอกชนภาคประชาสังคมและภาคประชาชนโดยการปลูกฝังให้คนไทยไม่โกง มีทัศนคติและค่านิยมที่ไม่ยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันการไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่รัฐการปรับปรุงระบบจัดซื้อจัดจ้างการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการการบริหารราชการหน่วยงานของรัฐรัฐวิสาหกิจให้มีธรรมาภิบาลควบคู่ไปกับการปรับเปลี่ยนกฎหมายให้มีความทันสมัยและการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดอย่างจริงจังเพื่อให้บุคลากรและภาคประชาสังคมมีจิตสำนึกต่อต้านการทุจริตโดยมุ่งเน้นการปลูกฝังให้คนไทยไม่โกงการป้องกันและการปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของบุคลากรและภาคประชาสังคมให้เกิดผลเป็นรูปธรรมชัดเจน (กรมสอบสวนคดีพิเศษ, 2560)

จังหวัดร้อยเอ็ด ถือได้ว่าเป็นอันดับหนึ่งเรื่องการทุจริตจัดจ้าง (แนวหน้า, มิถุนายน 2561) จากสถิติการรับเรื่องร้องเรียนของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า เรื่องร้องเรียนการทุจริตส่วนใหญ่ที่ได้รับจะเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างเป็นอันดับแรกของราชการส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นทั้งนี้เพราะการจัดซื้อจัดจ้างมีขั้นตอนต่างๆ มีความเสี่ยงที่ผู้เกี่ยวข้องจะสามารถหาช่องทางแสวงหาผลประโยชน์ได้ ตั้งแต่เริ่มโครงการ จนถึงสิ้นสุดโครงการ เช่น การคิดโครงการเอื้อประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้ใดผู้หนึ่ง หรือ ไม่การพิจารณาอนุมัติมีการเรียกรับเงิน ผลประโยชน์หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือกำหนดราคาสูงเกินความเป็นจริง มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้ประกอบการจนถึงขั้นตอนการตรวจรับพัสดุหรือตรวจรับงานจ้าง มีเรียกรับเงินหรือผลประโยชน์หรือตรวจรับไม่ถูกต้องไม่ครบถ้วน ตรวจรับโดยที่มีพัสดุที่จัดซื้อหรือทั้งที่หน่วยงานยังไม่แล้วเสร็จ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน และการเบิกจ่ายงบประมาณอันนำไปสู่ความเสียหายแก่ระบบราชการและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 2561) ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจำเป็นจะต้องทราบถึงสภาพปัญหาของการทุจริตในภาครัฐให้ชัดเจนก่อนจึงจะสามารถแก้ไขปัญหการทุจริตในภาครัฐได้ตรงจุด ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงต้องการ

ศึกษาถึงสภาพปัญหาการทุจริตในภาครัฐของจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อจังหวัดร้อยเอ็ด และส่วนราชการอื่นๆ ในการนำไปใช้ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการทุจริตในภาครัฐของจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการทุจริตในภาครัฐของจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษา พื้นที่ภาครัฐในจังหวัดร้อยเอ็ด

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าเป็นการศึกษาสภาพปัญหาการทุจริตในภาครัฐ

3. ขอบเขตด้านประชากรผู้ให้ข้อมูล

ประชากรผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 270 คน เลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

3.1 นักการเมือง จำนวน 5 คน

3.2 ข้าราชการ จำนวน 5 คน

3.3 นักวิชาการจำนวน 5 คน

3.4 วิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 50 คน

3.5 วิทยาลัยเทคนิค จำนวน 50 คน

3.6 วิทยาลัยเทคโนโลยีธรรมาภิบาล จำนวน 50 คน

3.7 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 50 คน

3.8 ข้าราชการพลเรือน จำนวน 5 คน

3.9 เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
จำนวน 5 คน

3.10 นักวิชาการนักวิจัย นักกฎหมาย จำนวน 5 คน

3.11 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน

3.12 ผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรการ
ป้องกันการคอร์รัปชัน จำนวน 5 คน

3.13 สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) จำนวน 5 คน

3.14 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงานปป.ท.) จำนวน 5 คน

3.15 ผู้บริหารของหน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระที่มีจุดมุ่งหมายเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน

3.16 องค์กรส่วนปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน

3.17 ตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ จำนวน 5 คน

3.18 ประชาชน จำนวน 5 คน

4. ด้านระยะเวลาในการศึกษา

ใช้ระยะเวลาในการศึกษา เดือน มกราคม – กันยายน 2565

5. ขอบเขตด้านตัวแปรที่การศึกษา

5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่

5.1.1 การทุจริตที่พบส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับระดับตำแหน่ง

5.1.2 การทุจริตมักเกิดขึ้นกับสิ่งใด

5.1.3 รูปแบบการทุจริต

5.1.4 วิธีการทุจริตที่พบในหน่วยงาน

5.1.5 การทุจริตที่พบส่วนใหญ่มีจำนวนของผู้ที่ทำการทุจริต

5.1.6 เหตุผลของการกระทำการทุจริตของผู้บริหาร/พนักงาน

5.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ปัญหาการทุจริตในภาครัฐ

6. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการทุจริตในภาครัฐดังนี้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการทุจริตในภาครัฐแบ่งออกเป็น 2 ส่วนประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการทุจริตในภาครัฐลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งออกได้ ดังนี้

7.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

7.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

7.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

7.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

7.1.4 การแจกแจงความถี่

7.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

7.2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความมุ่งหมายของการศึกษาโดยวิธีการ IOC (Index of Item Objective Congruence)

7.2.2 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Item- total Correlation)

7.2.3 หาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน (คน) และร้อยละสภาพปัญหาการทุจริต

สภาพปัญหาการทุจริต		จำนวน(คน)	ร้อยละ
1.	การทุจริตที่พบส่วนใหญ่เกิดขึ้นกับระดับตำแหน่ง		
	1. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ	70	25.92
	2. ผู้บริหารระดับต้น (หัวหน้าฝ่ายหรือแผนก)	38	14.07
	3. ผู้บริหารระดับกลาง (ผอ.กอง/สำนัก)	37	13.70
	4. ผู้บริหารระดับสูง (รอง/อธิบดี/ปลัด)	98	36.29
	5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	27	10.00
	รวม	270	100.00
2.	การทุจริตมักเกิดขึ้นกับสิ่งใด		
	1. เงิน/ทรัพย์สิน	219	81.11
	2. วัสดุ/อุปกรณ์	16	5.92
	3. คน/เจ้าหน้าที่รัฐ	28	10.37
	4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	7	2.59
	รวม	270	100.00
3.	รูปแบบการทุจริต		
	1. การจัดซื้อจัดจ้างโดยมิชอบ	59	21.85

	2. การใช้ตำแหน่งช่วยเหลือญาติสนิทมิตรสหาย	35	12.96
	3. การใช้ตำแหน่งไปดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของตนเองโดยตรง	36	13.33
	4. การใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ	39	14.44
	5. การรับผลประโยชน์โดยตรง	22	8.14
	6. การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้ส่วนตัว	42	15.55
	7. การเบิกจ่ายเงิน การนำฝาก การเก็บรักษาเงิน	17	6.29
	8. การจ่ายสินบนเพื่อให้ได้มาซึ่งการผูกขาดธุรกิจ	20	7.40
	รวม	270	100.00
4.	วิธีการทุจริตที่พบในหน่วยงานเกิดจากวิธีใดมากที่สุด		
	1. การยกยอก	85	31.48
	2. การสร้างหลักฐานเท็จ	57	21.11
	3. การเรียกรับเงิน	71	26.29
	4. การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ	46	17.03
	5. อื่นๆ (โปรดระบุ).....	11	4.07
	รวม	270	100.00
5.	การทุจริตที่พบส่วนใหญ่มีจำนวนของผู้ที่ทำการทุจริตเท่าใด		
	1. 1 คน	41	15.18
	2. 2 คนร่วมกัน	65	24.07
	3. 3 คนร่วมกัน	32	11.85
	4. มากกว่านั้น	132	48.88
	รวม	270	100.00
6.	มูลเหตุของการกระทำการทุจริตของผู้บริหาร/พนักงานเกิดจากข้อใดมากที่สุด		
	1. ค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ	80	29.62
	2. ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย	65	24.07
	3. เล่นการพนัน	30	11.11

4. ค่าใช้จ่ายทางครอบครัวมาก	14	5.18
5. มีคู่ครองหรือบุตรมาก	5	1.85
6.หนี้สินล้นพ้นตัว	31	11.48
7. ความเจ็บป่วยทางครอบครัว	2	0.74
8. คบคนพาล (สภาพแวดล้อมไม่ดี)	6	2.22
9. ผลตอบแทนน้อยเกินไป	32	11.85
10. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	5	1.85
รวม	270	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบสภาพปัญหาการทุจริตโดยทั่วไปโดยการทุจริตเกิดกับผู้บริหารระดับสูง (รอง/อธิบดี/ปลัด) จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 36.29 รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 25.92 มีการทุจริตเกิดจาก เงิน/ทรัพย์สิน จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 81.11 รองลงมา คือ คน/เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 10.37 รูปแบบการทุจริต คือ การจัดซื้อจัดจ้างโดยมิชอบ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 21.85 รองลงมา คือ การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้ส่วนตัว จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 15.55 วิธีการทุจริตที่พบในหน่วยงาน คือ การยกยอก จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 31.48 รองลงมา คือ การเรียกรับเงิน จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 26.29 การทุจริตที่พบส่วนใหญ่มีจำนวนของผู้ที่ทำการทุจริต คือ มากกว่านั้น จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 48.88 รองลงมา คือ 2 คนร่วมกัน จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 24.07 มูลเหตุของการกระทำการทุจริตของผู้บริหาร/พนักงาน คือ ค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 29.62 รองลงมา คือ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 24.07

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหาการทุจริตในภาครัฐของจังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการทุจริตในภาครัฐของจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยทั่วไปการทุจริตส่วนใหญ่เกิดกับผู้บริหารระดับสูง (รอง/อธิบดี/ปลัด) มีการทุจริตเกิดจาก เงิน/ทรัพย์สิน รูปแบบการทุจริตเป็นการจัดซื้อจัดจ้างโดยมิชอบ วิธีการทุจริตที่พบในหน่วยงานเป็นการยกยอก มีจำนวนของผู้ที่ทำการทุจริตมากกว่าสามคนขึ้นไป และมูลเหตุของการกระทำการทุจริตของผู้บริหาร/พนักงาน คือ ค่านิยมในสังคมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ สอดคล้องกับการวิจัยของอภิชาติพานสุวรรณ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระบบราชการพบว่า สาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันในระบบราชการ คือ ค่านิยมของสังคม วัฒนธรรมและประเพณี โดยเฉพาะ

สังคมที่นิยมการบริโภค เป็นปัจจัยสำคัญต่อการทุจริตสังคมที่นิยมยกย่องคนมั่งมีและผู้มีอำนาจ ทำให้การแข่งขันในการบริโภคและการแสวงหาตำแหน่งและอำนาจโดยมิชอบ นอกจากนี้ในค่านิยมของสังคมที่คิดว่าตำแหน่งในงานราชการเป็นสมบัติส่วนบุคคล และเป็นสิ่งที่เสริมฐานะทางสังคมของบุคคลให้เหนือกว่าราษฎรทั่วไป ก็เป็นสาเหตุที่สำคัญของการทุจริตในระบบราชการ และยังสามารถคล้องกับดิฐภัทร บวรชัย (2562) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กรณีศึกษาระดับสถานีตำรวจ พบว่า สภาพปัญหาของการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กรณีศึกษาระดับสถานีตำรวจ สภาพปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบของข้าราชการตำรวจระดับสถานี เกิดจากประชาชนอาศัยช่องว่างของกฎหมายโดยใช้ตำรวจเป็นช่องทางในการประพฤติมิชอบ ปัญหาที่เกิดขึ้น คือการให้และรับเงินที่ผิดกฎหมาย หรือให้ผลประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่จากผู้ประกอบการที่กระทำผิดกฎหมาย รูปแบบการทุจริตประพฤติมิชอบมีรูปแบบที่หลากหลายทุกรูปแบบและส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กร ได้แก่ การเรียกรับผลประโยชน์ การทำงานไม่โปร่งใส การเบิกจ่ายงบประมาณที่ไม่ถูกต้อง เรียกรับสินบน รูปแบบสมยอมทั้งฝ่ายผู้ให้และฝ่ายผู้รับ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรดำเนินการลงโทษทางวินัยอย่างเด็ดขาดกับผู้ทุจริตรวมทั้งผลักดันให้มีการแก้ไขกฎหมายและกระบวนการตรวจสอบ

1.2 ควรมีการแบ่งแยกหน้าที่ผู้อนุมัติการสั่งซื้อ ผู้จัดซื้อ และผู้รับสินค้าหรือวัตถุดิบออกจากกัน ควรมีใบขอสั่งซื้อและเอกสารการอนุมัติสั่งซื้อให้ครบถ้วน ฯลฯ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐในระดับองค์กร

2.2 ควรศึกษาแนวทางการป้องกัน โดยเจาะจงที่ฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายการคลัง ฝ่ายพัสดุ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และนำผลที่ได้มาใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่องแนวทางการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดินของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ปี พ.ศ. 2565

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมสอบสวนคดีพิเศษ. (2560). แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กรมสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: กรมสอบสวนคดีพิเศษ.
- ณัฐดนัย ประเทืองบริบูรณ์. (2561). มูลเหตุที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในองค์การบริหารส่วนตำบล: ความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านจังหวัดลำปาง. วารสารการบริหารปกครอง (Governance Journal). 7(2), 61.
- ดิฐภัทร บวรชัย. (2562). การทุจริตของข้าราชการตำรวจ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2544). ศาสตร์แห่งการวิจัยทางการเมืองและสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สมาคมรัฐศาสตร์แห่งประเทศไทย : สถาบันวิไลไทย.
- พรเทพ จันทนิม. (2558). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย. วารสารเกษมบัณฑิต. 16(1), 88-101.
- สมเด็จพระสันตะปาปา. (2532). พระสมณสาส์น"ความหวังเอยเรื่องสังคม. กรุงเทพฯ: สถาปนาอภิมหาประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. (2561). ร้อยเอ็ด'อันดับหนึ่งทุจริตจัดจ้าง ปปช.เร่งให้ความรู้ชาวบ้าน ช่วยเป็นหูเป็นตา. สืบค้น 21 มิถุนายน 2561. จาก <https://www.naewna.com/local/346963>.
- อภิชาติ พานสุวรรณ. (2561). ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระบบราชการ. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 6(8), 479-492.

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

The using of social media affecting the work efficiency of company
employees in the municipal district. Pathum Thani Province.

ทัตชัย ภักธนภักตโกสิน¹ ปัทมา รุปสุวรรณกุล² สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล³

Thatchai Phakthanakritphokin, Pattama Roopsuwankun, Sanit Sirivisitkul

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และเพื่อเปรียบเทียบการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในที่ทำงานกับประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าทางโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่าสื่อสังคมออนไลน์ที่พนักงานบริษัทเอกชนใช้มากที่สุดคือไลน์ โดยจะออนไลน์ตลอดเวลาทั้งวัน ระยะเวลาในการใช้มากกว่า 4 ชั่วโมง และมีระดับความรู้ในระดับปานกลาง โดยใช้ในการประชุมมากที่สุด และสื่อยังช่วยสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในระดับดีมาก และปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ(Keywords): สื่อสังคมออนไลน์; ประสิทธิภาพ; ประสิทธิภาพการทำงาน

Received: 2023-01-10 Revised: 2023-03-12 Accepted: 2023-07-07

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Master of Business Administration students North Bangkok University. Corresponding Author e-mail: local.innovation.soc@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Lecturer of the Master of Business Administration Program North Bangkok University

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Lecturer of the Master of Business Administration Program North Bangkok University

Abstract

This research aimed to Compare the differences in personal characteristics that affect the work efficiency of company employees in the municipal district. Pathum Thani Province. and to compare the use of social media at work and the work efficiency of company employees in the municipal district. Pathum Thani Province. It was the quantitative research. The sample was 400 people of private company employees in Muang District, Pathum Thani Province. Tool for collected data was a set of questionnaire Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and statistic used for hypothesis testing were t-test, and F-test. The results found that: The most used social media by private company employees is the Line application which is online all day long. The duration of use is more than 4 hours and the level of knowledge in use is moderate. It is mostly used in meetings and the media also helps to build relationships with co-workers to a very good extent and the using of social media different personal factors and different social media use had a different performances at a statistically significant difference at the level .05

Keywords: Social Media; Efficiency; Performance

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีและความเจริญก้าวหน้าของสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก เนื่องด้วยคุณสมบัติของสื่อสังคมออนไลน์ที่ช่วยสนับสนุนทำให้เกิดการ สื่อสารและมีการถ่ายโอนข้อมูลได้อย่างสะดวกมากขึ้น ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจนก่อให้เกิดชุมชนเสมือน (Virtual community) (สุริรักษ์ วงษ์ทิพย์, 2561) ด้วยคุณสมบัติดังกล่าวทำให้สื่อสังคมออนไลน์ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานในองค์กรทั้งของภาครัฐและเอกชน จนกลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน (Fu Z, Peng D, Zhang M, Xue F, Zhang R, He W, Xu T, Xu P, 2019) แต่จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในสถานที่ทำงานกลับพบว่ามียานวิจัยเชิงประจักษ์อยู่อย่างจำกัด ทำให้เกิดคำถามมากมายกับทั้งนักวิชาการ นักบริหารและเจ้าของกิจการว่า ในความเป็นจริงนั้นสื่อสังคมออนไลน์มีประโยชน์ต่อองค์กรหรือไม่อย่างไร (Leftheriotis & Giannakos, 2014) นอกจากนี้แม้ว่านักวิชาการ นักบริหารและเจ้าของกิจการจะให้ความสนใจบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน แต่นักบริหารและเจ้าของกิจการยังคงกังวลใจกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของพนักงานในระหว่างทำงาน เพราะผู้บริหารและเจ้าของกิจการบางท่านคิดว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์

อาจจะรบกวนสมาธิในการทำงานของพนักงาน จนอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงานที่ลดลง (Hanna, B., Kee, K. F., & Robertson, B. W., 2017) ยิ่งไปกว่านั้น การเติบโตอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและระบบอินเทอร์เน็ตทำให้หลายองค์กรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการทำงาน เพราะทุกองค์กรต่างต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี และการแพร่ระบาดของเชื้อโรค โคโรนา-19 ทำให้พนักงานส่วนหนึ่งต้องทำงานอยู่ที่บ้าน และหากองค์กรใดห้ามพนักงานไม่ให้ใช้สื่อสังคมออนไลน์สำหรับการทำงาน อาจจะเป็นการพลาดโอกาสสำคัญในการใช้นวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานทั้งใน ระดับบุคคลและองค์กร (Hanna, B., Kee, K. F., & Robertson, B. W., 2017)

การศึกษารั้้นนี้ต้องการไขความกระจ่างให้เกิดขึ้น สำหรับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในองค์กร โดยเฉพาะส่วนที่มีผลต่อการทำงาน of พนักงาน เพื่อทำการอธิบายว่าสื่อสังคมออนไลน์มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานจริงหรือไม่ ดังนั้นเพื่อเป็นการเติมเต็มช่องว่างทางการวิจัยและการนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กร ผู้วิจัยจึงจะศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงาน ทั้งนี้เป็นเพราะงานของพนักงานสายปฏิบัติงานส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับงานเอกสาร การรับส่งข้อมูล งานวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนการประสานงานและติดต่อสื่อสาร ระหว่างเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน รวมทั้งบุคลากรภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นงานที่ค่อนข้างยุ่งยาก ซับซ้อน และเพื่อให้การดำเนินงานภายในบริษัทเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องหา เครื่องมือที่ตอบสนองขอบเขตการดำเนินงานที่ครอบคลุมงานทั้งหมดของบุคลากรสายปฏิบัติงาน นั่นก็คือสื่อสังคมออนไลน์ (กุลธิดา ท้วมสุข และคณะ, 2559) โดยจะเก็บข้อมูลจาก บุคลากรในบริษัทเอกชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลที่ได้จากการศึกษาจะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในที่ทำงาน นอกจากนี้ยังมีนัยสำคัญในทางปฏิบัติสำหรับการกำหนดนโยบายการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้แก่พนักงาน ตลอดจนเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาบุคลากรในการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ให้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคลที่มีต่อผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงานเอกชนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในที่ทำงานที่มีต่อผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงานเอกชนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงานบริษัทเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

2. ประชากร คือ พนักงานบริษัทเอกชนที่ทำงานอยู่ในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการทำงาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานบริษัทเอกชนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 175,471 คน (จังหวัดปทุมธานี 2565 : ออนไลน์) และใช้จำนวน 400 คน โดยกำหนดที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับร้อยละ 5 ดังกล่าวโดยใช้ตารางของ Yamane (1967) ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงสามารถใช้เป็นตัวแทนของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานเอกชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานเอกชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพและการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานเอกชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบความคิด ความมุ่งหมาย และสมมติฐานในการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบจำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ และประสบการณ์ในการทำงาน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน ในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณโดยใช้มาตรวัด 5 ระดับ(Likert Scale) คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การแปลผลค่าคะแนน แปลผลโดยถือตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นผู้วิจัยได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมความถูกต้องของการใช้ภาษาและครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย โดยที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาอนุมัติเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจัดทำแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ พนักงานบริษัทเอกชน ในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่มีอายุระหว่าง 20-60 ปี ซึ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ในเขตพื้นที่ที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเข้าถึงโซเชียลมีเดีย และใช้สื่อสังคมออนไลน์การส่งต่อข้อมูลข่าวสาร ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ราย เมื่อผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามครบตามจำนวนพร้อมตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม และรวบรวมแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบสำรวจ Survey Research ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยตรง ดังนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยขอความร่วมมือจากกลุ่มพนักงานเอกชนที่มีอายุระหว่าง 20 - 60 ปี ซึ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรม ศูนย์ราชการและห้างสรรพสินค้า และตลาดย่านปทุมธานี ในการดำเนินการตอบแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด โดยการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) มี 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

1.2 ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา โดยตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล แล้วนำมากำหนดรหัสคำตอบเพื่อทำการวิเคราะห์ประมวลผลต่อไป

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการหาข้อมูลด้วยการค้นคว้าจากเอกสารและบทความที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาเก็บข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการวิจัย

3. วารสารและสิ่งพิมพ์ทางวิชาการทั้งที่ใช้เป็นระบบเอกสารและเป็นระบบออนไลน์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยแบ่งได้ดังนี้

1.การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2.การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานเอกชนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ได้แก่การแจกแจงความถี่และร้อยละ

3. การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานเอกชนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการนำเสนอข้อมูลรูปแบบตาราง ควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการวิจัย

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้ คือ

1 สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนาสำหรับการอธิบายผลการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1.1 ตัวแปรด้านข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษารายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ และประสบการณ์ในการทำงาน

1.2 ตัวแปรด้านข้อมูลการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม คุณใช้สื่อสังคมออนไลน์ใดบ้างที่นิยมใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กรของคุณ ความถี่ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของคุณในวันเวลาทำงาน ระยะเวลาที่คุณเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ในแต่ละครั้ง คุณมีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากน้อยแค่ไหน คุณใช้สื่อประเภทสังคมออนไลน์เพื่อวัตถุประสงค์ในด้านใด และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ทำให้ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากไม่สามารถวัดเป็นมูลค่าได้และผู้วิจัยต้องการบรรยายเพื่อให้ทราบถึงจำนวนตัวอย่าง จำแนกตามคุณสมบัติเท่านั้น ดังนั้นสถิติที่เหมาะสมคือค่าความถี่ (จำนวน) และค่าร้อยละ

1.3 ตัวแปรด้านระดับความคิดเห็น ได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ในด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณของงาน ด้านเวลาในการทำงานและด้านค่าใช้จ่าย เป็นข้อมูลที่ใช้มาตรวัดอันตรภาค เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับความคิดเห็นของตัวอย่าง สถิติที่ใช้จึงได้แก่ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติเชิงอ้างอิง ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงอ้างอิง สำหรับการอธิบายผลการศึกษาของตัวอย่างในเรื่องต่อไปนี้การวิเคราะห์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์หรือการส่งผลต่อกันระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้ในการปฏิบัติงาน ความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ระยะเวลาในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ความรู้ความสามารถในการใช้สื่อสังคม

ออนไลน์ วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งใช้มาตรวัดอันตรายภาค และเพื่อทดสอบถึงความแตกต่างที่ตัวแปรอิสระดังกล่าวแต่ละตัวที่มีต่อตัวแปรตาม ดังนั้นสถิติที่ใช้คือการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.1 อายุระหว่าง 35-44 ปี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ส่วนใหญ่ คือ รายได้ 30,001 – 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมา คือ รายได้ 20,000-30,000 บาท สถานภาพโสด ประสบการณ์การทำงานระหว่าง 5-6 ปีขึ้นไป มีการเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภท ไลน์ (Line) ความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์จะเปิดไว้ตลอดทั้งวัน ระยะเวลาที่เข้าใช้สื่อประเภทเครือข่ายสังคมออนไลน์ในแต่ละครั้งใช้ระยะเวลาามากสุดคือ มากกว่า 4 ชั่วโมง ความรู้ความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความรู้ปานกลาง วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์จะใช้ประชุมออนไลน์กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในการใช้สื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ที่ดีมาก

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปดังตาราง 1 ได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีภาพรวม

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคุณภาพของงาน	4.77	.224	มากที่สุด
2. ด้านปริมาณของงาน	4.77	.203	มากที่สุด
3. ด้านเวลาในการทำงาน	4.75	.354	มากที่สุด
4. ด้านค่าใช้จ่าย	4.75	.334	มากที่สุด
รวม	4.76	.210	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อด้านประสิทธิภาพของการทำงานของพนักงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่อยู่มากที่สุดอันดับแรก ได้แก่

ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X} = 4.77$) รองลงมา คือ ด้านปริมาณของงาน ($\bar{X} = 4.77$) ด้านเวลาในการทำงาน ($\bar{X} = 4.75$) และด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 4.75$) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคลที่มีต่อผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานเอกชนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมพบว่า ความแตกต่างระหว่างอายุของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีกับประสิทธิภาพด้านคุณภาพพบว่า อายุ 45-60 ปี ทำงานมีคุณภาพสูงกว่ากลุ่มอายุ 35-44 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับประสิทธิภาพพบว่า มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีประสิทธิภาพทางด้านคุณภาพของงานมากกว่าอนุปริญญา/ปวส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับการศึกษาปริญญาตรีมีประสิทธิภาพทางด้านคุณภาพสูงกว่าอนุปริญญา/ปวส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีประสิทธิภาพทางด้านปริมาณของงานสูงกว่าอนุปริญญา/ปวส. และปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ใช้เวลาในการทำงานมากกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับการศึกษานอนปริญญา/ปวส. ใช้เวลาในการทำงานมากกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่ายสูงกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายได้ 30,001-40,000 บาทมีประสิทธิภาพด้านเวลาในการทำงานสูงกว่ากลุ่มรายได้ 20,000-30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ทำงานมาแล้ว 3-4 ปี ทำงานมีประสิทธิภาพด้านคุณภาพของงานสูงกว่าคนที่ทำงานมาแล้ว 5-6 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่ทำงานมาแล้ว 1-2 ปี มีประสิทธิภาพด้านเวลาในการทำงานสูงกว่า กลุ่มที่ทำงานมาแล้ว 3-4 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มที่ทำงานมาแล้ว 5-6 ปี มีประสิทธิภาพด้านเวลาในการทำงานสูงกว่ากลุ่มที่ทำงานมาแล้ว 3-4 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์สมมติฐานข้อที่ 2. เปรียบเทียบการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในสถานที่ทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า พนักงานนิยมใช้เฟสบุ๊ค (Messenger) ในการปฏิบัติงานมากกว่า Line อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภท Line ในการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพด้านเวลาในการทำงานสูงกว่า เฟสบุ๊ค (Messenger) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 Google Meet ใช้ในการทำงานมีประสิทธิภาพด้านเวลาในการทำงานสูงกว่าเฟสบุ๊ค (Messenger) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 Line ใช้ในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพด้านเวลาในการทำงานสูงกว่า Microsoft Team อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ Google Meet ใช้ในการปฏิบัติงานสูงกว่า Microsoft Team อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เทียบกับประสิทธิภาพด้านปริมาณของงาน พบว่า Google Meet ใช้ในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่ายสูงกว่า

Microsoft Team อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เทียบกับความรู้ความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เทียบกับประสิทธิภาพด้านเวลาในการทำงานพบว่า ผู้ที่มีความรู้มากจะใช้เวลาในการทำงานได้มีประสิทธิภาพมากกว่าผู้ที่มีความรู้น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ที่มีความรู้ปานกลางจะใช้เวลาในการทำงานได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าผู้ที่มีความรู้น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้ที่ไม่มีความรู้เลยจะทำงานเทียบกับประสิทธิภาพด้านเวลาในการทำงานสูงกว่าผู้ที่มีความรู้น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับประสิทธิภาพด้านคุณภาพของงาน พบว่า วัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์มีประสิทธิภาพด้านคุณภาพของงานสูงกว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อความบันเทิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานกับประสิทธิภาพด้านปริมาณของงาน พบกว่า การมีความสัมพันธ์มากจะมีผลให้ประสิทธิภาพด้านปริมาณของงานสูงกว่า ผู้ที่มีความสัมพันธ์ปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการมีความสัมพันธ์น้อยลงจะมีผลทำให้ประสิทธิภาพด้านปริมาณของงานน้อยกว่าคนที่มีความสัมพันธ์มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เปรียบเทียบความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานกับประสิทธิภาพด้านเวลาในการทำงาน พบว่า มีความสัมพันธ์มากจะมีผลให้ประสิทธิภาพด้านเวลาในการทำงานสูงกว่าคนที่มีความสัมพันธ์ปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการมีความสัมพันธ์น้อยลงจะมีผลให้ประสิทธิภาพด้านเวลาในการทำงานน้อยกว่าการมีความสัมพันธ์มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เปรียบเทียบความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานกับประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่าย พบกว่า ความสัมพันธ์มาก จะมีผลให้ประสิทธิภาพในด้านค่าใช้จ่ายสูงกว่าความสัมพันธ์ปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการมีความสัมพันธ์น้อยลงจะมีผลให้ประสิทธิภาพด้านค่าใช้จ่ายต่ำกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทเอกชน แสดงให้เห็นว่า พนักงานบริษัทเอกชนนิยมใช้แอปพลิเคชันไลน์ Line ในการทำงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา อำไพ (2562) เรื่องอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ แสดงให้เห็นว่าการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้ดำเนินธุรกิจ SMEs พบว่า สื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดจากกลุ่มผู้ดำเนินธุรกิจ SMEs คือ เฟสบุ๊กและไลน์โดยการสื่อสารตอบกลับทั้งภายในและภายนอกองค์กรระหว่างบริษัทกับลูกค้าในส่วนของบริการหลังการขายพบว่าช่องทางไลน์เป็นช่องทางหนึ่งที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด นอกจากนี้พนักงานบริษัทยังมีความรู้ความสามารถในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์อยู่ในระดับปานกลางทำให้สามารถใช้สื่อสารประชุมออนไลน์กับเพื่อนร่วมงานกับหัวหน้างานหรือกับลูกค้าเกี่ยวกับการทำงาน การรับส่งข้อมูลหรือการพูดคุยโต้ตอบระหว่างกัน ได้เป็นอย่างดี โดยส่วนใหญ่จะเปิดไว้ตลอดทั้งวัน และในการใช้แต่ละครั้งมากกว่า 4 ชั่วโมงขึ้นไป มีข้อสังเกตว่าในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในที่ทำงาน เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน เพราะการใช้สื่อสังคมออนไลน์นั้นสามารถเชื่อม

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานได้หลายคน ภายในระยะเวลาเดียวกัน เพื่อตอบข้อกังวลใจของผู้บริหารและเจ้าของกิจการ เกี่ยวกับประเด็นการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในที่ทำงานของพนักงานที่จะอาจทำให้ไปรบกวนสมาธิการทำงาน of พนักงาน แล้วส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน of พนักงานนั้น ผลการอภิปรายสรุปได้ว่า ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในที่ทำงานนั้นจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน มีความเห็นอกเห็นใจกันและกัน แก้ไขปัญหาให้กัน แล้วส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงาน ไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้สร้างปริมาณงานและมีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมชาย เรืองวงศ์ (2552) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ิตาชิ คอมเพรสเซอร์(ประเทศไทย) จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน of พนักงานในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานที่ดีส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงานบริษัทในเขตจังหวัดปทุมธานี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งนี้

ควรเก็บข้อมูลในส่วนของผู้ประกอบการหรือผู้บริหารเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงานบริษัทในเขตจังหวัดปทุมธานี

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ทางธุรกิจ

ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ธุรกิจ) สามารถนำผลเรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงาน ไปใช้ในการวางแผน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานให้มากยิ่งขึ้น เพราะความสัมพันธ์ที่ดีมากส่งผลให้ประสิทธิภาพของงานมากขึ้นตาม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน of พนักงานบริษัทเอกชน ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่มีบริษัทเอกชนหนาแน่นและมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ประจักษ์มากกว่านี้ เพื่อตอบความกังวลของผู้บริหารและเจ้าของกิจการ

2. ควรศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน of พนักงานข้าราชการส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากกว่านี้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลธิดา ท้วมสุข และคณะ. (2559). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. *Journal Article. Use of Social Network and Knowledge Sharing behavior in educational Quality assurance of the staff of rajamangala University of Technology*. 9(1). 1-21.
- จังหวัดปทุมธานี. (2565). สถิติประชากรอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. สืบค้น กรกฎาคม 14, 2565, จาก <https://www2.pathumthani.go.th/>.
- วิภาดา อำไพ (2562). อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์กับการสร้างกลยุทธ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*. 16(1), 171-180.
- สมชาย เรืองวงศ์. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทอิตาซี คอมเพรสเซอร์(ประเทศไทย) จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุรวัชร วงษ์ทิพย์. (2561). เครือข่ายสังคมออนไลน์: กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์เพื่อดึงดูดผู้บริโภคในยุคดิจิทัล. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*. 15(1), 21-36.
- Fu et al. (2019). mEosEM withstands osmium staining and Epon embedding for super-resolution CLEM. *Nature Methods*. 17(1), 55-58.
- Hanna, B., Kee, K. F., & Robertson, B. W. (2017). *Positive impacts of social media at work: Job satisfaction, job calling, and Facebook use among co-workers*. In SHS web of conferences, 33. p. 00012. EDP Sciences.
- Lefttheriotis & Giannakos. (2014). sing social media for work: Losing your time or improving your work?. *Computers in Human Behavior*. 31(1). 134-142.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภค
ในกลุ่มพนักงาน บริษัทเอกชนในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
Factors Affecting Consumers' Choice of Internet Network in Private
Company Employees in the Sai Mai area Bangkok

เรืองสิน ศรีสุทัศน์¹
Ruangsins Srisuthat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงาน บริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงาน บริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงาน บริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 386 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานเทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการศึกษวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล (Personalization) อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ด้านประสบการณ์ของลูกค้า (Experience) และ ด้านการมีส่วนร่วมของลูกค้า (Interaction) ตามลำดับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ($\beta=.854$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.01$) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ (R) ระหว่างชุดตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (X_1) กับตัวแปรตาม (การตัดสินใจต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต) เท่ากับ .854 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .730 และสัมประสิทธิ์การอธิบาย (Adjusted R^2) เท่ากับ .729 โดยมีประสิทธิภาพร่วมกันในปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน

Received: 2023-02-08 Revised: 2023-03-15 Accepted: 2023-07-07

¹ หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Master's degree student Master of Business Administration Degree Program Department of Public and Private Management North Bangkok University. Corresponding Author e-mail: nawaphorn1818@gmail.com

ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 39.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยเขียนเป็นสมการพยากรณ์ (คะแนนดิบ) และสมการพยากรณ์ (คะแนนมาตรฐาน) ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .767 + .785 X_1 \text{ (คะแนนดิบ)}$$

$$\hat{Z}_y = .854 Z_{x_1} \text{ (คะแนนมาตรฐาน)}$$

คำสำคัญ (Keywords): การเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต; ผู้บริโภค; พนักงานบริษัทเอกชน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of factors affecting consumers' choice of internet network among employees of private companies in Sai Mai District; Bangkok and 2) to study and analyze Factors Affecting Consumers' Choice of Internet Network among Employees of Private Companies in Sai Mai District Bangkok the sample used in the research were employees of private companies. in Sai Mai There were 386 people in Bangkok. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation. and inferential statistics, multiple regression analysis techniques. The research results found that. Opinion level on factors affecting consumers' choice of Internet network among employees of private companies in Sai Mai District Bangkok found that the overall picture was at a high level. The side with the highest mean was Responding to individual needs (Personalization) was at a high level, followed by customer experience (Experience) and customer engagement. (Interaction) respectively. Factors Affecting Consumers' Choice of Internet Network Among Employees in Private Companies in Sai Mai Bangkok was the factor affecting the Internet network selection ($\beta=.854$) with statistical significance ($p<.01$). The internet network selection (X_1) versus the dependent variable (decision on internet network selection) was .854, the decision coefficient (R^2) was .730, and the explanatory coefficient (Adjusted R^2) was .729, with combined efficiency. The factors affecting consumers' choice of internet network among employees of private companies. in Sai Mai Bangkok, 39.8 percent, with a statistical significance of .01, written as a forecasting equation (Raw score) and a forecasting equation. (Standard score) as follows.

$$\hat{Y} = .767 + .785 X_1 \text{ (Raw score)}$$

$$\hat{Z}_y = .854 Z_{x_1} \text{ (Standard score)}$$

Keywords: Choosing to use the internet network, consumers, employees of private companies

บทนำ (Introduction)

ในศตวรรษที่ 21 ในยุค covid 19 สิ่งที่ขับเคลื่อนความเป็นนามธรรมการใช้ชีวิตอยู่ของมนุษย์ที่จะต้องปรับเปลี่ยนแบบทันทีทันใดเพื่อความอยู่รอดบนโลกของการแข่งขันในด้าน social network ต่างๆความเป็นมนุษย์ในยุคนี้มากที่สุดก็คือIoT(internet of thing)เป็นรูปแบบของการสื่อสารอินเทอร์เน็ตซึ่งอินเทอร์เน็ตคือระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งเชื่อมโยงเครือข่ายมากมายทั่วโลกเข้าด้วยกัน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้น ข้อมูล คัดลอกเพิ่มข้อมูล และโปรแกรมมาใช้ รวมทั้งสื่อสารถึงกันทางอีเมล.

อินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งเริ่มก่อตั้งโดยกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา อินเทอร์เน็ตในยุคแรกๆ ประมาณปี พ.ศ. 2512 อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 โดยการเชื่อมต่อมินิคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) ไปยังมหาวิทยาลัยเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย แต่ในครั้งนั้นยังเป็นการเชื่อมต่อ โดยผ่านสายโทรศัพท์ ซึ่งสามารถส่งข้อมูลได้ช้าและไม่เป็นการถาวร

ในปัจจุบันโทรศัพท์เคลื่อนที่เครือข่าย 5G จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างมากในชีวิตประจำวัน ถือเป็นปัจจัยที่ห้าของ ความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีของโทรศัพท์เคลื่อนที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วมาจาก อดีตมีการติดต่อสื่อสารสนทนากันเท่านั้น แต่ในปัจจุบันโทรศัพท์เคลื่อนที่ถูกพัฒนาเพิ่มความสามารถรองรับ ระบบปฏิบัติการต่าง ๆ สามารถเชื่อมต่ออุปกรณ์ไร้สายผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งจะเรียกโทรศัพท์เคลื่อนที่ในยุคปัจจุบันว่าเป็นแบบสมาร์ตโฟน ถือว่าเป็นอุปกรณ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ที่ได้รับความนิยมอย่างมาก ด้วยคุณลักษณะพิเศษที่สามารถช่วยให้การติดต่อสื่อสาร การส่งข้อมูล การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เข้าถึงได้ ง่าย สะดวกและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งในยุคปัจจุบันนำไปใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารมีการสืบค้นข้อมูลการใช้สื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น การทำธุรกิจออนไลน์ รวมถึงการทำธุรกรรม ทางการเงินออนไลน์ เพราะสะดวกในการใช้งานครอบคลุมพื้นที่ทั่วโลก แลเข้าถึงได้ง่าย จึงทำให้อินเทอร์เน็ตมีความสำคัญเป็นอย่างมาก จากการสำรวจถึงพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2556-2563 พบว่า การใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยวันละ 11 ชั่วโมง 25 นาที เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ถึง 1 ชั่วโมง 3 นาที โดยปี 2556 เป็นปีแรกที่ เริ่มทำผลสำรวจคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยเพียงวันละ 4 ชั่วโมง 36 นาทีเท่านั้น คิดเป็นอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้นถึง 3 เท่าตัว โดยมีการนำระบบไร้สายในยุคที่ 5G มาใช้ในการส่งข้อมูลในปริมาณที่มากกว่าระบบ 4G ถึง 1,000 เท่า โดยผิวเผิน ระบบ 5G ซึ่งเป็นระบบใหม่ที่ถูกนำมาใช้ทดแทนระบบเดิมด้วยประสิทธิภาพที่สูงกว่าจากระบบ 4G และเคย นำมาทดแทนระบบ 3G แต่ในความจริงแล้ว 5G เป็นเทคโนโลยีที่มีความเร็วสูงและความสามารถในการส่งข้อมูล ปริมาณมาก จึงทำให้อุปกรณ์ที่รองรับระบบนี้ จะไม่จำกัดเพียงแค่

โทรศัพท์สมาร์ทโฟน อีกต่อไป แต่จะ รวมไปถึงเครื่องมือ เครื่องใช้ และระบบสาธารณูปโภคทั้งหมดโดยระบบ 5G เป็นพื้นฐานของแนวคิด Internet of Thing

และ Machine to Machine ซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือ ยานพาหนะ หรืออาคาร สิ่งก่อสร้างที่มีการติดตั้งวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ซอฟต์แวร์ เซ็นเซอร์ และเครือข่ายการเชื่อมต่อต่าง ๆ ที่ทำให้อุปกรณ์ เหล่านี้สามารถส่งผ่านข้อมูลถึงกัน โดยมีความล่าช้าของเวลา (time lag) น้อยมาก ทำให้อุปกรณ์ ใช้เพื่อการพัฒนา เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เคยทำได้ในอดีต เช่น การผ่าตัดทางไกลที่แพทย์สามารถทำการผ่าตัดให้คนไข้ที่อยู่ในอีกซีกโลก ได้ ดังนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจึงต้องเร่งพัฒนาเทคโนโลยีให้รองรับกับระบบนี้ ซึ่งเป็นการพัฒนาใน การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในอนาคต

โดยผู้ให้บริการสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสำหรับ โทรศัพท์เคลื่อนที่มีอยู่มากมาย ได้แก่ TRUE, DTAC, AIS, และ CAT/TOT เป็นต้น ในแต่ละผู้ให้บริการมีจุดเด่นหรือ ลักษณะที่แตกต่างกันไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีให้มีการรองรับและครอบคลุมที่ในการ เชื่อมต่อโทรศัพท์เคลื่อนที่เครือข่ายที่ดี และสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการโดยให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

- 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
- 2) เพื่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ พนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มเป้าหมาย

พนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 386 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของพนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ได้แก่ เพศ, อายุ, สถานภาพ, ระดับการศึกษาสูงสุด และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

3.1.2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล 2) ด้านการมีส่วนร่วมกับลูกค้า 3) ด้านประสบการณ์ของลูกค้า

3.1.3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 8 ด้าน คือ 1) ราคาสินค้า 2) ราคาค่า 3) ปริมาณที่ซื้อ 4) ระยะเวลาที่ซื้อ 5) วิธีการชำระเงิน 6) ความตั้งใจต่อการรู้จักสินค้าและบริการ 7) ความสนใจในสินค้าและบริการ 8) ความปรารถนาจะได้ครอบครองสินค้าหรือบริการที่มีประโยชน์ ที่สินค้าหรือบริการนั้นช่วยแก้ปัญหา

3.1.4 ข้อเสนอแนะ

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 นำแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม โดยใช้การหาค่า IOC (Item Objective Congruence) ตามวิธีของ Rovinelli & Hambleton (Somnuk, P. 1997: 125-139) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ได้ โดยใช้ค่า IOC ตั้งแต่ .50 ถึง 1.00

3.2.2 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นรายฉบับ (Reliability) และเป็นรายข้อ (r) จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป คัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.75 เก็บไว้จำนวน 30 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหา และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นนำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามของ การหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภค ในกลุ่มพนักงาน บริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 386 คน และได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย โดยมีการกำหนดคุณสมบัติไว้ล่วงหน้า คือ พนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำราเอกสาร และค้นคว้าจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentages) และเพื่อวิเคราะห์ระดับโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.

5.1.2 สถิติในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ สถิติการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

5.1.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (Y) จำนวน 1 ตัว กับตัวแปรอิสระ (X) ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป เป็นเทคนิคทางสถิติที่อาศัยความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรมาใช้ในการทำนาย โดยเมื่อทราบค่าตัวแปรหนึ่งก็สามารถทำนายอีกตัวแปรหนึ่งได้สามารถเขียนให้อยู่ในรูปสมการเชิงเส้นตรงในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = b_0 + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_kX_k$$

เมื่อ $\hat{Y}$ คือ คะแนนพยากรณ์ของตัวแปรตาม

b_0 คือ ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$b_1, \dots, b_k$ คือ น้ำหนักคะแนนหรือสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระ ตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ตามลำดับ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงาน บริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่าย อินเทอร์เน็ตของผู้บริโภค กลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน	ใน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล(ระดับ)	ลำดับที่
1. ด้านการตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล		3.80	.773	มาก	1
2. ด้านการมีส่วนร่วมกับลูกค้า		3.77	.792	มาก	3
3. ด้านประสบการณ์ของลูกค้า		3.78	.784	มาก	2
รวม		3.78	.765	มาก	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล ($\bar{X} = 3.80$) อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ด้านประสบการณ์ของลูกค้า ($\bar{X} = 3.78$) และด้านการมีส่วนร่วมกับลูกค้า ($\bar{X} = 3.77$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงาน บริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ ในภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

ตัวแบบ (Model)	การตัดสินใจต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต				
	B	SE(b)	Beta	t	P-Value
ค่าคงที่ (Constant)	.767	.096		7.990	.000**
1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่าย อินเทอร์เน็ต (X_1)	.785	.024	.854	32.184	.000**
R	R^2	Adjusted R^2	SE (est.)	F	P-Value
.854	.730	.729	.398	1035.832	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ($\beta=.854$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.01$) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ (R) ระหว่างชุดตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (X_1) กับตัวแปรตาม (การตัดสินใจต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต) เท่ากับ .854 สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .730 และสัมประสิทธิ์การอธิบาย (Adjusted R^2) เท่ากับ .729 โดยมีประสิทธิภาพร่วมกันในปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 39.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยเขียนเป็นสมการพยากรณ์ (คะแนนดิบ) และสมการพยากรณ์ (คะแนนมาตรฐาน) ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .767 + .785 X_1 \text{ (คะแนนดิบ)}$$

$$\hat{Z}_y = .854 Z_{x_1} \text{ (คะแนนมาตรฐาน)}$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน ในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชนในพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ ด้านประสบการณ์ของลูกค้า และด้านการมีส่วนร่วมกับลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จอมพล เล้ารุ่งเรือง (2561) พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กรณีศึกษา : นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุ 20-22 ปี เคยใช้อินเทอร์เน็ตมาแล้วเฉลี่ย 9.37 ปี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.00 - 2.50 (พอใช้) มากที่สุด ใช้อินเทอร์เน็ตบ่อยที่สุดในช่วงเวลา 18.01 -21.00 น. และใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 6 ชั่วโมงต่อวัน โดยใช้สมาร์ทโฟนในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมากที่สุด เว็บไซต์แรกที่ยินยอมใช้คือ google.com และส่วนใหญ่ใช้เวลามากกว่า 60 นาที ในการหาความรู้เพิ่มเติมผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ด้านนักศึกษา) มากที่สุดในประเด็น “นักศึกษามีความสนใจในวิชาเรียนและในสาขาวิชาที่เรียน” ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ด้านสถานศึกษา) มากที่สุดในประเด็น “เพื่อนสนิทของนักศึกษามักให้อุปกรณ์สื่อสารและอินเทอร์เน็ตในเวลา” ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ด้านครอบครัว) มากที่สุดในประเด็น “ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้นักศึกษารักในการเรียน” และในส่วนของ การทดสอบสมมติฐานพบว่า 1) ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ คณะที่ศึกษา และระยะเวลาที่เคยใช้อินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยเพศหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าเพศชาย ผู้ที่มีอายุ 20-22 ปีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ดีกว่าช่วงอายุอื่นๆ ผู้ที่ศึกษาอยู่ในคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าผู้ที่ศึกษาในคณะอื่นๆ และผู้ที่มีระยะเวลาที่เคยใช้อินเทอร์เน็ตมาแล้วมากกว่า 10 ปีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าผู้ที่เคยใช้อินเทอร์เน็ตมาแล้วน้อยกว่า 2) พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้ที่มีระยะเวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ตมากกว่า 6 ชั่วโมงต่อวันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าผู้ที่มีระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวันน้อยกว่า 3) นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน จะมีปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยพบว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (ต้องปรับปรุง) จะมีปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสถานศึกษามากกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่า และสอดคล้องกับ สุพาทีนี้ เพ็งเจริญ (2559) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะเจเนอเรชั่นวายของนิสิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แรงจูงใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความบันเทิง อยู่ในระดับมากที่สุดส่วนด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการศึกษา ด้านการตลาด และด้านการสื่อสารการเมือง อยู่ในระดับมากผลการทดสอบความแตกต่างพบว่า นิสิตที่มีที่มีอายุ เกรดเฉลี่ย รายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างกัน แรงจูงใจต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต แรงจูงใจด้านการได้รับการยกย่องและคุณลักษณะเจเนอเรชั่นวายสามารถร่วมกันทำนายทัศนคติโดยภาพรวมได้ร้อยละ 15.3 จากผลการศึกษาอาจกล่าวสรุปได้ว่า ตัวแปรสำคัญที่เข้าทำนาย ในทุกรายด้านและในภาพรวมของทัศนคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ตคือ แรงจูงใจต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรหาความสัมพันธ์ในด้านของปัจจัยส่วนบุคคลว่ามีผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคอย่างไรบ้าง
2. ควรหาความสัมพันธ์ในด้านของปัจจัยส่วนบุคคลว่ามีผลต่อการตัดสินใจต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มพนักงานบริษัทเอกชน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในกลุ่มในหลายๆ กลุ่มผู้ใช้บริการ พื้นที่ทั่วประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง (References)

- จอมพล เล้ารุ่งเรือง. (2561). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กรณีศึกษา : นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. สาขาวิชานโยบายและการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพาทีนี้ เฟื่องเจริญ. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางเขน. *วารสารวิจัยสารการพยาบาล*. 18(2), 63 – 74.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*. 2(2), 49-60.

การมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและ
พลาสติกของประชาชน เขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี
Participating in a New Way of Public Governance to Reduce the Amount
of Waste and Plastic of the People. Bo Thong Subdistrict Municipality, Bo
Thong District, Chonburi Province

ภาณุพงษ์ ดวงสิทธิโชค¹ สุดาภรณ์ อรุณดี² อนันต์ ธรรมชาลัย³
Panupong Duangsittichoke, Sudaporn Arundee, Anan Thammachalai

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบ่อทอง จำนวนทั้งหมด 364 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (LSD. Least Significant Different) ผลการศึกษวิจัย พบว่าระดับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมช่วยเหลือ ตามหลัก 3Rs อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามหลัก 3Rs อยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตามหลัก 3Rs อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง

Received: 2023-01-04 Revised: 2023-03-19 Accepted: 2023-05-17

¹ บัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok Graduate School. Corresponding Author
e-mail: nawaphorn1818@gmail.com

² ผู้อำนวยการหลักสูตร MPA มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Director of MPA Program, North
Bangkok University

³ คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Dean of the Faculty of Political Science
North Bangkok University

อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันในด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา ด้านระดับเงินเดือน ด้านระยะเวลาอาศัยในเขตเทศบาล จึงทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (LSD. Least Significant Different)

คำสำคัญ (Keywords) : การมีส่วนร่วม; การปกครองสาธารณะแนวใหม่; การลดปริมาณขยะและพลาสติก

Abstract

The purpose of this research was to study the level of participation according to the new approach of public governance in reducing waste and plastic waste of people in Bo Thong Subdistrict Municipality, Bo Thong District, Chonburi Province. and to compare the participation level according to the new public management approach to reduce waste and plastic waste of people in Bo Thong Subdistrict Municipality, Bo Thong District, Chonburi Province. Classified by individual factors The sample used in the research There were 364 people residing in Bo Thong Municipality area. Statistics used for data analysis were percentage, frequency, mean, standard deviation, t-test and F-test used for one-way analysis of variance. way ANOVA). When it was found that there was a statistically significant difference at the level of 0.05, then the pairwise differences were examined by LSD. Least Significant Different. The results of the research found that the level of participation according to the new approach of public administration in reducing the amount of waste and plastic of people in Bo Thong Sub-district Municipality, Bo Thong District, Chonburi Province, in general, was at a high level. When considering each aspect, it was found that the participation in helping according to the 3Rs was at a high level, followed by the participation in decision-making according to the 3Rs at a high level. and participation in the benefits according to the 3Rs principles were at a high level, respectively. The results of comparing the participation level according to the new public administration approach to reduce the amount of waste and plastic of the people in Bo Thong Subdistrict Municipality, Bo Thong District, Chonburi Province, it was found that people with different personal factors. There was a participation level according to the new public administration approach to reduce the amount of waste and plastic of people in Bo Thong Subdistrict Municipality, Bo Thong District, Chonburi Province. different in age level of education salary level Length of stay in the municipality Therefore, the pairwise differences were examined by means of LSD. Least Significant Different.

Keywords: Participation; New Public Governance; Waste and Plastic Reduction

บทนำ (Introduction)

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของประชากรก่อให้เกิดปัญหาทรัพยากร ร่อยหรอและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและด้วยการดำรงชีวิต ของมนุษย์นั้นมีกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย โดยกิจกรรมส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภค ที่มีของเหลือและถูกทิ้งในรูปของขยะมูลฝอย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเศษอาหารที่เหลือจากการ เตรียมการปรุงและการบริโภค รวมทั้งเศษกระดาษพลาสติกและของที่ไม่ใช้แล้ว ขยะมูลฝอยจาก โรงงานอุตสาหกรรมก็มีลักษณะต่าง ๆ แปรเปลี่ยนตามประเภทอุตสาหกรรมนั้น ๆ ขยะมูลฝอยที่ถูก ทิ้งอยู่ตามถนน แม่น้ำลำคลองหรือที่สาธารณะต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นใบไม้ เศษกระดาษ กระจกพลาสติก ของเหลือใช้รวมทั้งเศษดิน เศษหิน เป็นต้น ซึ่งขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเหล่านี้หากปล่อยปะ ละเลยไม่ดำเนินการเก็บรวบรวมนำไปทำลายอย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากจะทำให้ชุมชนขาด ความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยแล้วยังจะทำให้ชุมชนเกิดความน่ารังเกียจและยังส่งผลกระทบ ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นนั้น หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพยายาม หามาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกันกับสภาพสังคมและสถานการณ์ของปัญหาที่ เปลี่ยนแปลงไป แต่ที่ผ่านมาปรากฏว่าชุมชนยังไม่สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาเหตุ มาจากความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง การมีผลผลิตทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวันทำให้เกิดค่านิยมในการบริโภคสินค้าที่สูงขึ้นสร้างปัญหาขยะมูลฝอยมากขึ้นด้วย

ในอดีตการทิ้งขยะมูลฝอยโดยไม่ได้จัดการนั้นไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบต่อ ประชาชนและสิ่งแวดล้อมมากนัก เนื่องจากประชากรมีจำนวนไม่มากปริมาณขยะมูลฝอยก็มีน้อย ทำให้มีพื้นที่ในการรองรับขยะมูลฝอยได้เพียงพอ ประกอบกับการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติหลายฉบับมาใช้ในการพัฒนาประเทศทำให้มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ มากมาย เพื่อการผลิต สินค้าและบริการในการเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศ แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมา คือ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสภาพแวดล้อม รวมทั้งก่อให้เกิดมลภาวะและเกิดปัญหาสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยยังเน้นที่ “การกำจัด” เป็นหลัก ภายใต้นโยบายที่เห็นขยะมูลฝอยเป็นเพียงสิ่งไร้ค่าที่จะต้องถูกทำให้หายไปหรือเก็บกักไว้เป็นที่ เป็นทาง ขณะเดียวกันก็จํานนต่อปริมาณที่มีแต่จะเพิ่มขึ้นตามการเติบโตของการบริโภคและวิธ ีทันสมัย ดังนั้นมิติการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยจึงมุ่งไปที่การเพิ่มศักยภาพในการกำจัดให้มากขึ้น รวดเร็วขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยให้ทั่วถึงขึ้น (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2559)

ทั้งนี้จากการขยายตัวของชุมชนการส่งเสริมและพัฒนาก่อเกิดภัยและการขยายตัวของภาคธุรกิจด้านต่าง ๆ จากการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอยในอนาคตมีแนวโน้มของปัญหามากยิ่งขึ้น เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่ รูปแบบและองค์ประกอบของขยะมูลฝอยจะมีความยากต่อการกำจัดมากยิ่งขึ้น สำหรับการกำจัดขยะมูลฝอยโดยทั่วไป ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเทกองและฝังกลบยังเป็นวิธีหลัก โดยหลุมรองรับขยะมูลฝอยที่มีอยู่กระจายกระจายตามเทศบาลและสุขาภิบาลทั่วประเทศนั้น ส่วนมากยังดำเนินการอย่างไม่ถูกสุขลักษณะหรือถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงส่งผลกระทบต่อในเรื่องกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชนที่อยู่ใกล้เคียง ตลอดจนก่อปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้การทำหลุมฝังกลบในจังหวัดต่าง ๆ ไม่ค่อยคำนึงถึงระดับใต้ดินหรือแก๊สที่จะเกิดขึ้นหลังการฝังกลบขยะมูลฝอย ทำให้หลายแห่งมีปัญหาขยะมูลฝอยถูกน้ำใต้ดินและแก๊สดันกระจายออกมา (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2559)

จังหวัดชลบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกของประเทศไทย ชุมชนเมืองศูนย์กลางของจังหวัด คือ เทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหลายแห่งตั้งอยู่ โดยมีเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ คือ เมืองพัทยา นอกจากนี้ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้วยังเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจสำคัญของภาคตะวันออกอย่างมาก ทั้งในด้านพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในอดีตจังหวัดชลบุรีนั้นเคยเป็นแหล่งที่ตั้งของเมืองท่าที่มีความสำคัญมาก แม้แต่ในปัจจุบันนี้ก็ยังคงเป็นที่ตั้งของท่าเรือที่มีความสำคัญของประเทศรองจากท่าเรือกรุงเทพ นั่นก็คือท่าเรือแหลมฉบัง เนื่องจากมีท่าเรือที่ตั้งเหมาะสม จังหวัดชลบุรีนั้นมีอาณาเขตติดต่อ (ตามเข็มนาฬิกาเริ่มจากทิศเหนือ) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยอง และติดต่อกับอ่าวไทยทางทิศตะวันตก ประชากรของจังหวัดมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยประชากรในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนประมาณ 1.5 ล้านคน สำหรับเทศบาลตำบลบ่อทอง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก จังหวัดชลบุรี ระยะทางห่างจากตัวจังหวัดชลบุรีประมาณ 60 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 126 กิโลเมตร มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 8.176 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,110 ไร่ ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม เป็นหลัก ทุกครัวเรือนต่างก็สร้างปัญหาในเรื่องขยะมูลฝอย การทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเรี่ยราดไม่เป็นที่ เป็นทาง ไม่เป็นเวลาและในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมทำความสกปรกทำลายภูมิทัศน์ อาทิเช่น กิ่งไม้ ใบไม้แห้ง เศษขยะมูลฝอยต่าง ๆ ถูกทิ้งตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านและบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งทำให้หมู่บ้านขาดความสวยงามและรวมถึงมลพิษในอากาศที่เกิดจากการเผาทิ้งขยะมูลฝอย ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเทศบาลตำบลบ่อทอง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตตามเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาเริ่มสูญหายไป เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ จึงทำให้สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปเกิดปัญหาต่างๆตามมา เช่น การจัดเก็บขยะมูลฝอยจากรถยนต์ เช่น เศษอาหาร ถุงพลาสติก ซากสัตว์ ขวดแก้ว ขวดพลาสติก ฯลฯ ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคนในชุมชน

โดยตรง ปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นมีสาเหตุหลักมาจากการเก็บขนขยะมูลฝอยและการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกหลักสุขาภิบาลและถูกสุขลักษณะประชาชนทั่วไปขาดจิตสำนึก ความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักและวินัยในการรักษาความสะอาด และรักษาสภาพแวดล้อมรวมถึงภายในครัวเรือนและประชาชนทั่วไปขาดการบริหารจัดการในการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและกระบวนการการจัดการที่ถูกต้อง (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2559)

และในงานวิจัยของ สุตาภรณ์ อรุณดีและคณะ (2564) กล่าวถึง องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยว่า การให้บริการสาธารณะแนวใหม่” มุ่งเน้นการสร้าง “จิตวิญญาณสาธารณะ” ของประชาชน ซึ่งคำนึงถึง ความเป็นธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชน และเน้นความเข้าใจของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ส่งต่อการแก้ไขปัญหาของสังคมร่วมกัน นับว่า แนวคิด “การให้บริการสาธารณะแนวใหม่” เป็นเรื่องที่ยอมรับความสำคัญของประชาชนเสมือนเป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานภาครัฐ ประชาชนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและรับรู้การทำงาน of หน่วยงานภาครัฐ เป็นการยกระดับประชาชนเทียบเท่ากับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ไม่ใช่การมองประชาชนเป็นเพียงลูกค้าที่รับบริการจากภาครัฐดังที่แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่มี และนโยบายของรัฐบาลเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานจากความสำเร็จและสภาพปัญหาดังกล่าวจากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (NPG) ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนทั้ง 3 ภาคส่วนประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยนำมาซึ่งผลประโยชน์ทั้งส่วนบุคคลและต่อส่วนรวม อีกทั้งสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะในเทศบาลต่าง ๆ ของจังหวัดชลบุรีได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี จำนวน 1,918 คน เป็นเพศชาย 2,015 คน และเพศ หญิง 2,076 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 4,091 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ข้อดังนี้

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นข้อคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบ่อทอง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอาศัยในเขตเทศบาล

3.1.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตามหลัก 3Rs 2. ด้านการมีส่วนร่วมช่วยเหลือ ตามหลัก 3Rs และ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามหลัก 3Rs

3.1.3 ข้อเสนอแนะ

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและข้อคำถาม

3.2.2 สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบ่อทอง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอาศัยในเขตเทศบาล มากำหนดเป็นตัวแปรต้น และการมีส่วนร่วมในการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (NPG) ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกและพลาสติกของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตามหลัก 3Rs 2. ด้านการมีส่วนร่วมช่วยเหลือ ตามหลัก 3Rs และ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามหลัก 3Rs เป็นตัวแปรตาม เพื่อให้ประชากรทำการประเมินค่าตามความคิดเห็น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 กำหนดรหัสหมายเลขแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม

4.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนที่จะนำมาประมวลผล

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

5.1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

5.1.1.1 เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอาศัยในเขตเทศบาลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentages)

5.1.1.2 การมีส่วนร่วมในการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตามหลัก 3Rs 2. ด้านการมีส่วนร่วมช่วยเหลือ ตามหลัก 3Rs และ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามหลัก 3Rs วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยมีสัญลักษณ์ ($\bar{x}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สัญลักษณ์ (S.D.) ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายข้อมูล

5.2 สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

5.2.1 T-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ

5.2.2 F-test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เช่น อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาอาศัยในเขตเทศบาล เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (Ladles Significant Different)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี มีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครอง
สาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง
อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครอง สาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะ และพลาสติกของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตามหลัก 3Rs	3.96	1.407	มาก	3
2. ด้านการมีส่วนร่วมช่วยเหลือ ตามหลัก 3Rs	4.00	1.272	มาก	1
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามหลัก 3Rs	3.96	1.497	มาก	2
รวม	3.97	1.351	มาก	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมช่วยเหลือ ตามหลัก 3Rs อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามหลัก 3Rs อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ตามหลัก 3Rs อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชน เขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านลักษณะงานมีส่วนเกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กับสังคมโดยตรง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านลักษณะงานที่ตั้งอยู่บนฐานของกฎหมายและด้านพัฒนาความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานโดยส่วนรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านลักษณะงานที่ส่งเสริมความเจริญเติบโตและความมั่นคงให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคมของผู้ปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านค่าตอบแทน อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐิรัตน์ มานิพารักษ์ (2563) ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3Rs ของพื้นที่เขตกรุงเทพฯ ตะวันออกผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.42 การ

จัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3Rs อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยกับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3Rs มีความสัมพันธ์กัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วม ปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วม ประเมินผล การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยส่งผล ต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3Rs อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา กลิ่นชุม (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้หลักการ 3Rss ประชากรรัฐ ของเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้หลักการ 3Rs-ประชากรรัฐ ของเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมและรายด้านมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้าน Recycle (การนำกลับมาใช้ใหม่) ด้าน Reduce (ลดการใช้) และด้าน Reuse (การใช้ซ้ำ) 2. ปัจจัยในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้หลักการ 3Rs -ประชากรรัฐ ของเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอ เมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียง ตามลำดับ ดังนี้ ความตระหนัก ผู้นำชุมชน ความรู้ความเข้าใจ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 3. ปัจจัยในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ภายใต้หลักการ 3Rs-ประชากรรัฐ ของเทศบาลนครสมุทรสาคร อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ในด้านผู้นำชุมชน ด้าน ความรู้ความเข้าใจ ด้านความตระหนัก และด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สมการการ วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ คือ $\hat{Y} = 0.133 + 0.634 (x_1) + 0.689 (x_2) + 0.675 (x_3) + 0.684 (x_4)$

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1 ควรเพิ่มเนื้อหาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกในหลายๆด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมตามแนวการจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ในการลดปริมาณขยะและพลาสติกของประชาชนเขตใกล้เคียง

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2559). *การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ:กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

สุตาภรณ์ อรุณดีและคณะ. (2564). การบริการภาครัฐแนวใหม่ กรณีศึกษา: การให้บริการประชาชน (One Stop Service) บนสถานีตำรวจนครบาล. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์.

7(1), 31 – 42.

ความพึงพอใจในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์
ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่)
Satisfaction With the Use of Electronic Correspondence Systems
of Employees of the Provincial Electricity Authority (Head Office)

วรสันต์ เฮงเทียนศรี¹ ภิรดา ชัยรัตน์²
Vorasun Hengtiensri, Pirada Chairatana

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพึงพอใจในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) จำนวน 365 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลการศึกษา พบว่า พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) มีความพึงพอใจในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระดับตำแหน่ง แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) ที่มีสายงานที่สังกัดแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

คำสำคัญ (Keywords): ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์; ความพึงพอใจ; การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันเทคโนโลยีในแขนงต่างๆมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ ที่มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ โดยการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากบริษัททางด้านเทคโนโลยีและผู้เชี่ยวชาญจากทั่วโลก ทำให้เทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันมีความเสถียรและทรงประสิทธิภาพในการทำงานอย่าง

Received: 2023-02-09 Revised: 2023-03-27 Accepted: 2023-04-07

¹ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Bangkok. Corresponding Author e-mail: marisa.sar@ku.th

² คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Bangkok. e-mail: fsoclas@ku.ac.th

มาก นอกเหนือจากการพัฒนาดังกล่าวแล้ว ยังมีการพัฒนาแนวคิดในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการต่อยอดความคิดพื้นฐานทางเทคโนโลยี ในด้านคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการข้อมูลต่างๆที่มีอยู่บนโลก ซึ่งส่งผลให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาปรับใช้ในบริษัท องค์กรและหน่วยงานต่างๆ(จักรกฤษณ์ สง่าทอง,2558)

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเริ่มมีการนำระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการทำงานขององค์กร ในปี 2542 ซึ่งระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในสมัยนั้นยังไม่มีความทันสมัย โดยจะเน้นการส่งหนังสือ และการรับหนังสือเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ที่ทางการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทำสัญญากับทางบริษัทไว้นั้น ได้หมดสัญญาลง จึงทำให้ทางองค์กรมีการสรรหาบริษัท โดยบริษัทผู้ชนะจะมีส่วนร่วมในการออกแบบระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบใหม่ในปี 2564 ร่วมกับทางองค์กร ให้มีความทันสมัยในการทำงานขององค์กรและสามารถให้พนักงานเข้าถึงระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ได้ทุกสถานที่ และเป็นการยกระดับองค์กรให้เข้าสู่ Digital Utility (PEA 4.0) โดยระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบใหม่มีรูปแบบแตกต่างไปจากเดิม ทั้งในด้านการรับ-ส่งเอกสารที่มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น และได้้นำการเขียนหนังสือในรูปแบบออนไลน์มาใช้ รวมทั้งให้หัวหน้าหน่วยงานสามารถลงนามเอกสารผ่านทางระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางรูปแบบออนไลน์ ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นระบบที่ใช้ในการทำงานด้านเอกสาร ซึ่งในองค์กรได้ใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมด เพื่อลดระยะเวลาในการส่งเอกสารจากกองหนึ่งไปยังอีกกองหนึ่ง และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาองค์กร ซึ่งระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีรูปแบบการทำงานประกอบด้วย การนำเอกสารที่ผู้บริหารลงนามแล้วมาดำเนินการสแกนเข้าระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ และดูว่าเอกสารที่สแกนเข้าระบบแล้วทางกองจะให้ส่งต้นฉบับหรือสแกน ถ้าเป็นเอกสารต้นฉบับต้องดำเนินการเดินไปส่งอีกยังกองหนึ่ง แต่ถ้าเป็นสแกนแค่คลิกในระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในช่องสแกนส่งโดยไม่ต้องเสียเวลาเดินไป เพื่อประหยัดเวลาในการทำงาน ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคส่วนมากจะมีหน้าที่ รับ-ส่งเอกสารภายในองค์กรหรือแม้กระทั่งหน่วยงานภายนอก มีการจัดเก็บรักษาเอกสารอย่างเป็นระบบ สามารถทำให้การค้นหาเอกสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังมีการติดตามเอกสาร เพื่อที่รู้ว่าปลายทางได้รับเอกสาร และเปิดดูเอกสารเรียบร้อยแล้วหรือยัง โดยระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์เป็นตัวช่วยในการลดการกระดาษ เนื่องจากการส่งเอกสารในระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยใช้กระดาษ จึงทำให้ไม่สิ้นเปลืองทรัพยากรกระดาษ

เนื่องจากการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวข้องกับคนทั้งองค์กร เป็นผลให้ความพึงพอใจมีความสำคัญอย่างยิ่งในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ โดยสามารถเป็นตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตในการทำงานร่วมกับระบบของสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันที่นาระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบใหม่มาใช้ในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พบว่ายังมีข้อบกพร่องรวมทั้งไม่เกิดประสิทธิภาพในการทำงานตามที่มุ่งหวังเอาไว้ ทั้งในด้านของความเร็ว ความสะดวก ความถูกต้องในการใช้งาน รวมทั้งการลดภาระทรัพยากรและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่สารบรรณกลางที่รับเข้า - ส่งออกจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ซึ่งจะมีปัญหาในการสืบค้นและติดตาม

เอกสาร จากการบันทึกเอกสารเข้าระบบผิดพลาด ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังมีผู้ใช้งานบางส่วนยังไม่พึงพอใจต่อรูปแบบการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์และทางผู้บริหารส่วนใหญ่ยังไม่นิยมใช้ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบใหม่ จึงทำให้เกิดการใช้งานในภาพรวมที่ไม่เต็มประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่อง อุปสรรค และปัญหาในการใช้งานที่เกิดขึ้นจริง เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และพัฒนาต่อ ยอดให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดต่อการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงในการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจการใช้ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่)
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจการใช้ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค(สำนักงานใหญ่) ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค(สำนักงานใหญ่) ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.2 พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค(สำนักงานใหญ่) ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.3 พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค(สำนักงานใหญ่) ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.4 พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค(สำนักงานใหญ่) ที่มีระดับตำแหน่งแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.5 พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค(สำนักงานใหญ่) ที่มีสายงานที่สังกัดแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบวิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ต้องการศึกษาในงานวิจัยนี้ คือ พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) จำนวน 3,970 คน (ข้อมูลจากกองบริหารงานบุคคล เดือนพฤษภาคม 2565) โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (0.95)

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานศึกษา

การศึกษาเชิงวิธีเชิงปริมาณ (Qualitative method) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจการใช้ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในทุกด้าน ซึ่งจะมีข้อมูลที่ต้องการสอบถามปรากฏในแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) เป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง สายงานที่สังกัด โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลมีความพึงพอใจของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ คำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งใช้เกณฑ์ 5 ระดับ แทน 5 ความหมาย คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนน ดังนี้

- 5 คะแนน มีความพึงพอใจของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน มีความพึงพอใจของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ระดับมาก
- 3 คะแนน มีความพึงพอใจของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ระดับปานกลาง
- 2 คะแนน มีความพึงพอใจของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ระดับน้อย
- 1 คะแนน มีความพึงพอใจของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ระดับน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Date) โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมงานวิจัยซึ่งผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การนำข้อมูลที่ได้นำค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยมีชื่อดังนี้ 1. นางสาวจิตติรดา รัตนคำ 2.นางสาวสุลาวัลย์ เดชา 3.นางอรรณพ บุญเลี้ยง และทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Relibility) กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (เขตพระนครศรีอยุธยา) ซึ่งมีลักษณะองค์กรที่คล้ายคลึงกับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และนำแบบสอบถามแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ความถี่ (Frequency)
2. ร้อยละ (Percentage)
3. ค่าเฉลี่ย (Mean)
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
5. t- test
6. One-way ANOVA

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจในการใช้ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่)” ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 และเพศชาย 157 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0
2. อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีจำนวนมากที่สุด 31-40 ปี จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 55.9 รองลงมาคือ 20-30 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ น้อยกว่า 20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3
3. ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีจำนวนมากที่สุดในการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 76.4 รองลงมาคือ ปริญญาโท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.6
4. ระดับตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ พนักงานระดับ 7-8 จำนวน 186 คิดเป็น 51.0 รองลงมา พนักงานระดับ 1-6 จำนวน 137 คิดเป็นร้อยละ 37.5 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด พนักงานระดับ 9-11 จำนวน 42 คิดเป็นร้อยละ 11.5
5. สายงานที่สังกัด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีจำนวนมากที่สุด สายงานบริหารองค์กร จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7 รองลงมาลงอันดับสองที่มีคะแนนเท่ากัน สายงานก่อสร้างและบริหารโครงการกับสายงานปฏิบัติการและบำรุงรักษา จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด สายงานธุรกิจและการตลาด จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ได้ทำการวิเคราะห์เป็นรายด้านโดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน 1.ประสิทธิภาพของระบบ 2.ฟังก์ชันและคุณสมบัติ 3.ขั้นตอนกระบวนการ 4.เจ้าหน้าที่ผู้ให้คำแนะนำ ดังตารางที่ 3

(n=365)

ความพึงพอใจของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในแต่ละด้าน	$\bar{X}$	S.D	ระดับความพึงพอใจ
ประสิทธิภาพของระบบ	3.82	0.42	มาก
ฟังก์ชันและคุณสมบัติ	3.90	0.38	มาก
ขั้นตอนกระบวนการ	3.92	0.39	มาก
เจ้าหน้าที่ผู้ให้คำแนะนำ	3.83	0.46	มาก
ภาพรวม	3.87	0.32	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านขั้นตอนกระบวนการมากที่สุดเท่ากับ ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมาคือ ด้านฟังก์ชันและคุณสมบัติ ($\bar{X} = 3.90$) และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านประสิทธิภาพของระบบ ($\bar{X} = 3.82$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการใช้ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) ผู้ศึกษามีข้อวิจารณ์ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

ด้านประสิทธิภาพ พบว่า พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่มีการลงคะแนนความเห็นให้กับระบบการรับ-ส่งหนังสือในระบบสารสนเทศมีความรวดเร็วและถูกต้อง ($\bar{x} = 3.65$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะ ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เป็นรูปแบบใหม่ ทำให้พนักงานขาดความเชี่ยวชาญในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ จึงเกิดปัญหาในการทำงานเป็นจำนวนมาก เช่น ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ค้างไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้เอกสารในระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ค้างอยู่ที่หน่วยงานเป็นจำนวนมาก การสแกนเอกสารในระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ บางครั้งเกิดอาการหน่วงของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ไม่สามารถสแกนเอกสารเข้าระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เกิดความล่าช้าในการทำงาน

ด้านฟังก์ชันและคุณสมบัติการพบว่า พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่มีการลงคะแนนความเห็นให้กับ การสืบค้นหนังสือเพื่อหาเอกสารสามารถทำได้ทีละหลายๆเอกสาร ($\bar{x} = 3.85$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะ ระบบสารสนเทศ

อิเล็กทรอนิกส์ สามารถสืบค้นหาเอกสารได้ที่หลายรายการ ถ้าต้องการสืบค้นหาเอกสารหลายๆรายการ ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ยังไม่สามารถทำได้ เนื่องจากเวอร์ชันปัจจุบันของระบบยังไม่รองรับ และการใช้งานของระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ยังมีปัญหาเป็นบางช่วง

ด้านขั้นตอนกระบวนการ พบว่า พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่มีการลงคะแนนความเห็นให้กับผลการยกเลิกหนังสือในระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ มีขั้นตอนการทำที่ถูกต้องชัดเจน ($\bar{x} = 3.87$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะ เจ้าหน้าที่ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์เป็นคนกดยกเลิกเอกสารได้คนเดียวเท่านั้น จึงทำให้เกิดการกดยกเลิกเอกสารผิด จนทำให้ไม่สามารถค้นหาเอกสารฉบับที่ต้องการเจอ เนื่องจากเอกสารที่เจ้าหน้าที่ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์กดยกเลิกไปแล้ว เจ้าหน้าที่เป็นคนแก้ไขเอกสารฉบับนั้น จึงจะสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง

ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้คำแนะนำพบว่า พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคส่วนใหญ่มีการลงคะแนนความเห็นให้กับมีกลุ่มทาง Line เพื่อแก้ไขปัญหาระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 3.80$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก แต่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อาจเป็นเพราะ การตั้งกลุ่ม Line เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ มีความล่าช้า เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีหน้าที่รับเรื่อง และนำเรื่องที่พนักงานแจ้งไปประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาแก้ไขปัญหา บางครั้งอาจจะใช้เวลาในการแก้ไขปัญหาครึ่งวัน อย่างช้าเกือบทั้งวัน จนทำงานเอกสารค้างอยู่ที่หน่วยงานเป็นจำนวนมาก

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก มีสาเหตุมาจากพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) มีการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์อยู่เป็นประจำในการทำงาน มีการจัดอบรมการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ให้กับเจ้าหน้าที่ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ จึงทำให้เริ่มเกิดความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ซึ่งถ้าเกิดปัญหาในการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ สามารถแจ้งปัญหาการใช้งานผ่านระบบ Line กลุ่มที่ทางเจ้าหน้าที่ได้ตั้งไว้ให้ โดยจะมีเจ้าหน้าที่คำแนะนำและแก้ไขปัญหาจนกว่าระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ จะกลับมาใช้งานได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาความพึงพอใจของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (สำนักงานใหญ่) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีประเด็นในการเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรมีการนำเทคโนโลยีมาตรวจสอบระบบตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงการใช้งาน เพื่อจะทำให้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ไม่เกิดปัญหาและมีประสิทธิภาพในการทำงาน

2. ควรมีการอธิบายลักษณะคุณสมบัติของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ให้ชัดเจน จะได้ไม่เกิดปัญหาล่าช้าในการทำงาน จากการไม่เข้าใจระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์และจัดให้มีการอบรมให้รับรู้ถึงคุณสมบัติของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

3. ควรมีการจัดอบรมขั้นตอนในการทำงานของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้พนักงานเกิดความเข้าใจในการใช้งานของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

4. ควรมีคู่มือสำหรับการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้พนักงานสามารถทดลองระบบในขณะฝึกอบรม

5. ด้านเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ให้คำแนะนำในการใช้ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดความเชี่ยวชาญ และสามารถตอบปัญหากันใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้พนักงานเกิดความเข้าใจในการใช้งานระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษากลุ่มบุคลากรประเภทอื่นๆ ในการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ที่นอกเหนือจากพนักงานรัฐวิสาหกิจของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เช่น ลูกจ้างรายปี และลูกจ้างโครงการ ซึ่งบุคลากรเหล่านี้มีความสำคัญกับองค์กรและปฏิบัติงานตามหน้าที่ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค รวมทั้งควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการใช้ระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กาญจนา อรุณสอนศรี. (2546). ความพึงพอใจของสมาชิกสหกรณ์ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์
การเกษตร อำเภอไชยปราการจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรรณิการ์ สายแวว. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้านสารสนเทศใน
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. การค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- กุสุมาลย์ ประหา. (2557). คุณภาพด้านการทำงานของระบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขา
การจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จุฑารัตน์ ช่างทอง. (2554). รูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนไทยจากการใช้ทฤษฎีฐานราก.
วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชวกร มีนาภา. (2556). การประเมินความพึงพอใจในการใช้ระบบอินทราเน็ต (Intranet) ของ
พนักงานท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ดำรง วัฒนา. (2539). การนำระบบสารสนเทศไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารภาครัฐ. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ.
- ธีระศักดิ์ วรรณสุข. (2537). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขา
อำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม

- เพ็ญแข ช่อมนิ. (2544). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน*. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์มณี โปธิเสน.
- วิษุทธิ์ เกตุอุดม. (2556). *การพัฒนาระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของมหาวิทยาลัยพายัพ. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ศุกดา อมรลักษณานนท์. (2555). *การศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรหลังออกจากระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ : กรณีศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.*
- สาธินี สมบัติแก้ว. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของกรมทางหลวง. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาระบบสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- เอกพงษ์ ฮาวคำฟู. (2557). *การดำเนินงานระบบสารบรรณเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.*

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา นาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาตาปุดพันพิทยาคาร
ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสาน
กับรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน

A Comparison of Achievement in Learning Folk Dance "Fon-ngiaw"
of Secondary 1 (Grade7) Students Maptaputphanpittayakan School
Students' Study by using a Jigsaw Technique Blended
with Simpson's Practical Skill Instructional Model

ชัชพร ภูน้อย¹ คำนธ สุนทรานนท์² รจนา สุนทรานนท์³

Chatchaporn Poonoy, Kamron Suntharanont, Rojana Suntharanont

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สันระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ระหว่างกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม และ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติรายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนมาตาปุดพัน-พิทยาคาร จำนวน 2 ห้องเรียนสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ห้องละ 40 คน แยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ แบบประเมินการนำเสนอ และแบบวัดทักษะปฏิบัติ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test dependent sample ค่า t-test

Received: 2023-01-09 Revised: 2023-03-25 Accepted: 2023-03-25

¹ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, Faculty of Fine and Applied Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Corresponding Author e-mail: Chatchaporn_P@mail.rmutt.ac.th

² คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, Faculty of Fine and Applied Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. e-mail: kamrom_s@rmutt.ac.th rojana_rmutt.ac.th

³ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Faculty of Fine and Applied Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. e-mail: kamrom_s@rmutt.ac.th rojana_rmutt.ac.th

Independent ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชา นาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะปฏิบัติในรายวิชา นาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยวของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้; เทคนิคจิ๊กซอร์; ทักษะปฏิบัติของซิมป์ซัน; วิชานาฏศิลป์มัธยมศึกษาปีที่ 1

Abstract

This research the objectives were to: 1) compare the learning achievement in the knowledge of traditional dance courses dance set of Secondary 1 (Grade7) students by using a Jigsaw Technique Blended with Simpson's Practical Skill Instructional Model. 2) compare the learning achievement in traditional dance course knowledge dance set between control group and experimental group. 3) compare the learning achievement in performing arts courses in traditional dance courses dance set of between control group and experimental group by using the Jigsaw Technique Blended with Simpson's Practical Skill Instructional Model with the control group using the traditional method. The sample used were Secondary 1 (Grade7) students at Maptataputpanpittayakarn School academic year 2022, consisting of 2 classrooms, 40 students per class derived by cluster sampling from 6 classroom which mix ability of the students, divided one classroom as a control group and another as an experimental group. The research instruments were 1) plans for Learning Folk Dance "Fon-ngiaw" 2) pre-test and post-test 3) evaluation form about knowledge 4) the learning achievement test. Statistical analysis was Mean, Standard Deviation (SD), t-test dependent sample and t-test independent. The research findings revealed that 1) learning achievement in knowledge of traditional dancing of "Fon-ngiaw" of experimental group was higher than pre-test at the statistical significance level of .05 2) learning achievement of traditional dancing of "Fon-ngiaw" of experimental group was significantly higher than the control group who learned by traditional method at level .05 and 3) The overall learning achievement of traditional dancing of "Fon-ngiaw" in practical skills between the experimental group who and the control group that used the traditional method at the statistical significance level of .05

Keywords: Achievement; Jigsaw Techniques; Simpson's Practical Skills; Mathayom 1 Dance Subject.

บทนำ (Introduction)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 มีเนื้อหาวิสัยทัศน์ของหลักสูตรคือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และมีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรมโดยผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรีย์ภาพ มีคุณค่าและมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองอันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในสาระที่ 3 นาฏศิลป์ในแต่ละระดับชั้น มีมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระแกนการเรียนรู้แกนกลาง สอดคล้องตามพัฒนาการของผู้เรียน มีการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น โดยกำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาทางด้านนาฏศิลป์ ตลอดจนนำไปสู่การฝึกปฏิบัติทักษะ การแสดงนาฏศิลป์ไทยมีรูปแบบการแสดงออกที่มีท่าทางและท่ารำที่มีแบบแผน กำหนดไว้เป็นมาตรฐาน ดังนั้นการเรียนนาฏศิลป์และการแสดงออกทางนาฏศิลป์จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยเริ่มตั้งแต่การฝึกหัดนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น ซึ่งเป็นท่ารำพื้นฐานในการปฏิบัติท่าทางนาฏศิลป์ไทยในชุดการแสดงต่าง ๆ และมีกระบวนการท่ารำที่ใช้ภาษานาฏศิลป์มาเรียงร้อยให้เป็นกระบวนการท่ารำ สื่อความหมายตามบทร้องและทำนองเพลง (นิตยา เติ่งประเสริฐ, 2557) เพื่อต้องการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกด้วยความสนุกสนาน

เพลิดเพลินและมุ่งพัฒนาหรือปลูกฝังลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เพื่อความเจริญงอกงามส่วนตนและความสงบสุขของสังคมโดยพัฒนาหรือปลูกฝังด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ สังคมและเจตคติ ในอดีตกระบวนการสอนวิชานาฏศิลป์นั้น มักเน้นครูเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้ไม่มีกิจกรรมที่หลากหลายที่จะเอื้อต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการสอนแบบกลุ่มใหญ่ มีการถ่ายทอดทำร้ายด้วยวิธีการบรรยาย สาธิต และฝึกซ้อมด้วยตัวเองทำให้ผู้เรียนขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์ อีกทั้งยังมีมุมมองต่อวิชานาฏศิลป์ว่าไม่ได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ครูจึงควรมีบทบาทในการเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะความรู้และปฏิบัติ อีกทั้งยังเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เกิดความน่าสนใจมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อเน้นปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของไทยให้เกิดการพัฒนาต่อผู้เรียนในด้านทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิเช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เป็นต้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ (Jigsaw) เป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือและการช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ วิธีการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการคิด โดยให้ผู้เรียนศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหาสาระจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ใบความรู้ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ และนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เรียนรู้ร่วมกันจนเกิดความรู้ที่ยั่งยืน

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Instruction Model Based on Simpson's Processes for Psycho Motor Skill Development) เป็นรูปแบบการสอนทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย โดยการสั่งงานของสมอง ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความแรง หรือความราบรื่นในการจัดการกระบวนการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สันมี 7 ขั้นตอน คือ ขั้นการรับรู้ (perception) ขั้นเตรียมความพร้อม (set) ขั้นการตอบสนองภายใต้การควบคุม (guided response) ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำได้เอง (mechanism) ขั้นการกระทำอย่างสมบูรณ์แบบ (complex overt response) ขั้นการปรับปรุง/ประยุกต์ (adaptation) และขั้นการคิดริเริ่ม (origination) (ทิตนา แหมมณี, 2550)

จากกระบวนการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์และทักษะปฏิบัติของซิมป์สันดังกล่าว เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีขั้นตอนและเป็นระบบ นำไปสู่ความเข้าใจในเนื้อหาสาระและการปฏิบัติโดยเริ่มจากการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ จึงเป็นรูปแบบการสอนที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การนำกระบวนการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์และทักษะปฏิบัติของซิมป์สันมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านนาฏศิลป์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากการแสดงพื้นเมือง ชุดฟ้อนเจี้ยว มีขอบข่ายสาระด้านความรู้และทักษะปฏิบัติได้แก่ การร้องเพลง

การประดิษฐ์อุปกรณ์ (กิ้งไม้) และการปฏิบัติท่ารำ ดังนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิกซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ในรูปแบบของกระบวนการวิจัยเชิงทดลอง ในเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา นาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาตาพุดพันพิทยาคา ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิกซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ และด้านทักษะการปฏิบัติ อีกทั้งผู้วิจัยและผู้สนใจในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ๆ ได้มีความรู้ นวัตกรรมการสอนนาฏศิลป์ รวมถึงนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้มีความรู้และทักษะในการเรียนนาฏศิลป์เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิกซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิกซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันกับกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะปฏิบัติรายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิกซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันกับกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิกซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนมาตาพุดพันพิทยาคาร จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 240 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนมาตาพุดพันพิทยาคาร จำนวน 2 ห้องเรียนที่สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จากห้องเรียนที่จัดนักเรียนแบบละความสามารถ ห้องละ 40 คน จัดให้เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิกซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันเป็นกลุ่มควบคุม 1 ห้อง ที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุตพ้อนเงี้ยว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 7 แผน ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับชุตพ้อนเงี้ยว (สอบก่อนเรียนและหลังเรียน) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การร้องเพลงพ้อนเงี้ยว แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การประดิษฐ์อุปกรณ์ประกอบการแสดงชุตพ้อนเงี้ยว (กิ่งไม้) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติท่ารำชุตพ้อนเงี้ยว (ท่อนที่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การปฏิบัติท่ารำชุตพ้อนเงี้ยว (ท่อนที่ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การปฏิบัติท่ารำชุตพ้อนเงี้ยว (ท่อนที่ 3) และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 คุณค่าของเพลงพ้อนเงี้ยว (การนำเสนอรายงาน) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการแสดงชุตพ้อนเงี้ยว แบบประเมินการร้องเพลงพ้อนเงี้ยว แบบประเมินอุปกรณ์การแสดง (กิ่งไม้) แบบประเมินการปฏิบัติท่ารำ และแบบประเมินการนำเสนอรายงาน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุตพ้อนเงี้ยว โดยใช้วิธีการสอน 2 แบบ คือ แบบที่ 1 ใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน กับกลุ่มทดลอง และแบบที่ 2 ใช้วิธีการสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุม ในแต่ละแบบกำหนดเป็น 7 แผน โดยกำหนดเนื้อหาสาระและระยะเวลาในการสอนเท่ากัน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดการเรียนรู้และวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านความรู้กับกลุ่มทดลอง ที่ใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน และกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอน แบบปกติ โดยใช้แบบทดสอบ 1 ฉบับในแผนการเรียนรู้ที่ 1 และแบบประเมินการนำเสนอรายงานในแผนการเรียนรู้ที่ 7 บันทึกคะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้และวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะปฏิบัติกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบประเมินการปฏิบัติทักษะในแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ใช้แบบประเมินการร้องเพลงพ้อนเงี้ยว

- 2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ใช้แบบประเมินการประดิษฐ์อุปกรณ์ (กิ่งไม้)

- 2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4-6 ใช้แบบประเมินการปฏิบัติท่ารำบันทึกผลคะแนนสอบระหว่างเรียนแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3. ดำเนินการรวบรวมคะแนนในแต่ละด้าน คือ ด้านความรู้และทักษะปฏิบัติ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

- 5.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง

ชุดฟ่อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิค จิกซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบ 1 ฉบับ และแบบประเมินการนำเสนอรายงาน วิเคราะห์โดยกรทดสอบค่าที่ (dependent Samples t-test)

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ่อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิค จิกซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันกับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ ด้วยแบบทดสอบ 1 ฉบับ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที่ (Independent Samples t-test)

5.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะปฏิบัติรายวิชา นาฏศิลป์พื้นเมืองชุด ฟ่อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิค จิกซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันกับกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการสอนแบบ ปกติ แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ทางด้านการทักษะปฏิบัติ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที่ (Independent Samples t-test)

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ ประสิทธิภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาคุณภาพ เครื่องมือโดยการหาค่า IOC หาความง่าย (P) เป็นรายชื่อ ของแบบทดสอบ หาค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบ ซึ่งวัดทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) และหาค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สถิติที่ใช้ในการทดสอบ สมมติฐาน ได้แก่ วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตร t-test dependent Sample วิเคราะห์เปรียบเทียบ ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สูตร t-test Independent

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ่อนเงี้ยวของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนเรียนกับหลังเรียน

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	SD	$\bar{D}$	t	Sig.
ก่อนเรียน	40	11.30	5.74	4.85	5.22*	.000
หลังเรียน	40	16.15	0.83			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาตาบุดพันพิทยาคาร ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า ค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 4.85 และเมื่อทดสอบด้วยสถิติ t-test พบว่าค่า $t = 5.22$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	n	$\bar{x}$	SD	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	40	24.70	1.01	12.32*	.000
กลุ่มควบคุม	40	21.43	1.34		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาตาบุดพันพิทยาคาร ระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันกับกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ พบว่า มีค่า $t=12.32$ ซึ่งแสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของเพลงฟ้อนเงี้ยว รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชันสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ การเรียนโดยรวมด้านทักษะปฏิบัติ รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	n	$\bar{x}$	SD	t	Sig.
กลุ่มทดลอง	40	56.73	2.47	12.20*	.000
กลุ่มควบคุม	40	47.96	3.82		

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนโดยรวมด้านทักษะปฏิบัติรายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาตาบุดพันพิทยาคารระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ชัน

กับกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ เมื่อทดสอบด้วยสถิติ t-test พบว่าค่า $t = 12.20$ ซึ่งแสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมด้านทักษะปฏิบัติในรายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดพ็อนเงี้ยวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคารระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันกับกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดพ็อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดพ็อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากผลการทดสอบหลังเรียน ค่าคะแนนของนักเรียนมีค่าคะแนนที่สูงขึ้นกว่าผลการทดสอบก่อนเรียน ทั้งนี้เกิดจากการผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานกับรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน ส่งผลให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น โดยวิเคราะห์ได้จากการเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนกับผลการทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศริน ศรีวิลัย (2558) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันและเดวิสในการสอน การประดิษฐ์โคลอย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดงสังฆราชวรวิหารอุบลราชธานี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผลการใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันและเดวิส ในการสอนการประดิษฐ์ โคลอยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดงสังฆราชวรวิหาร-อุบลราชธานี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทักษะปฏิบัติ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทักษะการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.90 และผลการวิเคราะห์คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันและเดวิสในการสอนการประดิษฐ์ โคลอย พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน ซึ่งก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.20 และ หลังเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.20 และสอดคล้องกับงานวิจัยของหยาดพิรุณ พวงสุวรรณ (2558) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังสูงกว่าการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้รายวิชานาฏศิลป์พื้นเมือง ชุดพ็อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร ระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน

กับกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากนักเรียนกลุ่มทดลองได้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ที่ใช้กระบวนการเรียนการสอนเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและมีการเน้นย้ำเนื้อหาสาระ โดยเปิดโอกาสให้สืบค้นข้อมูล บูรณาการความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จึงทำให้ผลการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ren-Shing Wang (2006) ได้ศึกษาเรื่องผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอร์ ที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอร์ มีคะแนนสอบปลายภาคสูงกว่ากลุ่มที่เรียนภาษาอังกฤษด้วยวิธีดั้งเดิม อีกทั้งยังมีทัศนคติเชิงบวกมากขึ้นเกี่ยวกับภาษาอังกฤษที่เชื่อมโยงกับการพูด โดยมีคำแนะนำเพิ่มเติมในการนำเอาการเรียนรู้เทคนิคจิ๊กซอร์นี้ไปปรับเปลี่ยนให้เป็นวิธีการสอนในสาขาวิชาอื่นอีกด้วยและ Yueh-Min Huang, Tien-Chi Huang และ Meng-Yeh Hsieh (2008) การพัฒนาการเรียนรู้ แบบร่วมมือ ร่วมกับวิธีการเรียนรู้แบบจิ๊กซอร์ ผลการวิจัยพบว่า สื่อการเรียนการสอนหลักสูตรดิจิทัล พร้อมคำอธิบายประกอบแบบผังวิธีการศึกษา SQ3R แบบรายบุคคลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิ๊กซอร์สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ และนักเรียนมีผลการเรียนแบบร่วมมือร่วมกับวิธีการเรียนรู้แบบจิ๊กซอร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุษยบัณฑิต มีบุญ, รจนา สุนทรานนท์ และคำณ สุนทรานนท์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน : ระบายชาวนา โดยใช้รูปแบบการสอนของ ซิมพ์สัน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ชุดระบายชาวนาของกลุ่มทดลอง โดยใช้รูปแบบการสอนของซิมพ์สันหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะปฏิบัติของกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนของซิมพ์สันสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านทักษะปฏิบัติรายวิชานาฏศิลป์พื้นเมืองชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร ระหว่างกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันกับกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ ด้านการร้องเพลงฟ้อนเงี้ยว ด้านการประดิษฐ์อุปกรณ์ (กิ่งไม้) และด้านการปฏิบัติท่ารำชุดฟ้อนเงี้ยว ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการร้องเพลงฟ้อนเงี้ยว ด้านการประดิษฐ์อุปกรณ์ (กิ่งไม้) และด้านการปฏิบัติท่ารำชุดฟ้อนเงี้ยว ของรายวิชานาฏศิลป์พื้นเมืองชุดฟ้อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการสอนทักษะปฏิบัติจำเป็นต้องให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเอง เช่น การร้องเพลง การประดิษฐ์อุปกรณ์ (กิ่งไม้) และการปฏิบัติท่ารำ วิธีการสอนดังกล่าวเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติทักษะ ดังนั้นการสอนรายวิชานาฏศิลป์

พื้นเมือง ชุดพ็อนเงี้ยว ของกลุ่มทดลองเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียน เรียนแบบ การสาธิตของครู ได้แก่ การร้องเพลง การประดิษฐ์อุปกรณ์ (กิ่งไม้) และการปฏิบัติทำรำอย่างเป็น ขั้นตอน โดยใช้รูปแบบการสอนของเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ ซัน ทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้สอดคล้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละรายแผนและมีผล คะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีญา สีสเลา, คำ รณ สุทธานนท์ และรจนา สุทธานนท์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การ เรียนรู้และทักษะปฏิบัติทำรำวงมาตรฐานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสารสาสน์เอก ตรา โดยใช้รูปแบบการสอนจิ๊กซอร์ผสมผสานทักษะปฏิบัติของเดวิส พบว่า นักเรียนที่เรียนรำวง มาตรฐาน โดยใช้รูปแบบการเรียนจิ๊กซอร์ ผสมผสานทักษะปฏิบัติ เดวิส มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่ เรียนรำวงมาตรฐานโดยใช้ รูปแบบการเรียนจิ๊กซอร์ผสมผสานทักษะปฏิบัติเดวิสสูงกว่ากลุ่มที่เรียน ด้วยรูปแบบการสอนแบบ ปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทักษะการปฏิบัติทางการ เรียนของกลุ่มที่เรียนรำวง มาตรฐานโดยใช้รูปแบบการเรียนจิ๊กซอร์ผสมผสานทักษะปฏิบัติเดวิสสูง กว่ากลุ่มที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ หยาตพิรุณ พวงสุวรรณ (2558) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัด การแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 86.16/ 81.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้ เรื่องทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังสูงกว่าการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้โดยรวมด้านทักษะปฏิบัติรายวิชานาฏศิลป์ พื้นเมือง ชุดพ็อนเงี้ยว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคารระหว่าง กลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ ซิมพ์ซัน กับกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมด้าน ทักษะปฏิบัติระหว่างกลุ่มทดลองที่เรียนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอน ทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันกับกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากนักเรียนกลุ่มทดลองได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอน ที่ใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน โดยเน้นทักษะปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนทำให้ เข้าใจรูปแบบการสอนและเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในการเรียนมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการให้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน การใช้เทคนิคต่าง ๆ เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ ทักษะโดยรวม ทำให้เกิดทักษะในการปฏิบัติในการร้องเพลง การประดิษฐ์อุปกรณ์ (กิ่งไม้) และการปฏิบัติทำรำได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และมีทักษะในการแสดงออกในเชิงประจักษ์ ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Brooke Beckett (2006) ได้ศึกษาเรื่องวิธีการสอนวิชาวิทยาศาสตร์โลกจากระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษ ที่แตกต่างกัน โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอร์ พบว่า การสอนแบบเทคนิคจิ๊กซอร์ ช่วยเพิ่มความเข้าใจของนักเรียน ในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์โลก แต่ไม่สามารถเข้าใจในเนื้อหาเชิงลึก การสอนแบบเทคนิคจิ๊กซอร์ช่วยทำให้นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำสามารถมีคะแนนที่สูงขึ้น แต่ไม่มีผลต่อนักเรียนที่มีคะแนนดีอยู่แล้วให้มีคะแนนที่สูงขึ้นและพบว่าการสอนแบบเทคนิคจิ๊กซอร์ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุสรินทร์ พาระแพน (2561) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ ชิมพ์ชัน ที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติท่ารำ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลพัฒนาชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของ ชิมพ์ชันที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 92.51/87.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ บุคลิกภาพการปฏิบัติท่ารำของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของชิมพ์ชัน ที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติ ท่ารำ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด และความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติท่ารำของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน ตามแนวคิดทักษะปฏิบัติของชิมพ์ชัน ที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติ ท่ารำ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) การบริหารเวลาในการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อที่จะได้ใช้เวลาในการสอนให้คุ้มค่า และเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมากที่สุด
- 2) ควรทำความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนของการสอน เพื่อให้เหมาะสมกับการสอนในรายวิชานั้นๆ
- 3) เทคนิคการสอนโดยใช้วิธีการสอนเทคนิคจิ๊กซอร์ผสมผสานรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของชิมพ์ชัน ช่วยเพิ่มแนวทางการประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนให้กับรายวิชาอื่นได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การใช้แนวทางการสอนของงานวิจัยที่ศึกษากับรายวิชาอื่น เพื่อให้สามารถพัฒนาต่อยอด และมีความเหมาะสมกับการสอนครั้งต่อไปในอนาคต
- 2) การศึกษาเชิงเปรียบเทียบโดยการใช้วิธีการสอนในแต่ละระดับชั้น เพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น
- 3) ได้ฝึกการวิเคราะห์เนื้อหาการเรียนการสอนที่ละเอียดมากขึ้น เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน

4) ผลของการวิจัย แสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ การเรียนที่ประสบความสำเร็จในแต่ละด้าน สามารถที่จะนำไปปรับใช้ร่วมกับรายวิชาอื่น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพฯ : กระทรวง.
- เกศริน ศรีวิลัย. (2558). *การใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันและเดวิสในการสอนการประดิษฐ์โคมลอยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทางดงสังฆราชราษฎร์อุบล จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา เต็งประเสริฐ. (2557). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้โดยการผสมผสานทักษะปฏิบัติ เดวิสและการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติชุดระบำไก่ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บุสรินทร์ พาระแพน. (2561). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านตามแนวคิด ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สันที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์การปฏิบัติทำรำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุษยบัณฑิต มีบุญ, รจนา สุนทรานนท์ และคำณ สุนทรานนท์. (2564). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน : ระบำชาวนา โดยใช้รูปแบบการสอนของซิมพ์สัน*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*. 13(2), 288-300.
- ศรีัญญา สีเลา, คำณ สุนทรานนท์ และรจนา สุนทรานนท์. (2564). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ การเรียนรู้และทักษะปฏิบัติทำรำนมาตรฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน สารสาสน์เอกตรา โดยใช้รูปแบบการสอนจิกซอว์ผสมผสานทักษะปฏิบัติของเดวิส*. *วารสาร จันทรเกษมสาร*. 27(1), 158-172.
- หยาดพิรุณ พงสุวรรณ. (2558). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Brooke Beckett. (2006). *Differentiating Instruction Using Jigsaws: Results in a SDAIE Science Class*. The degree of Master of Arts. University of California.
- Ren-Shing Wang. (2006). *THE EFFECTS OF JIGSAW COOPERATIVE LEARNING ON MOTIVATION TO LEARN ENGLISH AT CHUNG-WA INSTITUTE OF TECHNOLOGY, TAIWAN*. The degree of Doctor of education. Florida International University.

Yueh-Min Huang, Tien-Chi Huang and Meng-Yeh Hsieh. (2008). Using annotation services in a ubiquitous Jigsaw cooperative learning environment. *Educational Technology & Society*. 11(2), 3-15.

ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่

Employee morale Krabi Technical College Krabi Province

ชนากานต์ อุดมชัยศิริ¹ สุดาภรณ์ อรุณดี² อนันต์ ธรรมชาลัย³

Chanakarn Udomchaisiri, Sudaporn Arundee, Anan Thammachalai

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ เฉพาะที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 115 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (LSD. Least Significant Different)

ผลการศึกษวิจัย พบว่า ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน รองลงมา คือ ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ด้านสภาพการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความมั่นคงในงาน และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานที่ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ (Keywords) : ขวัญกำลังใจ; การปฏิบัติงาน; พนักงาน

Received: 2023-01-04 Revised: 2023-03-19 Accepted: 2023-05-17

¹ บัณฑิตวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok Graduate School. Corresponding Author
e-mail: nawaphorn1818@gmail.com

² ผู้อำนวยการหลักสูตร MPA มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Director of MPA Program, North Bangkok University

³ คณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Dean of the Faculty of Political Science North Bangkok University

Abstract

The purpose of this research was to study the level of morale in the performance of employees. Krabi Technical College Krabi Province and 2) to compare the level of morale in the performance of employees. Krabi Technical College Krabi Province Classified by individual factors The sample group used in the research was employees of Krabi Technical College. Krabi Province only working in the academic year 2021, a total of 115 people. Statistics used for data analysis were percentage, frequency, mean, standard deviation, t-test and F-test used for one-way ANOVA analysis.) When it was found that there was a statistically significant difference at the level of 0.05, then the pairwise differences were examined by LSD. Least Significant Different. The results of the research found that the level of morale in the performance of employees. Krabi Technical College Krabi province is at a high level. when considering side by side Sorted from the average to the least, it was found that the welfare of the agency, followed by the feeling of being part of the agency. working conditions Interpersonal relationship job security and career advancement, respectively. The results of comparing the level of morale in the performance of employees. Krabi Technical College Krabi Province Classified by personal factors found that the population with different personal factors. There was no difference in the level of morale in the performance of the employees.

Keywords: morale; performance; staff

บทนำ (Introduction)

เป้าหมายการพัฒนาวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ประการหนึ่ง คือ ด้านคุณภาพชีวิตและความผาสุก มุ่งที่จะเป็นองค์กรที่ดี สร้างคุณภาพชีวิตและความผาสุกในการปฏิบัติงานกับบุคลากร (แผนยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2558-2562) โดยเฉพาะขวัญกำลังใจของลูกจ้างชั่วคราว เพราะเป็นสายงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานโดยตรงตามนโยบายและแผนการบริหารงานของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลและปฏิบัติงานในด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานภายในวิทยาลัยเทคนิคกระบี่

อภิสิทธิ์ หนูหนักดี (2559) ได้กล่าวว่า ขวัญกำลังใจของบุคลากรจึงมีส่วนสำคัญมากที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ในปัจจุบันลูกจ้างชั่วคราวมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่น้อยกว่าบุคลากรสายอื่น ๆ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นสายงานที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ทำให้มีรายได้ประเภเงินเดือนน้อยกว่าสายงานประเภทอื่น และยังขาดความมั่นคงในการปฏิบัติงานเนื่องจากไม่มีโอกาสได้บรรจุเป็นลูกจ้างประจำเหมือนในอดีตเพราะระเบียบ

และนโยบายการบริหารงานทางภาครัฐได้ยกเลิกระเบียบการบรรจุลูกจ้างประจำดังกล่าวแล้ว ดังนั้น ผลการดำเนินงานของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่จะปฏิบัติการกิจให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสูดนั้น วิทยาลัยเทคนิคกระบี่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากร รวมถึงการพัฒนาบุคลากร การสร้างความร่วมมือในการพัฒนาวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ และนำพาวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับการทำงานของคนงานในวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ นั้น ๆ ว่ามีความเต็มใจ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถเพียงใด บุคลากรในวิทยาลัยเทคนิคกระบี่มีทั้งข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ และพนักงานวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ประเภทประจำ และประเภทชั่วคราว ซึ่งพนักงานประจำ มีใช้ตำแหน่งข้าราชการ จึงมีความแตกต่างกับบุคลากรประเภทอื่น ๆ ในด้านโอกาสต่าง ๆ โดยไม่มีโอกาสได้รับการบรรจุ รวมทั้งคนงานจะมีการได้เลื่อนขั้นเงินเดือนที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับพนักงานวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ประเภทต่าง ๆ เนื่องจากฐานเงินเดือนของคนงานเริ่มต้นจากฐานที่น้อยจึงทำให้การเลื่อนขั้นเงินเดือนแต่ละครั้งได้เลื่อนเพียงเล็กน้อย ประกอบกับคนงานของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่จะมีความเสี่ยงจากการประเมินผลการปฏิบัติงาน ความไม่มั่นคงในหน้าที่ โอกาสการได้รับความก้าวหน้ามีน้อยกว่าสายบริหาร และสายวิชาการ ซึ่งลูกจ้างชั่วคราวมีแต่ค่าตอบแทนที่ได้จากเงินเดือน ไม่สามารถเลื่อนระดับขั้น และสวัสดิการต่าง ๆ เหมือนกับบุคลากรประเภทอื่น ทั้งที่ในการบริหารงานของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ ลูกจ้างชั่วคราวก็ถือเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญ ซึ่งมีความแตกต่างจากสายบริหารและสายวิชาการ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วรวิทย์ จินดาพล, 2560) กล่าวว่า กลุ่มผู้บริหารได้รับแรงจูงใจ และได้รับสิทธิประโยชน์มากกว่ากลุ่มผู้สนับสนุน งานวิชาการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานองค์การ และเพื่อให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ตามปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่แล้ว นอกจากกระบวนการบริหารจัดการที่ดีแล้ว การได้รับความร่วมมือ ความสามัคคีในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ สัมพันธภาพที่ดี ความจงรักภักดี การได้รับการยอมรับ หรือการได้รับการยกย่องจากองค์การ รวมถึงสิ่งที่ยังต้องการได้รับ คือ การเพิ่มผลผลิตหรือคุณภาพของงานที่ดีสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้บุคลากรมีทัศนคติต่อองค์การอันก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

ดังนั้นจากเป้าหมายการพัฒนาวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ เพื่อนำผลการวิจัยไปสร้างเป็นแนวทางการจัดสวัสดิการให้กับพนักงานประจำ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่จะทำให้องค์การดำเนินงานตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี ผู้วิจัยใช้พนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่

2. กลุ่มเป้าหมาย

พนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ จำนวน 115 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ข้อดังนี้

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลเป็นข้อคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ ได้แก่ เพศ อายุ คุณวุฒิ ระดับเงินเดือน สถานภาพ และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคกระบี่

3.1.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสภาพการทำงาน 2. ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ 3. ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน 4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5. ด้านความมั่นคงในงาน และ 6. ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน

3.1.3 ข้อเสนอแนะ

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและข้อคำถาม

3.2.2 สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ ได้แก่ เพศ อายุ คุณวุฒิ ระดับเงินเดือน สถานภาพ และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ มากำหนดเป็นตัวแปรต้น และขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสภาพการทำงาน 2. ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ 3. ด้าน

ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน 4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5. ด้านความมั่นคงในงาน และ 6. ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน เป็นตัวแปรตาม เพื่อให้ประชากรทำการประเมินค่าตามความคิดเห็น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 กำหนดรหัสหมายเลขแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม

4.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.3 ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนที่จะนำมาประมวลผล

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

5.1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

5.1.1.1 เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ คุณวุฒิ ระดับเงินเดือน สถานภาพ และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentages)

5.1.1.2 ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสภาพการทำงาน 2. ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ 3. ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน 4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 5. ด้านความมั่นคงในงาน และ 6. ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยมีสัญลักษณ์ ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สัญลักษณ์ (S.D.) ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายข้อมูล

5.2 สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

5.2.1 T-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ

5.2.2 F-test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เช่น อายุ คุณวุฒิ ระดับเงินเดือน สถานภาพ และระยะเวลาในการปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (Ladles Significant Different)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ มีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ ในภาพรวม

ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับขวัญ กำลังใจ	อันดับ
1. ด้านสภาพการทำงาน	3.90	.673	มาก	3
2. ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ	3.81	.744	มาก	6
3. ด้านความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน	3.97	.680	มาก	2
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	3.88	.659	มาก	4
5. ด้านความมั่นคงในงาน	3.88	.676	มาก	5
6. ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน	3.99	.661	มาก	1
รวม	3.90	.580	มาก	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับผลการศึกษา พบว่า ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา คือ ด้านความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ($\bar{X} = 3.97$) ด้านสภาพการทำงาน ($\bar{X} = 3.90$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 3.88$) ด้านความมั่นคงในงาน ($\bar{X} = 3.88$) และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ($\bar{X} = 3.81$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

งานวิจัยเรื่อง งานวิจัยเรื่อง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ มีระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จังหวัดกระบี่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า ด้านสวัสดิการของหน่วยงาน รองลงมา คือ ด้านความรู้สึเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ด้านสภาพการทำงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านความมั่นคงในงาน และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจ๊ะฮาดีเม๊ะ สาและ (2560 : 81-84) ได้ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัย-ลก ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลเมืองสุโขทัย-ลก

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลเมืองสุโขโกลกจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพา วิบูลพันธ์ (2562 : 60 - 62) ได้ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 2) ผลการเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ศาสนาและประสบการณ์ทำงาน พบว่าภาพรวมแตกต่างกันจากผลงานการวิจัยเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในประเทศ สรุปได้ว่าขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในหน่วยงานต่าง ๆ โดยภาพรวมมีระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูเมื่อจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานในที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. พนักงานวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ ควรหมั่นปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ด้วยการเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงาน พัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญงานในด้านที่ตนเองถนัด เช่น คนงานที่ทำงานเป็นช่างซ่อมบำรุง ควรพัฒนางานด้านการซ่อมบำรุงให้สามารถบริการซ่อมบำรุงอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรวดเร็วในการทำงาน เกิดความพึงพอใจในการให้บริการ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพต่อไป

2. พนักงานวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ ควรนำหลักการบริหารมาใช้ในการปฏิบัติงาน ด้วยการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน จัดลำดับความสำคัญของงานอย่างเป็นระบบ แล้วลงมือปฏิบัติงาน หลังจากปฏิบัติงานแล้วมีการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ หากต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงต้องรีบดำเนินการทันที เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่องค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในทุกสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างสมบูรณ์แบบนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาบริหารงานบุคคลให้เกิดความเท่าเทียมกันทุกที่

เอกสารอ้างอิง (References)

- เจ๊ะฮาดีเม๊ะ สาและ. (2560). *ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูในโรงเรียน เทศบาล สังกัด เทศบาลเมืองสุโขทัยโลก. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.*
- รุ่งทิศา วิบูลย์พันธุ์. (2562). *ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 10. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.*
- วรวิทย์ จินดาพล. (2550). *การเปลี่ยนแปลงขององค์การวิชาชีพ : กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏ. ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- อภิสิทธิ์ หนูหนักดี. (2559). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยที่กำลังจะแปรรูป. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

การเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อโดยใช้ชุดกิจกรรม
การเรียนรู้วิชาแนะแนวกับการสอนแบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร

A Comparative Study of the Decision-Making Skills for Further Education
by Using of a Guidance Learning Activities Package and Learning by Using
of Traditional Teaching Method for Mathayomsuksa 3 Students at

Navamindarajudis Krungthepmahanakhon School

กมลชนก พิเชษฐบุรี¹ อรนุช ลิ้มตศิริ²

Kamonchanok Phichetphuree, Oranuch Limtasiri

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวกับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 เป็นกลุ่มทดลองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 เป็นกลุ่มควบคุม จำนวนห้องเรียนละ 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และแบบประเมินทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าที (t-test dependent, t-test independent) ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว มีประสิทธิภาพ 82.80/83.07 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว นักเรียนมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) หลังเรียนด้วยการสอนแบบปกติ นักเรียนมีทักษะ

Received: 2023-02-13 Revised: 2023-04-01 Accepted: 2023-04-07

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Master of Education Program Department of Innovative Curriculum and Learning Management Faculty of Education Ramkhamhaeng University. Corresponding Author e-mail: kphis.nanna@gmail.com

² หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Master of Education Program Department of Innovative Curriculum and Learning Management Faculty of Education Ramkhamhaeng University.

การตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): ทักษะการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อ; การสอนแบบปกติ; ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว

Abstract

The purposes of this research were to create a guidance learning activities package on the efficiency criterion determined at 80/80. A comparative of the decision-making skills for further education of Mathayomsuksa 3 students between before and after using a guidance learning activities package. And a comparative of the decision-making skills for further education of Mathayomsuksa 3 students between learning by using of a guidance learning activities package and learning by using of traditional teaching method. The sample group for studying the results of using a guidance learning activities package was two group, the first group was Mathayomsuksa 3 students in room 3/4. The control group was Mathayomsuksa 3 students in room 3/10 in the first semester of the academic year 2022 at Navamindarajudis Krungthepmahanakhon school that derived by sample random sampling method. The research instruments for gathering data were guidance learning activities package, the lesson plans for using the guidance learning activities package, the lesson plans for using traditional teaching method, and the decision-making skills for further education evaluation form. The collected data was analyzed by mean, percentage, standard deviation, t-test dependent and t-test independent. The research findings were (1) the effectiveness of the guidance learning activities package at 82.80/83.07 which meets the 80/80 criterion. (2) The students' decision-making skills for further education measured after study using a guidance learning activities package were higher than their students' decision-making skills for further education measured before at the level of 0.5 significance. (3) After studying with the traditional teaching method, the student's decision-making skills for further education were higher than before studying with the traditional teaching method at the level of 0.5 significance. (4) The decision-making skills for further education of students studied with the guidance learning activities package higher than the decision-making skills for further education of students studied by traditional teaching method at the level of 0.5 significance.

Keyword: Decision-making skills for further education; Guidance Learning Activities Package; Traditional Teaching Method

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) มาตรา 22 ได้ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้นการจัดการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาผู้เรียน ที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การฝึกทักษะกระบวนการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และทักษะชีวิตอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้าน มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหนึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การจัดการเรียนการสอนในรายวิชากิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการพัฒนาและช่วยเหลือผู้เรียนด้วยการจัดบริการ มีกิจกรรมทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถจัดการชีวิตของตนได้ตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัด บนพื้นฐานของความเชื่อว่าคนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า สามารถพัฒนาให้เจริญงอกงามได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลรู้จักตนเอง โลกของการศึกษา และสังคมแวดล้อม สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและวางแผนชีวิตการเรียน อาชีพ ปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ อันจะนำไปสู่การมีชีวิตที่มีความสุข ความสำเร็จ และเป็นประโยชน์ จึงสามารถสรุปได้ว่าการแนะแนวนั้นมีจุดมุ่งหมายหลัก 3 ประการคือ ป้องกัน แก้ไข และพัฒนา (หลักสูตรกิจกรรมแนะแนว, 2562)

ในปัจจุบันนี้สังคมและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ให้มีความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น บุคคลจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาต่างๆ ดังนั้นกิจกรรมแนะแนวที่จัดในโรงเรียนจึงมีความสำคัญในการทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว มีทักษะในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กลัณญ์ เพชรภรณ์, 2555) การจัดการเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวในปัจจุบันได้นำหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาปรับใช้และสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งแต่ละสถานศึกษาจะมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนขึ้น จะมีทั้งกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และ

กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และกิจกรรมชุมนุม ซึ่งเป็นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ 2551, 20)

จากการเรียนการสอนในรายวิชาแนะแนวจะมีการวัดประเมินผลรายวิชาในทุกปีการศึกษา ได้พบสภาพปัญหาของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ว่าผู้เรียนร้อยละ 75 ที่มีความกังวลเรื่องการเรียนต่อ โดยมีเหตุผลพื้นฐานคือ 1) ผู้เรียนยังไม่สามารถตัดสินใจเลือกเรียนต่อได้ 2) ผู้เรียนบางส่วนไม่ทราบว่าตนเองมีความชอบหรือความถนัดอย่างแท้จริงในด้านใด และ 3) ผู้เรียนไม่ทราบข้อมูลการศึกษาต่อในรูปแบบต่างๆ จึงทำให้ไม่มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ โดยเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการ จึงพบว่าการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะสามารถส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้และพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อได้ ผู้วิจัยจึงสนใจสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวประกอบการจัดการเรียนรู้ขึ้น เพื่อเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวกับการสอนแบบปกติ อันจะช่วยให้ผู้เรียนมีข้อมูลที่จะนำมาใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อและอาชีพในอนาคต ให้สอดคล้องกับสติปัญญา ความสนใจ ความสามารถ และบุคลิกภาพของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
4. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวกับการสอนแบบปกติ หลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่ออยู่ในระดับสูงหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่ออยู่ในระดับสูงหลังการสอนแบบปกติ
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่สอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวมีระดับความสามารถในการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่ออยู่ในระดับสูงกว่านักเรียนกลุ่มการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวกับการสอนแบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้วิธีการทดลองแบบ Randomized Control Group, Pretest – Posttest Design ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร จำนวน 11 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 449 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้หาประสิทธิภาพ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/9 จำนวน 42 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก

กลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 จำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว ประกอบด้วยชุดกิจกรรมทั้งหมด 5 ชุด
2. แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาแนะแนว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 แผน
3. แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการสอนแบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7 แผน
4. แบบประเมินทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ เป็นแบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว โดยผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวไปดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้หาประสิทธิภาพ เพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

การหาประสิทธิภาพครั้งที่ 1 ชั้นรายบุคคล ผู้วิจัยทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบย่อยหลังเรียน มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลที่ได้ คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 79.33/80.67

การหาประสิทธิภาพครั้งที่ 2 ชั้นกลุ่มย่อย ผู้วิจัยทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบย่อยหลังเรียน มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลที่ได้ คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.67/82.89

การหาประสิทธิภาพครั้งที่ 3 ขึ้นภาคสนาม ผู้วิจัยทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้จากการทำกิจกรรมระหว่างเรียนและแบบทดสอบย่อยหลังเรียน มาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลที่ได้ คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.80/83.07

2. การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวและการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบสองกลุ่ม มีการทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน (Randomized Control Group, Pretest – Posttest Design) ตามขั้นตอน ดังนี้

ทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนสองกลุ่ม โดยการใช้แบบประเมินทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้วิชาแนะแนว จำนวน 7 แผน รวมทั้งหมด 10 คาบเรียน ซึ่งกลุ่มทดลองสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว และกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ

ทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม โดยการใช้แบบประเมินทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ผู้วิจัยนำคะแนนมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว ที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของทักษะการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว จากการทำแบบประเมินทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ โดยใช้ T-Test Dependent Sample

3. วิเคราะห์ความแตกต่างของทักษะการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ จากการทำแบบประเมินทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ โดยใช้ T-Test Dependent Sample

4. วิเคราะห์ความแตกต่างของทักษะการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาแนะแนว และกลุ่มควบคุมหลังจากการสอนแบบปกติ จากการทำแบบประเมินทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ โดยใช้ T-Test Independent Sample

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวกับการสอนแบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว มีประสิทธิภาพ 81.17/82.58 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว

การประสิทธิภาพ	จำนวนนักเรียน	ประสิทธิภาพ	
		E ₁	E ₂
รายบุคคล	3	79.33	80.67
กลุ่มย่อย	9	82.67	82.89
ภาคสนาม	30	82.80	83.07

จากตารางที่ 1 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว พบว่า การหาประสิทธิภาพแบบรายบุคคลมีค่า เท่ากับ 79.33/80.67 แบบกลุ่มย่อยมีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.67/82.89 และแบบภาคสนาม มีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.80/83.07 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว

การทดสอบ	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t	sig.
ก่อนเรียน	40	122.00	12.399	-11.532	.000
หลังเรียน	30	149.83	16.006		

*p<.05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 122.00 และหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 149.83 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการสอนแบบปกติ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการสอนแบบปกติ

การทดสอบ	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	T	sig.
ก่อนเรียน	40	116.88	17.048	-10.114	.000
หลังเรียน	40	136.50	15.319		

*p<.05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ ที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 116.88 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 136.50 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ พบว่า หลังเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวกับนักเรียนที่เรียนแบบการสอนปกติ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวกับนักเรียนที่เรียนแบบการสอนปกติ

การทดสอบ	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	T	sig.
กลุ่มทดลอง	40	149.83	16.006	3.804	.000
กลุ่มควบคุม	40	136.50	15.319		

*p < .05

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 149.83 และกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 136.50 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อหลังเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว สูงกว่าทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อหลังเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวกับการสอนแบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 82.80/83.07 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ซึ่งหมายความว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากคะแนนใบกิจกรรมคิดเป็นเฉลี่ยร้อยละ 82.80 และแบบทดสอบหลังเรียน คิดเป็นเฉลี่ยร้อยละ 83.07 ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมได้ผ่านขั้นตอนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหลักสูตรการจัดกิจกรรมแนะแนว การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว และเพิ่มเติมข้อมูลที่ทันสมัยมากขึ้น มีการแก้ไขจุดบกพร่องทั้งในส่วนของเนื้อหาใบความรู้และใบกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นตามเกณฑ์ 80/80 สอดคล้องกับการวิจัยของวาริ คชศิลา (2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสองพี่น้องวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตาม

เกณฑ์ 80/80 และสอดคล้องกับ กาญจนา น้อยวิมล (2560) ที่ได้ทำการวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวส่งเสริมด้านการศึกษาและอาชีพ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมแนะแนวส่งเสริมด้านการศึกษาและอาชีพมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 82.83/81.22

2. ทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ

เมื่อนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มทดลองพบว่า นักเรียนมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า หลังจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวนักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อสูงกว่าก่อนการทดลอง ในขณะที่การสอนแบบปกติของกลุ่มควบคุม นักเรียนมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลของทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนว สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาแนะแนวและแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้ชุดกิจกรรมวิชาแนะแนวได้รับการพัฒนาจนมีประสิทธิภาพ ตลอดจนได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของวารี คชศิลา (2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสองพี่น้องวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า หลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนมีความเข้าใจในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ เป็นไท เทวินทร์ (2556) ที่วิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่ มีผลการทดลองคือ หลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ นักเรียนกลุ่มทดลองมีทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะในการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในขั้นตอนการจัดทำแบบประเมินทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ ผู้จัดทำต้องศึกษารายละเอียด ตำรา เอกสาร และวิจัยที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้มีความเข้าใจมากขึ้น

2. ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ถึงการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน และส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมและใบกิจกรรมพร้อมกันในห้องเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียน

2. ควรมีการใช้สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ ในการศึกษาครั้งต่อไป เช่น โปรแกรมกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมเสริมทักษะการตัดสินใจ

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือการให้การปรึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กัลญญ เพชรภรณ์ (2555). การศึกษาอัตมโนทัศน์หลายมิติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวคิดของแบรคเคน. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- กลุ่มวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2564). จิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา. สืบค้น 4 เมษายน 2565, จาก <https://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/7761?show=full>
- กานดาดี มณีวรรณ. (2561). รู้จักคนอื่น. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคโยธธ.
- งานพัฒนาระบบการแนะแนวอาชีพ. (2555). ข้อมูลแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ: กรมการจัดหางาน.
- จำเนียร ช่วงโชติ. (2544). การบริการปรึกษาและแนะแนวเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจษฎา บุญมาโฮม. (2558). หลักการแนะแนวและการพัฒนาผู้เรียน. พิมพ์ครั้งที่ 4. นครปฐม: สไมล์พรินต์ & กราฟิเคชั่น.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2549). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเกี่ยวกับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชุดินทร อาษากิจ, และ สมชาย เตียวกุล. (2552). ผลของโปรแกรมการศึกษาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงต่อการพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและทักษะการตัดสินใจของเด็กไร้สัญชาติในจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ระดับ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชุดิมา สุระเศรษฐ (พงศ์วรินทร์) จรินทร์ วินทะไช และทัศนีย์ ศรีพิพัฒน์. (2548). เอกสารประกอบการสอนวิชาเทคนิคและกิจกรรมแนะแนว. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐวิรุ นงนุช. (2552). ผลของกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. สารนิพนธ์ระดับ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2551). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พรินท์.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2528). การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน. พิษณุโลก: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพวัลย์ สีจันทร์ และคณะ. (2548). การคิดและการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- นงลักษณ์ ประเสริฐ และจรินทร์ วินทะไชย์. (2548). หลักการแนะแนว. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารวิชาการคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรารัตน์ กิจเจริญ. (2547). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ความสามารถแก้ปัญหาการเรียนของนักศึกษาปีที่ 3 วิทยาลัยมิชชั่น วิทยาเขตมวกเหล็ก. สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- นิชลักษณ์ สุขสวัสดิ์. (2546). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปากพวง จังหวัด นครศรีธรรมราช. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิรนาท แสนสา. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม: ปีที่ 12 ฉบับที่ 1.
- นิรมล เสริฐศรี. (2559). กิจกรรมแนะแนว 3. นนทบุรี: สำนักพิมพ์เอ็มพันธ์.
- นุตประวีณ์ ญาณจันทร์. (2563). ลองเลือกดูหน่อย. (Online). สืบค้นจาก <https://insku.com/idea/-MB2h5bFJorDwWomDdWJ>
- บัณฑิตแนะแนว. เส้นทางสู่นาคต เมื่อจบ ม.3. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดรุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2545). นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยะนุช เหลืองงาม. (2552). บรรทัดฐานในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในการเรียน วิทยาศาสตร์ เรื่อง ภาวะโลกร้อน ตามแนวทางการสอนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม [STS]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เป็นไท เทวินทร์. (2557). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสันป่าสัก จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2545). คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ EQ. วารสารพฤติกรรมศาสตร์.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2534). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการจัดการวิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- เมธาวี สุขปาน. (2556) ปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของนักเรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยพัฒนการธนบุรี. มหาวิทยาลัยธุรกิจ-บัณฑิต: กรุงเทพฯ.
- วัชร ทรัพย์มี. (2553). ทฤษฎีและกระบวนการการให้ปรึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- วันทนา ปทุมเทศวิวัฒน์ (2527). การศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารสตรีโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร-มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิชัย โสสุวรรณจินดา. (2546). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: โฟร์เพช.
- วิฑูรย์ ตันศิริ คงคล. (2542). AHP กระบวนการตัดสินใจที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลก. กรุงเทพมหานคร: กราฟิก แอนด์ปริ้นติ้ง.
- ศิริพงษ์ เสาภายน. (2547). หลักการบริหารการศึกษา: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.
- ศิริลักษณ์ วัฒนศิริ. 2554. การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนปัญญาวารคุณ กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2542). *องค์การและการจัดการ ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: Dimond Business World.
- สมยศ นาวิการ. (2544). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพิมพ์บรรณกิจ.
- _____. (2545). *การบริหารแบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมร ทองดีและปราณี งามสุต. (2545). *แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว*. ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมาน อัสวภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ : แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. อุบลราชธานี : หจก.อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สุขอารมย์ เพิ่มพูนสุวรรณ (2560). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อลดแนวคิดด้านวัตถุนิยมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร*. วารสารวิชาการ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1.
- สมณฑา พรหมบุญ. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุรพงษ์ ปนาทกุล และคณะ (2536). *การวางแผนการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เจริญผลการพิมพ์.
- สุริยวรรณ พรหมขุนทอง. (2556). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โอโณทัย พึ่งทองหล่อ. (2543). *แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตสาขานิเทศศาสตร์ พัฒนาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์นศ.ม.กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณ รัชธรรม. (2526). *เทศบาลในสมัยพัฒนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง.
- อาภา ถนัดช่วง และเรียม ศรีทอง. (2545). *กิจกรรมพัฒนานักเรียน*. เอกสารการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2545. สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย.
- Schneider, B., Goldstein, H. W., & Smith, D. B. (1998). *The ASA framework: An update*. Personnel Psychology.
- Simon, Herbert A. 1966. *Administrative Behavior: A Study of Decision-Making Process in Administrative Organization*. Toronto: The Free Press.
- Wayne K Hoy and Cecil G Miskel. (2008). *Educational Administration Theory Research and Practice 8 th ed* (Singapore: McGraw-Hill Inc).

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Development of Mathematics Instructional Model to enhance Creative Problem Solving Skill of Matthayomsueksa 6 Students

จิราพร นิลพันธ์¹

Thanaphat Pakkarane

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) ศึกษาผลการใช้แบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนการสอน และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ระยะที่ 2 การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระยะที่ 3 การทดลองใช้แบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และการวิจัยระยะที่ 4 การประเมินการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้รูปแบบเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบวัดมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test (Dependent) ผลการวิจัยพบว่าแบบแผนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทาง

Received: 2023-01-23 Revised: 2023-03-12 Accepted: 2023-03-21

¹ โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด สำนักงานการศึกษาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดเมืองร้อยเอ็ด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย Mueang Roi Et Municipal Kindergarten Mueang Roi Et Municipality Office of Education Mueang Roi Et Province Department of Local Administration ministry of interior. Corresponding Author e-mail: nidji5296@gmail.com

วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มี 6 องค์ประกอบ คือ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ขั้นตอนการเรียนการสอน ระบบสังคม หลักการตอบสนอง และระบบสนับสนุน ซึ่งขั้นตอนการเรียน การสอนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ (M : Motivation) (2) ขั้นปฏิบัติเพื่อสร้างมโนทัศน์ (P : practical to create a concept) (3) ขั้นให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (F : Feedback) และ (4) ขั้นสรุปและใช้มโนทัศน์ (S : Summarizing and applying the concept) และผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบมีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ซึ่งมีความเหมาะสมระดับมาก 2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโน ทรรศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับมาก 3. ผลการประเมินการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า โดยภาพรวมครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50)

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนารูปแบบ; การเรียนการสอน; นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Abstract

This research aimed to develop mathematics instructional model to enhance creative problem solving skill for Matthayomsueksa 6 Students and its uses. The study consisted of 3 phase as follows : Phase 1 : to study of fundamental data, current situation, conditions of learning management in mathematics, theories related research and interviewing 5 experts in education were examined, Phase 2 : to develop of mathematics instructional model to enhance creative problem solving skill for matthayomsueksa 6 students, Phase 3 : to study of the result on implementing of mathematics instructional model to enhance creative problem solving skill for matthayomsueksa 6 students, Phase 4 : Evaluation of the Development of Mathematics Teaching Models to Promote Creative Problem Solving Skills of Mathayomsuksa 6 Students. The model was implemented with 30 students of matthayomsueksa 6 in second semester of the academic year 2019, Tessaban2 "Isandheerawittayakan" School. Research tools include tested : learning achievement test, creative problem solving test, the satisfaction inventory. The statistics used for analyzing data were percent, mean, standard deviation, and

dependent t-test. The finding revealed that those instructional model consisted of 6 components were principles and basic concepts, the purposes of model, syntax, social system, principle of reaction, and support system. Documentary study based on Treffinger to 4 syntax of learning activities ; Search , Acting Implicating and Concept. The appropriateness of instructional model was highest level. Student could develop the learning achievement was significantly higher than the pretest at the significantly level of .05, the creative problem solving skill was significantly higher than the 70 percent, and the satisfaction learning on mathematics instructional model to enhance creative problem solving skill was highest level. 3. The results of the evaluation of the development of mathematics teaching models that promote problem-solving skills Creatively of Mathayomsuksa 6 students found that overall teachers had the opinion at the highest level (= 4.60, S.D. = 0.50).

Keywords: Model Development; Mathematics Instructional; Matthayomsueksa 6 Students

บทนำ (Introduction)

โลกยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกยุคสังคมแห่งการเรียนรู้(Knowledge-Based Society) การศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศเป็นรากฐานของการเตรียมความพร้อมของคนให้มีทักษะสำหรับการออกไป ดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษใหม่โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) การสร้างทักษะเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นลักษณะของการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพแห่งองค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะให้เกิดขึ้นกับมนุษย์ยุคใหม่เพื่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ สำหรับการดำรงชีพในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมให้คนในชาติเกิดการเรียนรู้ ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาของไทยได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดแนวทางไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนควรจะต้องมีการตื่นตัวในการออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะ สำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณเป็นอีกหนึ่งทักษะที่มีความสำคัญต่อการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 (ศิริวรรณ วนิช วัฒนวรชัย, 2559: 18) วิทยาศาสตร์ ถือได้ว่ามีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศใน สังคมโลกาภิวัตน์การนำความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์มาใช้ในการพัฒนาประเทศทำให้มนุษย์มี ความสามารถในการใช้เหตุผล สามารถพัฒนากระบวนการคิด (Process of Thinking) ทั้งความคิด สมเหตุสมผล (Validity) ความคิดสร้างสรรค์(Creative Thinking) ความคิดวิเคราะห์ (Analytical

Thinking) และคิดอย่างมี วิจารณญาณ (Critical Thinking) ทำให้เกิดทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จึงต้องจัดการศึกษาที่เน้นกระบวนการที่หลากหลายให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ ซึ่งภพ เลหาพิบูลย์ (2542) กล่าวว่า “วิธีสอนหรือกิจกรรม ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่นิยมใช้มีหลายวิธีแต่ไม่มีข้อมูลยืนยันว่าวิธีสอนหรือกิจกรรมใดที่ดีที่สุด เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ ดังนั้นครูวิทยาศาสตร์จึงต้องใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนเนื้อหาวิชา ตลอดจนอุปกรณ์การสอนที่มีอยู่วิธีการสอนวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับว่ามีความเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา เช่น การสอนแบบสืบสอบ หาความรู้ การสอนแบบค้นพบ การสอนแบบสาธิต การสอนแบบทดลอง การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบพหุถามตอบ เป็นต้น” จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิทยาศาสตร์ พบว่าประเทศไทยพบปัญหาในด้านการสอนวิทยาศาสตร์ คือ การจัดการเรียนการสอนด้านการฝึกทักษะการคิดเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างมีเหตุผล การเชื่อมโยงความรู้ระหว่างวิทยาศาสตร์กับชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ ความสามารถในการใช้หลักการและเหตุผลอธิบายสิ่งต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) นอกจากนี้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดมีคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ในทุกระดับมาตรฐานการเรียนรู้ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม (รายงานคุณภาพการศึกษาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด, 2563)

จากปัญหาดังกล่าว พบว่า นักเรียนบกพร่องในด้านการสร้างมโนทัศน์และกระบวนการคิด ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงควรพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเข้าใจการใช้หลักการและเหตุผลเพื่อเชื่อมโยงกับ เหตุการณ์อย่างเป็นระบบ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้กล่าวถึง สาระสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาความคิด คือ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ ป้องกันและแก้ปัญหา สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ที่มุ่งพัฒนาให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะพบว่าความสามารถในการคิดนั้นได้มุ่งพัฒนาด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์การคิดอย่างสร้างสรรค์การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้คนไทยเติบโตเป็นคนเก่ง คิด เก่งงาน เก่งเรียน เหมาะกับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นยุคแห่งการสร้างเด็กไทยให้อยู่ในเวทีบ้านเราและเวทีโลกได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย ซึ่งเด็กไทยจะต้องมีทักษะการรู้หนังสือ ทักษะการคำนวณ การใช้เหตุผล ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการสื่อสาร

ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และทักษะการใช้ชีวิต ซึ่งเป็น ทักษะที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ด้วยแนวคิด หลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษานำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 - 2.2 เปรียบเทียบมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อประเมินการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เรื่องรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนการสอน และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสัมภาษณ์ครูสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

1. ผู้ให้ข้อมูลและแหล่งข้อมูลได้แก่

- 1.1 ครูสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 5 คน
- 1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนวิทยาศาสตร์ มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. ระยะเวลา ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน 2562 - วันที่ 30 พฤศจิกายน 2562

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่
 - 1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาในการตรวจและประเมินรูปแบบการเรียน การสอนและเอกสารประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 คน
 - 1.2 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 5 คน ประกอบด้วย
 - 1.2.1 ประเมินแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 1.2.2 ประเมินแบบวัดมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์
 - 1.2.3 ประเมินแบบวัดความพึงพอใจ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล อนุบาลเทศบาล เมืองร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวนนักเรียน 61 คน จาก 2 ห้องเรียน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล อนุบาลเทศบาล เมืองร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวนนักเรียน 30 คน
2. ระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาล อนุบาลเทศบาล เมืองร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวนนักเรียน 61 คน จาก 2 ห้องเรียน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/โรงเรียนเทศบาล อนุบาลเทศบาล เมืองร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวนนักเรียน 30 คน ได้มาโดยการสุ่ม แบบกลุ่ม
2. เนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ลำดับอนันต์และอนุกรมอนันต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. เวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 8 แผนๆ รวมเวลา 20 ชั่วโมง

ระยะที่ 4 การประเมินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

วัตถุประสงค์เพื่อประเมินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูที่สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 15 คน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ (M : Motivation) (2) ขั้นปฏิบัติเพื่อสร้างมโนทัศน์ (P : practical to create a concept) (3) ขั้นให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (F : Feedback) และ (4) ขั้นสรุปและใช้มโนทัศน์ (S : Summarizing and applying the concept) 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน และผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบมีค่าเฉลี่ย 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ซึ่งมีความเหมาะสมระดับมาก

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า 2.1) นักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) นักเรียนมีมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 2.3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า โดยภาพรวมครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อภิปรายผล ดังนี้

1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบันและเงื่อนไขในการจัดการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การศึกษาศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กับมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนการสอน และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อ นำมาเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสัมภาษณ์ พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน พบว่า การจัด กิจกรรมการเรียน การสอนวิทยาศาสตร์เน้นการสอนทฤษฎีและทำแบบฝึกหัดเป็นหลักทั้งนี้เพราะ นักเรียนต้อง นำไปใช้ในการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอบระดับชาติ (O-NET) และ การประเมิน คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติและทำการค้นคว้าหาความรู้ด้วย ตนเอง พร้อมทั้งการสอนส่วนใหญ่จะเป็นการสอนที่ให้นักเรียนทำตามบทเรียน ไม่ได้เน้นทักษะ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติและทักษะกระบวนการคิด และ นักเรียนไม่เคยชินกับการต้องคิดและค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง ความจำเป็นและความต้องการด้าน ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ซึ่งวิชาวิทยาศาสตร์มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่ต้องใช้เหตุผล และสามารถบอกที่มาและที่ไปของปัญหาต่างๆได้ โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันที่มีการสื่อสารในระบบออนไลน์จำนวนมากจึงทำให้ง่ายต่อการถูกหลอก นักเรียนจึงควรมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเชื่อใน ข่าวสารที่ตนเองได้รับ นอกจากนี้โรงเรียนยังขาดแคลนสื่ออุปกรณ์ในการฝึกทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ครูจึงแก้ปัญหาโดยให้นักเรียนศึกษาจากบทเรียนสำเร็จรูป ใบงาน และทำแบบฝึกหัด แทนการสอน ไม่มีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นการฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ เพราะครูมีความ จำเป็นต้องสอนทฤษฎีให้จบเพื่อให้นักเรียนนำไปใช้สอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้นักเรียนมี ความรู้สึกไม่ชอบการเรียนแบบที่ต้องหาคำตอบด้วยตนเองและไม่อยากเรียน เพราะรู้สึกว่าเป็นการ เรียนที่ยากและน่าเบื่อ นักเรียนจึงไม่มีทักษะในการคิดขั้นสูง และทางโรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดหา งบประมาณในการเพิ่มสื่อและแหล่งเรียนรู้ให้มากขึ้นโดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ เพื่อให้นักเรียนได้มี โอกาสค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง มากขึ้น และจัดชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้นักเรียนได้ฝึก ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้านต่าง ๆ มากขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงผล งานที่ตนเองได้ฝึกปฏิบัติในชั่วโมงเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมี โอกาสได้แสดงความคิดและสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับทราบ รวมทั้งให้การสนับสนุนให้ครูศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมด้วยการอบรม เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์และ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ครูได้นำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ อย่างถูกต้อง

1.2 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผ่านการประเมินและตรวจสอบ

จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาเป็นขั้นตอนแต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สัมภาษณ์ครูสอนวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและเงื่อนไขการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและนำมากำหนดองค์ประกอบได้ ครอบคลุมเหมาะสมต่อการส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ กัน มี 6 องค์ประกอบตามแนวคิดของ Joyce, Weil and Calhoun (2011) คือ แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ทำการทดลอง และได้รับประสบการณ์ตรงจากบุคคลรอบข้าง พร้อมทั้งได้ฝึกกระบวนการคิด การตัดสินใจ พิจารณาเชื่อ หรือไม่เชื่อ ซึ่งแตกต่างจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติผู้วิจัยจึงได้พัฒนาขั้นตอนตอนการจัดการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนจากการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามของ Aschner (1963 Cite in Gall, 1970, p. 707) Sund and Trowbridge (1973) Jo (1986) Martin et al. (1988) และ Feden and Vogel (2003) เป็นขั้นตอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจ ขั้นปฏิบัติเพื่อสร้างมนทัศน์ ขั้นให้ข้อมูลสะท้อนกลับและขั้นสรุปและใช้มนทัศน์ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนผู้วิจัยจะเน้นให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิด โดยการใช้คำถามเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด และปฏิบัติโดยคำถามที่ใช้นั้นจะมีหลากหลายระดับขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความสามารถของนักเรียนที่ต้องการให้ครูเสริมต่อการเรียนรู้ในเรื่องใด ซึ่งสอดคล้องกับ Feden and Vogel (2003) ที่ได้กล่าวว่า คำถามสามารถช่วยกระตุ้นให้นักเรียนคิด อภิปราย และสำรวจเพื่อที่จะค้นหาคำตอบ คำถามที่ให้นักเรียนตอบนั้น คำตอบของนักเรียนไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นคำตอบที่ถูกต้อง เพราะความสำคัญของคำถามคือ การกระตุ้นความคิดและหาคำตอบด้วยตัวของนักเรียนเองและสอดคล้องกับ Omstein (1987) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนการสอนที่ดีสัมพันธ์กับคำถามที่ดีไว้ว่า คำถามควรมีลักษณะที่สามารถกระตุ้นผู้ตอบให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และเกิดความสนใจ กระตุ้นจินตนาการและกระตุ้นผู้ตอบให้ค้นหาความรู้ใหม่เพิ่มเติม นอกจากนี้ คำถามที่ดีของผู้ถามยังทำให้ผู้ตอบคิดและหาวิธีแก้ปัญหา ในส่วนวัตถุประสงค์ของ รูปแบบ มีความเหมาะสม ชัดเจน แสดงถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนทั้งด้านกระบวนการคิด ซึ่งเป็นผลที่เกิดกับผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการบอกให้ทราบว่าในรูปแบบการเรียนการสอนจะเกิดอะไรขึ้นบ้างกับผู้เรียน โดยเฉพาะ ผลที่เกิดขึ้นทางตรงจากการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอน หรือผลทางอ้อมมาจากสภาพแวดล้อมที่ เกิดผลกับผลการสอน (Joyce, Weil, and Calhoun 2011) ขั้นตอนการเรียนรู้

การสอน เป็นระบบมีความต่อเนื่อง สัมพันธ์กันในแต่ละขั้นตอน มีทฤษฎีการเรียนรู้ที่นำมาใช้ในทุกระดับ ระบบสังคม บทบาทของครูและผู้เรียนส่งเสริม สนับสนุนซึ่งกันและกัน หลักการตอบสนอง โดยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันส่งเสริมผู้เรียนให้ กล้าคิดกล้าทำและแสดงออกอย่างอิสระและระบบสนับสนุน ที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ เช่น การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เผชิญปัญหา หรือสถานการณ์ที่เป็นจริงได้แก้ปัญหา สืบค้นข้อมูล และนำความรู้ไปใช้ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเรียนการสอน มีความเป็นระบบจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มี 6 องค์ประกอบ ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนเป็นสภาพ ลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งได้รับการจัดสรรไว้อย่างเป็นระบบ ระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆโดยประกอบด้วยกระบวนการ หรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่ยึดถือรูปแบบการเรียนการสอนสามารถ นำเสนอในรูปแบบโครงสร้างหรือแบบแผนที่แสดงกระบวนการ ขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบและสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องโดยในแต่ละขั้นตอนจะระบุหรือบ่งบอกพฤติกรรมการเรียนรู้จากการเรียนการสอนทำให้มองเห็นกระบวนการอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน (วิไล ประชากุล และประสาธต์ เนื่องเฉลิม. 2559) มีการประสานสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องครบวงจร โดยในแต่ละขั้นตอนการเรียนการสอนจะชี้แนะหรือบ่งบอกพฤติกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างสมบูรณ์ (วรณีย์ โสมประยูร. 2547 : 3) รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการ สังเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามวัฏจักรการเรียนรู้ 7ขั้น (7E) ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามของ Aschner สู่ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 4 ได้แก่ ขั้นกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจขั้นปฏิบัติเพื่อสร้างมโนทัศน์ ขั้นให้ข้อมูลสะท้อนกลับ และขั้นสรุปและใช้มโนทัศน์

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.1 นักเรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีองค์ประกอบของรูปแบบการเรียน การสอนครบถ้วน เหมาะสม ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันส่งผลต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับธีรรัตน์ จุ้ยกระยาง (2561) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการ วิจัยพบว่า 1. ได้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทาง

วิทยาศาสตร์และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของแบบวัดมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และค่าเฉลี่ยของแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง จากกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไม่ว่าจะเป็น การตั้งประเด็นปัญหา สมมติฐาน และทำการสืบค้น สํารวจตรวจสอบ รวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และตัดสินใจเชื่อ จนนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ขึ้น สอดคล้องกับ ชีระชัย ปุณณโชติ (2537 : 40-41) ได้กล่าวถึงมโนทัศน์ คือความเข้าใจโดยการสรุปเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดจากการสังเกตหรือได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นแล้ว คุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกต ของสิ่งนั้น มาประมวลเข้าด้วยกันสรุปเป็นความคิดรวบยอดของสิ่ง ๆ นั้น สอดคล้องกับ Jacobson and Bergman (1999, pp. 120, 130) ที่ได้กล่าวถึงมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์เป็นความคิดที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางธรรมชาติสามารถพัฒนาผ่านประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ที่หลากหลาย โดยเด็กจะพัฒนามโนทัศน์เมื่อเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่สำรวจตรวจสอบ ปฏิบัติการทดลอง และประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์อื่น ๆ และเชื่อมโยงสัมพันธ์ ความเข้าใจไปยังประสบการณ์ที่มีอยู่นอกจากนั้นกระบวนการศึกษาเพื่อให้เกิดมโนทัศน์ยังสอดคล้องกับกระบวนการการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยอุษณีย์ โพธิ์สุข (2544) และ Ennis (1985) กล่าวถึงกระบวนการการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีซึ่งสรุปได้ 6 ขั้นตอน คือการกาหนดปัญหาการรวบรวมข้อมูลการจัดระบบข้อมูลการตั้งสมมติฐาน การสรุปอ้างอิงโดยใช้หลักเหตุผลหรือหลักตรรกศาสตร์ และการประเมินและสรุป ดังจะเห็นได้ว่า การพัฒนาให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์และการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถพัฒนาควบคู่ไปด้วยกันได้ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.2 คะแนนของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนมากเนื่องจากก่อนเรียนนักเรียนยังไม่ได้รับความรู้ใหม่และการฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงทำให้นักเรียนขาดมโนทัศน์และทักษะที่ต้องการวัด แต่เมื่อนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนกระบวนการคิด และการตั้งคำถาม เพื่อเป็นตัวช่วยในการสืบค้น ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยนักเรียนเริ่มใช้คำถามระดับต่ำไปจน กระทั่งคำถามระดับสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ Ladd and Anderson (1970) ได้จำแนกคำถาม เป็น 2 ระดับ คือ คำถามสืบสอบระดับต่ำ (Low inquiry) และคำถามสืบสอบระดับสูง (High inquiry) ซึ่งแต่ละคำถามที่นักเรียนตั้งขึ้นมาจากการสังเกตสิ่งที่พบในชีวิตประจำวันทำให้นักเรียนอยากรู้และเกิดการตั้งสมมติฐานเพื่อนำไปสู่การหาคำตอบที่เป็นเหตุเป็นผล เพื่อนำมาประมวลผลและตัดสินใจ

ซึ่งเป็นลักษณะของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสอดคล้องกับ Ennis (1985) ที่กล่าวว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการตั้งสมมติฐาน การตั้งคำถาม การค้นหาทางเลือก (Alternative) และการวางแผน เพื่อการทดลองรวมทั้งเป็นความหมายที่นำไปสู่กิจกรรมการปฏิบัติ (Practical activity) เพื่อใช้การตัดสินใจว่าจะไรควรเชื่อ หรืออะไรควรทำ โดยมีพื้นฐานอยู่บน เหตุผลและการคิดอย่างไตร่ตรอง ความเชื่อและการกระทำเชื่อมโยงกันและเมื่อนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ การฝึกทักษะการคิดเป็นกลุ่มโดยใช้คำถามเป็นตัวช่วยเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะช่วยให้เด็กเรียนมีโอกาสพูดแสดงความคิดเห็น อธิบายข้อโต้แย้งความคิดของตน สร้างและตอบคำถาม และได้ทำงานร่วมกันในทุก ๆ บทเรียนจึงทำให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคย และชำนาญในการปฏิบัติ มากขึ้นจึงส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ มากยิ่งขึ้น

2.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน ตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ได้สังเคราะห์แนวคิดสู่ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อเนื่องกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีระดมสมอง การอภิปราย ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกันไม่ใช่เพียงเพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันในการทำงาน ทำกิจกรรม หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้เท่านั้น ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียนแต่ละคนได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เรียนรู้จากการลองผิดลองถูกจนได้วิธีการที่เหมาะสม ซึ่งผู้เรียนได้อาศัยความรู้ ประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ซึ่งเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพของการทำงานให้สูงขึ้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนรู้ (วีณา ประชากุล และประสาธต์ เนื่องเฉลิม. 2559) ผู้เรียนได้นำความรู้ หลักการ ความคิดรวบยอดไปใช้ในสถานการณ์อื่น จากสถานการณ์ใหม่ที่ครูผู้สอนกำหนดหรือสถานการณ์ที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นเอง ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ความสนใจและความกระตือรือร้นของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้ที่ดีควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งทางร่างกาย กระตุ้นให้มีการเคลื่อนไหวเพื่อให้ประสาทสัมผัสตื่นตัวพร้อมที่จะรับข้อมูลมีความพร้อม ถ้านั่งนานๆ อาจจะหลับหรือคิดไปเรื่องอื่น ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางปัญญาโดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระ แต่มีเหตุผลประกอบในการคิดพิจารณาความสมเหตุสมผล ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคมมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นโดยการอภิปราย ชักถาม ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมทั้งรายบุคคล และกิจกรรมกลุ่ม สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองแต่อยู่ภายในกรอบการปฏิบัติของข้อตกลงร่วมกันให้กำลังใจผู้เรียนในการเรียนรู้ทั้งนักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ให้ผู้เรียนมีโอกาสประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ในการปฏิบัติกิจกรรมใดๆ จะเกิดความพึงพอใจ

มาก หรือน้อยขึ้นอยู่กับความพอใจในกิจกรรมนั้น การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นเพราะมนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองหรือพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ความต้องการด้านอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกจะเกิดแรงจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมที่ ต้องการให้สังคมยอมรับและสามารถพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นได้ โดยในการเรียนการสอน ครูผู้สอนเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนตามวัย การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้เรียน การให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนโดยการส่งเสริมการคิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เป็นการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริงและช่วยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี (Maslow. 1970) การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจทั้งแรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายในโดยบางกิจกรรมให้ผู้เรียนมีการแข่งขันใน การค้นหาวิธีการแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ผลงาน มีผลตอบแทนเป็นรางวัล และคำชมเชย ซึ่งผู้เรียนมีความพึงพอใจ เมื่อผู้เรียนมีความพึงพอใจก็จะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพราะความพึงพอใจนำไปสู่การตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (สมยศ นาวิการ. 2525 : 119) ซึ่งมีหลาย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งระหว่าง ครูผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนด้วยกัน ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น การประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ การได้รับการยอมรับในความรู้ความสามารถจากผู้อื่น ความรู้สึกปลอดภัย ไม่กดดันในการเรียนรู้ ไม่รู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ซึ่งในการสร้างบรรยากาศ สนุกสนาน ผ่อนคลายเกิดจากลักษณะของผู้เรียนแต่ละคนร่วมกันสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ผู้เรียน มีความพึงพอใจต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย การสร้างสรรค์ผลงาน เห็นคุณค่าของคณิตศาสตร์ว่า สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ถือว่าเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ (รัชนิวรรณ สุขเสนา. 2550)

3. ผลการประเมินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการเรียนการสอนและนำมากำหนดองค์ประกอบได้ ครอบคลุมเหมาะสมต่อการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ กัน มี 6 องค์ประกอบตามแนวคิดของ Joyce, Weil and Calhoun (2011 : 6) คือ แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐาน ที่นำมาใช้ในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนแสดงถึงจุดเน้นในการเรียนการสอน ช่วยให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามทฤษฎี แนวคิด สามารถใช้เป็นแบบแผน ในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ (ทิศนา ขัมมณี. 2558) วัตถุประสงค์ของ รูปแบบ มีความเหมาะสม ชัดเจน แสดงถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนทั้งด้านกระบวนการคิด แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นผลที่เกิดกับผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมและได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีแบบแผนตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการหรือขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ได้สังเคราะห์แนวคิดการส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ที่สู่ขั้นตอนการจัดการเรียน การสอนที่เป็นระบบ แต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์

เชื่อมโยงต่อเนื่องกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีระดมสมอง การอภิปราย ค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเนื้อหา ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกันไม่ใช่เพียงเพื่อให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันในการทำงาน ทำกิจกรรม หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้เท่านั้น ยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียนแต่ละคนได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เรียนรู้จากการลองผิดลองถูกจนได้วิธีการที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้ ควรพิจารณาระดับความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ดีจะส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ได้ส่วนผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ช้าต้องใช้เวลาและอาศัยการชี้แนะ

1.2 ทุกเนื้อหาสามารถนำมาใช้ได้กับรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ เพราะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กันในทุกขั้นตอนการเรียนการสอน

1.3 ในการจัดการเรียนการสอนแรกๆ ผู้เรียนบางคนไม่ยอมคิดหรือคิดไม่ออก ครูผู้สอนต้องใช้ความอดทน อธิบาย ชี้แนะ ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการคิด ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจในความพยายามเพื่อให้พบกับความสำเร็จในการคิดไม่เกิดความท้อถอยและควรให้ ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้

1.4 เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาจยืดหยุ่นตามความเหมาะสมโดยชั่วโมงแรกๆ ต้องใช้เวลานานกว่าที่กำหนดในแต่ละชั้นการเรียนสอน ในชั่วโมงต่อไปจะเป็นไปตามแผนและในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมงจะต้องให้ครบทุกขั้นตอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ 5 ไปใช้กับเนื้อหาอื่นๆ และระดับชั้นอื่นๆ เพื่อจะได้ข้อสรุปผลการวิจัยกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ไปใช้กับรายวิชาอื่นๆ เพื่อจะได้ข้อสรุปผลการวิจัยกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ในวิชาวิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมวิชาการ. (2540). แนวทางการสอนที่เน้นกระบวนการ. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. ส่งเสริมการสอน.
- จิระ ดิษฐ์. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึมร่วมกับการ คิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ทางชีววิทยาและความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดุษฎี สลึงค์. (2555). ผลของการเรียนด้วยกรณีศึกษาบนเว็บไซต์ที่ใช้เทคนิคการตั้งคำถามและการคิดสะท้อนที่มีต่อการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2551). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง อมรชีวิน. (2556). *Critical Thinking* การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลักการพัฒนาการคิดอย่าง มีตรรกะ เหตุผล และดุลยพินิจ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2552). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4) .ภาพพิมพ์: ประสานการพิมพ์.
- พนาน้อย รอดชู. (2553). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านตามแนวคิดการสอนแบบ แลกเปลี่ยนบทบาทและเทคนิคการเสริมศักยภาพ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2551). ทักษะ 5C เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศยามน อินสะอาด. (2553). การพัฒนารูปแบบเรียนรู้แบบออบเจกต์เพื่อเสริมสร้างความรู้ และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2560). การวัดผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). ภาพพิมพ์: ประสานการพิมพ์.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2544). หลักการสอน (พิมพ์ครั้งที่9). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2558/2559 ความจำเป็นของการแข่งขันและการกระจายอำนาจในระบบการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33. (2559). รายงานผลการสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้ข้อสอบกลาง ปีการศึกษา 2559 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2. สุรินทร์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33.

สำนักงานทดสอบการศึกษา. (2559). ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2559 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.

อุษณีย์ โพธิสุข และคณะ. (2544). รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษด้านทักษะความคิดระดับสูง. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจ
รถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร
Factors Affecting the Competitiveness of Used Car Business Operators
in Bangkok

ธนวัฒน์ ชาญณรงค์¹ ปัญญวัฒน์ จุฑามาศ²
Tanawat Channarong, Panyawat Chutamas

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร 3. เพื่อศึกษาระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร และ 4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) โดยวิธี Enter ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับปัจจัยความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานครภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ระดับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานครภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานครภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่า 4. ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด สามารถร่วมกันพยากรณ์การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ (Keywords): การแข่งขัน; ผู้ประกอบการ; รถยนต์

Received: 2023-02-02 Revised: 2023-04-10 Accepted: 2023-04-15

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Master of Business Administration students North Bangkok University. Corresponding Author e-mail: local.innovation.soc@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Lecturer of Business Administration Program North Bangkok University

Abstract

This study on Factors affecting the competitiveness of used car business operators in Bangkok. The purpose of this study were to determine: 1. To study the opinion level of competency factors of used car business operators in Bangkok. 2. To study the level of marketing mix factors of used car business in Bangkok. 3. To study the level of competitive advantage of used car business operators in Bangkok. and 4. to study factors affecting competitive advantages of used car business operators in Bangkok. and the sample population consisted of 400 personals, using nonprobability sampling technique that a researcher uses to choose a sample of accidental sampling and the convenience sampling method. The instrument of this research was a questionnaire. The statistics used for analysis data were percentage, mean, standard deviation and Multiple Linear Regression Analysis by Enter method. The result of the study has found that, 1. The level of competency factors of used car business operators in Bangkok was at the highest level. 2. The level of marketing mix factors of used car business in Bangkok was at the highest level. 3. The level of competitive advantage of used car business operators in Bangkok was at the highest level. And found that 4. The ability to control the situation of the marketing mix can jointly forecast the creation of competitive advantages of used car business operators in Bangkok with a statistically significant level of .01.

Keywords: Competition; operator; car

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันรถยนต์เป็นปัจจัยที่ 5 ที่มีความสำคัญต่อการดำเนินต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของ มนุษย์ ทั้งการเดินทางเพื่อทำภารกิจส่วนตัว ทำงาน การประกอบธุรกิจ หรือการขนส่งสินค้าหรือปัจจัยการผลิตต่างๆ ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการมีรถยนต์คือ เพื่อเป็นส่วนตัวและสะดวกในการเดินทาง การลดระยะเวลาในการเดินทาง การดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจ อันมีผลมาจากระบบขนส่งสาธารณะที่มีปัญหาไม่เพียงพอต่อความต้องการ คุณภาพการบริการที่ไม่ได้มาตรฐานและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจาก ชีวิตและทรัพย์สินของผู้ใช้บริการขนส่งสาธารณะ นอกจากนี้สถานการณ์โรคระบาดจากไวรัสโคโรน่าหรือ โควิด19 ทำให้การเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะที่มีผู้โดยสารหนาแน่น มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อที่มากขึ้น เหตุการณ์ต่างๆข้างต้นจึงส่งผลทำให้คนหันมาให้ความสนใจจัดการรถยนต์ เป็นของตนเอง (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ, 2565 : ออนไลน์)

อย่างไรก็ดีการซื้อรถยนต์ใหม่เป็นของตนเองเพื่อลดปัญหาดังกล่าวข้างต้นนั้น มีปัจจัยหลาย ประการที่ผู้ซื้อจำเป็นต้องพิจารณาก่อนตัดสินใจซื้อ ได้แก่ สถานะทางการเงินของผู้ซื้อ ทั้งรายได้ ค่าใช้จ่าย เงินออม และภาระหนี้สินของตนเอง และครอบครัว ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการซื้อรถยนต์ใหม่ของผู้ซื้อ และ อาจนำไปสู่ปัญหาภาระหนี้สินล้นเกินตัว และเกิดปัญหาการดำเนินชีวิตตามมาซึ่งราคารถยนต์ ใหม่ที่มีขายอยู่ในปัจจุบันอาจไม่เหมาะสม กับ สถานะทางการเงินของผู้ซื้อบางราย ถึงแม้ว่าการซื้อ รถยนต์ใหม่ อาจมีวัตถุประสงค์เพื่อต่อยอดรายได้ก็ตาม (ยูไนเต็คนอนดา, 2565)

การซื้อรถยนต์ใช้แล้วหรือรถยนต์มือสอง จึงถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ที่ต้องการมีรถยนต์ เพราะราคาจะถูกต่ำกว่ารถยนต์ใหม่ ซึ่งทำให้ผู้ซื้อมีความสามารถในการผ่อนชำระได้มากขึ้นและมีเงิน เหลือเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากขึ้นโดยตลาดรถยนต์มือสองในประเทศไทยมีมูลค่ามากถึง 1.4 แสน ล้านบาทในปี พ.ศ. 2562 เป็นที่คาดการณ์ว่าตลาดรถมือสองจะเติบโตขึ้นอีกร้อยละ 5 หรือร้อยละ 7 แม้ว่า จำนวนรถมือสองที่ขายได้ในปี พ.ศ.2563 จะลดลงต่ำกว่าปีที่ผ่านมา แต่นับได้ว่าตลาดรถยนต์มือสองยังมี ยอดขายที่ดีกว่าตลาดรถยนต์ใหม่ อีกทั้งรถยนต์มือสองยังเป็นที่ต้องการมากขึ้นในช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 และจากราคาของรถมือสองที่ลดลงช่วยให้เจ้าของธุรกิจรถยนต์มือสองกล้าจัดหารถมา เพื่อเก็งกำไรมากขึ้น

ข้อมูลเว็บไซต์ chobrod ในปี พ.ศ.2563 (chobrod, 2563) ได้รายงานว่ารถแบรนด์ที่ได้รับความนิยมถูกประกาศลงขายมากขึ้นโดยรถยนต์มือสองที่ได้รับความนิยมสูงสุด ได้แก่ Honda civic ตามมาด้วย Isuzu D-max และ Toyoya fortuner นอกจากนี้รถแบรนด์ราคาสูงที่ได้รับความนิยม เช่น Mercedes-Benz และ BMW ก็มีประกาศขายเพิ่มขึ้น รถยนต์มือสองเป็นอีกหนึ่งอุตสาหกรรมรถยนต์ที่มีความสำคัญโดยรถยนต์มือสองหรือรถยนต์ที่ใช้งานมาระยะหนึ่งแล้วเจ้าของขายต่อให้แก่ผู้อื่น เช่น ปิดด ยอดเช่าซื้อการโอนกรรมสิทธิ์ด้วยตนเองหรือนำไปขายแก่สถานที่ซื้อขายรถยนต์มักจะเรียกว่า เติ้นท์รถ หรือเติ้นท์รถรถยนต์มือสองรถมือสองเป็นรถที่ผ่าน การเป็นเจ้าของมาแล้วมากกว่า 1 ครั้ง รถมือสองมีจำหน่ายทั่วไปตาม เติ้นท์รถมือสอง บริษัทรถเช่า แฟรนไชส์ของตัวแทนจำหน่ายรถใหม่ ผู้ขายมักจะมีการรับประกันให้เพิ่มเติมในบางส่วน รวมไปถึงบริการซ่อมบำรุงและอะไหล่ สำหรับการขายรถโดยเจ้าของรถเอง เรียกว่า รถบ้าน ซึ่งต่อมาผู้ขายเติ้นท์รถมักจะใช้คำว่า รถบ้าน แทนรถที่ผ่านการใช้งานเพียงเจ้าของเดียว ผู้ประกอบการรถยนต์มือสอง ได้มีการพัฒนาและยกระดับการขาย การให้บริการทำให้ลูกค้า มั่นใจและเข้าถึงได้ง่ายขึ้นส่งผลให้ทิศทางตลาดรถยนต์มือสองในปี 2565 จะยังมีแนวโน้มที่ดี ผู้บริโภคยังคงมีความต้องการซื้ออย่างต่อเนื่อง เพราะได้เปรียบเรื่องราคาเมื่อเทียบกับรถยนต์ใหม่ อีกทั้งรถยนต์มือสองในปัจจุบันมีอายุการใช้งานไม่มาก ยังอยู่ในเงื่อนไขการรับประกันทำให้ลูกค้ามีทางเลือกและมั่นใจในการซื้อรถมือสองมากขึ้น อย่างไรก็ตามตั้งแต่เกิดสถานการณ์โควิด-19 ธุรกิจบริการสินเชื่อได้ทำการพักหนี้และชะลอการยึดรถตามมาตรการต่าง ๆ ของรัฐภายใต้กำกับของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) แต่ก็มีรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และรถประเภทอื่น ๆ สภาพรถใหม่ป้ายแดง ใช้นานน้อย ถูกไฟแนนซ์ยึดแล้ว นำไปขายทอดตลาดเพื่อนำเงินที่ได้มาหักลบกลบหนี้เป็นจำนวนมาก ธุรกิจรถยนต์มือสองมีการแข่งขันกัน

มากขึ้น ในปี 2565 เพราะผู้ประกอบการเดิมต้องแข่งขันทั้งในเรื่องของตัวสินค้าที่ต้องคัดคุณภาพที่ดีมากขึ้นและช่องทางในการทำตลาด เพื่อให้ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้า ในระหว่างผู้ประกอบการเองก็ จะมีการแบ่งกันชัดเจนจะเห็นความแตกต่างมากขึ้น ในขณะที่ผู้ประกอบการใหม่ที่เข้ามาโดยเน้นการทำตลาดแบบออนไลน์เป็นหลัก เช่น Car some, Car24 และ Carro เป็นต้น (ธนชัย เณลิ้มชัย, 2558)

ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความ ได้เปรียบเชิงการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเลือกกลุ่ม ตัวอย่างจากผู้ประกอบการในเขต กรุงเทพมหานคร ศึกษาเพื่อการประกอบธุรกิจและเพิ่มยอดขาย พันธมิตร เครือข่ายและเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและพฤติกรรม ผู้บริโภคในยุคปัจจุบันให้มี ประสิทธิภาพต่อไป เพื่อให้ธุรกิจ ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร คือ ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วที่จดทะเบียนนิติบุคคลในเขตจังหวัด กรุงเทพมหานคร มาทำการศึกษาวิจัย และจากศึกษาข้อมูลการลงทะเบียนผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีข้อมูลที่ ลงทะเบียนไว้กับเว็บไซต์ One2car พบว่ามีจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้ว 778 คน (one2car, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Selection) โดยเก็บข้อมูลเฉพาะผู้ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเผยแพร่ แบบสอบถามผ่านทาง Social Network ได้แก่ Line และ Facebook ซึ่งผู้ตอบ

แบบสอบถามสามารถ ตอบแบบสอบถามได้ผ่านลิงค์ (Link) ไปยังแบบสอบถามได้ทันที (ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม Google form ซึ่งเป็นแบบสอบถามออนไลน์) จึงใช้สูตรการคำนวณ Krejcie & Morgan ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวน 400 ตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรต้น คือ 2 คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยด้านความสามารถของผู้ประกอบการ

1.1.1 ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ (Proactiveness)

1.1.2 ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy)

1.1.3 ความกล้าเสี่ยง (Risk taking)

1.1.4 การแข่งขันเชิงรุก (Competitive Aggressiveness)

1.1.5 ความมีนวัตกรรม (Innovativeness)

1.2 ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจ

1.2.1 ผลิตภัณฑ์ (Product)

1.2.2 ราคา (Price)

1.2.3 ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

1.2.4 การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

2. ตัวแปรตาม

2.1 การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

2.1.1 การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน (Cost leadership)

2.1.2 การสร้างความแตกต่างด้านการบริการ (Differentiation)

2.1.3 การตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Quick Response)

2.1.4 การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน (Focus or Niche)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสามารถของผู้ประกอบการ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert-type Scale) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 2 ส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert-type Scale) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Likert-type Scale) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยการพูดคุยสัมภาษณ์จากบุคคลทั่วไป
2. แหล่งข้อมูลจากทุติยภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูล เอกสาร ข่าวสาร บทความ ทางหนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต นิตยสาร ตำรารายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 260 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้ แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้เผยแพร่แบบสอบถามผ่านทาง Social Network ได้แก่ Line และ Facebook โดยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามผ่าน Google Form
2. นำเสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อทำการตรวจสอบและขอข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้ได้คำถามที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจแบบสอบถาม และ แก้ไข
4. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม และตรวจเช็คจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่ม ตัวอย่างที่กำหนดไว้แล้วบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และดำเนินการวิเคราะห์ผลทางสถิติต่อไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่
 - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 1.4 สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) โดยวิธี Enter

ผลการวิจัย (Research Results)

การนำเสนอสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นภาพรวม และข้อสรุปผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ระดับปัจจัยด้านความสามารถของผู้ประกอบการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยด้านความสามารถของผู้ประกอบการ ผลสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับปัจจัยด้านความสามารถของผู้ประกอบการ

ด้านความสามารถของผู้ประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์	4.67	0.386	มากที่สุด
2.ความเป็นตัวของตัวเอง	4.57	0.528	มากที่สุด
3.ความกล้าเสี่ยง	4.62	0.479	มากที่สุด
4.การแข่งขันเชิงรุก	4.61	0.470	มากที่สุด
5.ด้านการมีนวัตกรรม	4.65	0.572	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้งหมด	4.82	0.364	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ระดับปัจจัยด้านความสามารถของผู้ประกอบการ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82, S.D. = 0.364$) โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนั้นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.386$) อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมาคือด้านการมีนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.65, S.D. = 0.572$) ความกล้าเสี่ยง ($\bar{X} = 4.62, S.D. = 0.479$) การแข่งขันเชิงรุก ($\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.470$) และ ความเป็นตัวของตัวเอง ($\bar{X} = 4.57, S.D. = 0.528$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 แสดงระดับส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจ ผลสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงระดับส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจ

ส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ผลิตภัณฑ์	4.64	0.386	มากที่สุด
2.ราคา	4.57	0.528	มากที่สุด
3.ช่องทางการจัดจำหน่าย	4.62	0.459	มากที่สุด
4.การส่งเสริมการตลาด	4.47	0.645	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้งหมด	4.58	0.434	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ระดับส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58, S.D. = 0.434$) โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนั้นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.64, S.D. = 0.386$) อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมาคือช่องทางการจัดจำหน่าย

($\bar{x} = 4.62, S.D. = 0.459$) ราคา ($\bar{x} = 4.57, S.D. = 0.528$) และ การส่งเสริมการตลาด ($\bar{x} = 4.47, S.D. = 0.645$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ผลสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงระดับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ระดับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน	4.68	0.434	มากที่สุด
2.การสร้างความแตกต่างด้านการบริการ	4.64	0.466	มากที่สุด
3.การตอบสนองอย่างรวดเร็ว	4.62	0.479	มากที่สุด
4.การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน	4.72	0.352	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวมทั้งหมด	4.66	0.371	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ระดับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.66, S.D.= 0.371$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ($\bar{x}=4.72, S.D.= 0.352$) รองลงมาคือการเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน ($\bar{x}=4.68, S.D.= 0.434$) การสร้างความแตกต่างด้านการบริการ ($\bar{x}=4.64, S.D.= 0.466$) และ การตอบสนองอย่างรวดเร็ว ($\bar{x}=4.62, S.D.= 0.479$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) โดยวิธี Enter พบว่า ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด สามารถร่วมกันพยากรณ์การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 39.795, p\text{-value} < .01$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พหุคูณเท่ากับ 0.666 และมีความแม่นยำในการพยากรณ์ตัวแปรตาม การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร ได้เท่ากับร้อยละ 96.00

เมื่อพิจารณาอิทธิพลของตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัว พบว่า การส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลมากที่สุด ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .369 รองลงมาคือ ความกล้าเสี่ยง ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .320 ราคา ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .302 การตอบสนองอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .290 ช่องทางการจัดจำหน่าย ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .261 การสร้างความแตกต่างด้านการบริการ ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .234 ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .231 ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .223 ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .220 ผลិតภัณฑ์

ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .213 การแข่งขันเชิงรุก ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .195 ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .178 และถัดมาคือ นวัตกรรม ซึ่งมีค่า Beta เท่ากับ .139 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ปัจจัยความสามารถของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน ด้านการแข่งขัน เิง รุกสอดคล้องกับแนวคิดของ กิ่งพร ทองใบ, ชัยยุทธ์ ชีโนกุล และธนชัย ยมจินดา. (2549 : 165). ที่กล่าวว่าความได้เปรียบทางการแข่งขันมาจากลักษณะทางการดำเนินงาน หรือ ฐานที่ทำให้องค์กรมีโอกาสทำกำไรที่สูงกว่าคู่แข่ง ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นสิ่งที่เกิดจากการเปรียบเทียบลักษณะการดำเนินงานหรือฐานขององค์กรที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน กล่าวคือเป็นธุรกิจที่ผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน และมีตลาดหรือลูกค้ากลุ่ม เดียวกันการจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันขึ้นอยู่กับความเข้าใจในสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน ขึ้นอยู่กับความเข้าใจในสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันขององค์กร โดยผู้ประกอบการต้องติดตามการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการประเมินจุดแข็ง และจุดอ่อนภายในองค์กรเพื่อเชื่อมเข้ากับโอกาสทางการดำเนินธุรกิจ หรือ ปรับตัวให้ผ่านพ้นอุปสรรคหรือการคุกคามจากภายนอกและสอดคล้องกับแนวคิดของ บุรีโท ชามะรัตน์ (2548) ซึ่งกล่าวว่า การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพนั้นในการปฏิบัติงานต้องมีความหมายเพื่อให้เกิดความประหยัดคุ้มค่าการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดเพื่อก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นขององค์กรอีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ณภาพัช อัดลสุริยาพันธ์ (2549 : 17) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานเป็นการปฏิบัติงานอย่างราบรื่น ครบถ้วน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในเขตกรุงเทพมหานคร

1. ผู้ประกอบการ ได้ทราบแนวทางในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจประเภทเดียวกัน

2. ควรนำผลการศึกษาไปต่อยอดวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เพื่อให้ทราบถึงอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลโดยรวมของตัวแปรต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้ว ควรศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่ไปด้วย

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วในอำเภอ จังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิงพร ทองใบ, ชัยยุทธ์ ชีโนกุล และธนชัย ยมจินดา. (2549). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 165.
- ณภักษ์ อัดตสุรียานนท์. (2549). *ผลกระทบของความผูกพันต่อองค์การที่มีต่อประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีบริษัทในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนชัย เฉลิมชัย. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อรถยนต์นั่งประเภทหรูหร (Luxury Car) ของประชากรในจังหวัด สมุทรปราการ*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- บุรีโท ขาบะรัตน์. (2548). *ประสิทธิภาพของการนำนโยบายจัดระเบียบสังคมไปปฏิบัติในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด*. การศึกษาปัญหาพิเศษ. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยูไนเต็ดฮอนดา. (2565). *รายงานยอดขาย*. สืบค้น 4 สิงหาคม 2565, จาก <https://unitedhonda.com/>.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2565). *สู้ โควิด 19 ไปด้วยกัน*. สืบค้น 4 สิงหาคม 2565, จาก <https://ddc.moph.go.th/>.
- chobrod. (2563). *รายงานวารถแบรนด์ที่ได้รับความนิยมถูกประกาศลงขายมากขึ้นโดยรถยนต์มือสองที่ได้รับความนิยมสูงสุด*. สืบค้น 4 สิงหาคม 2565, จาก <https://chobrod.com/about-us>.
- One2car. (2565). *ข้อมูลการลงทะเบียน ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2565*. สืบค้น 4 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.one2car.com/>.

แนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ PLC
ของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 2

The Guidelines for Teacher Development in Learning Management by
PLC Process of Ban Huai Ya Sai School Under the Jurisdiction of
Chiang Rai Primary Educational Service Area Office, Region 2

ธนากร บุญเลิง¹ ณัฏฐ์ รัตนศิรินิชกุล²

Thanakorn Boonloeng, Nat Rattanasirinichakun

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็น และ 3) แนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ PLC ของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ วิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ประชากรความต้องการจำเป็นและการศึกษาแนวทาง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 30 คน ผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนการสร้างแนวทาง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตารางการสังเคราะห์ข้อมูล การประเมินความต้องการจำเป็น ความเหมาะสมของแนวทาง ความพึงพอใจ การสะท้อนคิด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา และวิธี priority needs index (PNImodified) ผลการวิจัย 1.การบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่ามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) การบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ และ 3) กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 2. ต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการกำหนดยุทธวิธีในการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการศึกษาผู้เรียน 3. แนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords):แนวทางการบริหาร; การพัฒนาครู; การจัดการเรียนรู้; กระบวนการ PLC

Received: 2023-02-21 Revised: 2023-05-18 Accepted: 2023-05-19

¹ โรงเรียนห้วยหญ้าไซ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 Ban Huai Ya Sai School Chiang Rai Primary Educational Service Area Office, Region 2. Corresponding Author e-mail: tbgunnerbanksingh@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Education Lampang Rajabhat University. e-mail: tbgunnerbanksingh@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the components, 2) to study the needs, and 3) to administer guidelines for teacher development in learning management by PLC process of Ban Huai Ya Sai School. The 3-step research methodology, population, needs and guideline study were 30 school administrators and teachers. The informants in the guideline construction process were 6 experts. Research tools were synthesis tables. information Assessment of needs Appropriateness of the approach, satisfaction, reflection, data analysis using frequency, percentage, mean, standard deviation. Content analysis and priority needs index method (PNImodified) Research Findings 1.Management for teacher development in learning management by the process of professional learning community (PLC) found that there were 3 components: 1) principles 2) management for teacher development in learning management and 3) professional learning community process (PLC) 2.The need for management for teacher development in learning management by learning community process Professional knowledge (PLC) as a whole, the first three are the formulation of teaching strategies. Learning activities 3.Administrative guidelines for teacher development in learning management The Professional Learning Community (PLC) process is appropriate. The average is at the highest level.

Keywords: The Guidelines for Administrative; Teacher development; Learning management; PLC process

บทนำ (Introduction)

“การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” แสดงให้เห็นว่าการศึกษามีความจำเป็นและเป็นรากฐานที่สำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ประเทศที่มีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นในการพัฒนาประเทศจะมั่นคงและยั่งยืน ต้องเกิดจากการสร้างรากฐานของประเทศให้แข็งแกร่งและมั่นคง การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำประเทศชาติให้พัฒนาสู่เป้าหมาย ยุทธศาสตร์คุณภาพชีวิตของประชาชน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่นได้อย่างภาคภูมิ สอดคล้องกับหลักการ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยให้คนเป็นศูนย์กลาง เพื่อสร้างความมั่นคงของชาติและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการศึกษาจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อให้ให้นักเรียนทุกระดับทุกประเภท ได้มีความรู้ และทักษะแห่งโลกยุคใหม่ควบคู่กันไป นอกจากนี้ยังเร่งปรับระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ยุทธศาสตร์ความแข็งแกร่งมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารโรงเรียน มีความสามารถในการบริหารจัดการ และเป็นผู้นำทางวิชาการ สร้างระบบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นองค์กรคุณภาพที่แข็งแกร่ง และมี

ประสิทธิภาพเพื่อการให้บริการที่ดี ทุ่มมาตรการเพื่อยกระดับคุณภาพโรงเรียนที่พัฒนาแล้ว และโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ได้คุณภาพ เพื่อไม่ให้นักเรียนต้องเสียโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดระบบและกระจายอำนาจการจัดการศึกษาในประเทศไทยให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มาตรา 33 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษาโดยแบ่งเป็น เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา อีกทั้งกฎกระทรวงว่าด้วยกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ.2553 ลงวันที่ 13 กันยายน 2553 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2553 ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2553 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาที่สำคัญคือ การจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้ศึกษาวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) นโยบายรัฐบาล นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ จุดเน้นนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ผลการดำเนินงาน อำนาจหน้าที่ และผลวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มากำหนดสาระสำคัญของแนวทางขับเคลื่อนจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ปีการศึกษา 2564 ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า ผู้เรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 “มีคุณภาพด้านวิชาการ การสื่อสารก้าวหน้า เปี่ยมคุณค่าด้วยคุณธรรม” จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา “CR2ACTS Model” ขึ้น และเพื่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้มีการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งหมด 14 ศูนย์ เป็นผู้ขับเคลื่อนงานนโยบาย เพื่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างอย่างสูงสุด ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาป่าแดด-แม่สรวย ประกอบด้วย โรงเรียนทั้งหมด 15 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลแม่สรวย โรงเรียนบ้านสันกลาง (ราษฎร์พัฒนา) โรงเรียนบ้านโป่งฟูเฟื่อง โรงเรียนบ้านหนองผำ โรงเรียนป่าบางท้าวแก่นจันทน์ โรงเรียนบ้านป่าแดด (เวทยาสมิทธิ) โรงเรียนบ้านดอนสลี โรงเรียนชุมชนบ้านโป่ง โรงเรียนบ้านหัวฝาย โรงเรียนบ้านแม่ตาช้าง โรงเรียนบ้านห้วยมะแกง โรงเรียนบ้านห้วยสะลักวิทยา และโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ

โรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซเป็นโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาป่าแดด-แม่สรวย ที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 อีกทั้งยังให้ความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู เพราะถือว่า ครูเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยภารกิจหลักด้านการจัดการศึกษาประกอบด้วยจุดเน้นหลักคือ เน้นความแตกต่างของศักยภาพแต่ละบุคคล และเน้นคุณธรรมสำนึกรักท้องถิ่น เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและท้องถิ่น แต่จากรายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ ปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562 พบจุดที่ควรพัฒนาที่สำคัญตรงกันคือ 1) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เข้มแข็ง ต่อเนื่อง และ 2) การพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

จากจุดที่ควรพัฒนาจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการนำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) มาใช้ในการบริหารเพื่อการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ PLC ในโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ เพื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานของครูจากทำงานแบบเดิมที่ทำงานคนเดียว มาเป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยมุ่งมั่นให้เกิดผลลัพธ์ต่อสมรรถนะทางวิชาชีพสำหรับครูและทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะค่อย ๆ กลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่ขับเคลื่อนคุณภาพของผลผลิตของโรงเรียน และสร้างสรรค์ให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่อยู่แล้วมีความสุขทั้งของนักเรียน ครู และผู้บริหาร วิจารณ์ พานิช (2555) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fullan (2005) ที่พบว่าโรงเรียนที่พัฒนาโดยรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพวิชาชีพของครู การสนับสนุนให้ครูเป็นผู้นำร่วม ทำงานร่วม และเรียนรู้ร่วมกัน ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ สูงขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเชื่อว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทยอย่างแท้จริง ณรงค์ ชุ่มทอง (2560) ปัจจุบันแนวคิดดังกล่าวได้ถูกกำหนดขึ้นเป็นนโยบายสำหรับการพัฒนาครูทั้งระบบ ตั้งแต่วิธีการฝึกอบรมครู การส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันทำงานระหว่างกัน และการกำหนดเกณฑ์ประเมิน การเลื่อนวิทยฐานะของครูตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศนโยบายสำหรับการพัฒนาครูทั้งระบบและการกำหนดเกณฑ์ประเมินการเลื่อนวิทยฐานะของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2560 (หนังสือ ศธ0206/ว21 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560) และตามหนังสือ ที่ ศธ 0206.3/ ว9 เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ลงวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 ที่มุ่งเน้นให้ข้าราชการครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ สามารถปรับประยุกต์ แก้ไขปัญหา ริเริ่ม พัฒนา คิดค้น ปรับเปลี่ยน และสร้างการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อยกระดับและ

ขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าแนวคิดการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะทำให้เกิดการรวมตัวเพื่อแลกเปลี่ยน แบ่งปัน ร่วมเรียนรู้ประสบการณ์กับเพื่อนครู ทำให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ และนำองค์ความรู้นั้นไปประยุกต์และปรับใช้โดยมุ่งมั่นให้เกิดผลลัพธ์ต่อสมรรถนะทางวิชาชีพสำหรับครูและการเรียนรู้ของนักเรียน ตามเป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตลอดจนจุดเน้นสำคัญของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาตัวครูในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเป็นมืออาชีพ นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ มีคุณภาพด้านการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยห้วยไฮ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
3. เพื่อสร้างแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยห้วยไฮ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยห้วยไฮ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลที่เป็น เอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความ และอินเทอร์เน็ต ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้องค์ประกอบของการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ PLC

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตารางการสังเคราะห์ข้อมูล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ จำนวน 30 คน 2) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการประเมินความต้องการจำเป็น โดยผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และนำไปยังผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ เพื่อขออนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดย 1) ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อจัดลำดับความสำคัญใช้วิธี priority needs index (PNImodified)

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ยกร่างแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยผู้วิจัยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มาเป็นข้อมูลในการยกร่างแนวทาง ฯ 2) ตรวจสอบแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาความเหมาะสมของแนวทาง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ร่างแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ ฯ 2) ประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทาง ประกอบด้วย หลักการ การบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) แบบประเมินความเหมาะสมของแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และแบบประเมินความเหมาะสมของแนวทาง ฯ ใช้การค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษารองค์ประกอบของแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ องค์ประกอบของแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่ามี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) การบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ (1) การกำหนดวัตถุประสงค์ (2) การศึกษาผู้เรียน (3) การกำหนดเนื้อหา (4) การกำหนดยุทธวิธีในการสอน (5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (6) การวัดและประเมินผล และ (7) การใช้ข้อมูลป้อนกลับ 3) กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ (1) การวางแผน (2) การปฏิบัติการ และ (3) การสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า มีความต้องการจำเป็น โดยภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดยุทธวิธีในการสอน 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) ด้าน การศึกษาผู้เรียน

3. ผลการสร้างแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ความเหมาะสมของแนวทาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบของแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) การบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ (1) การกำหนดวัตถุประสงค์ (2) การศึกษาผู้เรียน (3) การกำหนดเนื้อหา (4) การกำหนดยุทธวิธีในการสอน (5) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (6) การวัดและประเมินผล และ (7) การใช้ข้อมูลป้อนกลับ 3) กระบวนการ PLC ได้แก่ (1) การวางแผน (2) การปฏิบัติการ และ (3) การสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของคนในองค์กรที่มุ่งสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คนในองค์กรร่วมกันกำหนด ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องจำเป็นต้องมีการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาอย่างหลากหลายเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้มีความเหมาะสมกับบริบทขององค์กรหรือสถานศึกษา โดยให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ดังที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) กล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และ

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในมาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนไทยให้บรรลุความมุ่งหมายของการจัดการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรกัญญ์ เมธาอัศรเกียรติ (2562) ตัวบทการศึกษาไทย 4.0 ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อที่จะมุ่งสร้างเด็กและเยาวชนไทยให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการประยุกต์ให้เข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรม สร้างความคิดไปสู่สิ่งใหม่ ๆ โดยเป้าหมายของผู้เรียน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการมุ่งให้เด็กเกิดทักษะ 3R และ 8Cs และด้านเป้าหมายของการจัดการศึกษา ถูกกำหนดไว้ 5 ประการ คือ 1) ประชาชนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้รับโอกาสและการบริหารทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 3) ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน ผ่านระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงขีดความสามารถและเต็มศักยภาพ 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการผลิตซ้ำของภาคปฏิบัติทางสังคม 3 องค์ประกอบ คือ กิจกรรมทางสังคม การเป็นตัวแทนของตัวบทและการดำเนินการของตัวบท ได้หลอมรวมกลมกลืนกับแนวทางการพัฒนาประเทศภายใต้วาทกรรมบริบทการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างเป็นระบบ

2. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้
โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ พบว่า มีความต้องการจำเป็น โดยภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดยุทธวิธีในการสอน 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) ด้านการศึกษาผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้กระจ่างแจ้ง เพื่อสามารถวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร ดังที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 25 - 26) ได้อธิบายถึง การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ไว้คือ การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนสอดคล้องกับทศนา เขมมณี (2545 : 120) กล่าวถึงผู้เรียนเป็นสำคัญว่า การให้เป็นผู้เรียนเป็นจุดสนใจหรือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด หรือเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุด ในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งจะมองเห็นเป็นรูปธรรมได้จากบทบาทการแสดงออกของผู้เรียนในกิจกรรมหรือกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นภาพที่จะมองเห็นได้ง่ายและชัดเจนที่สุดจะอยู่ที่บทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้ นอกจากบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แล้ว บทบาทครูถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากการศึกษาเปลี่ยนแปลง ลักษณะของผู้เรียนย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้มากขึ้น ดังที่ผลการวิจัยของคณะ อ่อนนาง (2561) ลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่

21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้เรียนมีอิสระเลือกในสิ่งที่ตนเองพอใจ เป้าหมายในการเรียนการสอน ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทั้งรูปแบบของการสอน ความรู้ เนื้อหา ทักษะ หลักการ ทฤษฎี ห้องเรียน การวัดผลและประเมินผล ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องเข้าใจในบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแนวคิดของ Kay, & Greenhill (2011) กล่าวถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ประกอบด้วย 3 กลุ่มทักษะ คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (information, media and technology skills) และทักษะชีวิตและการทำงาน (life and career skills) โดยในทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) คือ แสดงถึงการเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมในการทำงานและดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 แตกต่างจากอดีต โดยเฉพาะจะต้องใช้ทักษะการคิดสร้างสรรค์การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร การร่วมมือในการทำงานสำหรับการใช้ชีวิตที่ซับซ้อนเพิ่มขึ้นและสิ่งแวดล้อมในการทำงานในโลกปัจจุบันโดยที่ทักษะที่จำเป็นได้แก่ การสร้างสรรค์นวัตกรรม (creativity and innovation) การที่นักเรียนมีการคิดอย่างสร้างสรรค์ สามารถทำงานอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่นได้ และเกิดนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย การคิดสร้างสรรค์ (think creatively) เป็นการใช้ความคิดที่อิสระในการออกแบบเทคนิค สร้างความคิดที่ใหม่และคุ้มค่า วางแผนอย่างละเอียด ปรับ วิเคราะห์และประเมินความคิดในการปรับปรุงและความพยายามในการสร้างสรรค์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (work creatively with others) สร้างความคิดใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาจัดการและติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เปิดและตอบสนองเทคนิคใหม่ ๆ ที่หลากหลาย นำมาซึ่งการทำงาน แสดงความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ในงานและเข้าใจข้อจำกัดโลก ในความเป็นจริงสู่การรับรองความคิดใหม่ เข้าใจถึงความล้มเหลว เปิดโอกาสในการเรียนรู้ สร้างสรรค์และนวัตกรรมระยะยาว

3. การสร้างแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านห้วยหล้าไซ พบว่า ความเหมาะสมของแนวทาง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันในแต่ละชั้นเรียนจะมีผู้เรียนที่มีความสามารถที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 10 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา นอกจากนี้แล้วในมาตรา 22 ยังระบุถึงหลักการจัดการศึกษาว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ต้องจัดการศึกษาที่พัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ครูทุกคนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งกระบวนการที่ทำให้ครูพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพของตนเองโดยมุ่ง

ผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองคือกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) หรือ PLC ดังที่ Well and Feun (2007 : 141) กล่าวไว้ว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) มีความเชื่อพื้นฐานที่ต้องการช่วยเหลือและส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยผ่านกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ นอกจากนี้ Vescio and others (2006) กล่าวถึงบริบทของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้น การพัฒนาความสามารถและสมรรถนะต้องครอบคลุมการพัฒนาทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียน หากผู้บริหารโรงเรียนเห็นคุณค่าและให้การสนับสนุน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ Hord (2004) กล่าวถึงผลลัพธ์ตามเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ใช้โรงเรียนของเครือข่ายการพัฒนา คือการเปิดโอกาสให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา และตัดสินใจร่วมกันภายในโรงเรียนและพันธกิจที่สำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนมุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะของครูและผู้บริหารเพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน ขณะเดียวกันวิระ พลอยครบุรี (2545 : 85-86) กล่าวถึงการเรียนรู้ของนักเรียนว่า การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ดีจากการได้คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติ นักเรียนจึงควรเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ส่วนครูมีบทบาทในการฝึกฝนการชี้แนะ การจัดเตรียมและอำนวยความสะดวก การจัดการเรียนรู้จึงเปลี่ยนไปเป็นการจัดการเรียนรู้แทนตามบทบาทของครูที่เปลี่ยนไปคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพการเรียนรู้ของครู และการเพิ่มคุณภาพการศึกษานั้นทำได้โดยการเพิ่มคุณภาพของครูสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาล 4 (บ้านเชียงราย) จังหวัดลำปางของ ญัตติ รัตนศิริณิกุล (2565) ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการพบว่า (1) สภาพการบริหารโรงเรียนเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน PLC ยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับครู (2) ปัญหาครูบางท่านยังไม่เข้าใจระบบการบริหาร PLC (3) ครูต้องการให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรให้มีด้านการจัดการเรียนรู้ การจัดสิ่งแวดล้อม การจัดโครงสร้างขององค์การที่ยืดหยุ่น เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติด้วยกระบวนการ PLC 2) การสร้างรูปแบบพบว่ามียอดประกอบ (1) หลักการ (2) ปัจจัยนำเข้า (3) กระบวนการ (4) ผลผลิต (5) ผลกระทบเชิงบวก (6) การคืนกลับข้อมูลเชิงสร้างสรรค์ และ (7) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) การทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4) การถอดบทเรียนการใช้รูปแบบ พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมกับการพัฒนาครูคือการได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติจริง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) การบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ 3) กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนั้นสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรเสนอ ผลักดัน หรือจัดให้มีนโยบายและงบประมาณสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด รวมถึงการประยุกต์ใช้เป็นกลยุทธ์ในการส่งเสริมนโยบายงานบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัด และรวมถึงการสร้างความร่วมมือ สร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนในสังกัดให้เป็นสังคมชุมชนแห่งการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้

1.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ ที่เป็นกรณีศึกษา มีความต้องการจำเป็นในการบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ PLC โดยภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดยุทธวิธีในการสอน 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) ด้านการศึกษาผู้เรียน ดังนั้นสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ควรเสนอ ผลักดัน หรือจัดให้มีนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซหรือโรงเรียนในสังกัด โดยการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของครูผู้สอนผ่านการแนะนำ ชี้แนะ กระตุ้นให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ให้เกิดความรู้ ความตระหนักและมีทักษะในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนผ่านการจัดอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ผ่านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ข้อเสนอแนะสู่การปฏิบัติ

1.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของแนวทางการบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย 1) หลักการ 2) การบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ 3) กระบวนการ PLC ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนากระบวนการตามรูปแบบการสร้าง PLC ในสถานศึกษาโดยการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของกระบวนการ PLC ให้ครูมีส่วนร่วมในการร่วมแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกันผ่านการลงมือปฏิบัติจริงผ่านการรวมกลุ่มครูเป็นชุมชน PLC ขนาดเล็กตามระดับชั้น ตามกลุ่มสาระ เป็นการสนทนาแลกเปลี่ยนอย่างไม่เป็นทางการเพื่อให้ครูเกิดบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

1.1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ มีความต้องการจำเป็นในการบริหารเพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดยุทธวิธีในการสอน 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) ด้านการศึกษาผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทาง นโยบาย กลยุทธ์ร่วมกับงานวิชาการของโรงเรียนในการให้ครูผู้สอนร่วมมือออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนผ่านการร่วมแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ หรือตามระดับชั้นให้มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครู มีการนิเทศการสอน

อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน รวมทั้งมีการจัดประชุมครูเพื่อพูดคุยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในกรณีศึกษาที่มีบริบทแตกต่าง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในด้านการกำหนดยุทธวิธีในการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการศึกษาผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กฤษฎา สอนแก้ว. (2551). การศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีการวัดและประเมินควบคู่กับการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4. ปรินิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

โกมล ไพศาล. (2554). รายงานการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้เองในรายวิชาคณิตศาสตร์วิเคราะห์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

คมกริช ไชยทองศรี. (2561). การบริหารจัดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในโรงเรียนต้นแบบ ICT เพื่อการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : พหุกรณีศึกษา. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการภาวะผู้นำทางการบริหารจัดการทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ฉลาด ปาโส. (2559). การพัฒนารูปแบบพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดกลาง. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เฉลิมพงศ์ มีสมนัย. (2554). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสมรรถนะ. ในประมวลสาระชุดวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์. (หน่วยที่ 14, หน้า 41-49). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นนทบุรี: พีบาลานซ์ ดีไซน์แอนด์ปริ้นติ้ง.

- ณัฐรา พลเสน. (2561). โมเดลการพัฒนาส่งเสริมการเกษตรตามบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัด เดชทรัพย์. (2550). การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ตามหลักธรรมาธิบาล. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ทิตนา แหมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญภัค วงษ์สุข. (2559). ความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธารรัตน์ มัลลย์เอว. (2558). กลยุทธ์การพัฒนาครูประถมศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการจัดการศึกษาไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจบ เนียมมณี. (2553). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ปริชาติ ชมชื่น. (2555). รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ปิยะวงษา โชคสถาพร. (2558). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัย สอนดุสิต.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2551). ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไมตรี บุญทศ. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- วรลักษณ์ คำหว่าง. (2559). แนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. 6(1), 129-138.

- วีระยุทธ์ ชატะกาญจน์. (2558). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ Action Research. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. 2(1): 29-49.
- สมชัย จรรย์ไพบูลย์. (2555). รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- สมุห์ทิพย์ สิริธัมโม (การเพียร). (2561). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. พระนครศรีอยุธยา: เทียนวัฒนา พรินต์ติ้ง.
- สุริยา ศรีโกคา. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อาณัติ คงเหล้า. (2559). *สภาพปัญหาและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนดรุณมาอาเรฟมูลนิธิ จังหวัดสตูล*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Bardo, J. W. & Hartman, J .J. (1982). *Urban society : A systemic introduction*. New York: peacock.
- Brown, Warren B., and Moberg, Denis J. (1980). *Organizational Theory and Management : A Macro Approach*. New York : John Wiley & Sons.
- Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Texas: Southwest Educational Development Laboratory.
- Johnson, A. P. (2008). *A Short Guide to Action Research* (3rd ed.). Boston : Pearson Education.
- Joyce, B. & Weil, M. (2000). *Models of Teaching*. (6th ed.) Boston: Allyn and Bacon.
- Kaplan Robert S., and Norton David P. (1996 a). *The Balanced Scorecard : Translating Strategies into Action*. Boston : Harvard Business School Press.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday.

Sergiovanni, T. (1994). *Building community in schools*. San Francisco, CA: Jossey Bass.

Waller D. (1986). *Scientific Sociology: Theory and Method*. Englewood Cliff, N.J.: Prentice-Hall.

การบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

Learning Management Using Digital Technology in Schools Under the
Lampang Primary Educational Service Area Office 1

ยงยุทธ อุดเป้ง¹ ณัฐ รัตนศิรินิชกุล²
Yongyut Udpang, Nat Rattanasirinichakun

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 วิธีดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาองค์ประกอบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และ 2) การศึกษาความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 274 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า 1.ผลการศึกษาองค์ประกอบในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 2.ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา พบว่า มีความต้องการจำเป็น โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

คำสำคัญ (Keywords):การบริหารการจัดการเรียนรู้; การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

Received: 2023-02-22 Revised: 2023-05-18 Accepted: 2023-05-20

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Education Lampang Rajabhat University.
e-mail: yuthtks59@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Education Lampang Rajabhat University
Corresponding Author e-mail: dr.natcha2015@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study of components and necessities of learning management administration through technology in school under the primary educational service area office Lampang 1 by conducting 2-step research which is step 1 studying the components from 6 expert informants the research tool was questionnaire and data analysis use for content analysis. Step 2 studying necessities of learning management administration the sample group was school administrators and teacher with a total of 247 subjects the research tool was questionnaire, data analysis use for content analysis and Modified Priority Needs Index method. The results are: 1. The result of studying the components of learning management administration through technology in school was found that it consists of 4 components as follows 1) school curriculum administration 2) formulation of learning management plans and policies 3) organizing activities to promote learning 4) the measurement and evaluation of learning management. 2. The result of studying the necessities of learning management administration through technology in school was found that necessary needs, in descending order, was 1) the measurement and evaluation of learning management 2) school curriculum administration 3) formulation of learning management plans and policies and 4) organizing activities to promote learning.

Keywords: Learning management; Using digital technology

บทนำ (Introduction)

ความท้าทายอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายหลายด้าน ทั้งทางด้านเทคโนโลยี ด้านการสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของผู้คนทั่วโลก ทำให้ผู้คนต่างต้องปรับตัวในการดำเนินชีวิต รวมถึงแวดวงการศึกษา ก็ได้รับผลกระทบไปด้วยเช่นกัน การจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้ในยุคต่อไปที่ เรียกว่า ยุคดิจิทัล (Digital Era) การพัฒนานวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างก้าวกระโดด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจแล้วยังส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ต้องเผชิญกับเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันมากมาย ทั้งด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเดินทาง การใช้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อการบริหารและการจัดการ การทำงาน เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน ดังนั้น เยาวชนรุ่นใหม่จึงควรเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้รู้เท่าทันและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศต่อไปซึ่งเป็นบทบาทของการศึกษาที่ต้องพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะและความรู้ในเรื่อง ดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4.1 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

โดยมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561)

การศึกษาไทยต้องยกเครื่องขนาดใหญ่ด้วยการเสริมพลังดิจิทัล ทั้งในด้านการบริหารจัดการ และการให้บริการการศึกษา เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการและบริบทของโลกยุคดิจิทัลได้อย่างมีคุณภาพและเต็มประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ความสำคัญต่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและให้มีส่วนของเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นการเฉพาะ เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการส่งเสริมความเท่าเทียมและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ยกระดับการจัดการเรียนการสอน และประเมินผลการเรียนรายบุคคล และด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน การใช้ประโยชน์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษายิ่งเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากการเติบโตอย่างก้าวกระโดดของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีการศึกษา (EdTech) การจัดการศึกษาตามเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน (Personalised Learning) การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ อาทิ MOOC, OER, Youtube หรือแอปพลิเคชันทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้น การใช้ประโยชน์ของระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) เพื่อติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล ตลอดจนความสามารถในการรายงานผลการประเมินได้ทันที (Real - Time Evaluation) ล้วนแล้วแต่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถนำประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าว มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการกำหนดนโยบายทางการศึกษาให้เหมาะสมกับทิศทางการพัฒนาประเทศได้จริง ทั้งนี้การศึกษาไทยต้องปรับกระบวนการทัศน์ของการจัดการศึกษาให้มี การบูรณาการการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลกับกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ Project - Based Learning, Play - Based Learning และ STEM Education เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นต่อการเรียนรู้ (Digital Transformation of Learning) ได้โดยเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนี้ ข้อ 2 การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูและอาจารย์ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะทางภาษาและดิจิทัล เพื่อให้ครูและอาจารย์ได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยภาษาและดิจิทัล สามารถปรับวิธีการเรียนการสอน และการใช้สื่อทันสมัย และมีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาที่เกิดกับผู้เรียน ข้อ 3 การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัล ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ (NDLP) และการส่งเสริมการฝึกทักษะดิจิทัลในชีวิตประจำวัน เพื่อให้มีหน่วยงานรับผิดชอบพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ ที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางผ่านระบบออนไลน์ และการนำฐานข้อมูลกลางทางการศึกษา มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา

ประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา และข้อ 10 การพลิกโฉมระบบการศึกษาไทย ด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาทุกระดับการศึกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการศึกษาผ่านระบบดิจิทัล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัล คือ รูปแบบที่สามารถนำข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ซึ่งไม่ว่าใครก็สามารถเรียนรู้ได้ แต่ต้องเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสามารถและความสามารถของแต่ละบุคคลด้วย ปัจจุบันจึงเกิดรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ขึ้นมากมายซึ่งนับเป็นโอกาสของคนรุ่นใหม่ที่สามารถเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจว่าผู้เรียนในยุคนี้มีการเรียนรู้อย่างไร และจะอย่างไรให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรม หรือแนวทางใหม่ๆ ที่จะเชื่อมโยงความคิด ความรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวส่งผ่านไปยังผู้เรียนยุคดิจิทัล (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติและแนวทางการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน (สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ, 2563) เอกชัย กี่สุขพันธ์ ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับการบริหารสถานศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่าและเพียงพอต่อการใช้งาน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในชุมชนแล้ว ยังจะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่หลากหลายจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ทางกายภาพและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ โดยมีปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ยุคใหม่

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นการบูรณาการในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการเรียนการสอน สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ครูผู้สอน ทั้งนี้ครูควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นการให้นักเรียนนำเสนอผลงานผ่านระบบอินเทอร์เน็ตโดยครูเป็นผู้พิจารณาเนื้อหาเพื่อนำไปเผยแพร่และจัดพื้นที่ให้นักเรียนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ครูและนักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการเพิ่มพลังในการเรียนรู้ของผู้เรียนยิ่งขึ้น ซึ่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการบริหารงานวิชาการในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เช่น การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการตัดสินใจในการบริหารงาน การบริหารงานแบบทางไกล (Tele Conference) การสร้างเครือข่ายข้อมูล (Network) เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกัน การจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ระบบอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ อีเมลการจัดทำสื่อในการจัดเรียนการสอน การเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือดิจิทัลเข้ามาช่วยในด้านการ

บริหารงานวิชาการส่งผลให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น (บัญชา วงศ์คำภา, 2563)

ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความจำเป็นที่ต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีความสะดวกรวดเร็ว คล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อีกทั้งยังมีผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในชุมชน ทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่หลากหลายจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 โดยได้ศึกษาในมาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ พบว่า รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2562 พบว่า ระดับปฐมวัย มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ จุดเด่น มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้บริการด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่พบข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเทคโนโลยีดิจิทัล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1, 2562) และรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2563 พบว่า ระดับปฐมวัย มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ จุดเด่นและจุดแข็งมากที่สุด คือ จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัย และเพียงพอ ร้อยละ 86.75 รองลงมา คือ ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ ร้อยละ 85.54 และมีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ร้อยละ 84.34 ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ จุดที่ควรพัฒนามากที่สุด คือ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ (ร้อยละ 75.29) รองลงมา คือ ดำเนินงานพัฒนาวิชาการ ที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย (ร้อยละ 72.94) และพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ (ร้อยละ 71.76) ตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1, 2563)

จากข้อมูลที่ได้ศึกษามาข้างต้นจะเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของเทคโนโลยีดิจิทัลในด้านต่างๆ รวมถึงการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งจากการดำเนินงานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ด้านการบริหารและการจัดการ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลยังไม่ชัดเจนหรือยังอยู่ในจุดที่ควรพัฒนา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและประสงค์ที่จะศึกษาการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย โดยศึกษาองค์ประกอบการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา โดยทำการส่งเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา จำนวน 6 คน จำนวน 3 กลุ่ม 1) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา รู้และเข้าใจในบริบทการบริหารสถานศึกษา มีภาวะความเป็นผู้นำ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และ/หรือมีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย การนิเทศ กำกับติดตาม มีความรู้ความเข้าใจในบริบทการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ/หรือมีประสบการณ์ตำแหน่ง ไม่น้อยกว่า 10 ปี และ/หรือมีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ/หรือมีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 84 คน และครู จำนวน 840 คน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 รวมจำนวนทั้งสิ้น 924 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 84 คน และครู จำนวน 190 คน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 รวมจำนวนทั้งสิ้น 274 คน 3) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามความต้องการจำเป็น โดยผู้วิจัยทำหนังสือขอความ

ร่วมมือในการวิจัยจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา และคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง และนำส่งไปยังผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขออนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างโดยทางไปรษณีย์ และขอรับคืนทางไปรษณีย์ และ/หรือ เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 1

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดย 1) ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ใช้วิธีแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2) ข้อมูลการศึกษาความต้องการจำเป็น เพื่อจัดลำดับความสำคัญใช้วิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า องค์ประกอบในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

2. ผลศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

2.1 ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นรายชื่อ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลโดยการใช้ Applications หรือ Software ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลาเพื่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบูรณาการหลักสูตรกับแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลโดยการจัดให้มีระบบติดตามความพึงพอใจ ความคาดหวัง และความต้องการ ในหลักสูตรของชุมชน ท้องถิ่น ผู้ปกครองและผู้เรียน

2.2 ด้านการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นรายชื่อ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 2) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาการจัด

การศึกษา การวางแผนการปฏิบัติงานด้วย Applications และ Cloud Computing และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการใช้กระบวนการ PLC สะท้อนในการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้ การกำหนดกลยุทธ์

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นรายชื่อ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.4 ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นรายชื่อ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประสานสารสนเทศผลการประเมินกับเขตพื้นที่ หรือภาคีเครือข่าย และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการดำเนินการปฏิบัติงานตามแผนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ดูแลช่วยเหลือและประสานการปฏิบัติงาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ตามการศึกษารายการประกอบและความต้องการจำเป็นในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 องค์ประกอบในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก การบริหารการจัดการเรียนรู้จะต้องเป็นกระบวนการที่นำหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ระดับชั้นเรียนซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูต้องยึดตามหลักสูตรของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ส่วนการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักการในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่จะต้องมีการกำหนดนโยบายและการวางแผน โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษาแล้วนำมาวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ให้ตอบสนองต่อปัญหา และความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน อีกทั้งการบริหารการจัดการเรียนรู้ต้องมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะนำหลักสูตรสู่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

ตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของสถานศึกษา และการบริหารการจัดการเรียนรู้ต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นหลักการที่ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ที่จะต้องดำเนินการให้ถูกต้อง เหมาะสม ตามระเบียบ และหลักการของการวัดและประเมินผล ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553, หน้า 14-15) กล่าวถึงหลักบริหารการจัดการเรียนรู้ มีหลักการอยู่ 3 ประการ ประกอบด้วย 1) การบริหารการจัดการเรียนรู้ต้องยึดหลักความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างหลักการเรียนรู้กับหลักการจัดการเรียนรู้ 2) การบริหารการจัดการเรียนรู้ต้องยึดหลักการตามหลักวิชาหลักสูตร เป้าหมายในการจัดการศึกษาและอื่น ๆ 3) การบริหารการจัดการเรียนรู้ต้องดำเนินการตามกระบวนการหรือขั้นตอนการบริหารโดยนำแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมสำหรับกระบวนการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตันตริณ สืบปัญญา (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 พบว่า การบริหารการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชบา เสนีย์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาวิเคราะห์เอกสารแนวคิด ทฤษฎี รายงาน วารสาร งานวิจัย และข้อมูลสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษารูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา สรุปสาระสำคัญที่นำมาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ดังนี้ 1) เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา 2) การบริหารการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

2. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบันองค์ความรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้ ได้เปลี่ยนไปตามสภาพการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในประเทศไทย ยังไม่สามารถสะท้อนผู้เรียนได้ตรงตามความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่ได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ และเนื้อหาที่เปลี่ยนไป ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำกับ ติดตามการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยการสร้าง

ความตระหนักในความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การวางแผนการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ วัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง และการสรุปผลการดำเนินการ เพื่อนำผลการดำเนินงานกลับมาแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และ ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์ (2555) กล่าวว่า ปัญหาของคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย มีสาเหตุมาจากการมีระบบ ประเมินผลที่ผิดพลาด โดยการประเมินโรงเรียนและครูแทบจะไม่มีเชื่อมโยงกับผลการเรียนรู้ของนักเรียน และยังสร้างภาระต่อครูมากมาย ระบบ การประเมินที่เป็นอยู่จึงไม่เชื่อมโยงกับการสร้างความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจในการยกคุณภาพการศึกษา การวัดและประเมินผล ผู้เรียนแนวใหม่จะต้องเน้นการปฏิบัติจริงซึ่ง ศศิธร บัวทอง (2560, หน้า 8) กล่าวว่า การประเมินแนวใหม่เป็น การประเมินการกระทำการแสดงออกในหลายๆ ด้านของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริง ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนหรือสถานที่อื่น ๆ นอกโรงเรียน โดยครูไม่ได้จัดสถานการณ์ เป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการกระบวนการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ตีความ บันทึกข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมิน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้น ตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอนโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับ พฤติกรรมที่ต้องการวัดรวมถึงงานวิจัยของ รวมทั้งงานวิจัยของ กรรติกานต์ สุพรรณภูวงษ์ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อังจิมา คงโอ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการบริหารหลักสูตร

สถานศึกษา 3) ด้านการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ควรนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นนโยบายของเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ของสถานศึกษาในสังกัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งในการวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็น ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ควรกำหนดเป็นนโยบายวางแผนการทำงานร่วมกับสถานศึกษา มีการกำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผลการดำเนินงานโดยคณะทำงานที่รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ข้อเสนอแนะสู่การปฏิบัติ

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นแนวทาง และดำเนินการในการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้ และด้านการกำหนดแผนและนโยบายการจัดการเรียนรู้

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา เพื่อสะท้อนความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์
สภาลาดพร้าว
- ตันตริน สืบปัญญา. (2565). *การบริหารจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ลำปาง.

- บัญชา วงศ์คำภา. (2563). การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการสำหรับผู้บริหาร
สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต
1. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุษบา เสนีย์. (2563). รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพ.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ
VeridianE –Journal, Silpakorn University ฉบับ ภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์
และศิลปะ. 10(2), 1856-1867
- สุภัทรศักดิ์ คาสามารถ. (2563). นวัตกรรมการจัดการธุรกิจเพื่อสังคมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล
มหาวิทยาลัยเกริก 2. ศูนย์วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมเพื่อการศึกษาวิจัย.
- อังจิมา คงโอ. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2561). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital
Era). สืบค้น 30 มิถุนายน 2562, จาก www.trueplookpanya

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
Relationship between Academic Management and Effectiveness of
Education Opportunity Expansion School under the Songkhla Primary
Educational Area Service Office 2

วัลลภ นวลตึง¹ ตรัยภูมิินทร์ ตริตริศวร²

Wanlop Nuanting, Tripumn Trittrishual

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 2) ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตาราง ของเครชีและมอร์แกน ได้จำนวน 201 คน สุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Samling) ด้วยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น .969 วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Coefficients) ผลการวิจัย พบว่า 1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

Received: 2023-02-03 Revised: 2023-05-20 Accepted: 2023-05-20

¹ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Master of Education Program Degree in Educational Administration Hatyai University.

Corresponding Author e-mail: am.wanlop29@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ Faculty of Education and Liberal Arts Hatyai University. e-mail: t.trittrishual@gmail.com

การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .722

คำสำคัญ (Keyword): การบริหารงานวิชาการ; ประสิทธิภาพของโรงเรียน; โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the academic administration of Education Opportunity Expansion School under the Songkhla Primary Educational Area Service Office 2 2) to study effectiveness of Education Opportunity Expansion School under the Songkhla Primary Educational Area Service Office 2 and 3) to study the Relationship between Academic Management and Effectiveness of Education Opportunity Expansion School under the Songkhla Primary Educational Area Service Office 2. A quantitative Research Methods was employed in this research. Collecting data from the sample from the opening of Craigie and Morgan's table, 201 people. The tool used is questionnaire; 5 level estimation questionnaires with confidence of .969. The data was analyzed statistically for values of average, percentage, standard deviation. The hypothesis was tested using Pearson's correlation coefficient. The research findings revealed that 1. The academic administration of Education Opportunity Expansion School under the Songkhla Primary Educational Area Service Office 2 was at high level in overall. 2. The effectiveness of Education Opportunity Expansion School under the Songkhla Primary Educational Area Service Office 2 was at high level in overall. 3. The relationship between Academic Management and Effectiveness of Education Opportunity Expansion School under the Songkhla Primary Educational Area Service Office 2 overall, there was a high positive relationship with a correlation coefficient of .722.

Keyword: Academic Management; Effectiveness of School; Education Opportunity Expansion School

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความสามารถเต็มศักยภาพ มีการพัฒนาที่สมดุลทั้งสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้ในการที่จะสร้างสรรค์และพัฒนาคนทั้งในแง่ความรู้ ความคิด ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถสนองตอบทิศทางการพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ ซึ่งประเทศที่ต้องการความก้าวหน้าต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนโดยอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือ สำหรับประเทศไทยเองก็เช่นกัน การศึกษานับเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพและความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ ๒๑ (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2565)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดแนบแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) การศึกษาในโรงเรียน (Formal Education) และการศึกษานอกโรงเรียน หรือการศึกษานอกระบบ (Non-Formal Education) โดยกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้เด็กไทยที่มีอายุย่างเข้า 7 ปี หรือ 7 ปีขึ้นไป เข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของพลเมืองตามกฎหมาย ดังนั้น สถานศึกษาทั้งภาครัฐหรือภาคเอกชนจึงเป็นหน่วยงานตามกฎหมาย ที่มีหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา โดยงานบริหารวิชาการ ถือเป็นหัวใจของสถานศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้การดำเนินงานสถานศึกษาดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น (จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ, 2565) งานวิชาการ เป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาที่มีมาตรฐานและคุณภาพสะท้อนได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการมีขอบข่ายครอบคลุมเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร และการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดดำเนินงาน เกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดบริการ การสอน ตลอดจนการวัด และประเมินผล รวมทั้งติดตามผล และสื่อการสอน รวมไปถึงการพัฒนาผู้สอน ตลอดจนการดำเนินกิจการของโรงเรียนจะต้องเป็นไปตามหลักสูตร และระเบียบวิธีการของการเรียนการสอน การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมทุกระยะ ด้วยการจัดเนื้อหาวิชาให้ทันสมัย หรืออาจเพิ่มรายวิชาใหม่ ๆ เข้าไปด้วย ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างแท้จริงนั้น เกิดจากการเรียนการสอน ดังนั้น เมื่อหลักสูตรเปลี่ยนก็จำเป็นต้องอบรมครูตามไปด้วย เพราะการใช้หลักสูตรในโรงเรียนจะมีส่วนเกี่ยวข้องไปถึงการจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน วิธีสอน การใช้อุปกรณ์การสอนและการประเมินผล จะเห็นได้ว่า งานวิชาการมีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้าน ได้แก่ งานควบคุมดูแลหลักสูตร การสอน อุปกรณ์การสอน การจัดการเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพสถานศึกษา ซึ่งการบริหารงานวิชาการจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินการที่มีความชัดเจน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์และส่งเสริมประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนในทุกด้าน (จตุรภัทร ประทุม, 2565) ถึงแม้สถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่ปลายทางในการบริหารจัดการดังกล่าว คือ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยโรงเรียนที่มีประสิทธิผลจะต้องสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนได้ ประกอบด้วย นักเรียนที่เป็นผลผลิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถพัฒนานักเรียนใหม่เจตคติเชิงบวก โรงเรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสามารถแก้ปัญหาภายในและบุคลากรมีความพอใจในงาน เป็นต้น (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2553) ทั้งนี้ ประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งตัวบ่งชี้ที่สำคัญ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และอื่น ๆ เช่น บรรยากาศของสถานศึกษา การดำเนินการบริหารจัดการ บุคลากร งบประมาณและทรัพยากรของโรงเรียน (นันทวัน สีมะเตือ และคณะ, 2564, น. 79) ซึ่งประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนหลากหลายด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป งบประมาณ เป็นต้น ตลอดจนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย คือ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้น ประสิทธิผลของโรงเรียน ถือเป็นผลแห่งความสำเร็จและผลสืบเนื่องจากการพัฒนาโรงเรียนร่วมกันระหว่างทุกฝ่าย ที่ต้องอาศัยความทุ่มเท ความพยายาม ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน รวมถึงการอาศัยทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารหลักสูตร การสอน เทคโนโลยี ความเป็นผู้นำของทั้งผู้บริหารและครู โดยเป้าหมายที่สำคัญ คือ คุณภาพของผู้เรียน (ธรรมรัตน์ สงศรี และคณะ, 2558)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแลและจัดการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐานของโรงเรียนในพื้นที่ 5 อำเภอ ของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอรัตนภูมิ อำเภอควนเนียง อำเภอบางกล่ำ และอำเภอคลองหอยโข่ง ซึ่งมีโรงเรียนของรัฐทั้งหมด 126 โรงเรียน แม้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ นักเรียนสามารถอ่านออก เขียนได้ ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมทั้งดงามบนพื้นฐานของความเป็นไทย กำหนดจุดเน้นในด้านความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ ผ่านกิจกรรมการประกวด การแข่งขัน การทดสอบ และประเมินผู้เรียนรูปแบบต่าง ๆ แต่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยเฉพาะในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, ประถมศึกษาปีที่ 6 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จะต้องได้รับการทดสอบมาตรฐานความสามารถพื้นฐานระดับชาติ พร้อมกันทั่วประเทศ ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ส่งผลกระทบให้โรงเรียนไม่สามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการทดสอบได้ตามที่วางแผนไว้ และไม่สามารถดำเนินการเรียนการสอนได้ตามปกติ ทำให้คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนแต่ละระดับชั้นต่ำกว่าเกณฑ์ ตลอดจนผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำและลดลงจากเดิม ไม่ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนักเรียนส่วนใหญ่อ่านหนังสือไม่ได้ มีทักษะการอ่าน การเขียน ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ จากสถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาต่อเนื่องไปถึงการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารและการจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน (สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2564) ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงการบริหารงานวิชาการ และประสิทธิผลของสถานศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึง จึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2” เนื่องจากงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของโรงเรียน โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับ การบริหารงานวิชาการเป็นลำดับแรก ด้วยการบริหารงานวิชาการเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนประสิทธิผล ของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนักเรียน ครู และการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน จึงถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญเปรียบเสมือนหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นแนวทางใน การปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อผู้เรียน และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ เป็นองค์กรชั้นนำในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 18 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 414 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2565 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 ,น.608) ได้กลุ่ม

ตัวอย่าง จำนวน 201 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Samling) ด้วยวิธีการจับสลากแบบไม่ใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำนวน 5 ด้าน ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 5) การนิเทศการศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของ LiKert 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .985

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำนวน 5 ด้าน ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน 2) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 3) ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู 4) ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของ LiKert 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .906

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยเชิงปริมาณ มีดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 โรงเรียน เพื่อแนะนำตัวเองและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามแล้วจะไปปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์สรุปผลตามขั้นตอนของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้ การวิจัยเชิงปริมาณ

1.การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 วิเคราะห์โดยการหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 วิเคราะห์โดยการหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

5. การรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

				(n=201)
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.37	.317	มาก
2	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.25	.417	ปานกลาง
3	ด้านการวัดและประเมินผล	4.29	.275	มาก
4	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.34	.297	มาก
5	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.34	.265	มาก
รวม		4.32	.314	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = .317) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.56$, SD = .433) รองลงมา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = .297) อันดับสาม ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = .265) อันดับสี่ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = .275) และลำดับต่ำสุด ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ($\bar{x} = 4.25$, S.D. = .417) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

(n=201)				
ประสิทธิผลของโรงเรียน		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1	ความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน	4.37	.360	มาก
2	ความพึงพอใจในการทำงานของครู	4.46	.441	มาก
3	ความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีของครู	4.37	.410	มาก
4	ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ	4.32	.383	มาก
5	ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก	4.38	.421	มาก
รวม		4.44	.403	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = .403) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = .441) รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = .421) อันดับที่สาม ด้านความสามารถในการใช้สื่อ นวัตกรรมและ

เทคโนโลยีของครู ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = .410) อันดับที่สูง ด้านความใฝ่รู้ รักการอ่าน แสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = .360) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

การบริหารงาน วิชาการ (X)	ความใฝ่ รู้ รักการ อ่าน แสวงหา ความรู้ ด้วย ตนเอง ของ นักเรียน (Y ₁)	ความพึง พอใจใน การ ทำงาน ของครู (Y ₂)	ความสามารถ ในการใช้สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยี ของครู (Y ₃)	ความสามารถ ในการจัดสรร ทรัพยากร อย่างมี ประสิทธิภาพ (Y ₄)	ความสามารถ ในการ ปรับเปลี่ยนต่อ สภาวะ แวดล้อม ภายในและ ภายนอก (Y ₅)	ประสิทธิผล ของ โรงเรียน (Y)
การพัฒนา หลักสูตร สถานศึกษา (X ₁)	.664**	.188**	.169*	.137	.184**	.361**
การพัฒนา กระบวนการ เรียนรู้ (X ₂)	.179*	.673**	.038	.041	.575**	.474**
การวัดและ ประเมินผล (X ₃)	.184**	.096	.680**	.620**	.113	.531**
การวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพ การศึกษา (X ₄)	.098	.081	.719**	.688**	.092	.536**
การนิเทศ การศึกษา (X ₅)	.188**	.607**	.059	.065	.603**	.476**
การบริหารงาน วิชาการ (X)	.406**	.519**	.486**	.451**	.491**	.722**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .722**

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การอภิปรายผลครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสา พรหมสุวรรณ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ศิวะลักษณ์ มหาชัย และ เอกราช โฆษิตพิมานเวช (2566) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เนื่องจากหลักสูตรเป็นสิ่งกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ สถานศึกษาทุกแห่งจึงต้องพัฒนาหลักสูตรภายใต้กรอบของหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งหลักสูตรที่ดีจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอ ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมือง โดยหลักสูตรจะเป็นกรอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน หากหลักสูตรมีประสิทธิภาพสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนจะส่งเสริมให้งานวิชาการของโรงเรียนเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. จากการศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อดิณญ์กัญญ์ อังคุระ-นาวิน และ ไตรรัตน์ สิทธิกุล (2564) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยประสิทธิผลของสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้จากสภาพทางสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนทรัพยากรที่มีความพร้อม เช่น สื่อ เทคโนโลยี ที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัน สิมะเตือ และคณะ (2564) พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามนโยบายการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษาได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียน การทำให้ชุมชนเข้าถึงเทคโนโลยี เด็กทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีได้

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .722 สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎา วงศ์ศรีเกตุแก้ว และ วรกาญจน์ สุขสดเขียว (2563) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงโดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .806 ทั้งนี้ เนื่องจากประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นหลัก เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา หากการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลของสถานศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้นเช่นกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุประดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารงานวิชาการให้เกิดประภาพและประสิทธิผลของโรงเรียนให้สูงขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้ทราบถึงระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยแยกข้อเสนอแนะจากการวิจัยออกเป็นด้านดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนควรให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา ควรมีการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนา นักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนควรจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ

โรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความรอบรู้

3. ด้านการวัดและประเมินผล โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดทั้งส่งเสริมให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน

4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรมีบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านงานวิจัยคอยให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการทำงานวิจัย ควรมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย

5. ด้านการนิเทศการศึกษา โรงเรียนควรมีการมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การนิเทศในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นและเครือข่ายการนิเทศในเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการชี้แจงเหตุผลการนิเทศว่าเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานในสถานศึกษาด้านอื่น ๆ เช่น ด้านงานบริการทั่วไป ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษากับสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ

3. ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

4. ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการกับองค์ประกอบอื่น ๆ เพื่อพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

จตุรภัทร ประทุม. (2565). การบริหารงานวิชาการ. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2565, จาก

<http://www.jaturapad.com/archives/1150>

จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (2565). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/344746>

ธรรมรัตน์ สงศรี, ชูศักดิ์ เอกเพชร และ บรรจง เจริญสุข. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานกับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 2(2), 88.

นันทวัน สีมะเตือ, สุพรรณิ สมานญาติ, และสรายุทธ์ เศรษฐขจร. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามนโยบายการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. *วารสารการอาชีวศึกษาภาคกลาง*. 6(1), 79.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2565). *การศึกษาสำคัญยิ่ง*. สืบค้น 25 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.facebook.com/mbuubon/posts/809638319107501>

รัชฎา วงศ์ศรีเกตุแก้ว และวรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2563). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร*. 8(2), 42.

วันวิสา พรหมสุวรรณ. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยทักษิณ.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2553). ประสิทธิภาพกระบวนการ: เป้าหมายสำคัญของการบริหารโรงเรียน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 2(3), 22.

ศิวะลักษณ์ มหาชัย และ เอกราชโฆสิตพิมานเวช. (2566). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. *วารสารมณีเชษฐารามวัดจอมมณี*. 5(2), 168-185.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564*. สงขลา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

อณัญญ์กัญญ์ อังกระนาวัน และไตรรัตน์ สิทธิกุล. (2564). ความสัมพันธ์ของการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*. 8(2), 268.

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
(หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
The Evaluation of Master of Education Program in Educational
Administration (New curriculum 2018) Office of General Educational,
Siam Technology College

สาริสา เจนเข้ว¹ ชัยฤทธิ์ แสงสว่าง² สมกุล ถาวรกิจ³
Sarisa Jenkwao, Chairit Sangsawang, Somkul Tharwonkit

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) ตามรูปแบบ CIPP model และตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 144 คน ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาบัณฑิต และนักศึกษา โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามรูปแบบ CIPP model พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยนำเข้า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านบริบท 2) ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า มีผลการดำเนินงานผ่านเกณฑ์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2558 ทั้ง 12 ตัวบ่งชี้ คิดเป็นร้อยละ 100

คำสำคัญ (Keywords): การประเมินหลักสูตร; มหาบัณฑิต; การบริหารการศึกษา

Received: 2023-03-09 Revised: 2023-03-24 Accepted: 2023-03-24

¹ การบริหารการศึกษา สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม Educational Administration, Office of General Educational, Siam Technology College. Corresponding Author e-mail: sarisa7864@gmail.com

² การบริหารการศึกษา สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม Educational Administration, Office of General Educational, Siam Technology College.

³ การบริหารการศึกษา สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม Educational Administration, Office of General Educational, Siam Technology College.

Abstract

This research was purposed to 1) evaluate the Master of Education Program in Educational Administration (New Curriculum 2018) Office of General Educational, Siam Technology College to the CIPP evaluation model and according to Thai Qualifications Framework for Higher Education. The samples of the research were a total 144 respondents, divided into curriculum lecturers, postgraduate students, and existing students in the Master of Education Program in Educational Administration (New Curriculum 2018) Office of General Educational, Siam Technology College and selected by the simple random sampling method. The research instruments involved questionnaires. IOC was valued at 1.00 and the reliability was 0.98. Data analysis statistics employed frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation. Research results revealed that: 1) The evaluation the Master of Education Program in Educational Administration (New Curriculum 2018) Office of General Educational, Siam Technology College to the CIPP evaluation model, the overall performance was at a high level. When considering each individual aspect, the aspect with the highest average of the top 3 is output, process and input. The aspect with the lowest average is context. 2) The evaluation the Master of Education Program in Educational Administration (New Curriculum 2018) Office of General Educational, Siam Technology College according to Thai Qualifications Framework for Higher Education was found that the performance to based on Thai Qualifications Framework for Higher Education of 2015 all 12 compulsory accounted for 100 percent.

Keywords: Evaluation of the Program, Master Degree, Educational Administration

บทนำ (Introduction)

สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์การที่จัดการศึกษาสูงกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระดับปริญญาบัณฑิตและบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่หลักในการดำเนินการตามภารกิจสำคัญ 4 ด้านคือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) รวมถึงการเป็นแหล่งรวมของวิทยาการหลากหลายสาขาวิชา และเป็นองค์การที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสังคมและประเทศตามบทบาทและความรับผิดชอบของการเป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำพาประเทศไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาในที่สุด และเครื่องมือสำคัญหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพต้องอาศัยหลักสูตรเป็นตัวบ่งชี้

ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ อาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรเป็นกรอบทิศทางที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นข้อกำหนดที่เกี่ยวกับมวลประสบการณ์กำหนดไว้ของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (สมคิด พรหมจรรย์, 2555) และในการพัฒนาหลักสูตรนั้นต้องใช้กระบวนการที่หลากหลายตั้งแต่การวางแผน การออกแบบตามองค์ประกอบของหลักสูตร การนำไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร

ดังนั้นการประเมินคุณภาพหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อวิชาชีพและสังคม ซึ่งการประเมินหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษานั้นต้องจัดให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558 ซึ่งตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยเป็นระยะๆ อย่างน้อยทุกๆ 5 ปี และมีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องทุก 5 ปี (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) กอปรกับกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2565 ขึ้น (Thai Qualification Framework for Higher Education, TQF: HEd) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้ปรับปรุงพัฒนารายละเอียดของหลักสูตรให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สังกัดสำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 โดยหลักสูตรมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตมหาบัณฑิตที่มีคุณลักษณะดังนี้ 1) มีองค์ความรู้ด้านหลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาและองค์ความรู้ในศาสตร์อื่นที่สัมพันธ์ 2) มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการหรือวิชาชีพทางการศึกษาที่ซับซ้อน และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้วยดุลยพินิจที่เหมาะสม 3) มีความสามารถในการจัดการและแก้ไขปัญหาทางการศึกษาที่คาดการณ์ได้และคาดการณ์ไม่ได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม 4) มีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและมีภาวะผู้นำในการให้โอกาสและสนับสนุนบุคคลอื่น ๆ ให้มีการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา 5) มีความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและสถานศึกษาตามมาตรฐานที่องค์กรวิชาชีพกำหนด และ 6) มีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพทางการบริหารการศึกษา (สำนักศึกษาทั่วไป, 2561) ซึ่งในรอบปีที่ผ่านมายังไม่ได้มีการประเมินการใช้หลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา และมีบางรายวิชาที่จำเป็นต้องพัฒนาให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคต

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น สาขาวิชาการบริหารการศึกษาจึงต้องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษา

ทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามรูปแบบ CIPP model และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เพื่อผลิตมหาบัณฑิตที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งอาจารย์ประจำหลักสูตร มหาบัณฑิต และนักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตร

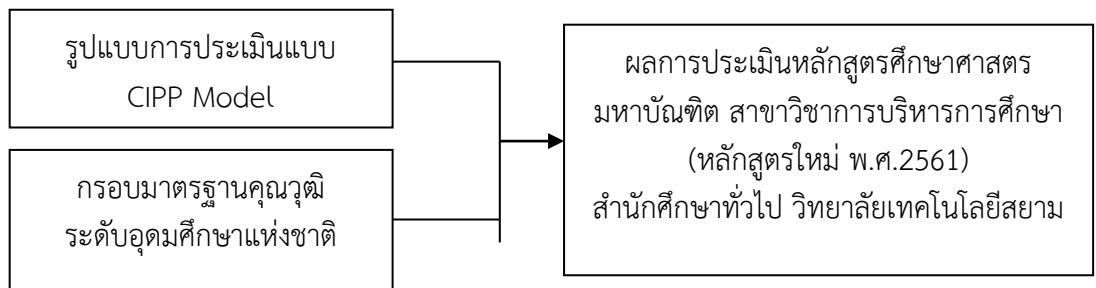
วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามรูปแบบ CIPP model
2. เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการประเมินแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2558) และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (สำนักศึกษาทั่วไป, 2561)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 5 คน มหาบัณฑิต จำนวน 34 คน และนักศึกษา จำนวน 191 คน ในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม รวม 230 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาจารย์ประจำหลักสูตร มหบัณฑิต และนักศึกษา ปัจจุบัน ในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และทำการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 144 คน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 2 ฉบับ ได้แก่

1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม ประสบการณ์ในการทำงาน อายุ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามรูปแบบ CIPP Model ประกอบด้วย 6 ด้านได้แก่ ด้านบริบทของหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2) แบบประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ผ่าน/ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 12 ตัวชี้วัด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561)

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาเพื่อสร้างแบบสอบถามให้ข้อคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

3. นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย IOC (Index of Item-Objective Congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เป็นรายข้อเท่ากับ 1.00

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

5. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

6. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากอาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัย และนักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ในหลักสูตร ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปมอบให้อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัย และนักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ในหลักสูตร และขอรับคืนในวันถัดไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1) แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามรูปแบบ CIPP model วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1997) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

2) แบบประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงและเทียบกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2558

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
(หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม โดยภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D	แปลผล	อันดับ
1. ด้านบริบทของหลักสูตร	4.17	0.70	มาก	4
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.22	0.75	มาก	3
3. ด้านกระบวนการ	4.29	0.71	มาก	2
4. ด้านผลผลิต	4.30	0.65	มาก	1
รวม	4.27	0.68	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม พบว่า โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.27) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3
อันดับแรกคือ ด้านผลผลิต ($\bar{x}$ = 4.30) ด้านกระบวนการ ($\bar{x}$ = 4.29) และด้านปัจจัยนำเข้า
($\bar{x}$ = 4.22) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านบริบทของหลักสูตร ($\bar{x}$ = 4.17)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
(หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามกรอบ
มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ที่	ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน	เป็นไปตามเกณฑ์	ไม่เป็นไปตามเกณฑ์
1.	อาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างน้อยร้อยละ 80 มีส่วนร่วมในการประชุม เพื่อวางแผน ติดตามและทบทวนการดำเนินการของหลักสูตร	✓	
2.	มีรายละเอียดของหลักสูตร ตามแบบ มคอ.2 ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติและ/หรือ มาตรฐานคุณวุฒิสาขา (ถ้ามี)	✓	
3.	มีรายละเอียดของรายวิชาและรายละเอียดของประสบการณ์	✓	

ที่	ตัวบ่งชี้ผลการดำเนินงาน	เป็นไปตามเกณฑ์	ไม่เป็นไปตามเกณฑ์
	(ถ้ามี) ตาม มคอ.2 และ มคอ.4 อย่างน้อยก่อนการเปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาให้ครบทุกรายวิชา		
4.	จัดทำรายงานผลการดำเนินการของรายวิชาตามแบบ มคอ.5 ภายใน 30 วันหลังสิ้นสุดภาคการศึกษาที่เปิดสอนให้ครบทุกรายวิชา	✓	
5.	จัดทำรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรตามแบบ มคอ.7 ภายใน 60 วัน หลังสิ้นสุดปีการศึกษา	✓	
6.	มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดใน มคอ.3 และมคอ.4 (ถ้ามี) อย่างน้อยร้อยละ 25 ของรายวิชาที่เปิดสอนในแต่ละปีการศึกษา	✓	
7.	มีการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน กลยุทธ์การสอน หรือประเมินผลการเรียนรู้จากการผลการประเมินการดำเนินงานที่รายงานในมคอ.7 ของปีที่แล้ว	✓	
8.	อาจารย์ใหม่ (ถ้ามี) ทุกคนได้รับการปฐมนิเทศหรือนำด้านการเรียนการสอน	✓	
9.	อาจารย์ประจำทุกคนได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือ วิชาชีพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	✓	
10.	จำนวนบุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอน (ถ้ามี) ได้รับการพัฒนาวิชาการ และ/หรือวิชาชีพไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ต่อปี	✓	
11.	ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาปีสุดท้าย/บัณฑิตใหม่ที่มีต่อคุณภาพหลักสูตร เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.5 จากคะแนนเต็ม 5.0	✓	
12.	ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่มีต่อบัณฑิตใหม่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 3.5 คะแนนเต็ม 5.0	✓	
รวมตัวบ่งชี้		12	

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม มีผลการดำเนินงานผ่านเกณฑ์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 12 ตัวบ่งชี้ คิดเป็น ร้อยละ 100

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ตามรูปแบบ CIPP model พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยนำเข้า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ด้านบริบท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ประจำหลักสูตรได้มีการวางแผนหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ.2558 มีการบริหารจัดการหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพในสาขาวิชาที่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของซิณพวงศ์ ศรจันทร์ และคณะ (2561) วิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พบว่า ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยใช้รูปแบบชิปปี้ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ด้านผลผลิต พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ความรู้ ทักษะทางปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ประจำหลักสูตรมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ทำงานในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในหลักสูตรได้ จึงทำให้มหาบัณฑิตและนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรมีความรู้ มีทักษะทางปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา และคณะ (2565) วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ด้านผลผลิต คณะกรรมการบริหารหลักสูตรประเมินความเหมาะสมในระดับมาก

3. ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ.2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ด้านบริบทของหลักสูตร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตรได้จัดเนื้อหาวิชาที่มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนด และบริบททางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และแผนการศึกษาของหลักสูตรมีความชัดเจนและเรียงลำดับความยากง่ายของความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของวิสูตร โพธิ์เงิน และคณะ (2560)

วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า ผลการประเมินด้านบริบทในภาพรวมและรายข้อมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561) สำนักศึกษาทั่วไป วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม มีผลการดำเนินงานผ่านเกณฑ์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 12 ตัวบ่งชี้ คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้มีการกำกับมาตรฐานให้การดำเนินงานระดับหลักสูตรเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2558 ซึ่งประกอบด้วย 12 ตัวบ่งชี้ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของเชษฐ ศิริสวัสดิ์ และคณะ (2564) วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ (ฉบับ พ.ศ.2559) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ (ฉบับ พ.ศ.2559) มีผลการดำเนินงานผ่านเกณฑ์ของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร ตามกรอบการประเมินตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ทั้ง 12 ตัวบ่งชี้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรมีการปรับปรุงเพิ่มปรัชญาของหลักสูตรโดยมุ่งเน้นความเป็นนักบริหารการศึกษามีอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพที่องค์กรวิชาชีพกำหนด

1.2 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรควรจัดเตรียมสื่อเทคโนโลยีและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพและมีจำนวนเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ

1.3 อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรทำการทบทวนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ครบทุกรายวิชาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนยิ่งขึ้น

1.4 อาจารย์ผู้สอนการวิจัยและสถิติ ควรเพิ่มการฝึกทักษะด้านการเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับการวิจัยด้านการบริหารการศึกษาให้กับผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรใช้วิธีการประเมินหลักสูตรในรูปแบบอื่นควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยแบบผสม เป็นต้น

2.2 ควรมีการประเมินหลักสูตรโดยเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรด้วย เช่น ผู้ใช้บัณฑิต ผู้บริหารวิทยาลัย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2551*.
- ซิณพนธ์ ศรีจันทร์ บุญช่วย ศรีเกษ พิมพอร์ สดเอี่ยม จักรกฤษณ์ โปตาพล และพระจักรพล ป้อมศิริ. (2561). การประเมินผลหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 16 (73), 88-97.
- เชษฐ ศิริสวัสดิ์ กิตติมา พันธุ์พุกษา สมศิริ สิงห์หลพ. (2564). *การประเมินหลักสูตรการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ (ฉบับ พ.ศ. 2559) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา* (รายงานการวิจัย). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยบูรพา: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา นพพร จันทรนาชู รัชฎาพร เกตานนท์. (2565). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2561) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 14 (2), 63-78.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2558). การประเมินหลักสูตร : แนวคิด กระบวนการและการใช้ผลการประเมิน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ*. 8 (1), 13-28.
- วิสูตร โพธิ์เงิน จิตวัตร มาเรียม นิลพันธุ์ อรพิน ศิริสัมพันธ์ อภิมาศ มากจั่น. (2560). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10 (3), 1189-1203.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2555). *หลักการและแนวปฏิบัติในการประเมินนโยบาย แผนงาน โครงการและหลักสูตร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2557*. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- สำนักศึกษาทั่วไป. (2561). *หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2561)*.
- Best W. John. (1997). *Research in Education*. Boston MA.: Allyn and Bacon.
- Krejcie, R V. & Morgan, D W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30 (3), 607-610.

การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

A Comparative Study of Administrators' Characteristics in 21st
Century School Administrators According to the Opinions of School
Administrators and Teachers Under Phetchabun Primary Educational
Service Area Office 1

รัชัญญ เพชรมี¹ นงลักษณ์ ไจฉลาด² สมหมาย อ้าดอนกลอย³

Ratchanan Phetmee, Nongluck Jaichalad, Sommai Amdonkloy

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 108 คน และครูผู้สอน 108 คน รวมจำนวน 216 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มอิสระ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ 2) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ 3) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า ไม่แตกต่างกัน และ

Received: 2023-04-08 Revised: 2023-07-08 Accepted: 2023-07-08

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม The Degree of Master of Education Field in Education Administration, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: dr.nongluck@psru.ac.th

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร

คำสำคัญ (Keywords): คุณลักษณะ; ผู้บริหารสถานศึกษา; ศตวรรษที่ 21

Abstract

The purpose of this research aimed to study and compare the school administrators' characteristics in the 21st century owing to the school administrators' and teachers' opinions under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 1. The sample is 108 school administrators and 108 teachers, a total of 97 people. The research instrument was the five-rating scaled questionnaires. The statistics used in the data analyzing were the mean, standard deviation and t-test (Independent Sample: t-test). The research found that: 1) The school administrators' characteristics in 21st Century as the school administrators' opinions revealed in overall at a high level and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was knowledge and ability to manage, And the aspect with the lowest mean was critical and creative thinking. 2) The school administrators' characteristics in 21st Century as the teachers' opinions revealed in overall at a high level and when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was human relationship, And the aspect with the lowest mean was critical and creative thinking. 3) The results from the comparison of school administrators' characteristics in 21st Century owing to the school administrators' and teachers' opinions in overall is no different and when considering each aspect, There was a statistically significant difference at the .05 level were vision and knowledge and ability in management.

Keywords: Characteristics; School Administrators; the 21st Century.

บทนำ (Introduction)

การศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน ปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อันเป็นยุคที่มีความสลับซับซ้อน ทำให้เห็นได้ว่า โลกกำลังอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัว โดยไม่ใช่แค่การปฏิรูปเพียงครั้งคราว แต่ต้องเป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคม ตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต การศึกษาควรจะมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและสอดคล้องกับสังคมในอนาคต

การปรับปรุงระบบการศึกษาและการพัฒนาทักษะมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ไทยบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาคิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ให้กับครูผู้สอน มีการส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะเท่าเทียมจนเป็นที่ยอมรับ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขได้ในอนาคต (สมหมาย อ้าดอนกลอย, 2556)

ในด้านของการศึกษามีการปฏิรูปการศึกษาตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) อันส่งผลต่อระบบบริหารและการจัดการ มีการกระจายอำนาจทั้งในด้านบริหารและด้านวิชาการลงสู่ระดับท้องถิ่นมากขึ้น ชุมชนเข้ามามีส่วนในการร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมทำและร่วมติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาในท้องถิ่น มีการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความแตกต่างของท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง สำหรับสถานศึกษาจะมีบทบาทในการจัดการ ศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ (School Based Management) จึงจำเป็นที่จะต้องผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม "ผู้บริหารสถานศึกษา" ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นกุญแจสำคัญแห่งความสำเร็จ เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของสถานศึกษาแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นจุดเชื่อมโยงของนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด นอกจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคุณลักษณะที่ดีมีความรู้ความสามารถ มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนให้มาร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้บรรลุผล (ชนิดาภา แสงบุญอนันต์, 2561)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีความรู้ ทักษะ เข้าใจบทบาทหน้าที่ มีคุณธรรมจริยธรรม และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพา

สถานศึกษาไปสู่ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองต่อการแข่งขัน และทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก (ชัยยนต์ เพาพาน, 2555)

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามนโยบายการศึกษา จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 กำหนดไว้ และปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ได้นั้น ซึ่งคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามนโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในศตวรรษที่ 21 อยู่แล้ว แต่ได้เกิดประเด็นขึ้นที่น่าสนใจขึ้นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มากน้อยเพียงใด

จากที่กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยมีความมุ่งหวังว่าผลที่ได้จากการศึกษาจะมีความจำเป็นและจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ได้ทราบถึงคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาตนเองให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถบริหารงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการฝึกอบรมคัดเลือกสรรหาผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถที่จะนำเอาผลการศึกษารั้วนี้ไปเป็นแนวทางกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติ เพื่อให้ได้บุคคลที่เหมาะสมทั้งในด้านคุณลักษณะส่วนตัว และคุณลักษณะในการบริหารงานมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สามารถพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ตามแนวทางและหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงจะสามารถนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ จากสภาวะการณ์ดังกล่าวข้างต้นอาจจะเป็นปัญหาสำหรับผู้บริหารที่ยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแห่งศตวรรษที่ 21 จึงทำให้ขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารในองค์กรและหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 141 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 แห่ง และมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 108 คน ครูผู้สอน จำนวน 108 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 216 คน และทำการสุ่มโดยวิธีแบ่งชั้น (Stratified Random) นำมากำหนดสัดส่วนและสุ่มอย่างง่าย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะของแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC) ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องทั้งฉบับอยู่ระหว่าง 0.8 - 1.00 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล (Try Out) จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .97

การรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 216 คน

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย และแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 216 ฉบับ

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามโดยใช้รูปแบบออนไลน์ (Google Forms) และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 216 ฉบับ พบว่า ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 216 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล **การวิเคราะห์ข้อมูล**

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) มาตรฐาน และการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มอิสระ

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1 และตาราง 1-3

ภาพที่ 1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านภาวะผู้นำ	4.54	.39	มากที่สุด	3
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.48	.44	มาก	4
3. ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร	4.70	.38	มากที่สุด	1
4. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.69	.36	มากที่สุด	2
5. ด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์	4.38	.54	มาก	6
6. ด้านการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยี	4.41	.55	มาก	5
โดยภาพรวม	4.53	.37	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร ($\bar{X}=4.70$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.38$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวม

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านภาวะผู้นำ	4.62	.28	มากที่สุด	2
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.34	.37	มาก	5
3. ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร	4.57	.33	มากที่สุด	3
4. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.72	.28	มากที่สุด	1
5. ด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์	4.31	.44	มาก	6
6. ด้านการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยี	4.41	.42	มาก	4
โดยภาพรวม	4.50	.26	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X}=4.72$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.31$)

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	ผู้บริหาร		ครู		t	sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านภาวะผู้นำ	4.54	.39	4.62	.28	-1.55	.12
2. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.48	.44	4.34	.37	2.45*	.01
3.ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร	4.70	.38	4.57	.33	2.46*	.01
4. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.69	.36	4.72	.28	-.59	.56
5.ด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์	4.38	.54	4.31	.44	.96	.34
6. ด้านการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยี	4.41	.58	4.41	.42	.07	.94
โดยรวม	4.53	.37	4.50	.26	.85	.40

* ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความแตกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยนำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1.คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความรู้ความสามารถในการบริหาร มีความคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ และมีภาวะผู้นำสูง จึงส่งผลให้คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริลักษณ์ มีจันท (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ คณิตตรา เจริญพร (2555) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา

เขต 1 พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนและผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

2. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีภาวะผู้นำสูง มีความรู้ความสามารถในการบริหาร และมนุษยสัมพันธ์ต่อบุคลากรภายในและบุคคลภายนอกสถานศึกษา จึงส่งผลให้คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสุนิสา ชาวประชา (2559) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูเครือข่ายการศึกษาอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับชมพูนุท ชื่นชม (2555) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีอาชีพ ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนอนุบาลชุมชนบางบ่อ (ศุภพิพัฒน์รังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่า ความเห็นของครูโรงเรียนอนุบาลชุมชนบางบ่อ (ศุภพิพัฒน์รังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีอาชีพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความแตกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในครั้งนี้ ซึ่งศึกษาจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จะเห็นว่ามีความเห็นไปในลักษณะเดียวกัน คือ มีความเห็นว่ามีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ใน 6 ด้าน จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกัน และมีคุณลักษณะในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ เพ็ญศักดิ์ เพิ่มประยูร (2552) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ไม่แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน และ

ส อ ด ค ล อ ง ก บ

คณินันต์ กิจวิธิ (2561) ศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การ

บริหารสถานศึกษาต่างกันมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวม รายด้าน และรายข้อ ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผู้วิจัยพบองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย รายละเอียดดังภาพ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะทั้งด้านคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติการบริหารสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

1.2 เนื่องจากคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการพัฒนาคุณลักษณะอย่างต่อเนื่อง ทั้ง 6 ด้าน โดยการสร้างรูปแบบการพัฒนาแบบต่าง ๆ ทั้งทางออนไลน์ และในบริบทจริง และมีการพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการทดสอบในด้านต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาตรงกับความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับปัจจัยด้านอื่น ๆ หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร เพื่อจะได้หาแนวทางพัฒนาและส่งเสริมคุณลักษณะที่ดี และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในรายด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถในการบริหาร การมีมนุษยสัมพันธ์ การคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยี ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารเอง หรือตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยใช้บริบทการพัฒนาทั้งในบริบทจริง และการเรียนผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อผลการวิจัยอาจจะเป็นแนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับการพัฒนาที่หลากหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

- คณิตตรา เจริญพร. (2555). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- คะนิงนิตย์ กิจวิธิ. (2560). *การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชนิดาภา แสงบุญอนันต์. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ : ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารยุคใหม่ Thailand 4.0. บทความสังคมศาสตร์ เล่ม 3*. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.

- ชมพูนุท ชื่นชม. (2555). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความเห็นของครูโรงเรียนอนุบาลชุมชนบางบ่อ (ศุภพัฒนารังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2555). แนวโน้มยุทธศาสตร์ การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏรุ่นใหม่ในทศวรรษหน้า. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร. (2552). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศิริลักษณ์ มีจันท. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมหมาย อ่าดองกลอย. (2556, มกราคม-มิถุนายน). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา. 78(1), 1-7.
- สุนิสา ชาวประชา. (2559). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูเครือข่ายการศึกษาริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น

การพัฒนาความสุขของพนักงานภายในสถานประกอบการจังหวัดปทุมธานี

Development of Employee happiness in the workplace

Pathumthani Province

ภูชิสส์ ศรีเจริญ¹ ฤกษ์ณะ ดาราเรือง² สติธิพร เข่าอุ่น³
Puchiss Sricharoen, Kritsana Dararung, Sittiporn Kao-un

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์กร และความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี 2) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์กรกับความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี 3) ศึกษาปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์กรที่ส่งผลต่อความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี และ 4) นำเสนอแนวทางการพัฒนาความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และพนักงานปฏิบัติการ องค์กรอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งสิ้น 400 คน จาก 30 โรงงาน โดยวิธีการเลือกสุ่มแบบชั้นภูมิและการสุ่มอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์กรและมีความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์กรกับความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. มีตัวแปรสุขภาวะในที่ทำงาน จำนวน 16 ตัวแปร จากทั้งหมด 20 ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ . อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 76.8001 และตัวแปรมีองค์กรแห่งความสุข จำนวน 11 ตัวแปร จากทั้งหมด 24 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อความสุขในการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ . อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 76.8001 4. แนวทางการพัฒนาความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 1) การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กร 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร 3) พัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานให้น่าอยู่ (4) สร้างและส่งเสริมความผูกพันในองค์กร 5) เสริมสร้างสุขภาพทางกาย 6) สร้างขวัญ

Received: 2023-03-14 Revised: 2023-07-08 Accepted: 2023-07-08

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา Doctor of Philosophy Graduate School Chao Praya University. Corresponding Author e-mail: puchiss99@hotmail.com

² คณะบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา Faculty of Administration and Management, Chaopraya University.

³ คณะบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา Faculty of Administration and Management, Chaopraya University.

กำลังใจในด้านสวัสดิการ และ 7) ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะและขีดความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ (Keywords): ความสุขของพนักงาน; สุขภาวะในที่ทำงาน; องค์กรแห่งความสุข; สถานประกอบการ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study factors promoting happiness in the organization. 2) to study the relationship of factors promoting happiness in the organization and the happiness of employees in the workplace in Pathumthani Province 3) to study the factors promoting happiness in the organization that affect happiness and 4) to present guidelines for improving the happiness of employees in the workplace in Pathum Thani Province. The sample group was executives and operational staff. Industrial organizations in Pathum Thani Province, totaling 400 people from 30 factories by stratified random sampling and simple random sampling. The results of the research were as follows: 1. Factors promoting happiness in the organization and happiness of employees in the workplace in Pathum Thani Province. 2. Factors promoting happiness in the organization and happiness of employees in the workplace in Pathum Thani Province. 3. There were 16 out of 20 variables of well-being at work that affected employees' happiness at work. which could explain the variance at 76.80%, significant at the .01 level, and there were 11 variables out of 24 happy organizational variables that affected employees' happiness in work. The variance was 76.80%, significant at the .01 level. 4. Guidelines for improving employee happiness in the workplace in Pathum Thani Province consisted of 1) developing strategies to create organizational culture; 2) promoting participation. of personnel 3) Develop a pleasant working environment 4) Build and promote organizational ties 5) Enhance physical health 6) Build morale in terms of welfare and 7) Promote competency and competency development in continuous operation

Keywords: employee happiness; well-being at work; happy organization; workplace

บทนำ (Introduction)

จังหวัดปทุมธานี แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 7 อำเภอ 53 ตำบล 460 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 9 แห่ง เทศบาลตำบล 17 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 37 แห่ง อำเภอประกอบไปด้วย อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอธัญบุรี อำเภอลองหลวง อำเภอลำลูกกา อำเภอลาด

หลุมแก้ว อำเภอสามโคก และอำเภอหนองเสือ มีประชากร ณ วันที่ 30 ธ.ค. 2544 ทั้งสิ้น 1,005,760 คน ส่วนในด้านอุตสาหกรรม ณ 30 มิถุนายน 2561 จังหวัดปทุมธานี มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตทั้งสิ้นจำนวน 3,889 โรงงาน เงินลงทุน 552,449,718,890 บาท มีคนงาน 294,398 คน (เป็นชาย 143,232 คน, หญิง 148,166 คน)การกระจายตัวของโรงงาน แยกตามอำเภอ คือ อำเภอคลองหลวง 1,195 โรง (30.73%) อำเภอลำลูกกา 994 โรง (25.56%) อำเภอเมือง 480 โรง (12.34%) อำเภอลาดหลุมแก้ว 482 โรง (12.39%) อำเภอสามโคก 354 โรง (9.10%) อำเภอธัญบุรี 295 โรง (7.59%) อำเภอหนองเสือ 89 โรง (2.29%) (อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี, 2561)

องค์การอนามัยโลกประมาณการว่าในแต่ละปีจะมีผู้ใช้แรงงานทั้งหญิงและชายได้รับอุบัติเหตุ บาดเจ็บ เกิดโรคจากการทำงาน และถึงขั้นเสียชีวิตไม่น้อยกว่า 2 ล้านคน นอกจากนี้ยังมีอุบัติเหตุในสถานที่ทำงานจำนวน 268 ล้านครั้งซึ่งส่งผลให้มีผู้ใช้แรงงานเสียชีวิตเฉลี่ยทุก 3 รายต่อการเกิดอุบัติเหตุ 1 ครั้ง และมีผู้ใช้แรงงาน 160 ล้านคน ที่เจ็บป่วยเนื่องจากสาเหตุการทำงาน(WHO, 2009) นอกจากนี้องค์การอนามัยโลกยังประมาณการว่าร้อยละ 8 ของโรคของภาวะโรคซึมเศร้าของผู้ใช้แรงงานทั่วโลกมีสาเหตุมาจากความเสี่ยงในการประกอบอาชีพ (WHO, 2003)

สำหรับสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจและแรงงานของจังหวัดปทุมธานีในรอบปี 2560 มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของลูกจ้างพนักงาน ดังนี้ 1) การประสบอันตราย/เจ็บป่วยจากการทำงาน 3,736 คน จำแนกตามประเภทความร้ายแรง พบว่าส่วนใหญ่จะหยุดงานเกิน 3 วัน มีจำนวน 2,557 คน ส่วนผู้หยุดงานไม่เกิน 3 วัน จำนวน 1,095 คน และผู้ที่สูญเสียอวัยวะมีจำนวน 57 คน การสูญเสียชีวิต จำนวน 27 คน และไม่มีจำนวนทุพพลภาพ, 2) การเกิดข้อเรียกร้อง/ข้อพิพาทแรงงานและข้อขัดแย้ง พบการเกิดข้อพิพาทแรงงานในสถานประกอบการ 5 แห่ง ในส่วนความขัดแย้งในการจ้างงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้างที่ไม่ใช่ข้อพิพาท แรงงานตามกฎหมายที่เรียกว่า “ข้อขัดแย้ง” ในปี 2560 ได้เกิดข้อขัดแย้งในสถานประกอบการทั้งสิ้น 28 แห่ง รวม ทั้งหมด 30 ครั้ง ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 22,704 คน โดยข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นสามารถดำเนินการจนสามารถตกลงกันได้ 20 แห่ง ลูกจ้างที่เกี่ยวข้อง 13,501 คน คิดเป็นร้อยละ 89.47 ของสถานประกอบการที่เกิดข้อขัดแย้ง และมีข้อขัดแย้งที่ถอนเรื่อง 1 แห่ง ทั้งนี้ไม่มีข้อขัดแย้งใดที่นำไปสู่การผลงาน, 3) การสวัสดิการแรงงาน ได้ดำเนินการส่งเสริมให้สถานประกอบการจัดสวัสดิการ ในรูปแบบต่าง ๆ แก่ลูกจ้างหรือผู้ใช้แรงงาน ดังนี้ (1) ส่งเสริมการให้บริการด้านสวัสดิการแรงงานนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด 762 แห่ง ลูกจ้างที่ได้รับการส่งเสริม 92,611 คน, (2) ส่งเสริมความรู้ เกี่ยวกับสวัสดิการแรงงาน 210 แห่ง ลูกจ้างที่ได้รับการส่งเสริม 20,701 คน และ (3) ให้บริการเงินกู้ยืมกองทุนผู้ใช้แรงงาน 3 แห่ง และ 4) การประกันสังคม ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม 2560 พบว่ามีสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนประกันสังคมทั้งสิ้น 15,457 แห่ง โดยส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการขนาดต่ำกว่า 10 คน คือ มีจำนวน 10,429 แห่ง (ร้อยละ 67.47) สำหรับผู้ประกันตนทั้งสิ้น 411,482 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกันตนในสถานประกอบการขนาด 1,000 คนขึ้นไป 97,147 คน (ร้อยละ 23.60) หากพิจารณาตามปริมาณการจ่ายเงินประโยชน์ทดแทนจะพบว่ามีเงินจ่ายเงิน

ทั้งสิ้น 2,279,895,357.060 ล้านบาท โดยกรณีเจ็บป่วยมีการจ่ายเงินสูงสุดถึง 972,835,600.25 ล้านบาท (ร้อยละ 31.56) ของเงินประโยชน์ทดแทนที่จ่าย รองลงมาคือกรณีชราภาพ จ่ายเงินประโยชน์ทดแทน 458,776,013.70 ล้านบาท (ร้อยละ 28.02) และกรณีสงเคราะห์บุตร 256,023,318.00 ล้านบาท (สำนักงานแรงงานจังหวัดปทุมธานี, 2560)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความสุขของพนักงานสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี เพื่อทราบถึงแนวทางที่สำคัญของความสุขของพนักงานในสถานประกอบการ เพื่อนำผลการศึกษามาดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของพนักงาน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จึงทำให้เห็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสุขภาวะในที่ทำงานตลอดจนการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อการเป็นองค์กรคุณภาพแห่งความสุขของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีที่พร้อมในการแข่งขันและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. ศึกษาปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์กรและความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี
2. ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์กรกับความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี
3. ศึกษาปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์กรที่ส่งผลต่อความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี
4. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงสำรวจ และการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และพนักงานปฏิบัติการขององค์กรอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งสิ้น 400 คน จาก 30 โรงงาน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารทางวิชาการ แนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผ่านการตรวจสอบความตรง (Validity) ของข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการศึกษา (Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง ระหว่าง 0.60 – 1.00 และการทดสอบความเที่ยง (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha-reliability Coefficient) ทั้งฉบับ 0.989

สถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์กรและความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านองค์กรแห่งความสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) ด้านความสุขในการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) และด้านสุขภาวะในที่ทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$)

2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์กรกับความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี พบว่าในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีคุณธรรมมีความสัมพันธ์กับความสุขในการปฏิบัติงานของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือด้านสังคมดี และด้านความรู้ดี ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3. ตัวแปรสุขภาวะในที่ทำงานที่ส่งผลต่อความสุขของพนักงาน ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการสร้างความผูกพันของคนในองค์กร 2) มีนโยบายสนับสนุนรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีสุขภาพดี 3) มีห้องน้ำและมีจุดทำความสะอาด ล้างมือ ที่เหมาะสมเพียงพอ 4) เข้าใจความคาดหวังขององค์กรเป็นอย่างดี 5) ระดับเสียงภายในสถานที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาตรฐาน 6) มีการจัดสถานที่ให้พนักงานได้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอย่างเหมาะสมและเพียงพอ 7) มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลายแก่พนักงาน 8) สนับสนุนกิจกรรมภายนอกองค์กรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง 9) บริษัทจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนรอบข้างอย่างต่อเนื่อง และอย่างเหมาะสม 10) มีการดำเนินการที่สร้างความภาคภูมิใจในชื่อเสียงของบริษัท 11) มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่พนักงานและครอบครัว 12) บริษัทส่งเสริมการมีสัมพันธ์ภายในหน่วยงานดี 13) วัฒนธรรมองค์กรปฏิบัติได้ง่ายและเป็นรูปธรรมชัดเจน 14) สถานที่ปฏิบัติงานมีอากาศถ่ายเทดี ปลอดภัยดี ปรับอากาศดี 15) โรงอาหารมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะอนามัย และ 16) มีสวนหย่อมเพื่อพักผ่อนเพียงพอ บรรยากาศสวยงาม โดยทั้ง 16 ตัวแปร สามารถอธิบายความแปรปรวน ได้ร้อยละ 76.80 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และตัวแปรองค์กรแห่งความสุขที่ส่งผลต่อความสุขของพนักงาน ประกอบด้วย 1) บริษัทสนับสนุนและส่งเสริมพนักงานที่มีความรับผิดชอบสูง 2) จัดอบรมแบบ เสริมสร้างทักษะในการทำงานและทางความคิด 3) มีสวนสุขภาพ สวนหย่อม ชุมพักผ่อน ตามใต้ต้นไม้ เพียงพอ 4) บริษัทมีการดำเนินกิจกรรมที่ช่วยเหลือชุมชน สังคมภายนอก

5) สนับสนุนกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของพนักงานร่วมกัน เช่น ชมรม 6) มีทุนการศึกษาของบุตรให้กับพนักงาน 7) สนับสนุนการผ่อนคลายด้วยกิจกรรมดนตรี/กีฬา/ปลูกผัก อื่น ๆ 8) จัดมุมหนังสือ/มีประชาสัมพันธ์ความรู้ภายนอกด้านต่าง ๆ 9) ส่งเสริมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มพนักงาน 10) มีวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และ 11) ช่วยเหลือครอบครัวพนักงานที่เดือดร้อนหรือประสบภัยต่าง ๆ โดยทั้ง 11 ตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวน ได้ร้อยละ 76.80 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4. แนวทางการพัฒนาพัฒนาความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย

4.1 การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์การ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ 2 กิจกรรม คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์สร้างวัฒนธรรมองค์การในการสร้างประโยชน์แก่สังคม ชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2) มุ่งเน้นการเสริมสร้างองค์กรแห่งความสุขและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวพนักงาน องค์กร ชุมชน สังคม

4.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ 3 กิจกรรม คือ 1) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในองค์กร เช่น การส่งเสริมให้พนักงานมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ ระดมความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมกลุ่มสนทนา การ นันทนาการ 2) สนับสนุนกิจกรรมของชมรมเพื่อสร้างความร่วมมือจิตอาสา ชมรมกีฬา ชมรมดนตรี ชมรมหัตถศิลป์ ชมรมลีลาศ ชมรมร้องเพลง ชมรมรักต้นไม้เลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ ชมรมศิลปะการสื่อสารและการพูดในที่ชุมชน ชมรมฝึกอาชีพ 3) การสนับสนุนกิจกรรมของชมรมเพื่อสร้างความร่วมมือ สร้างคุณภาพประโยชน์ ต่อชุมชนสังคม เช่น การส่งชมรมต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน สมาคม โรงเรียน องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลส่วนท้องถิ่น อำเภอ การนิคมอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้าจังหวัด สภาองค์การนายจ้าง สมาคมนายจ้าง สมาคมความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน สหภาพแรงงาน สภาองค์การลูกจ้าง สภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย และองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

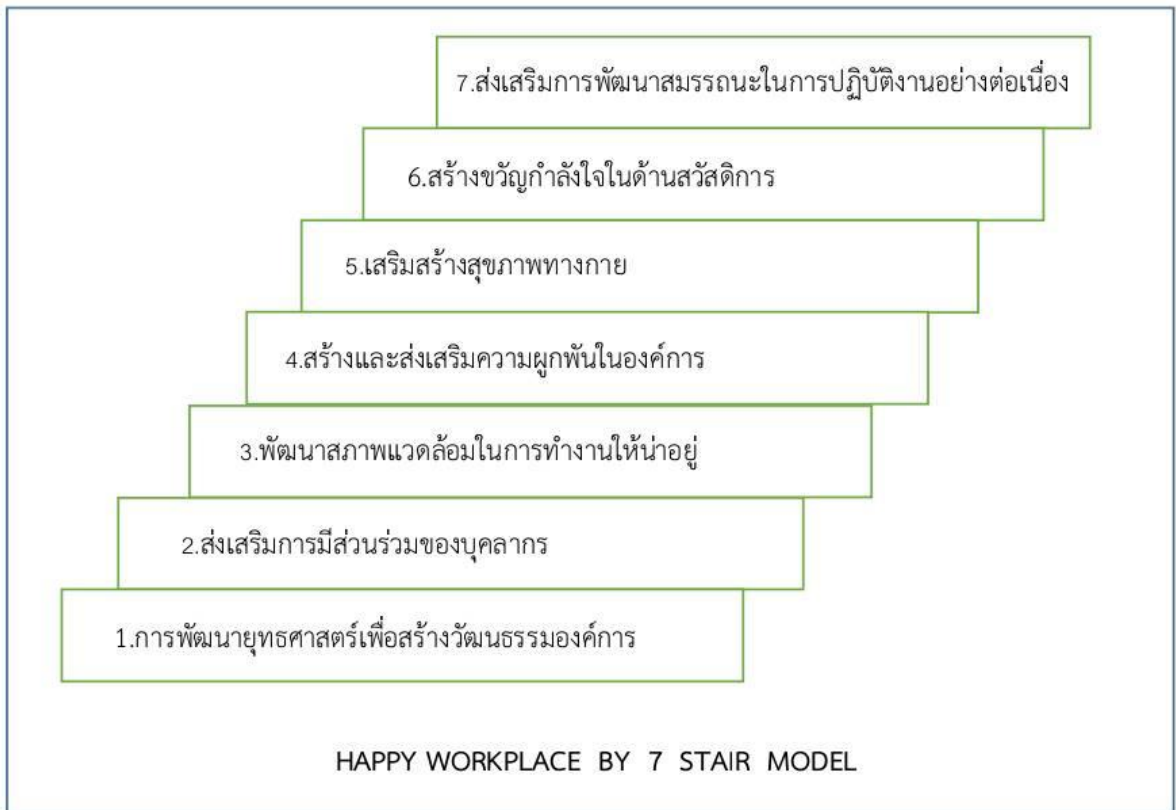
4.3 พัฒนาสภาพแวดล้อมในการทำงานให้น่าอยู่ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ 3 กิจกรรม คือ 1) ส่งเสริมให้มีคณะกรรมการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น จัดประเมินตรวจสอบระบบแสง สี เสียง กลิ่น ตรวจสอบเครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องจักรเพื่อความปลอดภัย ต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรในองค์กร 2) ส่งเสริมให้มีคณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบกิจการ เช่น ปรับภูมิทัศน์ให้ร่มรื่นให้สะอาด น่าอยู่ สวยงาม 3) ส่งเสริมให้มีคณะกรรมการสร้างสุขภาวะองค์กรในสถานประกอบกิจการ เช่น มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม ประชุมปรึกษาหารือ กำหนดกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร การจัดทำสถานที่ให้น่าอยู่ สะอาดถูกสุขลักษณะ จัดทำห้องน้ำให้เพียงพอ สะอาด มีจุดล้างมือที่ถูกสุขลักษณะมาตรฐาน จัดทำสวนหย่อมเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายให้กับบุคลากร

4.4 สร้างและส่งเสริมความผูกพันในองค์การ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ 3 กิจกรรม คือ 1) ส่งเสริมความสามัคคี ความผูกพันของบุคลากรในองค์การ เช่น ส่งเสริมการจัดให้มีกีฬาประจำปี จัดให้มีสันทนาการ นันทนาการอย่างสร้างสรรค์ 2) ส่งเสริมให้มีกิจกรรม 5 ส การประกวดนวัตกรรมของแต่ละฝ่ายงาน การประกวดความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานประจำปี การประกวดการลดอุบัติเหตุในการทำงาน 3) ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรในเรื่องความรักความผูกพันในองค์การ

4.5 เสริมสร้างสุขภาพทางกาย โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ 2 กิจกรรม คือ 1) ส่งเสริมสนับสนุนในการปลูกฝังให้บุคลากรภายในองค์การรักสุขภาพเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ส่งเสริมโครงการการตรวจสุขภาพประจำปี โครงการลดพุงลดอ้วน โครงการลดละเลิกบุหรี่ เหล้า สุรา ยาเสพติด 2) ส่งเสริมกิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมกีฬา นันทนาการ สันทนาการ จัดให้มีชมรมสุขภาพ

4.6 สร้างขวัญกำลังใจในด้านสวัสดิการ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ 4 กิจกรรม คือ 1) บริษัทกำหนดนโยบายด้านสวัสดิการให้กับบุคลากรภายในองค์การให้สอดคล้องต่อกฎหมายแรงงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น สวัสดิการที่กฎหมายแรงงานกำหนด มีการสำรวจสวัสดิการในสถานประกอบกิจการอื่นที่ใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบสวัสดิการที่องค์การอื่นให้กับพนักงานขององค์การนั้นๆ 2) สร้างแรงจูงใจสร้างการแข่งขัน การให้รางวัล การชมเชยเมื่อทำดีต่อองค์กร ชุมชน สังคม 3) ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์การมีขวัญกำลังใจ โดยทำกิจกรรมเพื่อครอบครัว ชุมชน สังคม 4) ส่งเสริมให้มีกองทุนสนับสนุนทุนทางการศึกษาให้กับบุตรหลานพนักงาน

4.7 ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะและขีดความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ 4 กิจกรรม คือ 1) ส่งเสริมด้านทุนความรู้ เช่น การพัฒนาการเรียนรู้ฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร รายบุคคล หน่วยงาน องค์กร 2) การส่งเสริมให้ทุนการศึกษาเพื่อการพัฒนาตามสาขาอาชีพ ทั้งระดับ ปวช. - ปริญญาเอก 3) จัดทำสายความก้าวหน้าสู่การพัฒนาบุคลากรอย่างยั่งยืนสร้างความสามารถทางการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง 4) สนับสนุนและจัดประกวดให้บุคลากรใน

องค์กรคิดค้น สร้างนวัตกรรมใหม่อย่างสร้างสรรค์และเป็นรูปธรรมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรโดยรวม

ภาพประกอบที่ 1 แนวทางการพัฒนาพัฒนาความสุขของพนักงานในสถานประกอบการ
HAPPY WORKPLACE BY 7 STAIR MODEL

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี” มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์การและความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านสุขภาวะในที่ทำงาน คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางจิตสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเกิดจากพนักงานที่เข้าใจความคาดหวังขององค์กรเป็นอย่างดี ในส่วนขององค์กรก็มีนโยบายสนับสนุนรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีสุขภาพดีของพนักงาน มีการดำเนินการที่สร้างความภาคภูมิใจในชื่อเสียงของบริษัทพร้อมทั้งส่งเสริมการมีสัมพันธ์ภายในหน่วยงานดี และมีวัฒนธรรมองค์กรปฏิบัติตามได้ง่ายและเป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Burton (2010) องค์กรอนามัยโลก ได้กำหนดแนวทางของการสร้างเสริมสุขภาวะในที่ทำงานขึ้น เพื่อผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพและความสามารถในการผลิตและการแข่งขันขององค์กรนั้น องค์กรจะต้องพิจารณาแนวทาง 4 ด้านโดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง ส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวกในที่ทำงาน เช่น สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ อากาศเครื่องจักรเฟอร์นิเจอร์ ผลิตภัณฑ์ เคมี วัสดุ และกระบวนการที่ปรากฏในสถานประกอบการ ซึ่งมีผลกระทบต่อความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนสุขภาวะและความเป็นอยู่ของพนักงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพนับเป็นพื้นฐานของความปลอดภัยและสุขภาวะในการประกอบอาชีพ และส่งผลกระทบต่อการทำงาน ความเจ็บป่วยการบาดเจ็บและอาจก่อให้เกิดการพิการหรือเสียชีวิตได้ 2) สภาพแวดล้อมทางจิตสังคม หมายถึง องค์กร การทำงานวัฒนธรรมองค์กร ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และการปฏิบัติ ส่งผลกระทบต่อความผาสุกของพนักงานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเครียดขึ้นได้เช่นการขาดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในองค์กร ขาดการสนับสนุนรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีสุขภาวะเป็นต้น 3) แหล่งของสุขภาวะบุคคลในที่ทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนบริการสุขภาพ ข่าวสารทรัพยากรและโอกาสที่บริษัทหรือองค์กรจัดเตรียมไว้สำหรับพนักงาน หรือสนับสนุน หรือกระตุ้นเพื่อปรับปรุงหรือคงไว้ซึ่งวิธีปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างมีสุขภาวะมีการติดตามและสนับสนุนทั้งสุขภาพทางกายและสุขภาพจิต 4) ชุมชนบริษัท เป็นความเชื่อมโยงของชุมชนและบริษัท อันประกอบด้วย กิจกรรม ทักษะ ความเชี่ยวชาญและแหล่งทรัพยากรอื่น ๆ ความผูกพันของบริษัทสภาพชุมชนทั้งทางกายภาพและสังคม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพใจความปลอดภัยและความผาสุกของพนักงานและครอบครัว

2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่งเสริมความสุขในองค์การกับความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการมีคุณธรรมมีความสัมพันธ์กับความสุขของพนักงาน อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่บริษัทสนับสนุนและส่งเสริมพนักงานที่มีความรับผิดชอบสูงและมีวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการสร้างคุณธรรม จริยธรรม มีรางวัล หรือการยกย่องชมเชย หรือการพิจารณาความดีความชอบ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้กับพนักงานอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ สิ่งนี้จะทำให้พนักงานเกิดความมั่นใจในการประเมินผลต่างๆ อันเนื่องจากการมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีของระดับบริหาร ทำให้พนักงานได้รับความเป็นธรรมและเกิดความภาคภูมิใจ ทำให้บรรยากาศในการทำงานของพนักงานดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อานันท์ ชนบุตร และทศ टनाพร (2555) การสร้างองค์กร

แห่งความสุข ไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จนั้นองค์กรจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีระบบการจัดการและการร่วมมือทั้งในด้านองค์ความรู้และการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งหลักสำคัญที่เป็นแกนกลางจะต้องปรากฏอยู่ในทุกชั้นตอนของกระบวนการคือ ความเป็นผู้นำ (Leadership engagement) การมีส่วนร่วมของพนักงาน (worker involvement) ซึ่งขึ้นอยู่กับจริยธรรมและการให้คุณค่า (values and ethics) ความเป็นผู้นำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โฉม นภา บุญธรรม (2558) ที่พบว่า พนักงานบริษัทแบรนด์ (1835) จำกัด มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความรัก ทัศนคติในงาน และด้านคุณภาพของงาน ส่วนคะแนนค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานด้านแรงจูงใจในการทำงาน และด้านบรรยากาศการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่าพนักงานที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุขในการทำงานในภาพรวมและรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านแรงจูงใจในการทำงาน ด้านบรรยากาศการทำงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านความรักและภูมิไงานงาน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความรักและทัศนคติในงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ตัวแปรสุขภาวะในที่ทำงานที่ส่งผลต่อความสุขของพนักงานในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการสร้างความรู้ความผูกพันของคนในองค์กร 2) มีนโยบายสนับสนุนรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มีสุขภาพดี 3) มีห้องน้ำและมีจุดทำความสะอาด ล้างมือ ที่เหมาะสมเพียงพอ 4) เข้าใจความคาดหวังขององค์กรเป็นอย่างดี 5) ระดับเสียงภายในสถานที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาตรฐาน 6) มีการจัดสถานที่ให้พนักงานได้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอย่างเหมาะสมและเพียงพอ 7) มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่หลากหลายแก่พนักงาน 8) สนับสนุนกิจกรรมภายนอกองค์กรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง 9) บริษัทจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับชุมชนรอบข้างอย่างต่อเนื่อง และอย่างเหมาะสม 10) มีการดำเนินการที่สร้างความรู้ความภาคภูมิใจในชื่อเสียงของบริษัท 11) มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่พนักงานและครอบครัว 12) บริษัทส่งเสริมการมีสัมพันธ์ภาพภายในหน่วยงานดี 13) วัฒนธรรมองค์กรปฏิบัติตามได้ง่ายและเป็นรูปธรรมชัดเจน 14) สถานที่ปฏิบัติงานมีอากาศถ่ายเทดี ปลอดภัย ปรับปรุงอากาศดี 15) โรงอาหารมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะอนามัย และ 16) มีสวนหย่อมเพื่อพักผ่อนเพียงพอ บรรยากาศสวยงาม มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงเนตร ธรรมกุล (2555) ที่ศึกษา การสร้างสุขภาวะในองค์กร มีข้อค้นพบว่า แนวคิดการสร้างเสริมสุขภาวะในองค์กรควรคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) ภาพและความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในการทำงาน 2) สุขภาพ ความปลอดภัยและความผาสุกของสิ่งแวดล้อมทางจิตสังคมในการทำงานรวมทั้งระบบการจัดการและวัฒนธรรมในองค์กร 3) แหล่งทรัพยากรสุขภาพส่วนบุคคลในสถานที่ทำงานและ 4) ช่องทางการเข้าถึงชุมชนเพื่อปรับปรุงสุขภาพของพนักงานครอบครัวของพนักงานและสมาชิกอื่น ๆ ในชุมชนซึ่งการสร้างเสริมสุขภาวะในองค์กรต้องมีการดำเนินการตามระบบและขั้นตอนที่กำหนดขึ้น เช่น มีการระดมกำลังการประชุม การประเมินการจัดลำดับความสำคัญการวางแผนการลงมือปฏิบัติการประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานทั้งนี้ควรมีเครื่องมือ ตรวจสอบสุขภาวะองค์กรเพื่อจะได้ทราบประเด็นที่ควรได้รับการ

แก้ไขสำหรับดัชนีสำคัญของสุขภาวะองค์กรคือการได้ รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารการได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากพนักงานมีนโยบายการสร้างสุขภาวะใน องค์กรมีการบูรณาการไว้ในยุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบและมีกระบวนการทำงานมีโครงสร้างการดำเนินงาน และมีการวิเคราะห์งาน การได้รับการสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นการจัดเตรียมข้อมูลและฝึกอบรมทีมงานมีการประเมินและ กำกับติดตาม มีการใช้เครื่องมือการวัดที่มีประสิทธิภาพและมีวิธีการสร้างความเข้าใจในประเด็นสร้างสุขภาวะทั้งนี้เพื่อให้คนในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

นอกจากนี้ตัวแปรองค์กรแห่งความสุขที่ส่งผลต่อความสุขของพนักงาน ประกอบด้วย 1) บริษัทสนับสนุนและส่งเสริมพนักงานที่มีความรับผิดชอบสูง 2) จัดอบรมแบบ เสริมสร้างทักษะในการทำงานและทางความคิด 3) มีส่วนสุขภาพ สวนหย่อม ชัมพักผ่อน ตามได้ต้นไม้ เพียงพอ 4) บริษัทมีการดำเนินกิจกรรมที่ช่วยเหลือชุมชน สังคมภายนอก 5) สนับสนุนกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของพนักงานร่วมกัน เช่น ชมรม 6) มีทุนการศึกษาของบุตรให้กับพนักงาน 7) สนับสนุนการผ่อนคลายด้วยกิจกรรมดนตรี/กีฬา/ปลูกผัก อื่น ๆ 8) จัดมุมหนังสือ/มีประชาสัมพันธ์ความรู้ภายนอกด้านต่างๆ 9) ส่งเสริมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มพนักงาน 10) มีวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการสร้างคุณธรรม จริยธรรม และ 11) ช่วยเหลือครอบครัวพนักงานที่เดือดร้อนหรือประสบภัยต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพร ฉายประเสริฐ (2558) ที่ศึกษาความสุขในการทำงานของบุคลากรที่ส่งผลต่อความพร้อมรับมือ AEC ของธุรกิจ SME's จังหวัดปทุมธานี พบว่า ระดับความคิดเห็นองค์กรสร้างสุขอยู่ในระดับมาก Happy Family มีระดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ Happy Soul Happy heart Happy Society Happy Relax Happy Money Happy Brain และ Happy Body ตามลำดับ ด้านความสุขทางกาย มีระดับความสุขอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านการประกันสุขภาพ (นอกเหนือจากประกันสังคม) เพื่อให้พนักงานได้ตรวจสุขภาพ และได้รับคำแนะนำในการดูแลสุขภาพ, 2) ด้านการจัดสถานที่ และเวลาพักที่เหมาะสม เพื่อให้พนักงานได้พักผ่อน เพื่อลดความเครียด ลดอาการปวดเมื่อยต่างๆ มีของว่างบริการบ้าง เช่น น้ำดื่ม กาแฟ หรือขนมขบเคี้ยวบ้าง จะทำให้พนักงานรู้สึกผ่อนคลายและทำงานมีความสุขทางกายและทางใจมากขึ้น, 3) ด้านพัฒนาสมอง องค์กรมีการพัฒนาพนักงานโดยให้พนักงานมีส่วนร่วมให้แสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนางาน มีการอบรมสัมมนาทั้งภายในและภายนอกองค์กรและหรือให้ทุนให้เวลาในการศึกษาต่อ, 4) ความสุขในครอบครัวซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้พนักงานที่ทำงานในธุรกิจ SME's มีความสุขในการทำงานโดยไม่วิตกกังวล ทำให้ผลการทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่นการจัดให้มีสถานที่และที่เลี้ยงสำหรับเลี้ยงเด็กเล็กให้กับพนักงาน เพื่อให้แม่ลูกได้อยู่ใกล้ชิดกัน ไม่ต้องนำกลับไปให้ ปู่ ย่า ตา ยาย เลี้ยงดูที่ต่างจังหวัดทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัว, 5) ด้านศาสนาและศีลธรรม คือ การปลูกฝังให้พนักงานเคร่งครัดต่อศาสนา ยึดหลักธรรมคำสอนทางศาสนา เพื่อให้คนมีคุณธรรมจริยธรรม หากพนักงานและผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน ก็จะทำให้องค์กรมีคนดี และมีความจงรักภักดีต่อองค์กร และ 6) ความสุขทางใจ หากพนักงานมีความสุขใจ ไม่ทุกข์ ไม่เครียด ยิ้มแย้มแจ่มใสในการทำงาน และการให้บริการต่างๆ ส่งผล

ต่อการมีจิตใจแห่งการบริการที่ดี (Service Mind) ผู้รับบริการจะได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น องค์การควรจัดกิจกรรมสันตนาการ เช่น กีฬาสี ออกกำลังกาย ขณะที่ความพร้อมของพนักงานในการเข้าสู่ AEC ความคิดเห็นส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา คือการรักษาคนเก่งให้อยู่กับองค์กร ด้านกระบวนการทำงาน ด้านความพร้อมเรื่องวัฒนธรรมและความรู้ด้านภาษา รองลงมาต่ำลำดับ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรเริ่มจากการกำหนดเป็น พันธกิจ วัตถุประสงค์ ขององค์การเพื่อให้เกิดการปฏิบัติเป็น รูปธรรมที่ชัดเจน นำไปสู่การเป็นวัฒนธรรมองค์กรในการสร้างองค์การสุขภาวะที่ดี
2. จัดให้มีคณะกรรมการเฉพาะ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในขั้นตอนการสร้างองค์การ สุขภาวะ
3. กำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรเพื่อยกระดับสมรรถนะ และพัฒนา ความสามารถของพนักงานให้สอดคล้องกับการเติบโตในสายอาชีพ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. องค์กรให้พนักงานมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ ระดมความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมกลุ่ม สันตนาการ นันทนาการ โดยให้คณะกรรมการสร้างสุขภาวะองค์กรในสถานประกอบกิจการ ทำ สสำรวจความคิดเห็นของพนักงานในองค์กรก่อน แล้วค่อยสรุปประเด็นหรือกิจกรรม สามารถเริ่มทำ บางกิจกรรมก่อนได้ เพื่อให้พนักงานเห็นว่าองค์กรสนับสนุนและส่งเสริมเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ เกิดขึ้น
2. องค์กรสนับสนุนกิจกรรมของชมรมเพื่อสร้างความร่วมมือ จิตอาสา ชมรมกีฬา ชมรม ดนตรี ชมรมหัตถศิลป์ ชมรมลีลาศ ชมรมร้องเพลง ชมรมรักต้นไม้ ชมรมเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ ชมรม ศิลปะการสื่อสารและการพูดในที่ชุมชน โดยองค์กรให้เวลาหรือเปิดโอกาสในช่วงพักกลางวัน หรือ เลิกงาน หรือเลิกวัน/เวลา/สถานที่ ให้จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น ตลาดนัดภายใน โดยให้พนักงาน สามารถเอาของมาจำหน่ายเพิ่มรายได้ ให้ตนเองหรือชมรม จัดให้มีการแสดงหรือการประกวด แข่งขัน ในแต่ละชมรม
3. ให้การสนับสนุนกิจกรรมของชมรมเพื่อสร้างความร่วมมือ สร้างคุณภาพประโยชน์ ต่อชุมชน สังคม เช่น การส่งชมรมต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน สมาคม โรงเรียน องค์การบริหารส่วน ตำบล เทศบาลส่วนท้องถิ่น อำเภอ การนิคมอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้า จังหวัด สภาองค์การนายจ้าง สมาคมนายจ้าง สมาคมความปลอดภัยอาชีวอนามัยและ สภาพแวดล้อมในการทำงาน สหภาพแรงงาน สภาองค์การลูกจ้าง สภาวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมไทย และองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. ส่งเสริมให้มีคณะกรรมการสวัสดิการในสถานประกอบกิจการ เช่น ปรับภูมิทัศน์ให้ร่มรื่น ให้สะอาด น่าอยู่ สวยงาม

จัดประเมินตรวจสอบระบบแสง สี เสียง กลิ่น ตรวจสอบเครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องจักรเพื่อความปลอดภัย ต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรในองค์กร สะอาดถูกสุขลักษณะ จัดทำห้องน้ำให้เพียงพอ สะอาด มีจุดล้างมือที่ถูกสุขลักษณะมาตรฐาน จัดทำสวนหย่อมเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ผ่อนคลายให้กับบุคลากร จัดให้มีกีฬาประจำปี มีกิจกรรม 5 ส การประกวดนวัตกรรมของแต่ละฝ่าย งาน การประกวดความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานประจำปี การประกวดการลดอุบัติเหตุในการทำงาน

5. ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรในเรื่องความรักความผูกพันในองค์กร สร้างแรงจูงใจสร้างการแข่งขัน การให้รางวัล การชมเชยเมื่อทำดีต่อองค์กร ชุมชน สังคม มีกิจกรรมเพื่อครอบครัว สนับสนุนทุนการศึกษาให้กับบุตรหลานพนักงาน ฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร รายบุคคล และจัดทำสายความก้าวหน้าสู่การพัฒนาบุคลากรอย่างยั่งยืนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรโดยรวม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการองค์กรสุขภาวะในจังหวัดหรือภูมิภาคอื่นๆ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาความสุขของพนักงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ผลสำเร็จของการดำเนินงาน

2. ควรมีการศึกษา รวบรวม หรือจัดทำข้อมูลศักยภาพในการพัฒนาองค์กรสุขภาวะที่มีบริบทและกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน ประชากรใกล้เคียงกัน เช่น ภาคบริการ ภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ ผู้ประกอบการขนาดเล็ก (SMEs) ผู้ประกอบการขนาดใหญ่

3. ควรมีการศึกษานโยบาย ยุทธศาสตร์ และกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาองค์กรสุขภาวะ ในด้านอื่น เพื่อให้องค์กรต่างๆ ใช้ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องเกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน รวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง (References)

- ดวงเนตร ธรรมกุล. (2555). การสร้างสุขภาวะในองค์กร (Developing Healthy Organization). *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. 6(1), 55.
- สำนักงานแรงงานจังหวัดปทุมธานี. (2560). *สถานการณ์แรงงานของจังหวัดปทุมธานี ไตรมาส 4 ปี 2560*. ปทุมธานี: สำนักงานแรงงานจังหวัดปทุมธานี
- อานันท์ ชินบุตรและทศ คณนาพร. (2555). *คัมภีร์สร้าง "มืออาชีพ" และ "เพิ่มความสุข" ในองค์กรของเดอะเบสท์ซีอีโอ*. กรุงเทพฯ: แสปป์บุ๊ก, 2555
- Burton, J. (2010). *WHO Healthy Workplace Framework and Model: Background and Supporting Literature and Practice*. WHO, Geneva.
- Krejcie, Robert V., & Morgan, Daryle W. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychological Management*. 30(3), 608.

WHO. (2003). *World Health Organization*. The World health report: 2003 : shaping the future. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/42789>

รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรม ที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย

Communication Pattern for Team Building in Organization towards Successful Hotel Business Excellence in Chiang Rai

วรรณะรัตน์ ไชยวงศ์¹
Wattanarat Chaiwong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาวิธีการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงราย จำนวน 180 แห่ง โดยใช้ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละ 5 ราย กลุ่มตัวอย่างจากสูตรคำนวณของ Yamane (1973) ได้จำนวน 300 ราย โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1. วิธีการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 4 ด้านคือ 1) ด้านผู้ส่งสาร โดยฝ่ายบริหารและบุคลากรในองค์กรสามารถแสดงความคิดเห็นและได้รับโอกาสในการซักถาม 2) ด้านสาร สารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษรมีการใช้เนื้อหาภาษาที่เข้าใจง่ายและตรงตามความต้องการ 3) ด้านผู้ส่งสาร บุคลากรในองค์กรควรมีทักษะในการส่งสารที่ดี 4) ด้านช่องทางการสื่อสาร การสื่อสารภายในองค์กรโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น E-mail, Line, Facebook, เว็บไซต์ เป็นต้น และการจัดการประชุมหรือการจัดอบรมสัมมนาภายในองค์กรเพื่อการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์, ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร, ด้านการบริการแก่ลูกค้า 2. รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ 1) การสื่อสารจากบนลงล่าง ฝ่ายบริหารมีการสั่งงาน ชี้แจงรายละเอียดของงานได้อย่างเต็มที่และตามลำดับสายบังคับบัญชาให้ดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว 2) การสื่อสารจากล่างขึ้นบน การมีโอกาสด้านการแสดงความคิดเห็นและรวมแก้ไขปัญหาร่วมกับฝ่ายบริหาร 3) การสื่อสารแบบแนวนอน การร่วมปรึกษาหารือหรือให้คำปรึกษากับเพื่อน

Received: 2023-04-04 Revised: 2023-07-08 Accepted: 2023-07-08

¹ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย Faculty of Business Administration and Liberal Arts Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Rai. Corresponding Author e-mail: cw_wattha@hotmail.com

ร่วมงานในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับงานในองค์กร 3.ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ พบว่าปัจจัย ด้านความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) บุคลากรในองค์กรการใช้คำพูดที่เป็นกลาง ไม่เอนเอียงต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและมีความมั่นใจในข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากองค์กร โดยเข้าใจในสารตรงกันกับผู้ส่งสาร ซึ่งมีการถามทวนซ้ำในสิ่งที่สื่อสารไปแล้วผู้รับสารได้ตอบกลับมาได้อย่างถูกต้องตรงกับผู้ส่งสาร เช่นเดียวกับบทสัมภาษณ์ ที่พบว่าประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กรต้องมีความน่าเชื่อถือ ข้อมูลข่าวสารสามารถเข้าใจได้ตรงกัน ด้านความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$) บุคลากรในองค์กรเปิดใจยอมรับข้อมูลข่าวสาร ด้วยภาษาพูดและภาษาเขียน ภาษาท่าทาง โดยคำนึงการเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน เช่นเดียวกับบทสัมภาษณ์ ที่พบว่าบุคลากรในองค์กรให้เปิดใจยอมรับข้อมูลข่าวสาร ด้วยท่าทีเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ด้านเนื้อหาสาระอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$) บุคลากรในองค์กรมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดเนื้อหาของสารต่าง ๆ ที่ถูกต้องชัดเจน อันจะมีประโยชน์ต่อบุคลากรได้รับทราบ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพโดยจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร เช่นเดียวกับบทสัมภาษณ์ ที่พบว่าบุคลากรในองค์กรสามารถรับรู้ ตีความและทำความเข้าใจกับเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ผู้ส่งสารสื่อมาได้อย่างชัดเจน ครบถ้วน และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ด้านความแจ่มชัดของการสื่อสารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$) บทบาทสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ที่ชัดเจนถูกต้องทั้ง วัจนภาษาและอวัจนภาษาที่มีประโยชน์ต่อบุคลากรได้รับทราบ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพโดยจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร เช่นเดียวกับบทสัมภาษณ์ที่พบว่า บทบาทสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ชัดเจนถูกต้องทั้งวาจาและทั้งไม่เป็นวาจาอันจะมีประโยชน์ต่อบุคลากรและองค์กรที่ได้รับรู้

คำสำคัญ (Keywords): รูปแบบการสื่อสาร; ความเป็นเลิศ; ความสำเร็จ

Aabstract

The objectives of this research were 1) to study communication methods for team building in the organization to achieve excellence in a successful hotel business, 2) to develop a communication model for team building in the organization to achieve excellence. in a successful hotel business and 3) to study factors affecting the efficiency of corporate communications towards excellence in a successful hotel business. It's an integrative research. between quantitative research and qualitative research The population used in this study was a hotel business in Chiang Rai province, totaling 180 sources, using 5 respondents each. The sample from the formula of Yamane (1973) was 300 by purposive selection. The research tools were interview and questionnaire forms. The results showed that 1.Communication methods for team building in the organization to achieve excellence in the hotel business consist of 4 aspects: 1) Messenger The

management and personnel in the organization are able to express their opinions and are given the opportunity to ask questions. 2) Message side, written and unwritten messages are used in language that is easy to understand and meets the needs. 3) The sender side. Substance Personnel in the organization have good communication skills. 4) Communication channels. Internal communication using social media such as E-mail, Line, Facebook, web boards, etc., and organizing meetings or training seminars within the organization for communication, relationship building, organizational relations, customer service

2.The communication style for team building in the organization to achieve excellence in the hotel business consisted of 3 forms: 1) Top-down communication. Fully clarify the details of the work and according to the chain of command for you to act quickly. 2) Communication from the bottom up. Opportunity to express opinions and jointly solve problems with the management. 3) Horizontal communication. Joint discussion or consultation with colleagues in solving problems related to work in the organization.

3.Factors affecting the efficiency of communication in the organization towards excellence in successful hotel business found that the factor of credibility was at a high level (=4.35). Personnel in the organization used neutral words. not be inclined towards any party and have confidence in the information received from the organization By understanding the message is the same as the messenger. Which has repeated questions about what has already been communicated, the receiver has answered correctly and corresponds to the sender. as well as the interview Found that the effectiveness of communication in the organization must be reliable. Information can be understood exactly. suitability to the environment was at a high level (=4.48). Personnel in the organization were open to receiving information. with spoken and written language Body language based on mutual respect and dignity as well as the interview found that personnel in the organization open their minds to accept information with respect and dignity to each other The content aspect was at a high level (=4.46) Personnel in the organization play an important role in conveying the contents of various messages that are accurate and clear that will be useful to personnel. This will make the operation efficient which will affect the success of the organization. as well as the interview It was found that personnel in the organization were able to recognize, interpret and understand the content or stories communicated by the messengers clearly, completely and correctly implemented. Clarity of communication was at a high level (=4.48). It played an important role in conveying various stories that were clear, correct, both verbally and non-verbally that were useful to personnel. This will make the performance effective which will affect

the success of the organization just like the interview. It was found that the important role in conveying various information is clear, accurate, both verbally and non-verbally, which will be beneficial to personnel and organizations that have been recognized. 48) It plays an important role in conveying various stories that are clear, correct, both verbally and non-verbally that are useful to personnel. This will make the performance effective which will affect the success of the organization just like the interview. It was found that the important role in conveying various information is clear, accurate, both verbally and non-verbally, which will be beneficial to personnel and organizations that have been recognized.

Keywords: communication style; excellence; success

บทนำ (Introduction)

ระบบการทำงานในองค์กรจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลในองค์กร และการสื่อสารทางวจนภาษาและอวจนภาษา นับเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารงาน เพราะช่วยในการตัดสินใจของหัวหน้าหน่วยงานให้บังเกิดผลที่ชัดเจน ดังนั้นบทบาทของการสื่อสารทางภาษาจึงมีความสำคัญยิ่งสำหรับ นักบริหารหรือหัวหน้างานในองค์กรหรือหน่วยงานทั่วไป ลักษณะการสื่อสารที่ดีเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร โดยสิ่งที่ผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาควรคำนึงถึง คือ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพต้องมีลักษณะน่าเชื่อถือ มีความเหมาะสมกับสถานะแวดล้อม มีความหมายต่อผู้รับ มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมในเนื้อหา แม้ว่าการสื่อสารภายในองค์กรในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญของการบริหารและการจัดการของฝ่ายบริหารในการที่จะให้บุคลากรภายในองค์กรปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบและให้ความร่วมมือกับฝ่ายบริหาร เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร แต่ก็ได้หมายความว่า “การสื่อสารทางวจนภาษาและอวจนภาษา” สามารถนำไปใช้ได้ในรูปแบบของเครื่องมือ “สำเร็จรูป” แต่โดยแท้จริงแล้ว “การสื่อสารภายในองค์กร” นั้น มีปัญหาทั้งในรูปแบบกระบวนการและวิธีการของการสื่อสารเอง และมีปัญหาทั้งของผู้รับสารและผู้ส่งสารซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งระดับการศึกษา เพศ วัย ประสบการณ์ พื้นฐานทางสังคม ประเพณี พื้นฐานทางครอบครัว รวมทั้งระบบการบริหารก็สามารถทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารได้เช่นเดียวกัน และ (สุจิตราภรณ์ จุสปาโล, 2558) อุปสรรคนั้นเกิดจากข้อจำกัดในการรับรู้หรือเข้าใจข้อมูลข่าวสารในแต่ละช่วงเวลา คือ การที่มีข้อมูลข่าวสารที่มากเกินไป จนทำให้ผู้บริหารหรือพนักงานไม่สามารถนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพราะมากจนไม่ทราบว่าจะเลือกได้อย่างไร อุปสรรคนั้นเกิดจากโครงสร้างขององค์กรนั่นเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับความยาวของสายการติดต่อสื่อสาร หากผ่านคนกลางหลายคนความเพี้ยนของข่าวสารจะมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ในระบบการบริหารก็ยังมีปัญหาที่เกิดจากการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดจากผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญและสนใจในการจัดระบบสื่อสารทางภาษาที่ดีให้มีขึ้นในหน่วยงาน แต่กลับมีความเชื่ออย่างผิด ๆ ว่าการสื่อสารจะเป็นกุญแจไขปัญหาทั้งหลาย โดยคิด

แต่เพียงเทคนิคและเครื่องมือไม่คิดถึงเนื้อหา ภาษาและสิ่งที่สื่อสารออกไป ซึ่งการที่แต่ละองค์กรจะทำงานได้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่ดีจึงจะทำให้การทำงานมีความราบรื่น แต่การที่องค์กรมีบุคลากรเป็นจำนวนมาก บางครั้งการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพก็อาจเป็นสาเหตุให้บุคลากรในองค์กรไม่เข้าใจงานที่มอบหมายหรือไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ที่ตรงกัน ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานได้ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากแต่ละแผนกต้องประสานงาน การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่บุคลากร หากขาดการสื่อสารที่ดีย่อมส่งผลให้งานเกิดข้อผิดพลาด นอกจากนี้ความแตกต่างของลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน และระยะเวลาการทำงาน แสดงให้เห็นถึงศักยภาพการทำงานของแต่ละบุคคลอีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญและความน่าสนใจที่จะศึกษาสภาพการสื่อสารภาษาทางวัฒนธรรมและอวัจนภาษาในองค์กร การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคลที่เกิดจากผู้ส่งสารหรือผู้รับสาร ที่มีลักษณะของบุคคลแตกต่างกันดังกล่าวข้างต้น ซึ่งในรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่า สภาพการสื่อสารในองค์กรโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย นั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร ความแตกต่างของลักษณะทางประชากรจะมีสภาพการสื่อสารการใช้ถ้อยคำภาษาในการสื่อสารที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ตลอดจนพบปัญหาและอุปสรรคใดบ้างระหว่างทำการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจบริบทของการสื่อสารในองค์กรให้มากขึ้น โดยเข้าใจรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงรายอย่างไร ผลการศึกษาวินิจฉัยที่ได้จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการสื่อสารในองค์กรและเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาวิธีการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พื้นที่วิจัยคือ จังหวัดเชียงราย โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงราย จากWebsite Agoda และ Traveloka ที่ผู้เข้าพักได้ทำการรีวิวและให้คะแนนแก่โรงแรมในจังหวัดเชียงรายในระดับดีเยี่ยม และระดับดีขึ้นไป จำนวน 180 แห่ง โดยใช้ผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละ 5 รายประกอบด้วย ผู้บริหารคือหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้าแผนกขึ้นไปและพนักงานระดับปฏิบัติการ รวมเป็น 900 ราย

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 300 คน โดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือการวิจัยขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกันประเด็นที่ศึกษาแบบสอบถามวิจัย เรื่อง รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย แบบสอบถามนี้มี 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงราย

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กร

เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ มีความถูกต้องและความแม่นยำในการสรุปผล ผู้วิจัยจึงได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

- ศึกษาข้อมูลจากตำรา บทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกำหนดขอบเขตของการในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ให้ครอบคลุมตามความมุ่งหมายการวิจัย

- ร่างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และแนวทางที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา

- นำแบบสอบถามกลับมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ

ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษา และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านทำการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ เพื่อนำมาปรับปรุงให้เกิดความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยจะนำผลการให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนี

ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทั้งนี้เพื่อให้ได้ ข้อคำถามที่มีความถูกต้องด้านเนื้อหาให้มากที่สุด

การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ ภายหลังจากที่นำเครื่องมือแบบสอบถาม ไปทำการตรวจสอบความมั่นคงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงนำแบบสอบถามมาทดสอบความเชื่อมั่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติและร้อยละ จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารและประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กร จากผู้ตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ที่เป็นลักษณะของคำถามปลายเปิด เพื่อยืนยันองค์ประกอบของผลการวิจัย วิเคราะห์ออกมาเชิงพรรณนาโวหาร

เกณฑ์ในการแปลความหมาย แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ (นารัตน์ ห่อทอง, 2556) ดังนี้

4.51-5.00	มีระดับความคิดเห็น	มากที่สุด
3.51-4.50	มีระดับความคิดเห็น	มาก
2.51-3.50	มีระดับความคิดเห็น	ปานกลาง
1.51-2.50	มีระดับความคิดเห็น	น้อย
1.00-1.50	มีระดับความคิดเห็น	น้อยที่สุด

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขององค์ประกอบการสื่อสารด้านผู้ส่งสาร

ด้านผู้ส่งสาร	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. บุคลากรในองค์กรมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในการสื่อสาร	4.26	0.63	มาก
2. บุคลากรในองค์กรมีวิธีการสื่อสารบนพื้นฐานความจริงและเชื่อถือได้	4.60	0.49	มากที่สุด
3.บุคลากรในองค์กรมีวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล	4.46	0.57	มาก
4. บุคลากรในองค์กรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการส่งข้อมูลข่าวสาร	4.36	0.61	มาก
5. บุคลากรในองค์กรมีทักษะในการส่งสารที่ดี	4.63	0.49	มากที่สุด
รวม	4.46	0.21	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประเด็นขององค์ประกอบการสื่อสารด้านผู้ส่งสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.46)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขององค์ประกอบการสื่อสารด้านผู้รับสาร

ด้านผู้รับสาร	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ฝ่ายบริหารและบุคลากรในองค์กรมีทักษะการเป็นผู้ฟังที่ดี	4.40	0.49	มาก
2. ฝ่ายบริหารและบุคลากรในองค์กรมีวิธีการรับสารทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย	4.46	0.50	มาก
3. ฝ่ายบริหารและบุคลากรในองค์กรมีความสามารถในการรับสารจากบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้อง	4.53	0.50	มากที่สุด

4. ฝ่ายบริหารและบุคลากรในองค์กรมีการเลือกรับข่าวสารเฉพาะที่สนใจหรือเพียงช่องทางเดียว	4.50	0.57	มาก
5. ฝ่ายบริหารและบุคลากรในองค์กรสามารถแสดงความคิดเห็นและได้รับโอกาสในการซักถาม	4.56	0.56	มากที่สุด
รวม	4.49	0.20	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประเด็นสภาพองค์ประกอบการสื่อสารด้านผู้รับสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขององค์ประกอบการสื่อสารด้านสาร

ด้านสาร	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. สารที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษรมีการใช้เนื้อหาภาษาที่เข้าใจง่ายและตรงตามความต้องการของท่าน	4.63	0.49	มากที่สุด
2. สารมีเนื้อหาและมีความสำคัญที่มีความเหมาะสมกับงานนั้น ๆ	4.13	0.86	มาก
3. สารมีเนื้อหาข้อมูลที่ถูกกลั่นกรองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	4.60	0.49	มากที่สุด
4. สารมีเนื้อหาใจความสำคัญที่ครบถ้วนสมบูรณ์	4.56	0.50	มากที่สุด
5. สารมีเนื้อหาที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อท่านและองค์กร	4.56	0.50	มากที่สุด
รวม	4.50	0.25	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประเด็นองค์ประกอบการสื่อสารด้านสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขององค์ประกอบการสื่อสารด้านช่องทางการสื่อสาร

ด้านช่องทางการสื่อสาร	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1 มีการสื่อสารภายในองค์กรโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น E-mail, Line, Facebook, เว็บไซต์ เป็นต้น	4.50	0.50	มาก
2 มีอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการสื่อสารขององค์กรของท่านอย่างเพียงพอ เช่น คอมพิวเตอร์ กระดาษบอร์ด โทรศัพท์ ฯลฯ	4.46	0.50	มาก
3 มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ตามจุดต่าง ๆ ในองค์กร เช่น ป้ายโปสเตอร์, บอร์ด, ป้ายไว้นิว, ป้ายประชาสัมพันธ์ไฟLED	4.46	0.50	มาก
4 มีการจัดการประชุมหรือการจัดอบรมสัมมนาภายในองค์กรเพื่อการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์, ด้านความสัมพันธ์ในองค์กร, ด้านการบริการแก่ลูกค้า เป็นต้น	4.50	0.50	มาก
5 มีการจัดทำหนังสือชี้แจงหรือคู่มือแจ้งเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ระเบียบข้อปฏิบัติในการทำงานต่าง ๆ เป็นการภายในองค์กร	4.23	0.85	มาก
รวม	4.43	0.27	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประเด็นองค์ประกอบการสื่อสารด้านช่องทางการสื่อสารด้านช่องทางการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$)

2. การวิเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ

การสื่อสารจากบนลงล่าง	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ฝ่ายบริหารได้กำหนดนโยบายขององค์กรให้ท่านทราบชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษร	4.46	0.57	มาก
2. ฝ่ายบริหารมีการจัดการประชุมเพื่อแจ้งข่าวสารภายในองค์กรให้ท่านทราบ	4.50	0.50	มาก
3. ฝ่ายบริหารได้เผยแพร่ประกาศข้อมูลข่าวสารทั้งทางon-line และ off-lineเพื่อแจ้งข่าวสารภายในองค์กรให้ท่านทราบอย่างสม่ำเสมอ	4.70	0.46	มากที่สุด
4. ฝ่ายบริหารมีการสั่งงาน ชี้แจงรายละเอียดของงานได้อย่างเต็มที่และตามลำดับสายบังคับบัญชาให้ท่านดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว	4.73	0.44	มากที่สุด
5. ฝ่ายบริหารในองค์กรของท่านส่งเสริมให้ท่านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่เสมอ	4.53	0.50	มากที่สุด
รวม	4.5867	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประเด็นรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพการสื่อสารจากบนลงล่าง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ

การสื่อสารจากล่างขึ้นบน	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล

1. ท่านมีวิธีการติดต่อสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาในฝ่ายงานของท่านในการรายงานผลการปฏิบัติงานของท่านได้	4.33	0.60	มาก
2. ท่านมีโอกาสนในการแสดงความคิดเห็นและรวมแก้ไขปัญหาร่วมกับฝ่ายบริหาร	4.80	0.40	มากที่สุด
3. ท่านสามารถเข้าพบฝ่ายบริหารและบอกถึงปัญหาหรือความต้องการได้โดยตรง	4.50	0.50	มาก
4. ท่านสามารถบอกกล่าว, ปรีกษา, ขอข้อชี้แนะ, ร้องขอ, ชี้แจง, แจ้งประสงค์ความต้องการและปัญหาต่อฝ่ายบริหารในที่ประชุมใหญ่	4.63	0.490	มากที่สุด
5. ท่านมีการปรึกษาหารือในเรื่องงาน, ปัญหาองค์กร, ปัญหาการทำงาน, การปรับตัว, การพัฒนาตนเองและงาน กับฝ่ายบริหารโดยตรงจนท่านสามารถทำงานตามเป้าหมายที่ฝ่ายบริหารของท่านวางไว้ได้	4.50	0.50	มาก
รวม	4.55	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประเด็นรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพการสื่อสารจากล่างขึ้นบน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ

การสื่อสารแบบแนวนอน	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	
		เฉลี่ย	แปรผล
1 ท่านและเพื่อนร่วมงานในองค์กรของท่านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างดีทั้งในเวลางานและนอกเวลางาน	4.50	0.57	มาก
2 เพื่อนร่วมงานของท่านรับฟังความคิดเห็นและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน อีกทั้งให้กำลังใจให้คำชี้แนะกับท่านเป็นอย่างดี	4.53	0.50	มากที่สุด

3 ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารขององค์กรหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับงานจากเพื่อนร่วมงานทั้งทางวาจาและหรือจากข้อความจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น Facebook, Line, โทรศัพท์ ฯลฯ	4.33	0.47	มาก
4 ท่านได้ร่วมปรึกษาหารือหรือให้คำปรึกษากับเพื่อนร่วมงานในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับงานในองค์กรของท่าน	4.70	0.46	มากที่สุด
5 ท่านและเพื่อนร่วมงานมีการสร้างกลุ่ม Line หรือช่องทางอื่นเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว	4.53	0.50	มากที่สุด
รวม	4.52	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประเด็นการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพการสื่อสารแบบแนวนอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$)

3. การวิเคราะห์เกี่ยวกับประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กรเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กร

ด้านความน่าเชื่อถือ	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. ฝ่ายบริหารและบุคลากรในองค์กรส่งสารให้แก่ท่านได้อย่างน่าเชื่อถือ	4.10	0.75	มาก
2. บุคลากรในองค์กรใช้คำพูดที่เป็นกลาง ไม่เอนเอียงต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	4.53	0.50	มากที่สุด
3. บุคลากรในองค์กรเลือกช่องทางในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม อย่างเป็นทางการและน่าเชื่อถือ อาทิ การใช้หนังสือเวียนภายในเพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ทราบอย่างทั่วถึง	4.10	0.80	มาก

4. ท่านมีความมั่นใจในข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากองค์กร โดยเข้าใจในสารตรงกันกับผู้ส่งสาร ซึ่งมีการถามทวนซ้ำในสิ่งที่สื่อสารไปแล้วผู้รับสารได้ตอบกลับมาได้อย่างถูกต้องตรงกับผู้ส่งสาร	4.53	0.50	มากที่สุด
5. บุคลากรในองค์กรมีบทบาทที่น่าเชื่อถือในการถ่ายทอดเรื่องราวข้อมูลต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อบุคลากรได้รับทราบ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพโดยจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร	4.50	0.57	มาก
รวม	4.35	0.30	มาก

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประเด็นประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กรด้านความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กร

ด้านความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. บุคลากรในองค์กรมีพฤติกรรมที่สอดคล้องวัฒนธรรมขององค์กรไปในทางเดียวกันกับองค์กร เช่น การทำงานโดยยึดและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ค่านิยมที่ดี ซื่อสัตย์สุจริต เป็นธรรม และมีอาชีพ	4.36	0.61	มาก
2. บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าถึงช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ทั้งOn-Line, Off-Line ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ทั้งทางเดียว(One-Way Communication) และสองทาง(Two-Way Communication) ด้วยทำที่ที่เหมาะสม	4.50	0.57	มาก
3. บุคลากรในองค์กรเปิดใจยอมรับข้อมูลข่าวสาร ด้วยภาษาพูดและภาษาเขียน ภาษา	4.60	0.49	มากที่สุด

ทำทางโดยคำนึงการเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน			
4. บุคลากรในองค์กรเปิดโอกาสในการยอมรับฟังความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างเสมอภาค	4.46	0.50	มาก
5. บุคลากรในองค์กรมีบทบาทในสถานที่ทำงานที่สำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อบุคลากรได้รับทราบ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพโดยจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร	4.46	0.50	มาก
รวม	4.48	0.20	มาก

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประเมินประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กรด้านความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กร

ด้านเนื้อหาสาระ	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1 เนื้อหาที่คนในองค์กรส่งข้อมูลข่าวสารมีความครบถ้วน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่วกวนไปมา	4.20	0.66	มาก
2 บุคลากรในองค์กรมีความรู้ในเรื่องราวข้อมูลข่าวสาร ที่ถูกกลั่นกรอง, ตรวจสอบอย่างถูกต้องเหมาะสม ก่อนที่ส่งสารให้แก่บุคคลอื่น ๆ	4.53	0.50	มากที่สุด
3 บุคลากรในองค์กรสามารถรับรู้ ตีความ และทำความเข้าใจกับเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ผู้ส่งสารสื่อสารได้อย่างชัดเจน ครบถ้วน และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	4.53	0.50	มากที่สุด

4 บุคลากรในองค์กรสามารถรับข้อมูลของสารตามความหมายโดยตรงและความโดยนัยได้อย่างถูกต้อง ตามความเป็นจริงที่นำไปชี้แนะและนำไปประกอบการตัดสินใจ	4.50	0.62	มาก
5 บุคลากรในองค์กรมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดเนื้อหาของสารต่าง ๆ ที่ถูกต้องชัดเจน อันจะมีประโยชน์ต่อบุคลากรได้รับทราบ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพโดยจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร	4.56	0.50	มากที่สุด
รวม	4.46	0.26	มาก

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประเด็นประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กรด้านเนื้อหาสาระ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.46$)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กร

ด้านความแจ่มชัดของการสื่อสาร	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1 ท่านสามารถนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากหน่วยงานไปพูด-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิด ในการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานได้อย่างแจ่มชัดและชัดเจน	4.50	0.50	มาก
2 ท่านมีทักษะในการฟัง-การอ่านที่ดีสามารถคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และเข้าใจความหมายของข้อความ, ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับฟังได้อย่างถูกต้องครบถ้วน	4.50	0.50	มาก
3 ท่านเข้าใจถึงพฤติกรรมทำให้การสื่อสารทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารจะทำให้เข้าใจอย่างแจ่มชัดในการสื่อสาร	4.50	0.50	มาก
4 หน่วยงานของท่านมีช่องทางและอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการสื่อสารที่ครบถ้วน	4.33	0.47	มาก

อีกทั้งมีการจัดการประชุมอย่างสม่ำเสมอและมี
การแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนขององค์กร
5 ท่านมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราว
ต่าง ๆ ที่ชัดเจนถูกต้องทั้งวจนภาษาและอวจน
ภาษาที่มีประโยชน์ต่อบุคลากรได้รับทราบ ซึ่ง
จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพโดยจะ
ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร

4.60 0.62 มากที่สุด

รวม

4.48

0.27

มาก

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามประเด็น
ประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กรด้านความแจ่มชัดของการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่
ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงรายสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. วิธีการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบ
ความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย ผู้ส่งสารต้องมีทักษะในการส่งสารที่ดีและมีความเชื่อมั่นและน่าเชื่อถือ
ผู้รับสารต้องสามารถรับฟังอย่างเต็มใจและจริงใจพร้อมน้อมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง สามารถ
แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นของกันและกันได้ สารที่ส่งควรมีเนื้อหาภาษาที่เข้าใจง่าย ตรง
ประเด็น กระชับและตรงตามความต้องการของผู้ส่งสาร ช่องทางการสื่อสาร ต้องรวดเร็ว ทันต่อเวลา
และมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุตาพร ทองสวัสดิ์ (2559) พบว่าการสื่อสาร
ภายในองค์กรที่เหมาะสม คือ 1) การพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการดาเนิน
งานของเพื่อนร่วมงานเป็นประจำ 2) ช่องทางการสื่อสารภายในมีอย่างเพียงพอและหลากหลาย 3)
การได้รับข่าวสารของหน่วยงานอย่างครบถ้วนชัดเจนและรวดเร็วและสอดคล้องกับงานวิจัยของ
กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ และคณะ (2559) ที่พบว่าประสิทธิภาพของการสื่อสารของบุคลากรในองค์กร
ประกอบด้วยด้านผู้ส่งสาร ด้านช่องทาง ด้านสาร และด้านผู้รับสาร

2. รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจโรงแรมที่ประสบ
ความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยรูปแบบการสื่อสารจากบนลงล่าง พบว่า ฝ่ายบริหารมี
การสั่งงาน ชี้แจงรายละเอียดของงานได้อย่างเต็มที่และตามลำดับสายบังคับบัญชาเพื่อให้เกิดการ
ดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ส่วนรูปแบบการสื่อสารจากล่างขึ้นบน พบว่า การให้ออกาสในการแสดง
ความคิดเห็นและรวมแก้ไขปัญหาร่วมกับฝ่ายบริหาร สำหรับรูปแบบการสื่อสารแบบแนวนอน พบว่า
ควรมีการร่วมปรึกษารื้อหรือให้คำปรึกษากับเพื่อนร่วมงานในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับงานใน
องค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชนก เชื้อแพทย์ (2563) และธนารัฐ คำสุริยา และกฤษดา เขียว

วัฒนาสุข (2562) พบว่าการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย ด้านการสื่อสารจากบนลงล่าง ด้านการสื่อสารแบบวงกลม

3. ประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กรเพื่อสร้างทีมงานในองค์กรสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจ โรงแรมที่ประสบความสำเร็จ จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยประสิทธิภาพของการสื่อสารด้านความน่าเชื่อถือ พบว่า บุคลากรในองค์กรใช้คำพูดที่เป็นกลาง ไม่เอนเอียงต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและมีความมั่นใจในข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากองค์กร โดยเข้าใจในสารตรงกันกับผู้ส่งสาร ซึ่งมีการถามทวนซ้ำในสิ่งที่สื่อสารไปแล้วผู้รับสารได้ตอบกลับมาได้อย่างถูกต้องตรงกับผู้ส่งสาร ส่วนประสิทธิภาพของการสื่อสารด้านความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม พบว่า บุคลากรในองค์กรเปิดใจยอมรับข้อมูลข่าวสารด้วยภาษาพูดและภาษาเขียน ภาษาท่าทาง โดยคำนึงการเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่วนประสิทธิภาพของการสื่อสารด้านเนื้อหาสาระ พบว่า บุคลากรในองค์กรมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดเนื้อหาของสารต่าง ๆ ที่ถูกต้องชัดเจนอันจะมีประโยชน์ต่อบุคลากรได้รับทราบ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพโดยจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร ผลการศึกษานี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของสัญญาติ พรหมคงและคณะ (2562) พบว่าการสร้างประสิทธิภาพของการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จะทำให้องค์กรสามารถสร้างความได้เปรียบคู่แข่งขัน เพราะความสามารถการสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว และทันยุคทันสมัย การสื่อสารโดยการพูด การสื่อสารโดยการเขียน การสื่อสารโดยการแสดงออกทางด้านร่างกายที่ทันสมัยโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ไม่ว่าจะเป็นแอปพลิเคชันไลน์ เฟสบุ๊ค หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้ส่งที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ เข้ามาช่วยในการสื่อสารสะดวก รวดเร็ว และสามารถสร้างความได้เปรียบคู่แข่งขัน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะทำให้การแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานได้ดีขึ้นและช่วยลดความเสี่ยงความผิดพลาดจากการทำงาน ทำให้ทีมงานที่มีพลังงานเชิงบวกในการทำงานร่วมกัน เพิ่มศักยภาพการแข่งขันขององค์กรในยุคธุรกิจดิจิทัล ผู้บริหารที่ต้องการความสำเร็จ ควรหันมาให้ความสำคัญกับการสื่อสารภายในองค์กร ด้วยการสร้างประสิทธิภาพในการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรตั้งไว้ การสื่อสารที่ดีนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจโดยใช้แนวคิดการบริหารจัดการทางการสื่อสารตั้งแต่การวางแผนการบริหาร และการประเมินการสื่อสารที่องค์กรต้องดำเนินการทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งส่งผลต่อความสามารถหรือสมรรถนะขององค์กรในการแข่งขันเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธราธร บุ่งทอง กมล เสวตสมบูรณ์ และละเอียด ศิลาน้อย (2562) และ แพมมาลา วัฒนเสถียรสินธุ์ (2559) พบว่า มีการมีเป้าหมายของการสื่อสารที่ชัดเจนจะสร้างความ เชื่อถือและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การติดต่อสื่อสารที่ดีทักษะในการเจรจาความมุ่งมั่นภายใต้ เป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจนจะส่งผลให้บุคลากรแต่ละระดับมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานจนทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันและที่สำคัญจะช่วยผลักดันให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็ม ความสามารถถูกต้องตามเป้าหมายขององค์กร ฉะนั้นเพื่อให้เกิดการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย และมีความเข้าใจในความหมายข้อมูลข่าวสารที่ต้องการจะไม่ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารระหว่างบุคคล จึงต้องมีการส่งข้อมูล

กลับไปยังผู้ส่งสารไม่ว่าจะเป็นการตอบกลับเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นการยืนยันการได้รับข้อมูลข่าวสารที่มีความเข้าใจตรงกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ฝึกทักษะในการพูดอย่างมีประสิทธิภาพ การเป็นผู้ฟังที่ดี เพื่อนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรใช้สารที่มีเนื้อหาที่มีความสำคัญเหมาะสมกับงานนั้น ๆ ผู้ปฏิบัติจะได้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานนั้น

1.2 ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรสามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น e-mail, line ในการติดต่อสื่อสารกับผู้บังคับบัญชาผู้บริหารควรมีการสั่งการหรือติดต่อข่าวสารด้วยตัวเอง เพื่อทำการสื่อสารผิดพลาดน้อยที่สุด ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเพื่อเรียกร้อง หรือปัญหาต่าง ๆ ในองค์กร ควรส่งเสริมการสื่อสารระหว่างเพื่อนร่วมงาน ผู้ปฏิบัติงานด้วยตนเอง เช่น การสนับสนุนให้ บุคลากรปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรด้วยกันภายในแผนก สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ จะช่วยส่งผลให้การทำงานภายในองค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทำความเข้าใจในข่าวสารให้ดียิ่งขึ้น นำไปปฏิบัติ ส่งเสริมให้ทุก ๆ คนร่วมกันแก้ไขปัญหาจากข่าวสารที่ส่งมาจากสมาชิกในองค์กร และนำมาแจ้งให้ผู้บริหารทราบ ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทำความเข้าใจในข่าวสารอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชาแต่ละแผนกควรแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบก่อนล่วงหน้าสักระยะก่อน เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เรียนรู้ และเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร ก่อนนำไปปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบการติดต่อสื่อสารกับรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพเพื่อจะได้ข้อมูลที่ชัดเจน และสมบูรณ์มากขึ้น

2.2 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาตัวแปรอื่นที่คาดว่าจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการทำงานร่วมด้วย เช่น พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร พฤติกรรมด้านภาวะผู้นำ บรรยากาศองค์กร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ และคณะ. (2559). การออกแบบแอปพลิเคชันเรื่องข้อมูลนักกีฬาไทยในริโอเกมส์ 2016 บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์

- วิศวกรรมศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและสื่อสารมวลชน,
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- พนิดา เกรียงทวีทรัพย์ และสุรมงคล นิ้มจิตต. (2561). รูปแบบการสื่อสารที่มีความสัมพันธ์กับ
ประสิทธิภาพ การทำงานภายในองค์กร: กรณีศึกษา สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. คณะ
บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- แพมาลา วัฒนเสถียรสินธุ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการสื่อสารในองค์กร กรณีศึกษา บริษัท
ยูไนเต็ด แสตนด์การ์ดเทอร์มินัล จำกัด (มหาชน). การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนารัฐ น้าสุริยา และกฤษฎา เขียววัฒนาสุข. (2562). “การสื่อสารภายในองค์กรที่ส่งผลต่อการมี
ส่วนร่วมของพนักงานในกิจกรรมการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (ไคเซ็น) หลักฐานเชิงประจักษ์
บริษัท แพรคติก้าจำกัด” วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 6(3), 1217-1231
- ธราธร บึงทอง, กมล เสวตสมบูรณ์ และละอียด ศิลาน้อย. (2562) ความสัมพันธ์ระหว่าง
ประสิทธิภาพการสื่อสารภายในองค์กรกับประสิทธิผลการดำเนินงานเป็นทีมของบริษัทน้ำท่วม
ในกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล. (ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นภารัตน์ ห่อทอง, 2556. หลักการวิเคราะห์แบบสอบถาม. สงขลา. : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รัชนก เชื้อแพทย์ (2563). รูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพของบริษัทใน นิคม
อุตสาหกรรม โรจนะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สัญญาติ พรมตง, นันทนา นิจจอหอ และนารพี ชัยมงคล. (2562). “การสร้างประสิทธิภาพของ
การภายในองค์กรเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ.” วารสารเครือข่าย
ส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 1(1), 50-59.
- สุดาพร ทองสวัสดิ์. (2559) พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียต่อการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่: สงขลา.
- Yamane, Taro. 1967. *Statistics, An Introductory Analysis*, 2nd Ed., New York : Harper
and Row.

บทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

The Role of Civil Servants in Local Government Organizations and Sustainable Development

บารมีบุญ แสงจันทร์¹
Barameeboon Sangchan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2) เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบบทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อทดสอบการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ T-test/F-test (One Way Anova) พร้อมทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD (Least Significant difference) ผลการศึกษวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 100 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 26 – 30 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001 - 15,000 บาท และมีภูมิลำเนาทางภาคเหนือ ระดับบทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลำดับแรก คือ ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้วให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม รองลงมาคือ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น ส่วนลำดับสุดท้าย สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อได้และอย่างยั่งยืน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีด้านปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): บทบาท; ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น; การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Received: 2023-02-23 Revised: 2023-03-24 Accepted: 2023-05-20

¹ วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: Barameeboon.sa@ssru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of roles of local government officials and sustainable development, 2) to compare the roles of local government officials and sustainable development. Classified by individual factors The sample used in the research were 100 local government officials, using questionnaires as a tool for data collection. And the statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean, standard deviation. and inferential statistics used in analysis to test the comparison between the independent variable and the dependent variable. using statistical analysis T-test/F-test (One Way Anova) with LSD (Least Significant difference) test for pairwise differences. The research results found that A sample of 100 local government officials, mostly female, aged 26-30 years old, had a bachelor's degree. Their income is in the range of 10,001 - 15,000 baht and they are domiciled in the North. Roles of local government officials and sustainable development Overall, it was at the highest level. First, promoting peaceful societies and inclusive sustainable development and providing access to justice for all, followed by urgent action to combat climate change and its impacts. climb final part ensure that everyone has access to affordable and sustainable modern energy, respectively, and when comparing the roles of local government officials with different personal factors There is a level of opinion towards sustainable development. no difference Statistically significant at the .05 level.

Keywords: Roles; Local Government Officials; Sustainable Development

บทนำ (Introduction)

จากสถานการณ์ในปัจจุบันทำให้ยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จึงส่งผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม และตลอดจนเวลาที่เปลี่ยนแปลงขององค์กรทั้งภายในและภายนอกองค์กรภายในองค์กรมีการเปลี่ยนแปลง เช่น องค์กรต้องมีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น หรือหากองค์กรต้องปรับลดขนาดลง การพัฒนาบุคลากรก็ยังมีส่วนที่สำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้บุคลากรเกิด ความคล่องตัวในการทำงานมากยิ่งขึ้น ส่วนภายนอกองค์กร เช่น สภาพสังคมและวัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ เป็นต้น องค์กรจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อบุคลากรจะได้เตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกอยู่ตลอดเวลา โดยปกติบุคลากรแต่ละคนมีทัศนคติที่แตกต่างกันไปการพัฒนาบุคลากรสามารถใช้เป็นเครื่องมือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบุคลากร ที่ทำงานร่วมกันให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น

เครื่องจักรที่ทันสมัย คอมพิวเตอร์ การอบรมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความชำนาญในการใช้เทคโนโลยี เหล่านี้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการทำงานของบุคลากรได้เป็นอย่างดี จากที่กล่าวมาข้างต้นข้าพเจ้าคิดว่าควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจังและมีความต่อเนื่องเพื่อจะได้ให้บุคลากร มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า แนวความคิดทางด้านการบริหารงานบุคคลในสมัยแรกๆ นั้นขาดลักษณะของความเป็นระบบและขาดความสัมพันธ์กับการบริหารองค์การในส่วนอื่นๆ ด้วย อีกทั้งการบริหารงานบุคคลดำเนินไปโดยขาดหลักเกณฑ์ เนื่องจากรูปแบบของการบริหารงานบุคคลในสมัยแรกเป็นไปตามความต้องการหรือเจตจำนงของผู้ปกครองแต่ฝ่ายเดียว รวมทั้งการได้รับอิทธิพลจากธรรมเนียมประเพณีและค่านิยมต่างๆ ที่เป็นอยู่ในสมัยนั้นๆ เป็นสำคัญ ต่อมาเมื่อสังคมมนุษย์ใหญ่โตมากขึ้นรวมทั้งได้พัฒนาทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้นนั้น ความจำเป็นในการพัฒนาแนวความคิดทางด้านการบริหารงานบุคคลให้เป็นระบบ มีหลักเกณฑ์ที่เป็นเหตุเป็นผลและสามารถพิสูจน์ได้ในรูปแบบของทฤษฎีจากนักคิดต่างๆ จึงได้เกิดขึ้นเป็นลำดับมาจนพัฒนาในรูปศาสตร์ทางการบริหารงานบุคคลในปัจจุบัน

การปกครองท้องถิ่น เป็นการปกครองที่มีขอบเขตเฉพาะจำกัดในส่วนหนึ่งส่วนใดของประเทศโดยรัฐกระจายอำนาจการดำเนินงานในกิจการบางอย่างไปยังท้องถิ่น ได้มีส่วนรับผิดชอบกิจการอันส่งผลต่อความกินดีอยู่ดีและเพื่อสนองตอบความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยการปกครองท้องถิ่นจะสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพเนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันในด้านภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ปัญหาและความต้องการ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องทราบปัญหา และความต้องการของประชาชนเพื่อให้บริการหรือการแก้ไขปัญหาได้ครบประเด็นและดำเนินการอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2542 มีพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เพิ่มบทบาทและให้อำนาจในการตัดสินใจขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในการกำหนดนโยบายการพัฒนา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการวางผังเมืองเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตยและส่งเสริมให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคล เพื่อให้มีความคล่องตัวและสามารถแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาชุมชนและสามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้การปกครองตนเองอันเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญยิ่งในระบบการปกครองท้องถิ่นด้วยเหตุผลสองประการ กล่าวคือ ในด้านหนึ่งระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถสะท้อนถึงระดับของความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาจากอำนาจในการจัดการเกี่ยวกับบุคคลว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจมากน้อยเพียงใด ขณะที่ในอีกด้านหนึ่ง ระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นจะสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพทางการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีขีดความสามารถเพียงใด ทั้งนี้พิจารณาจากศักยภาพบุคลากรเป็นสำคัญ ดังนั้น การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถดำเนินกิจการต่างๆ ได้โดยอิสระ ขณะเดียวกันก็สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ก็จำเป็นต้องมีระบบบริหารงานบุคคลที่ดีและมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนคือการปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมือง ให้มีความสัมพันธ์กันอย่างเกื้อกูล ยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ลดปัญหาความยากจนทั้งในชนบทและเมือง โดยยุทธศาสตร์ย่อย 4 ประการ คือ ประการแรก สร้างความเข้มแข็งในชุมชน ให้ร่วมคิด ร่วมทำร่วมรับผิดชอบ ระดมพลังแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ประการที่สอง การแก้ปัญหาความยากจนในชนบทและเมืองภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนในสังคมเน้นที่คนจนให้สามารถสร้างตัวและพึ่งตนเองได้มากขึ้น เข้าถึงบริการของรัฐทางด้านการศึกษาและสาธารณสุขอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ประการที่สาม การพัฒนาความเชื่อมโยงชนบทและเมือง อย่างเกื้อกูล โดยสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจแบบระดับรากฐาน พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพให้พร้อมรองรับการปรับตัวสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ ประการที่สี่ การจัดพื้นที่อย่างบูรณาการ เตรียมความพร้อมของกลไกและองค์กร โดยจัดการพื้นที่ให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ยึดพื้นที่ภารกิจและการมีส่วนร่วม เพื่อให้งัดการดำเนินการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ, 2545)

บริบทของสังคมไทยตามระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันได้มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น เพื่อบูรณาการในการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงในทุกๆ ด้านอาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นการกิจหลักของรัฐเพื่อวางรากฐานในการพัฒนาประเทศให้สามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว และมุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างยั่งยืน ซึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันแบ่งออกเป็นรูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร (กทม.) และเมืองพัทยา

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” มีความสำคัญเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่นจึงมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้ามามีบทบาททั้งทางตรงหรือทางอ้อม เป็นองค์กรที่เกิดขึ้น ตามนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาล เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับพื้นฐาน ได้มีอำนาจในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการเองภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้ประชาชน ได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิธีการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องตระหนักและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่น ซึ่งนับวันแต่จะมีความทวีคูณและเป็นสิ่งใหม่ๆ ออกมาอยู่เสมอ ผู้วิจัยรับรู้และตระหนักว่าเป็นภาระอันหนักที่ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปฏิบัติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การปฏิบัติของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะสำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหวังเพียงใด ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่นของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ซึ่งถ้าสามารถทราบได้ว่าบทบาทและการมีส่วนร่วมในการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่นของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับใดก็จะเป็นประโยชน์ในการวางแผน การพัฒนา ส่งเสริมความรู้และความเข้าใจด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นที่สำคัญยิ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบบทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. กลุ่มเป้าหมาย

ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 100 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน และภูมิสำเนา

3.1.2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำนวน 17 ด้าน โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกระดับความคิดเห็นของประชาชน

3.1.3 ข้อเสนอแนะ

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ศึกษาจากศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งเป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

3.2.2 ดำเนินการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ โดยนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการขั้นต่อไป

3.2.3 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่ทำการศึกษาก่อนจำนวน 30 ชุด โดยวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) และหาความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับโดยใช้วิธีการของ Cronbach โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สำหรับหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นจากผลการวิเคราะห์พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับประชากรที่ทำการศึกษาต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามเรื่อง บทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำนวน 100 คน และได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติไว้ล่วงหน้า คือ ข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำราเอกสาร และค้นคว้าจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

5.1.1.1 เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน และภูมิสำเนา โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentages)

5.1.1.2 บทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำนวน 17 ด้าน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายข้อมูล

5.2 สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

5.2.1 T-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ

5.2.2 F-test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เช่น อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน และภูมิสำเนา เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (Least Significant Different: LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับบทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ด้านความมีเหตุผล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่	4.450	0.715	มาก
2. ยุติความหิวโหย ยุกระดับโภชนาการและส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน	4.570	0.623	มากที่สุด
3. การสร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่ดีมีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคน	4.550	0.592	มากที่สุด
4. สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุม	4.520	0.577	มากที่สุด
5. บรรลุความเสมอภาคระหว่างประเทศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กผู้หญิง	4.500	0.643	มากที่สุด
6. สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดการให้มีน้ำและสุขอนามัย	4.490	0.611	มาก
7. สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ซื้อได้และอย่างยั่งยืน	4.370	0.630	มาก
8. ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมและยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลผลิต	4.460	0.642	มาก
9. สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน	4.480	0.594	มาก
10. ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ	4.480	0.611	มาก
11. ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุมปลอดภัย มีภูมิทัศน์และยั่งยืน	4.520	0.592	มากที่สุด
12. สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน	4.570	0.536	มากที่สุด
13. ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น	4.650	0.500	มากที่สุด
14. อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน	4.550	0.609	มากที่สุด
15. ปกป้องฟื้นฟูและสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน	4.600	0.586	มากที่สุด
16. ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้วให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม	4.540	0.610	มากที่สุด

ด้านความมีเหตุผล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
17. ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้วให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม	4.670	0.513	มากที่สุด
ภาพรวม	4.527	0.418	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับผลการศึกษา พบว่า ระดับบทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.527) หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นที่อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับแรก ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมการพัฒนาที่ยั่งยืนแล้วให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม ($\bar{X}$ = 4.67) รองลงมาคือ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น ($\bar{X}$ = 4.65) ส่วนลำดับสุดท้าย สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ซื้อได้และอย่างยั่งยืน ($\bar{X}$ = 4.37) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลตามรายละเอียดดังต่อไปนี้ จากข้อค้นพบบทบาทของข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีแนวคิดที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐพชัย ทตันท (2556) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล กับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน คือ ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้นำไปปฏิบัติในระดับครอบครัว ชุมชน ยังไม่ขยายกว้างออกไป ซึ่งสรุปได้ว่า ดังนี้ คือโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านความ พอประมาณ (รู้จักความพอดี อยู่พอดี กินพอดีตามอัตภาพ พึ่งตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีคุณธรรม ด้วยความพอเพียง) ความมีเหตุผล (ความเข้าใจ ด้วยเหตุและผลอย่างเหมาะสมจากความรู้ ภูมิปัญญา สังคม วัฒนธรรมในท้องถิ่น มาปรับแก้ปัญหา และพึ่งตนเองให้ได้อย่างรอบคอบ) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน (การเตรียมพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อโครงการกิจกรรมต่างๆ และการ ดำเนินงานของชุมชนเพื่อตอบสนองปัญหาโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ อย่าง แท้จริงที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตทั้งใกล้และไกล) ด้านความรอบรู้ (การมีความรู้ร่วมกันในการจัดการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจ หนี้สิน ดิน น้ำ ป่า ข้าวปลาอาหาร การออม การผลิต การบริโภค การ ลงทุน สุขภาพ สิ่งแวดล้อมทั้งด้านข่าวสารและเทคโนโลยี) ด้านคุณธรรม (การพึ่งพาช่วยเหลือกันมี ความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน

ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต) พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล กับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหาร ส่วนตำบลสำน อำเภอยางสีสุราช จังหวัดน่าน โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการส่งเสริมหรือจัดกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง การเรียนรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและติดตามประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากรภายใน

เอกสารอ้างอิง (References)

ฐพชัย ทนันท. (2556). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสำน อำเภอยางสีสุราช จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยลงกรณราช วิทยาลัยจังหวัดน่าน.

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ. (2545). คู่มือการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Communication for Buddhism Dissemination of Sangha's
Administration at Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya
Province

สมาน งามสนิท¹

Sman Ngamsnit

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทัศนะของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระเบียบวิธีวิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับพระสังฆาธิการซึ่งสังกัดเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 61 รูป โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบค่าเอฟ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1. การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้ส่งสาร พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($X = 3.82$) ด้านสาร พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านสื่อ พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.16$) ด้านผู้รับสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.66$) 2. การเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า พระสังฆาธิการมีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นการเผยแผ่

Received: 2023-04-25 Revised: 2023-07-09 Accepted: 2023-07-10

¹คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: 1281sn@gmail.com

พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ (Keywords): การเผยแผ่พระพุทธศาสนา; พระนครศรีอยุธยา

Abstract

Objectives of this research article were: 1.To study the communion for Buddhism dissemination of administrative monks at Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, 2. To compare administrative monks' opinions on the communication for Buddhism dissemination of administrative monks at Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, The research methodology was quantitative research using questionnaires to collect data from 61 samples who were administrative monks. Data were analyzed by statistics of frequency, mean, percentile and standard deviation. Hypotheses were tested by F- test and one way ANOVA. Findings were as follows: 1.Administrative monks' opinions on the administrative monks' Buddhism dissemination were at high level with the average of 3.62. Considering by each aspect; the senders and messages were at high level with the average of 3.82 Media were at middle level with the average of 3.16 and the receivers collectively were at high level with the average of 3.66. 2. Comparing the administrative monks' opinions on the Buddhism dissemination of administrative monks at Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, it was found that the administrative monks with different age, educational level had significantly different opinions on the Buddhism dissemination of administrative monks at Wang Noi District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province at 0.05, denying the set hypotheses. Administrative monks with different work experience had significantly different opinions on the Buddhism dissemination at 0.05 accepted the set hypotheses.

Keywords: Buddhism Propagation; Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

บทนำ (Introduction)

พระพุทธศาสนาอุบัติขึ้นครั้งแรกในชมพูทวีป เมื่อ 2500 ปีมาแล้ว ท่ามกลางเจ้าลัทธิที่สำคัญและนักปราชญ์ ทั้งหลายพยายามเผยแผ่ลัทธิของตนด้วยวิธีการต่างๆ หลังจากที่เจ้าชายสิทธัตถะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในวันเพ็ญเดือนวิสาขบูชาคือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 และหลังจากนั้นอีก 2 เดือน พระองค์ก็ได้เริ่มทำการประกาศพระพุทธศาสนา โดยทรงแสดงปฐมเทศนา แก่ปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสีในวันเพ็ญเดือน อาสาฬหมาส คือวันขึ้น

15 คำ เดือน 8 เมื่อมีพระอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมแล้ว ได้ทูลขออุปสมบทจากพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าได้ประทานเอหิภิกขุอุปสัมปทา ทำให้เกิด พระรัตนตรัยขึ้นครบ สมบูรณ์ในวันนั้นซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพระพุทธศาสนา จากนั้นอีกไม่นานก็ได้อรหันต์สาวกเพิ่มขึ้นอีก 55 องค์คือมีพระยสกุบุตรพร้อมกับเพื่อนๆ พระพุทธเจ้าพร้อมกับพระอรหันต์สาวกทั้ง 60 องค์ก็ได้จำพรรษา ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวันเป็นพรรษาแรก ครั้นภายหลังจากออกพรรษา พระพุทธองค์ได้ทรงส่งพระอรหันต์สาวก 60 องค์ออกประกาศพระศาสนาตามทิศานุทิศต่างๆ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์สาวกจึงเกิดขึ้น ณ บัดนั้น ตามพระพุทธดำรัสที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลาย จงเที่ยวจาริกเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมากเพื่อ อนุเคราะห์ แก่ ชาวโลก “ เพื่อประโยชน์ เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมอันมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุดจงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ ให้บริบูรณ์ครบถ้วน สัตว์ทั้งหลายมีลูในตามนัย มีอยู่ย่อมเสื่อมไปเพราะไม่ได้ฟังธรรม จักมีผู้รู้ธรรม ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม นอกจากนโยบายทั้ง 3 ประการนี้แล้ว พระองค์ยังได้ทรงให้คำแนะนำไว้อีก 2 ประการ ประการแรก คือ อย่าไปโดยทางเดียวกัน 2 รูป เพราะในการออกเผยแผ่พระพุทธศาสนาในครั้งนั้นมีกันเพียง 60 รูป อีกประการหนึ่ง คือ จงแสดงธรรมอันมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ ให้บริบูรณ์ครบถ้วน จากนโยบายและคำแนะนำนี้จึงทำให้พระสงฆ์สาวกได้นำนโยบายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปปฏิบัติประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วและงดงามยิ่ง ทำให้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในชมพูทวีป เมื่อครั้งที่พระสงฆ์สาวกออกทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาใหม่นั้น หากมีกุลบุตรเลื่อมใสใคร่จะบวชก็จะพาไปบวชในสำนักของพระพุทธเจ้า ต่อมาเมื่อมีกุลบุตรใคร่ที่จะบวชมากขึ้นและอยู่ไกลจากสำนักพระพุทธเจ้ามากขึ้น พระองค์จึงทรงอนุญาตให้พระสงฆ์สาวกบวชกุลบุตรได้เองด้วยวิธี “ญัตติจตุตถกรรมวาจา” ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้บวชกันมาจนถึงทุกวันนี้ หากผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาแต่ไม่มีใครจะบวชก็ให้แสดงเป็นพุทธมามกะ คือการเข้าถึงซึ่งพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นสรณะ ด้วยนโยบายดังกล่าวนี้จึงทำให้พุทธศาสนาเกิดพุทธบริษัท 4 ขึ้น คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา และพุทธบริษัททั้ง 4 นี้มีหน้าที่หลักก็คือการนำนโยบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกไปปฏิบัติด้วยความสำเร็จอย่างงดงามในการนำนโยบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกไปปฏิบัติของพุทธบริษัท 4 ในขณะนั้น จึงทำให้พระพุทธศาสนาแผ่ไปทั่วทิศานุทิศรวมทั้งประเทศไทยด้วย เป็นที่ยอมรับกันว่าพระพุทธศาสนาทั้งนิกายเถรวาทและมหายานได้เข้ามาสู่ดินแดนที่เรียกว่าประเทศไทยหลายครั้ง

การเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแพร่หลายออกไป ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดการศึกษาและพัฒนาตนเองไปในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

การเผยแผ่ศาสนาธรรม หมายถึง การดำเนินการประกาศพระพุทธศาสนาให้แก่ศาสนทายาทและประชาชนทั่วไปได้รับทราบในทุกๆวิธีการที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยโดยมุ่งเน้นให้

ประชาชนทั่วไปได้รับทราบ ให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในทุกๆ ในหลักธรรมคำสั่งสอนไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน การเผยแผ่พระพุทธคำสั่งสอน ถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์เพื่อปลูกฝัง อบรมให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนดีมีศีลธรรมและประพฤติปฏิบัติชอบนั้น อบรมสั่งสอนให้เกิดสัทธา เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา การพัฒนาศักยภาพของคณะสงฆ์เพื่อให้องค์กรคณะสงฆ์เข้มแข็งมี ประสิทธิภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น โดยยึดหลักวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ

- 1) ทฤษฎีธรรมมิกกัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ในชาตินี้
- 2) สัมปรายิกกัตถประโยชน์ คือประโยชน์ในชาติหน้า
- 3) ปรมัตถประโยชน์ คือประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน

ในส่วนงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับ พ.ศ.2484 ที่ กำหนดหน้าที่ของเจ้าคณะพระสังฆาธิการและพระสงฆ์เกี่ยวกับการเผยแผ่ไว้คือ

- 1) อบรมภิกษุสามเณรให้มีสมณสัญญาและอบรมในเรื่องจรรยา มารยาท
- 2) อบรมการทำวัตรสวดมนต์ให้เป็นไประเบียบเรียบร้อย
- 3) หาอุบายวิธีให้ได้ยินได้ฟังโอวาท คำสั่งสอน หรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์
- 4) แนะนำคำสั่งสอนอบรมประชาชนให้เข้าใจศาสนพิธีและการปฏิบัติ
- 5) เทศนาสั่งสอนประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมและให้ได้ยินได้ฟังเรื่องที่เกี่ยวกับ

พระพุทธศาสนาให้ถูกต้อง

- 6) หาวิธีสกัดกั้นสัทธรรมปฏิรูปมิให้เกิดขึ้นหรือบำบัดที่เกิดขึ้นให้หมดไปโดยชอบ
- 7) ขวนขวายเพื่อให้ศิษย์วัดมีความรู้ในเรื่องพระศาสนาและอบรมในทางศีลธรรม
- 8) ขวนขวายจัดตั้งห้องสมุด เพื่อประโยชน์ในการศึกษาพระธรรมบาลีหรือเพื่อประโยชน์

แก่ประชาชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงทำให้เห็นได้ว่า พระสังฆาธิการมีบทบาทด้านการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาโดยตรงอยู่แล้ว และผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่า พระสังฆาธิการแต่ละเขตการปกครอง คณะสงฆ์มีบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่แตกต่างกันไป ทั้งรูปแบบ โครงสร้าง และ วิธีการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยบทบาทด้านการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัยเองมีความใกล้ชิดและรับผิดชอบงานด้านการปกครองของพระสังฆา ธิการในเขตพื้นที่ดังกล่าวด้วย เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงบทบาทในด้านการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนำผลการวิจัย ไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทัศนะของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย(Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เลขานุการ พระภิกษุ ในจำนวน 61 วัด ใน 11 ตำบล รวมจำนวนพระสังฆาธิการที่เป็นเจ้าอาวาสทั้งสิ้น 61 รูป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 1. ด้านผู้ส่งสาร 2. ด้านสาร 3. ด้านสื่อ 4. ด้านผู้รับสาร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คะแนน การแปลความหมาย

5 หมายถึง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) จำนวน 4 ข้อ

3) นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วไปหาคุณภาพต่อไป

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของ พระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วกำหนดเป็นกรอบ ปัจจัยให้ครอบคลุม เนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ทำการวิจัย

2) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามกรอบปัจจัยที่กำหนดไว้

3) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ตรวจสอบความเที่ยงตรง หาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ

4) หาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญ แล้ว ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาตรวจสอบให้คะแนน เพื่อหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (- Coefficient) ของความเชื่อมั่นตามวิธีการ ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.971

5) ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับใช้จริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อขออนุญาตผู้นำชุมชนในการ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างและรับกลับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ทาง สังคมศาสตร์ ดังนี้

1) สถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการหา ค่าความถี่ (frequency) และ ค่าร้อยละ (percentage)

2) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์โดยการหา ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3) การเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์โดย การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง เดียว (One way analysis of variance) และในกรณีที่ค่าเอฟพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จึงทำ การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Scheffe')

4) ข้อมูลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระ สังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้จากแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการเขียน ความเรียง และจัดกลุ่ม

5) เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541)

ช่วงค่าเฉลี่ย การแปลความหมาย

- 4.50 – 5.00 มีการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสังฆาธิการ อยู่ในระดับมากที่สุด
 3.50 – 4.49 มีการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสังฆาธิการ อยู่ในระดับมาก
 2.50 – 3.49 มีการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสังฆาธิการ อยู่ในระดับปานกลาง
 1.50 – 2.49 มีการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสังฆาธิการ อยู่ในระดับน้อย
 1.00 – 1.49 มีการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสังฆาธิการ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสังฆาธิการอำเภอพนอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ด้านเพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 61 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 47.5) รองลงมาคืออายุ 41 – 50 ปี และ 51 – 60 (ร้อยละ 24.6) อายุ 31 – 40 ปี (ร้อยละ 3.3) ด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 90.2) รองลงมาคือระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 6.6) ปริญญาโท (ร้อยละ 3.3) ด้านประสบการณ์ทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีประสบการณ์ทำงาน 6-9 ปี (ร้อยละ 41.0) รองลงมาคือมีประสบการณ์ทำงาน 10 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 32.8) มีประสบการณ์ทำงาน 1-5 (ร้อยละ 14.8) ประสบการณ์ทำงาน 1-5 (ร้อยละ 11.5)

2. ผลการวิเคราะห์การเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า พระสังฆาธิการมีความคิดเห็นต่อการเผยแพร่พระพุทธรูปของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านผู้ส่งสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ อันดับหนึ่ง ข้อคำถามที่ 10 “แสดงธรรมไม่เสียดสีผู้อื่น ” ($\bar{x} = 4.18$) อันดับสอง ข้อคำถามที่ 2 “มีความน่าเชื่อถือ ” ($\bar{x} = 4.00$) อันดับสาม ข้อคำถามที่ 9 “แสดงธรรมไม่เห็นแก่ลาภสักการะ ” ($\bar{x} = 3.93$)

2) ด้านสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ อันดับหนึ่ง ข้อคำถามที่ 11 “เลือกหัวข้อธรรมที่เหมาะสมกับผู้ฟัง ” ($\bar{x} = 4.00$) อันดับสอง ข้อคำถามที่ 12 “เลือกหัวข้อธรรมที่ฟังแล้วจริงใจ ” ($\bar{x} = 3.80$) และอันดับสาม ข้อคำถามที่ 13 “3.80 ” ($\bar{x} = 3.79$)

3) ด้านสื่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ อันดับหนึ่ง ข้อคำถามที่ 17 “มีการใช้สื่อบุคคลประกอบการเทศน์ ” ($\bar{x} = 3.21$) อันดับสอง ข้อคำถามที่ 15 “มีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์

ประกอบการเทศน์ ” ($\bar{x} = 3.20$) และอันดับสาม ข้อคำถามที่ 16 “มีการเลือกใช้สื่อสมัยใหม่ประกอบการเทศน์ ” ($\bar{x} = 3.08$)

4) ด้านผู้รับสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามอันดับแรก ได้แก่ อันดับหนึ่ง ข้อคำถามที่ 19 “มีการเลือกใช้หัวข้อธรรมที่เหมาะสมกับวัยผู้ฟัง ” ($\bar{x} = 3.80$) อันดับสอง ข้อคำถามที่ 18 “ศึกษาผู้ฟังก่อนรับนิมนต์เทศน์ ” ($\bar{x} = 3.72$) และอันดับสาม ข้อคำถามที่ 21 “ใช้สื่อที่ผู้ฟังคุ้นเคย ” ($\bar{x} = 3.59$)

2. เปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 พระสังฆาธิการที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้ส่งสาร ด้านสาร และด้านผู้รับสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านสื่อ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 2 พระสังฆาธิการที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 พระสังฆาธิการที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้ส่งสาร และด้านสาร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านสื่อ และด้านผู้รับสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยพบประเด็นของผลการวิจัยที่สามารถนำมาเสนอเพื่อทำการอภิปรายและประกอบแนวคิทธิพฤษฏีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในแต่ละด้าน พบปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นประเด็นจากข้อคำถามในแบบสอบถาม ที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นของแต่ละด้าน มีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้ จะเห็นได้จากการศึกษาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆา

การอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในแต่ละด้านได้มีรูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่ได้อย่างมีความเหมาะสมกับกาลเวลาและสถานที่นั้นๆได้เป็นอย่างดีและยังได้สร้างบรรยากาศในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างน่าเลื่อมใสศรัทธาทำให้เกิดความน่าเชื่อถือสามารถเป็นผู้ที่ส่งสารได้อย่างมีประสิทธิภาพเข้าถึงระดับของจิตใจของประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีและพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเองยังเป็นผู้ที่มีความประพฤติดีหรือมีพฤติกรรมที่ดีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างเหมาะสมพร้อมทั้งยังเป็นผู้ที่มีความรู้และรอบรู้ในเนื้อหาสาระที่สอนและเผยแผ่ได้เป็นอย่างดีมีวุฒิการศึกษาที่เหมาะสมกับบทบาทแล้วยังมีภูมิความรู้ที่น่าเชื่อถือสามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่เทศน์ได้อย่างแจ่มแจ้งสามารถแสดงธรรมที่มีเนื้อหายากให้เข้าใจได้ง่ายและเผยแผ่แสดงธรรมไม่เห็นแก่ลาภสักการะและเป็นผู้ที่แสดงธรรมไม่เสียดสีผู้อื่น และในด้านของสารที่ใช้ในการเผยแผ่ก็ยังเป็นผู้ที่รู้จักการเลือกหัวข้อธรรมที่เหมาะสมกับผู้ฟังเป็นผู้ที่สามารถเลือกหัวข้อธรรมที่ฟังแล้วจรรโลงใจได้เป็นอย่างดีและยังเป็นผู้ที่สอนโดยมีการยกตัวอย่างอุปมาอุปมัยประกอบสามารถทำให้ผู้ฟังผู้เรียนสามารถจินตนาการเห็นและเข้าใจได้เป็นอย่างดี และยังเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะเลือกหัวข้อธรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดีและเหมาะสม ส่วนในด้านของการใช้สื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็ยังมีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเทศน์ที่หลากหลายมีการเลือกใช้สื่อสมัยใหม่ประกอบการเทศน์แล้วยังมีการใช้สื่อบุคคลประกอบการเทศน์ได้อย่างเหมาะสมและเข้าใจเข้าใจได้ถึงระดับของความคิดของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างดี ในด้านของผู้รับสารเองพระสังฆาธิการ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็ยังเป็นผู้ที่คอยศึกษาผู้ฟังก่อนรับนิมนต์เทศน์อยู่เสมอและยังมีการเลือกใช้หัวข้อธรรมที่เหมาะสมกับวัยผู้ฟังสามารถใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้ฟังและเป็นผู้ที่รู้จักการเผยแผ่โดยการใช้สื่อที่ผู้ฟังคุ้นเคยอยู่เสมอๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จากการศึกษาเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสมทรง สิรินธโร ที่ได้กล่าวถึง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ว่า ทั้งวัดและพระสงฆ์ได้ทำ งานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้จากมีหน่วยพระธรรมทูต ธรรมจาริก ธรรมพัฒนาและหน่วยพัฒนาทางจิต ทั้งมีหน่วยอบรม อ.ป.ต. (หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล) ทั้งนี้ การเผยแผ่จะได้ผลก็ต่อเมื่อ 1. พระสงฆ์จะต้องศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจในพระธรรมวินัย และปฏิบัติตามอย่างจริงจัง สอนอย่างไร ปฏิบัติได้ออย่างนั้น 2. ไม่สอนให้คลาดเคลื่อนจากความจริง เพื่อผลประโยชน์ของตนกิจ 3. ไม่ติดยึดในแง่ใดแง่หนึ่งของหลักธรรม 4. ไม่เห็นแก่ความง่าย ดีความพระธรรมวินัยตามชอบใจหรือตามความต้องการของประชาชน 5. ไม่สนองความต้องการของผู้มีอำนาจ 6. ประสานความเข้าใจ ความเชื่อหรือลัทธิศาสนาอื่นๆ พุทธศาสนิกชนทุกคนมีหน้าที่ เผยแพร่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลออกไป เพื่อประโยชน์สุขของชาวโลก ความวัฒนาสถาพรของพระพุทธศาสนาและความมั่นคงของชาติไทย ผู้ที่จะทำหน้าที่ เผยแพร่ศาสนาได้ดีต้องเป็นผู้รู้ศาสนาและปฏิบัติตนตามหลักธรรมในศาสนาได้โดยสมบูรณ์เป็นนิจ การเผยแผ่ศาสนามีคำ ที่ใช้อยู่ 2 คำ คือ คำว่า “เผยแผ่” และ

“เผยแผ่” “คำว่า เผยแพร่ เป็นลักษณะของมิชชันนารี คือ มุ่งมั่นจะให้ผู้อื่นยอมรับในศาสนาของตน ซึ่งเป็นลักษณะแห่งการจงใจให้อีกฝ่ายหนึ่งหันมานับถือคำสอนนั้นๆ ส่วนคำว่า เผยแผ่ หมายถึงการประกาศให้ทราบ หากทราบแล้วสนใจจะเป็นพุทธศาสนิกชนก็ไม่ใช่ที่รังเกียจ การเผยแผ่เป็นศัพท์ที่มีลักษณะอะลุ่มอล่วยและแสดงถึงการมีใจกว้าง ไม่ผูกมัดผู้อื่นด้วยความคิดของตนเองหรือศาสนาของตนและยังสอดคล้องกับ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) ที่ได้เขียนไว้ใน คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา ว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้พระพุทธศาสนาขยายกว้างออกไปให้แพร่หลาย ได้แก่ การดำเนินการเพื่อให้หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเผยแพร่ออกไป ทำให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดแก่ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น เพราะพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกหัวใจสำคัญของการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนา ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลกโดยให้เกิดประโยชน์สุข ตามที่พระพุทธองค์ทรงประสงค์ 3 ประการ คือ ทิฐธัมมิกัตถะประโยชน์(ประโยชน์ในชาตินี้) สัมปรายิกัตถะประโยชน์ (ประโยชน์ชาติหน้า) และปรมาตถะประโยชน์ (ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน) พระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาสและเจ้าคณะทุกชั้นมีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามบทบัญญัติมาตรา 37(3) แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535

1) ด้านผู้ส่งสาร การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านของผู้ส่งสารนั้นพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นผู้ที่สร้างความน่าเลื่อมใสความน่าเชื่อถือต่อการเผยแผ่ทำตัววางตัวให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติดีหรือมีพฤติกรรมที่ดีและเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในเนื้อหาที่สอนอย่างหลากหลายเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาที่เหมาะสมกับบทบาทและเป็นผู้ที่มีภูมิความรู้ที่น่าเชื่อถือสามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่เทศน์ได้อย่างแจ่มแจ้งเข้าใจเข้าถึงได้เป็นอย่างดีสามารถแสดงธรรมที่มีเนื้อหายากให้เข้าใจได้ง่ายและเป็นผู้ที่แสดงธรรมไม่เห็นแก่ลาภสักการะและแสดงธรรมไม่เสียดสีผู้อื่นให้ได้รับความเดือนร้อน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ด้านการส่งสาร การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ธนยพร พงษ์โสภณ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ สื่อบุคคลในการชี้แนะและปลุกจิตสำนึกประชาชน เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารทางสื่อสารมวลชนของพระสงฆ์ และการนำข่าวสารที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ การเลือกใช้วิธีการสื่อสารของพระสงฆ์ในการชี้แนะและปลุกจิตสำนึกประชาชนชนบท เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะประชากรของพระสงฆ์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะประชากรของพระสงฆ์ซึ่ง ได้แก่ อายุ พรรษา การศึกษาทางโลกและการศึกษาทางธรรม กับการชี้แนะและปลุกจิตสำนึกประชาชนชนบทเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสังฆา

การระดับเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสซึ่งจำพรรษาอยู่ในวัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 280 รูป ศึกษาประชากรทั้งหมด พบว่า ประชากรพระสงฆ์ติดตาม ข่าวสารต่างๆ จากหนังสือพิมพ์และวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด ประชากรพระสงฆ์ส่วนใหญ่ อ่าน หนังสือพิมพ์ทุกวัน และเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางหนังสือพิมพ์มากที่สุด ในกรณีข่าวสารจากแหล่งสื่อสารมวลชนไม่ สอดคล้องกัน พระสงฆ์ส่วนใหญ่จะตกลงใจเชื่อข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มากที่สุด และประชากร พระสงฆ์ส่วนใหญ่นำข่าวสารที่ได้จากการอ่าน รับฟังหรือรับชม จากสื่อมวลชนต่างๆ ไปใช้ประโยชน์ ในการขึ้นอาบธรรมสั่งสอนให้ประชาชนในชุมชน

2) ด้านสาร การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระ สังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านสาร ถือได้ว่าพระสังฆาธิการอำเภอวัง น้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นผู้ที่รู้จักการเลือกใช้หัวข้อธรรมที่เหมาะสมกับผู้ฟังได้เป็นอย่างดี และสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่ายและเป็นผู้ที่รู้จักการเลือกใช้หัวข้อธรรมที่ฟังแล้วจริงใจ ก่อให้เกิดแนวความคิดที่สร้างสรรค์และหลากหลายในระดับของประชาชนได้เป็นอย่างดีและยังเป็นผู้ที่รู้จักวิธีการสอนโดยมีการยกตัวอย่างอุปมาอุปมัยประกอบ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการควบคุมใน การรู้จักใช้สารในการพูด และยังเป็นผู้ที่ใช้สารในการส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงามใน การสื่อและการส่งสารต่างๆ ทั้งยังเป็นผู้ที่เข้าใจทั้งในด้านการใช้สารประยุกต์ใช้ให้เข้ากับงานใน ด้านการศาสนศึกษา ในด้านการศึกษาสงเคราะห์ ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในด้านการ สาธารณูปการ และในด้านการสาธารณสงเคราะห์ได้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะให้ผู้ฟังผู้เรียนผู้รับได้คล้อย เห็นจริงตามได้อย่างเข้าใจและมีความสุขในเนื้อหาของการสอนนั้นๆ และยังเป็นผู้ที่สามารถรู้จักการ เลือกหัวข้อธรรมที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริงตามที่ได้นำมาสอนมา แล้วแต่ต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ด้านสาร การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้อง พระครูสังฆรักษ์พิศวีร์ ธีรพล โณ (2551) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหาร กิจการคณะสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความ เรียบร้อยดีงาม ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้าน การสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการจังหวัดนนทบุรีที่มีจำนวนพรรษา ระดับการศึกษาสาย สามัญ การศึกษาทางเปรียญธรรม ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ และการสังกัดวัดแต่ละขนาด แตกต่างกันมีบทบาทต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีไม่แตกต่างกัน

3) ด้านสื่อ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระ สังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านสื่อ ถือได้ว่าพระสังฆาธิการอำเภอวัง

น้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการรู้จักการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเทศน์ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องกับสภาพการและเวลาในการเผยแผ่และบรรยายในที่นั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อการเข้าใจและเข้าถึงของประชาชนได้เป็นอย่างดีและยังเป็นผู้ที่รู้จักการเลือกใช้สื่อสมัยใหม่ประกอบการเทศน์อยู่เสมอเพื่อให้ก้าวทันกับเหตุการณ์และสภาพปัจจุบันที่เป็นจริงที่สุดและยังเป็นผู้ที่มีการใช้สื่อบุคคลประกอบการเทศน์ได้อย่างน่าฟังและเหมาะสมและสมควรต่อการเทศน์ได้เป็นอย่างดี และยังเป็นผู้ที่รู้จักการใช้เนื้อหาในหลักของพุทธธรรมที่มาประยุกต์ใช้ในการบรรยายให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันอยู่ตลอด และยังเป็นผู้ที่มีจุดเด่นในด้านการใช้สื่อสมัยใหม่ผสมผสานให้มีเนื้อเรื่องการบรรยายธรรมเป็นลำดับขั้น เป็นขั้นตอนให้เข้ากับเรื่องราวที่สามารถนำมาเป็นอุทาหรณ์หรือเรื่องราวที่ก่อให้เกิดความคิดที่เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และในแต่ละประเด็นก็จะมีความรู้ใหม่ๆ ให้ขบคิดอยู่เสมอโดยใช้ภาษาร่วมสมัยฟังเข้าใจง่าย เป็นผู้ที่สามารถอธิบายเนื้อหาตามหลักของพุทธธรรมได้ลุ่มลึก ชัดเจน ทำให้ประชาชนสามารถเข้าใจและติดตามได้เป็นที่ย่อยต่อการประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ด้านสื่อ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องพระวุฒิกรณ์ วุฒิกรโณ [พรมพิมพ์] (2543) ที่ได้กล่าวไว้ในหนังสือศึกษาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พระพุทธธรรมของพระราชาวรมณี (ประยูร ธมมจิตโต) ที่พบว่าเนื้อหาพุทธธรรมของพระราชาวรมณีมีจุดเด่นคือมีเนื้อเรื่องการบรรยายธรรมเป็นลำดับขั้น เป็นขั้นตอน แต่ละประเด็นจะมีความรู้ใหม่ๆ ให้ขบคิดอยู่เสมอโดยใช้ภาษาร่วมสมัยฟังเข้าใจง่าย อธิบายพุทธธรรมได้ลุ่มลึก ชัดเจน

4) ด้านผู้รับสาร การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านผู้รับสาร ถือได้ว่าพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นผู้ที่รู้จักการใช้หลักของการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาผู้ฟังก่อนรับนิมนต์เทศน์เพื่อให้รู้ถึงเรื่องราวและข้อมูลข่าวสารเนื้อหาสาระในการที่จะนำไปเทศน์เพื่อให้เข้ากับงานต่างๆที่จะไปในที่นั้นๆได้เป็นอย่างดีและยังเป็นผู้ที่รู้จักการเลือกใช้หัวข้อธรรมที่เหมาะสมกับวัยผู้ฟังได้เป็นอย่างดีรู้จักการในสำนวนโวหารให้เหมาะสมแก่ผู้ฟังในแต่ละเพศและวัยนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสมและเป็นผู้ที่รู้จักการใช้สื่อที่เหมาะสมกับผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมแก่อายุแก่วัยและแก่ผู้ฟังในคราวนั้นๆ และยังเป็นผู้ที่สามารถรู้จักการใช้สื่อที่ผู้ฟังคุ้นเคยสามารถทำให้ผู้ฟังเข้าใจและติดตามเห็นภาพเข้าถึงเข้าใจต่อการเทศน์การบรรยายการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นผู้ที่เรียนรู้และศึกษาได้เป็นอย่างดีถึงวิธีการและรูปแบบแนวทางในการสอนแบบพุทธวิธีในการสอนแบบอย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าในการสอนและการบรรยายในแต่ละครั้งแต่ละที่เป็นผู้รู้และเข้าใจดีเสมอว่าพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าจะเป็นแสดงที่ใดและแก่ใครย่อมมีจุดหมายเป็นแนวเดียวกันคือมุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง และวิธีการสอนย่อมแตกต่างกันไปตามอุปนิสัย ความถนัดและความสนใจของผู้ฟัง สุดแต่เรื่องใดวิธีใดจะช่วยให้เขาเข้าใจธรรมได้ดี และเป็นผู้ที่เข้าถึงเข้าใจถึงสภาพจิตใจของผู้รับสารได้เป็นอย่างดีถึง

สภาวะการรับรู้และเข้าถึงการบรรยายและการเผยแพร่ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ด้านผู้รับสาร การเผยแพร่ พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2547) ที่ได้กล่าวไว้ในหนังสือ พุทธวิธีในการสอน ว่าพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า ไม่ว่าจะแสดงที่ใดและแก่ใครย่อมมีจุดหมายเป็นแนวเดียวกันคือมุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ให้มีทัศนคติและปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นอย่างถูกต้อง ในทางที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนและบุคคลอื่น แต่เนื้อเรื่องและวิธีการสอนย่อมแตกต่างกันไปตามอุปนิสัย ความถนัดและความสนใจของผู้ฟัง สุดแต่เรื่องใดวิธีใด จะช่วยให้เขาเข้าใจธรรมได้ดี พุทธวิธีในการสอนเป็นความยิ่งใหญ่และพระปรีชาสามารถของพระพุทธเจ้าในการถ่ายทอด พระองค์ทรงมีหลักสอน แยกแยะกลุ่มเป้าหมาย สืบหาการสอนเทคนิคการสอน กลวิธีและกุศโลบายประกอบการสอนต่างๆ ได้อย่างยอดเยี่ยมจนได้รับการยกย่องว่าเป็นนักการสอนที่ยิ่งใหญ่ที่สุด จนได้รับการขนานพระนามว่าเป็นพระบรมครู

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการวิจัยเรื่อง “การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะผู้กำหนดนโยบายควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1) พระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีนโยบายการวางแผนในการเผยแพร่ และสร้างความน่าเชื่อถือในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอยู่เสมอ และควรสร้างความน่าเชื่อถือให้กับประชาชนในพื้นที่ให้เกิดความเคารพศรัทธาต่อพระภิกษุและพระพุทธศาสนาอยู่ตลอด ควรมีพฤติกรรมที่ดี รู้จักการเลือกใช้หัวข้อธรรมที่เหมาะสมกับผู้ฟัง และควรเรียนรู้ในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเทศน์อยู่ตลอดในทันกับเหตุการณ์และสถานการณ์ปัจจุบัน และควรรู้จักที่จะเรียนรู้และศึกษาผู้ฟังก่อนรับนิมนต์เทศน์ในทุกๆ ครั้ง

2) พระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรที่เรียนรู้และศึกษาเพิ่มเติมให้มีความรอบรู้ในเนื้อหาที่สอนและเทศน์อยู่ตลอดและควรสร้างส่งเสริมเรียนรู้วิทยฐานะตัวเองให้มีวุฒิการศึกษาที่เหมาะสมกับบทบาทและควรที่จะสร้างส่งเสริมผลักดันให้ตนเองมีภูมิความรู้ที่น่าเชื่อถือ และรู้จักการเลือกใช้หัวข้อธรรมที่ฟังแล้วจริงใจอยู่ตลอด และควรมีการเรียนรู้ที่จะเลือกใช้สื่อสมัยใหม่ประกอบการเทศน์อยู่ตลอดและควรที่จะรู้จักการเลือกใช้หัวข้อธรรมที่เหมาะสมกับผู้ฟังอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1) พระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต้องสร้างความน่าเชื่อถือในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอยู่เสมอ และต้องสร้างความน่าเชื่อถือให้กับประชาชนในพื้นที่ให้เกิดความเคารพศรัทธาต่อพระภิกษุและพระพุทธศาสนาอยู่ตลอด และพระสังฆาธิการเองต้องมีความประพฤติดีหรือมีพฤติกรรมที่ดีอยู่ตลอด และต้องรู้จักการเลือกใช้หัวข้อธรรมที่เหมาะสมกับผู้ฟัง

ต้องเรียนรู้ในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ประกอบการเทศน์อยู่ตลอดในทันกับเหตุการณ์และสถานการณ์ปัจจุบัน และต้องรู้จักที่จะเรียนรู้และศึกษาผู้ฟังก่อนรับนิมนต์เทศน์ในทุกๆ ครั้งไป

2) พระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต้องเรียนรู้และศึกษาเพิ่มเติมให้ความรอบรู้ในเนื้อหาที่สอนและเทศน์อยู่ตลอด และต้องสร้างส่งเสริมการเรียนรู้ในการที่จะยกวิทยฐานะตัวเองให้มีวุฒิการศึกษาที่เหมาะสมกับบทบาทและต้องสร้างส่งเสริมผลักดันให้ตนเองเป็นผู้ที่มีภูมิความรู้ที่น่าเชื่อถือ ต้องทำตนเองเป็นผู้ที่รู้จักการที่จะเลือกใช้หัวข้อธรรมที่ฟังแล้วจรรโลงใจอยู่ตลอด ต้องมีการที่จะเรียนรู้ในการที่จะเลือกใช้สื่อสมัยใหม่ต่างๆ ประกอบการเทศน์อยู่ตลอดและยังต้องรู้จักการที่จะเลือกใช้หัวข้อธรรมที่เหมาะสมกับวัยผู้ฟังอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะดังต่อไปนี้

1) ควรศึกษาการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในแต่ละด้านว่าเกิดผลดีอย่างไรกับการดำเนินชีวิต

2) ควรศึกษาสาเหตุของการขาดหลักธรรมในการดำเนินชีวิตว่ามีผลเสียในด้านไหนบ้าง

3) ควรศึกษาผลกระทบและผลเสียต่อพระพุทธศาสนาที่ขาดการเผยแผ่ที่ถูกต้องของพระภิกษุในด้านต่างๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : เทพเนรมิต.

ธัญพร พงษ์โสภณ. (2539). *บทบาทของพระสงฆ์ สื่อบุคคลในการชี้แนะและปลูกจิตสำนึกประชาชนชนบท เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณี : พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสจังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต, (สื่อสารมวลชน), คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระครูสังฆรักษ์พิศวีร์ ธีรปัญญา. (2551). *บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ศึกษากรณี : พระสังฆาธิการในจังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2547). *พุทธวิธีในการสอน*. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันบ้นสื่อธรรม.

สภาพปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

State of Infrastructure Problems of Local Government Organizations

ชาณณรงค์ ทองแคล้ว¹ จักรवाल สุขไมตรี² กิรติวรรณ กัลยาณมิตร³
Channarong Thongklaew, Jagraval Sukmaitree, Karatiwan Kalayamit

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนกล้วย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 17 คน ใช้การแบบเจาะจง ใช้กระบวนการตรวจสอบสามเส้าวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความทำการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยคำนึงถึงบริบทและใช้การเขียนข้อความแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการการดำเนินการด้วยการรวมกำลังของราษฎรกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ให้เจริญยิ่งขึ้นและผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิตเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติอย่างเต็มที่ การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรรมวิธีมุ่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นและเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น แต่ถ้าประชาชนในท้องถิ่นไม่รู้จักรักการริเริ่มก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่ม ทั้งนี้เพื่อให้วิธีนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนในท้องถิ่นด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง ซึ่งวิธีนี้องค์การสหประชาชาติได้ยึดถือเป็นแนวทางมาตรฐานการพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการแห่ง การกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎรในชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันจัดวางและลงมือกระทำเอง กำหนดว่ากลุ่มของตนและแต่ละบุคคลมีความต้องการอย่างไร และปัญหาร่วมกันมีอะไรบ้างแล้วจัดทำแผนการของกลุ่มและของเอกชนเพื่อให้ได้มา ซึ่งสิ่งที่ต้องการและสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้น โดยพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

Received: 2023-02-16 Revised: 2023-05-18 Accepted: 2023-05-20

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Governance College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: nawaphom1818@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

³ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

นั้น ๆ ให้มากที่สุดและถ้าจำเป็นอาจจะ ขอความช่วยเหลือทั้งด้านบริการและวัสดุจากองค์การบริหาร และที่มิใช่ของรัฐบาลได้ การพัฒนาชุมชนนั้นเราไม่อาจจะตีความหมายให้เป็นทีพอใจได้ ถ้าพูดในด้าน เนื้อหาของคำ เพราะว่า เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีการกระทำมากกว่าตัวอย่างที่กระทำจริง ๆ เช่น การ สร้างถนนโรงพยาบาล หรือโรงพยาบาลนั้นอาจจะเป็นการพัฒนาชุมชน หรือไม่ใช้ก็ได้

คำสำคัญ (Keywords) : สภาพปัญหา; ด้านโครงสร้างพื้นฐาน; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research was to study the problems in local development in infrastructure of Suan Kuai Subdistrict Administrative Organization. Ban Pong District Ratchaburi Province It is qualitative research using document analysis and in-depth interviews. from 17 directly involved persons who provided important information using purposive sampling The triangular examination process was used to analyze the data by interpreting it to generate inductive conclusions. obtained from documents and interviews It considers the context and uses descriptive text writing. The results showed that the problem of local development is a movement that combines the power of the people with government officials. to improve economic conditions Society and community culture to prosper and integrate those communities into life for the full progress of the nation. Local development is a process aimed at enhancing the well-being of the people. The cooperation of the local people and the initiative of the local people. But if the local people do not know the initiative, use a technique to encourage the initiative. This is to make this method receive a response from the local people with serious enthusiasm. This method has been upheld by the United Nations as a guideline for local development standards as a movement of social action which the people in that community Let's put together and do our own actions. Determine what their group and individual needs are. And what are the common problems, then make a group and private plan to get them. which what they want and can solve those problems by trying to use the resources available in the community as much as possible and, if necessary, Request assistance for both services and materials from government and non-government organizations. Community development cannot be interpreted satisfactorily. If speaking in terms of word content Because it is more about methodology than actual examples such as building a hospital road. Or the hospital may be a community development. or not available

Keywords: problem conditions, infrastructure, local government organizations

บทนำ (Introduction)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน พระราชกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ การจัดให้มี และบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ การสาธารณสุข โภค และการก่อสร้างอื่น ๆ การสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุน การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (พระราชกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพุทธศักราช 2542 มาตรา 16 (2) (4) (5) (30)) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังขยายบทบาท หน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้ จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังนี้ ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2552 มาตรา 66 (1) (2) มาตรา 67 (1) (2) (3))

จากแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนกล้วย ได้วางแผนไว้จากการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในยุทธศาสตร์การพัฒนา ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการและแหล่งน้ำ ดังนี้ ปัญหาการคมนาคม เนื่องจากถนนภายในหมู่บ้านเป็นหลุมเป็นบ่อ ชำรุดเสียหายทำให้การคมนาคมไม่สะดวก การขนส่งผลผลิตทางการเกษตรล่าช้า ปัญหาไฟฟ้า สาธารณะไม่เพียงพอ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ปัญหาน้ำเน่าเสีย ในลำคลองอันเกิดจากน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ทำให้คุณภาพของน้ำต่ำกว่ามาตรฐาน จึงไม่สามารถนำมาใช้อุปโภค – บริโภคหรือเลี้ยงสัตว์ได้ ปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่เกษตรกรรมเนื่องจากลักษณะทางกายภาพซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม และการขุดดินถมดินที่กีดขวางเส้นทางน้ำ

ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลสวนกล้วย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ได้มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เป็นยุทธศาสตร์แรกที่น่าไปสู่การปฏิบัติ ของแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566 – 2570 องค์การบริหารส่วนตำบลสวนกล้วย เพื่อแก้ไขปัญหาให้ประชาชนในพื้นที่ จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนี ผู้วิจัยจึง

สนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล สวณกล้วย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐาน และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐาน ของผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ พนักงาน วัด โรงเรียน และประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสวณกล้วย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐาน และแก้ไขปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐาน ในการกำหนดโครงการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ให้กับประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสวณกล้วยได้อย่างแท้จริงต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

เดเนียล วิท (Daniel Wit, 1967 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555 น. 9) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมีได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

จอห์น เจ. คลาร์ก (John J. Clark, 1957 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งและจะอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

แฮร์ริส จี. มอนตาญู (Harris G. Montagu, 1984 อ้างถึงใน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555, น. 9) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประชาชน ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2525) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะต้องเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้ จัดตั้งและถูกควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2547) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การให้คนในท้องถิ่น คือ การให้คนในท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การปกครองตนเองโดยประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีพื้นฐานจากหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) ที่หมายถึง การที่รัฐบาลมอบอำนาจการปกครองให้องค์กรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่องค์กรส่วนกลางจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

อุทัย หิรัญโต (2523) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตนเอง การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วนมีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุป การปกครองท้องถิ่น หมายถึง รัฐบาลกลางมอบอำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสในการปกครองร่วมกัน ในเขตพื้นที่เฉพาะของตนเอง มีอิสระ ในการเลือกผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกท้องถิ่น และงบประมาณตามระเบียบกฎหมายกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ความหมายการพัฒนาท้องถิ่น คำว่า “พัฒนาท้องถิ่น” มีนักวิชาการได้ให้ความหมายการพัฒนาท้องถิ่นไว้ ตามความเข้าใจ และประสบการณ์ไว้ ดังนี้

แสงนภา ทองวิทยา (2544)

1. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรรมวิธีมุ่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชนในท้องถิ่นและควรจะเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่นเองด้วย แต่ถ้าประชาชนในท้องถิ่นไม่รู้จักริเริ่มก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่ม ทั้งนี้เพื่อให้วิธีนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนในท้องถิ่นด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง ซึ่งวิธีนี้ องค์การสหประชาชาติได้ยึดถือเป็นแนวทางมาตรฐาน

2. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการซึ่งดำเนินไปด้วยการรวมกำลังของราษฎรเองกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้นและผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิตและเพื่อทำให้ราษฎรสามารถอุทิศตนเองเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติให้ยิ่งขึ้น

3. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง เทคนิคและวิธีดำเนินงานโดยจัดทำเป็นโครงการอันหนึ่งอันเดียวกันในการที่จะส่งเสริมปรับปรุงชุมชน โดยพยายามที่จะรวมเอาความช่วยเหลือจากภายนอกมาร่วมผสมผสานกับความมานะพยายามของชาวบ้านเองและพยายามกระตุ้นความคิดริเริ่มจาก

ท้องถิ่นและลักษณะผู้นำไปด้วยในตัว และถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านนี้ องค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าหมายถึง กระบวนการซึ่งรวมเอาความมานะพยายามของประชาชนกับฝ่ายรัฐบาลเข้าด้วยกันในการช่วยส่งเสริม สภาพของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนเหล่านั้นได้มีบทบาทเข้าร่วมในชีวิตอันหนึ่งอันเดียวของประเทศชาติและเพื่อให้มีส่วนร่วม สนับสนุนความเจริญของประเทศด้วยกรรมวิธีนี้จึงมีสาระสำคัญ คือ ความร่วมมือของประชาชนด้วยศรัทธาที่จะสร้างเสริมระดับความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น โดยอาศัยความคิดริเริ่มของตนเองเป็นสำคัญการกำหนดให้มีหน่วยองค์การรัฐบาลเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านเทคนิคและวิชาการ เพื่อช่วยให้ความคิดริเริ่มการช่วยตัวเองและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้ดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการแห่ง การกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎรในชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันจัดวางและลงมือกระทำเอง กำหนดว่ากลุ่มของตนและแต่ละบุคคลมีความต้องการอย่างไร และปัญหาร่วมกันมีอะไรบ้างแล้วจัดทำแผนการของกลุ่มและของเอกชนเพื่อให้ได้มา ซึ่งสิ่งที่ต้องการและสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้น โดยพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ให้มากที่สุด และถ้าจำเป็นอาจจะ ขอความช่วยเหลือทั้งด้านบริการและวัสดุจากองค์การรัฐบาลและที่มีใช้ของรัฐบาลได้ การพัฒนาชุมชนนั้นเราไม่อาจจะตีความหมายให้เป็นที่พอใจได้ ถ้าพูดในด้านเนื้อหาของคำ เพราะว่าปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีการกระทำมากกว่าตัวอย่างที่กระทำจริง ๆ เช่น การสร้างถนน โรงพยาบาล หรือโรงพยาบาลนั้นอาจจะเป็นการพัฒนาชุมชน หรือไม่ใช้ก็ได้

5. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การร่วมกำลังดำเนินงานปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่นและดำเนินงานไปในแนวทางที่ต้องการการทำงานพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นในขั้นแรกจะต้องอาศัยความร่วมมือกำลังกันของราษฎรในชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ในการช่วยตัวเองและร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการด้วยจากหน่วยราชการ หรือองค์การอาสาสมัครอื่น ๆ การพัฒนาชุมชนเป็น โครงการ ซึ่งช่วยให้ราษฎรในหมู่บ้านสามารถยื่นมือออกมารับเองบริการต่าง ๆ ของรัฐบาลซึ่งมีอยู่แล้วไปใช้ประโยชน์

6. การพัฒนาท้องถิ่น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของขบวนการที่ใช้ในการสร้างความเจริญให้ท้องถิ่นเป็นส่วนที่มีลักษณะที่เห็นได้ชัดเจนแตกต่างออกไปโดยประกอบด้วย

6.1 การช่วยตัวเอง

6.2 การพิจารณาถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

6.3 การพิจารณาถึงลักษณะของสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และลักษณะอื่น ๆ ของชุมชนนั้นเป็นส่วนรวม

7. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ขบวนการอย่างหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้น ยั่วยุและ ส่งเสริมประชาชนให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้นและเข้าร่วมมือในการดำเนินงานปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเองและเสริมสร้างท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

8. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่มุ่งจะชักจูงและส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้สึกกระตือรือร้น สนใจที่จะเข้าร่วมมือดำเนินการปรับปรุงการทำให้มาหากินและสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น

9. การพัฒนาท้องถิ่นย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมเพราะการที่บุคคลมีความเห็นแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนา หรือการที่ต้องนำตัวเองเข้าไปพัวพันกับงานของส่วนรวมย่อมมีผลให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันไป

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2554) การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การกระทำที่ส่งผลให้ท้องถิ่นเกิดความเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นในด้านต่าง ๆ อาทิ คุณภาพชีวิตของคน สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการที่พัฒนาในระดับท้องถิ่นของตนเองมีความต้องการในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงพัฒนาความเป็นอยู่ของท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน หมู่บ้าน ในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่นของตนเอง ในด้านคุณภาพชีวิต สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวก เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี ที่มีประโยชน์ร่วมกัน

บริบทพื้นที่ที่ศึกษา

ประวัติพื้นที่จังหวัดราชบุรี

จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคตะวันตก โดยเป็นศูนย์กลางในด้านอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรและการปศุสัตว์ของประเทศ ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดเพชรบุรี ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดนครปฐม และทิศตะวันตกติดต่อกับประเทศพม่า จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในภาคตะวันตก ดินแดนวัฒนธรรมลุ่มน้ำแม่กลองและสายหมอกแห่งขุนเขาตะนาวศรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางด้านตะวันตกที่มีภูมิประเทศหลากหลาย จากพื้นที่ที่ราบต่ำ ลุ่มแม่น้ำแม่กลองอันอุดมแหล่งเพาะปลูกพืชผักผลไม้เศรษฐกิจนานาชนิด สู่พื้นที่สูงทิวเทือกเขาตะนาวศรีทอดตัวยาวทางทิศตะวันตกจรดชายแดนไทย - พม่า จากตำนานและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ทำให้สันนิษฐานได้ว่าราชบุรีเป็นหัวเมืองที่เจริญรุ่งเรืองมากแห่งหนึ่งของแคว้นสุวรรณภูมิมาตั้งแต่สมัยที่พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งอินเดียได้เผยแผ่พุทธศาสนาเข้ามาในดินแดนแถบนี้ เมื่อราวปี พ.ศ. 218 โดยแคว้นสุวรรณภูมินี้มีศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่นครปฐมหรือที่สมัยนั้นเรียกกันว่า "ทวารวดี" ราชบุรียังเป็นแหล่งพบปะของพ่อค้าวาณิชแต่ครั้งโบราณ ทั้งยังเป็นเมืองหน้าด่านที่ติดต่อกับพม่า ราชบุรีจึงเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่สุดแห่งหนึ่งห่างจากกรุงเทพมหานครเบื้องทิศตะวันตกราว 110 กิโลเมตร เป็นที่ตั้งของจังหวัดราชบุรี ดินแดนอันเป็นที่มาของโอ่งเคลือบลายมังกรและผ้าทอบ้านไร่หรือผ้าขาวม้าอันลือชื่อ สำหรับผู้ไม่ใช่ชาวบ้านพื้นถิ่นน้อยคนนักจะเข้าใจว่า

อุตสาหกรรมเครื่องปั้นดินเผาและหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองเป็นเพียงผลงานบางส่วนที่สะท้อนความหลากหลายของราชบุรีที่ผากร่องรอยทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ภูเขาสูงจังหวัดราชบุรี อยู่บริเวณชายแดนด้านตะวันตกติดกับประเทศพม่า และด้านใต้ติดกับจังหวัดเพชรบุรี มีสภาพเป็นเทือกเขาสูง อุดมไปด้วยป่าดิบเขา ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าไผ่ในระดับความสูง ตั้งแต่ 200 เมตร ถึง 1,400 เมตร ในเขตอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา และอำเภอปากท่อด้านตะวันตกพื้นที่ราบสูงจังหวัดราชบุรี ได้แก่บริเวณถัดจากเทือกเขามาทางด้านตะวันออก กลางของพื้นที่จังหวัดเป็นที่ราบสูงและที่เนินลอนลาด มีแม่น้ำภาชี และลำห้วยสาขาเป็นสายน้ำหลัก สภาพเนื้อดิน เป็นดินปนทรายมีการชะล้างพังทลายของหน้าดินค่อนข้างสูงถึงปานกลาง อยู่ในเขตอำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอจอมบึง และด้านตะวันตกของอำเภอปากท่อ อำเภอเมืองราชบุรี อำเภอโพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง ที่ราบลุ่มจังหวัดราชบุรี ได้แก่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลอง และด้านตะวันออกของพื้นที่จังหวัด เนื้อดินเป็นดินร่วนและดินร่วนปนดินเหนียว มีความอุดมสมบูรณ์ มีระบบชลประทานแม่กลอง ที่เป็นระบบชลประทานขนาดใหญ่มากด้วย ที่ราบลุ่มต่ำจังหวัดราชบุรี ได้แก่ตอนปลายของแม่น้ำแม่กลองที่ติดต่อกับจังหวัดสมุทรสงคราม อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลกลางเพียง 1-2 เมตร ดินจะมีความสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำสวนผักผลไม้

องค์การบริหารส่วนตำบลสวนกล้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลสวนกล้วย เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ปัจจุบันแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562) มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตนเอง และเป็นการตอบสนองความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างแท้จริง รวมทั้งเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ตลอดจนกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

วิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่น

การเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ คุณภาพชีวิตได้มาตรฐาน ชุมชนร่วมใจประสานการพัฒนา สร้างการศึกษาให้ชุมชน

บทสรุป

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนกล้วย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี มีดังนี้

ปัญหาการพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการการดำเนินการด้วยการรวมกำลังของราษฎรกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ให้เจริญยิ่งขึ้นและผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิตเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติอย่างเต็มที่ การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรรมวิธีมุ่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นและเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น แต่ถ้าประชาชนในท้องถิ่นไม่รู้จักริเริ่มก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่ม ทั้งนี้เพื่อให้วิธีนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนในท้องถิ่นด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง ซึ่งวิธีนี้องค์การสหประชาชาติได้ยึดถือเป็นแนวทางมาตรฐานการพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการแห่ง การกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎรในชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันจัดวางและลงมือกระทำเอง กำหนดว่ากลุ่มของตนและแต่ละบุคคลมีความต้องการอย่างไร และปัญหาร่วมกันมีอะไรบ้างแล้วจัดทำแผนการของกลุ่มและของเอกชนเพื่อให้ได้มา ซึ่งสิ่งที่ต้องการและสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้น โดยพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ให้มากที่สุดและถ้าจำเป็นอาจจะ ขอความช่วยเหลือทั้งด้านบริการและวัสดุจากองค์การรัฐบาลและที่มีใช้ของรัฐบาลได้ การพัฒนาชุมชนนั้นเราไม่อาจจะตีความหมายให้เป็นที่น่าพอใจได้ ถ้าพูดในด้านเนื้อหาของคำ เพราะว่า เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีการกระทำมากกว่าตัวอย่างที่กระทำจริง ๆ เช่น การสร้างถนนโรงพยาบาล หรือโรงพยาบาลนั้นอาจจะเป็นการพัฒนาชุมชน หรือไม่ใช้ก็ได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2554). *ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- แสงนภา ทองวิทยา. (2544). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2525). *ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2547). *กฎหมายการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). *การปกครองส่วนท้องถิ่นและอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Clark, John J. (1957). *Business fluctuations, growth, and economic stabilization: a reader*. New York: Random House.

Daniel, Wit. (1967). *A Comparative Survey of Local Govt. and Administration*.

Bangkok: Kurusapha Press.

Montagu, Harris G. (1984). *Comparative Local Government*. Great Britain : William

Brendon and Son.

ยุทธศาสตร์การบริหารความเสี่ยงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของสำนักงานปลัดบัญชีกองทัพบก

Strategic Development for Risk Governance Management
Towards Sufficiency Economic Philosophy of Office
of the Army Comptroller (OAC) Royal Thai Army

กรรช กสิวัฒน์¹

Korntach Kasiwat

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาและค้นหาข้อมูลของสภาพบริบทการบริหารความเสี่ยงเพื่อเป็นปัจจัยข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การบริหารความเสี่ยงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานปลัดบัญชีกองทัพบก และเพื่อสร้างยุทธศาสตร์การบริหารความเสี่ยงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานปลัดบัญชีกองทัพบก เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน ใช้การแบบเจาะจง ใช้กระบวนการตรวจสอบสามเส้าวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความทำการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยคำนึงถึงบริบทและใช้การเขียนข้อความแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า การบริหารความเสี่ยงภาครัฐและองค์การหรือหน่วยงานภาครัฐใช้มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงตามสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ตามเกณฑ์มาตรฐาน COSO ดังนั้น หากนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ก็จะต้องมีความสอดคล้องหรือพัฒนาให้เข้ามาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของ COSO นี้ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม องค์การภาครัฐยังต้องมีการกิกในการดำเนินการตามโมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ของยุทธศาสตร์ชาติ Thailand 4.0 ทางด้านปฏิบัติ คือ การเปลี่ยน Mindset คือ การต้องเปลี่ยนการดำรงชีวิต การต้องเปลี่ยนหรือปฏิวัติสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ คือ New Skillset และ New Toolset และสุดท้ายต้องปฏิรูปตนเอง คือ ทางวัฒนธรรมการทำงาน คือ New Behaviorset ตามมาตรฐาน COSO แผนบริหารความเสี่ยง ของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมของการจัดทำขึ้นด้วยคณะอนุกรรมการบริหารความเสี่ยง มีขั้นตอนการดำเนินงาน โดยมี

Received: 2023-01-04 Revised: 2023-03-11 Accepted: 2023-05-20

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Governance College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: nawaphorn1818@gmail.com

วัตถุประสงค์มุ่งหวังให้บรรลุเป้าหมายของแผนงาน โครงการสำคัญให้ครอบคลุมธรรมาภิบาลความเสี่ยง 10 หลัก และให้การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการหนึ่งของการประเมินผลปฏิบัติราชการ

คำสำคัญ (Keywords): ยุทธศาสตร์; การบริหารความเสี่ยง; ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This academic work aims to study and search for information on the context of risk management to be a factor in risk management strategic proposals according to the Sufficiency Economy Philosophy of the Office of the Permanent Secretary of the Royal Thai Army. and to create a risk management strategy based on the Sufficiency Economy Philosophy of the Office of the Permanent Secretary of the Army It is qualitative research using document analysis and in-depth interviews. From 18 people directly involved who were key informants using purposive sampling. The triangular examination process was used to analyze the data by interpreting it to generate inductive conclusions. obtained from documents and interviews It considers the context and uses descriptive text writing. The results showed that the risk management of government sectors and organizations or government agencies use the risk management standards of the Office of the Public Sector Development Commission (OCSC) and the COSO standard. Therefore, if the sufficiency economy philosophy is applied, it Must be consistent or developed to meet this COSO risk management standard as well. However, government organizations still have a mission to implement the model to drive Thailand towards stability. prosperous and sustainable of the national strategy Thailand 4.0 in practice is to change the mindset is to change the way of life The need to change or revolutionize a new learning culture is New Skillset and New Toolset, and finally, self-reformation is the work culture, which is New Behavior set according to COSO standards. of the Office of the Permanent Secretary for Defense of preparation with the Risk Management Sub-Committee There is an operating procedure with the aim of achieving the goals of the work plan Important projects cover 10 principles of good governance and risk management is one of the processes for assessing government performance.

Keywords: Strategy; Risk Management; Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ (Introduction)

ความเป็นมาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นแนวคิดและปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเป็นต้นปณิธานของพระองค์ในการสร้างประโยชน์สุข

แก่ประชาชนภายใต้การปกครองของพระองค์นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 จากพระปฐมบรมราชโองการในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระองค์ท่านที่ว่า “เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นับจากนั้นโดยตลอดมานานกว่า 30 ปี พระราชดำรัสนี้ของพระองค์ก็เป็นการแนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตลอด แนวคิดของพระองค์ท่านได้ผ่านการแสดงพระราชดำริที่ทรงพระราชทานแก่นิสิตในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2517 และต่อมาทรงพระราชทานแก่คณะผู้แทนสมาคม องค์การ เกี่ยวกับศาสนา ครู นักเรียน โรงเรียนต่างๆ นักศึกษามหาวิทยาลัย ในโอกาสเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2517 และในอีกหลายวาระโอกาสที่เห็นได้ชัดตั้งแต่เกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและภายหลังวิกฤติการณ์เริ่มคลี่คลายพระองค์ท่านทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขปัญหามาให้สังคมไทยรอดพ้นวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

จากข้างต้นเมื่อพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงพระราชทานแก่นิสิตในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 นั้น และต่อมาทรงพระราชทานแก่คณะผู้แทนสมาคม องค์การเกี่ยวกับศาสนา ครู นักเรียน โรงเรียนต่างๆ นักศึกษามหาวิทยาลัย ในโอกาสเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2517 และในอีกหลายวาระโอกาส (อภิชัย พันธเสน, 2550) ได้ถูกนำมาเผยแพร่อย่างเป็นระบบจริงจัง โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พร้อมมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น ทำหน้าที่ส่งเสริมและเชื่อมประสานให้ภาคส่วนต่างๆ ในสังคมไทยและกลุ่มองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนนำไปใช้ แต่ยังมีค่อนข้างจำกัด การเป็นรูปธรรมเพื่อใช้ในการปฏิบัติ นั้น คือ ความเข้าใจจริงและการสังเคราะห์ความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์แม้กระทั่งที่เกี่ยวข้องกับประเด็น การศึกษาของงานวิจัยนี้ คือ บริหารความเสี่ยงก็ยังถูกนำไปใช้เน้นในทางวิชาการบัญชี ทั้งที่ศึกษาลุ่มลึกแล้ว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เน้นย้ำถึงความพอประมาณและมีเหตุผล หรือการทำให้ดีที่สุด ด้วยการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม (Optimization Through Proper Risk Management) ปรับใช้กับงานวิจัยนี้จาก อภิชัย พันธเสน (2550) วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร (2560)

ยิ่งไปกว่านั้น สำนักงานปลัดบัญชีกองทัพ จากเอกสารผลการดำเนินการตามเกณฑ์ประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 ซึ่งความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ คือ การบริหารความเสี่ยงจะอยู่ในหมวด 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะอยู่ในข้อที่ 2.2.3 การวิเคราะห์ความเสี่ยงและผลกระทบ และมีแผนและแนวทางที่รองรับความเสี่ยงผลกระทบก็ตาม แต่มุ่งเน้นที่ความเสี่ยงทางด้านการรุกร้าอธิปไตยและแผนงาน แนวทางที่รองรับความเสี่ยง คือ แผนเผชิญเหตุ และแผนป้องกันประเทศสำคัญ โดยพิจารณาอย่างไม่กว้างไกลในความเสี่ยงอื่นๆ ที่เป็น Global Risk ที่สำคัญ ที่อาจส่งผลกระทบต่อแผนและเป้าประสงค์ของหน่วยงานตามที่ระบุไว้ในวิสัยทัศน์และนำไปสู่การจัดทำแผนงานหรือแนวทางที่รองรับความเสี่ยงต่อไป โดยเฉพาะผลกระทบที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวมของประเทศมากกว่าหน่วยงานตนเอง ซึ่งยังไม่มี การดำเนินการ นอกจากนี้ จากค่าผลการประเมินของการตรวจจากผู้ตรวจประเมินสถานะของหน่วยงาน ภาครัฐสู่ระบบราชการ 4.0 ทั้งปี พ.ศ. 2563 ก็ยังได้เกณฑ์ที่ยังไม่สามารถผ่านขั้นพื้นฐานของ PMQA 4.0 ในหมวดนี้ด้วยได้คะแนนผลการประเมินค่าเฉลี่ยในหมวดนี้ 361.11 จากการวางแผนผลการ ประเมินตนเอง 430.56 และเมื่อรวมทุก 7 หมวดของคะแนน PMQA 4.0 (*100) แล้วได้เพียง 2.86 และคะแนนรวม 357.15 คะแนน ตั้งแต่หมวด 1 การนำองค์การ หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ หมวด 3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมวด 4 การวัดวิเคราะห์ และ จัดการความรู้ หมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร หมวด 6 การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ และหมวด 7 การ บรรลุผลลัพธ์การดำเนินการ สำหรับ ปี พ.ศ. 2564 ถือได้ว่าดีขึ้นกว่าเดิมสำหรับหมวด 2 ที่เกี่ยวข้องกับ ยุทธศาสตร์การบริหารความเสี่ยงของงานวิจัยนี้ที่มุ่งศึกษา คือ ได้ผลการประเมินจากผู้ตรวจ 378.47 จากการประเมินเอง 500 คะแนน โดยการวิเคราะห์ความเสี่ยง ผลกระทบ มีแผน แนวทางที่ รองรับความเสี่ยงและผลกระทบในข้อ 2.2.3 ก็ยังไม่ผ่าน โดยไม่มีการวิเคราะห์ความเสี่ยง การกำหนด เป้าหมาย หรือตัวชี้วัด และแนวทางจัดการกับผลกระทบดังกล่าว คือ การกล่าวอธิปไตย แผนเผชิญเหตุ และแผนป้องกันพัฒนาประเทศอย่างไร ดังนั้น จึงควรมีแผนงานรับมือกับความเสี่ยง เช่น แผนพิทักษ์ พื้นที่ส่วนหลังเพื่อช่วยเหลือประชาชนและผู้อพยพ ตลอดจนจัดตั้งหมู่บ้านยามชายแดน เป็นตัวอย่าง เป็นต้น สำหรับคะแนนรวมของ 7 หมวดดังกล่าวข้างต้นของ PMQA 4.0 ถือว่าดีขึ้น คือ ผลการ ประเมินจากผู้ตรวจ 380.82 คะแนน และ 3.05 ซึ่งก็ยังไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นต่ำอีกเช่นกัน

จากข้างต้นที่กล่าวมาทั้งหมด เมื่อผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กับผู้บริหารระดับสูงก็ได้ให้แนวคิด และเสนอแนะให้ผู้วิจัยทำการศึกษหาทางสร้างแนวคิดสร้างยุทธศาสตร์บริหารความเสี่ยงเพื่อให้ บรรลุผลสำเร็จในการจะผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นพื้นฐานของ PMQA 4.0 ซึ่งก็ยอมรับว่ายังไม่มีแผนงาน และแนวทางที่รองรับยุทธศาสตร์บริหารความเสี่ยงที่ชัดเจน นอกจากนี้ เมื่อผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรนำมาใช้เป็นแผนงานและแนวทางสร้างยุทธศาสตร์บริหารความเสี่ยง ผู้บริหารระดับสูงหลายท่านของสำนักงานปลัดบัญชีกองทัพบกที่เห็นด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึง เห็นคุณค่าของการศึกษาวิจัยยุทธศาสตร์การบริหารความเสี่ยงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อ นำมาปรับใช้ให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกองทัพบก องค์การภาครัฐที่สำคัญของชาติมีพันธกิจต่อการ ป้องกันอธิปไตยของชาติ การรักษาความมั่นคงภายใน พิทักษ์ และเงินทุนสามสถาบันของชาติและ เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับมิตรประเทศ ตลอดจนการช่วยเหลือประชาชน เป็นต้น ให้ เป็นที่ยอมรับ เชื่อมั่น และศรัทธาของประชาชนต่อไปอีกด้วย

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) เป็นแนวคิดและปรัชญาที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสแนะแนวทางการดำเนินชีวิต แก่พสกนิกรชาวไทยมาตลอดรัชสมัยของท่าน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ซึ่งสอดคล้องกับพระปฐมราช โองการในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระองค์ท่านที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อ

ประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” โดยแนวคิดนี้มาปรากฏชัดเมื่อเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งพระองค์ท่านทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อหาทางรอดให้สังคมไทยจากภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมในการจะช่วยให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พระองค์ท่านทรงผ่านแนวคิดนี้เป็นพระราชดำริไปหลายวโรกาส ตัวอย่างเช่น พืธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ.2517 จึงขออัญเชิญมา ณ ที่นี้ ดังนี้ (อภิชัย พันธเสน, 2550)

อำพล เสนาณรงค์ (2559) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาหรือแนวปฏิบัติที่ปรารถนาจะให้รากแก้วในสังคมได้ยึดเป็นแนวดำรงชีวิตเพื่อความอยู่ดีกินดี ด้วยองค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงมีด้วยกัน 7 ข้อ คือ พึ่งพาตนเอง พอประมาณ เติบสายกลาง มีภูมิคุ้มกัน มีเหตุผล เป็นคนดี และรู้จักสามัคคี ที่ต้องให้ความสำคัญกับหลักสำคัญทั้ง 7 ข้อ เหมาะสมกับคนทุกกลุ่มทุกอาชีพ สามารถน้อมนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้ได้มากที่สุดและเกิดประโยชน์เท่าที่จะเป็นไปได้

อย่างไรก็ตาม จากการแสดงแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาข้างต้น เพื่อให้เกิดความเด่นชัดและถูกต้องทางการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงขอนำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากมูลนิธิชัยพัฒนามาสรุปเป็นการปิดท้ายแนวคิดดังกล่าว ซึ่งทางมูลนิธิชัยพัฒนาใช้คำว่า แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระพุทธธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาท

การทบทวนวรรณกรรมในหัวข้อนี้ผู้วิจัยนำมาแสดงให้เห็นด้วยเหตุผลต้องการให้เกิดการยอมรับว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำมาใช้ประโยชน์กับงานวิจัยนี้ได้เป็นอย่างดี และมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ของความเป็นไทย คือ พุทธศาสนา ซึ่งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็ได้นำมาเป็นแนวปฏิบัติ อีกทั้งต้องการให้เห็นความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการนำไปใช้ปฏิบัติได้และเกิดมรรคผลมาแล้วอย่างดีตั้งแต่พุทธกาล ซึ่งมีการบัญญัติไว้ในพระวินัยปิฎกของพระพุทธศาสนาเถรวาท และในเรื่องนี้ก็มีงานวิจัยศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ คือ ชาตรี ชุมเสน (2558)

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจพอเพียงในพระวินัยปิฎกปรากฏอยู่ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ดังนี้

หลักนิสสัย 4 และสันโดษ

ดังปรากฏในคัมภีร์วินัยปิฎก มหาวรรคว่า (วิ.ม. (ไทย) 4/73/101-102)

1) บรรพชาอาศัยโภชนะ คือ คำข้าวที่พึงได้ด้วยปลีแข้งนั้นจนตลอดชีวิต เธอพึงอดสาหะในโภชนะ อติเรกลาภ คือ สังฆภัต อุทเทสภัต นิมนตณภัต

2) บรรพชูปาอาศัยผ้าบังสกุล เธอพึงอดสาหะในผ้าบังสกุลนั้นตลอดชีวิต อติเรกลาภคือ ผ้าเปลือกไม้ ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้าขนสัตว์ ผ้าปาน ผ้าเจือกัน

3) บรรพบุรุษอาศัยในเสนาสนะ คือ โคนไม้ เธอจึงทำอุตสาหะในเสนาสนะ คือ โคนไม้ นั้นตลอดชีวิต ดิเรกกลาก คือ วิหารเรือนมุงแถบเดียวย ปราสาท เรือนโล้น ถ้ำ

4) บรรพบุรุษอาศัยในน้ำ คือ น้ำมูตรเน่า เธอจึงอุตสาหะ ในน้ำ คือ น้ำมูตรเน่า นั้นตลอดชีวิต ดิเรกกลาก คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย

การจัดระดับความเสี่ยง (Degree of Risk)

การจัดระดับความเสี่ยง หมายถึง การนำผลการประเมินความเสี่ยงประมวลเข้าด้วยกัน
แผนผังประเมินความเสี่ยง

ระดับโอกาส (ความเป็นไปได้)

Risk Assessment Matrix			ต่ำมาก/ น้อยมาก	ต่ำ/ น้อย	ปาน กลาง	สูง/ บ่อย	สูงมาก/ บ่อย มาก
			1	2	3	4	5
ผลกระทบ บ (ความ รุนแรง)	สูงมาก/หายนระ	5	5	10	15	20	25
	สูง/วิกฤต	4	4	8	12	16	20
	ปานกลาง	3	3	6	9	12	15
	ต่ำ/น้อย	2	2	4	6	8	10
	ไม่สำคัญ/น้อยมาก	1	1	2	3	4	5

เกณฑ์ในการยอมรับความเสี่ยง

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
ต่ำ	1 - 3	ระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องควบคุมความเสี่ยงที่ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่ม
ปานกลาง	4 - 9	ระดับที่พอยอมรับได้แต่ต้องมีการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไปยังระดับที่ยอมรับไม่ได้
สูง	10 - 16	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องจัดการความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
สูงมาก	17 - 25	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที

แนวคิดเทคนิคเดลฟายแนวทฤษฎีตามพื้นที่ หรือ GDM

เป็นการรวมแ่งมุมของทฤษฎีตามพื้นที่เข้ากับวิธี Delphi ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารแบบกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและวิธีการใช้รอบเพื่อจะบรรลุนั้นตามติ คุณลักษณะสำคัญของ GDM คือ การใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงทฤษฎีตามพื้นที่ เป็นการวางรากฐานดำเนินการเพื่อการรวบรวมข้อมูลฉันทามติแต่ละรอบ การวิเคราะห์ข้อมูลจึงต้องสร้างชุดของประเภทที่เป็นพื้นฐานทฤษฎีและสภาพการณ์ของพื้นที่ที่จะศึกษาไปพร้อมกัน เพื่อเห็นการจัดเตรียมภาพรวมของอนาคตทั้งวิธีเดลฟายและทฤษฎีวางรากฐาน ซึ่งฟังทฤษฎีตามพื้นที่ ซึ่งจะชี้แจงที่มาขององค์ประกอบการสร้างรูปแบบปัจจัยพึงประสงค์ต่าง ๆ ที่ก่อตัวเป็น GDM ได้ชัดเจนและมีเหตุผลด้วยตรรกะทางวิชาการ และการวิจัยพื้นที่

โดยสรุป เห็นได้จากข้างต้นผู้วิจัยนำแนวคิดเทคนิคเดลฟายแนวทฤษฎีตามพื้นที่เชิงประยุกต์และเกณฑ์ตามเมอร์รีย์และแฮมมอนส์ เกณฑ์การเลือกคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ไอวีย์และไอวีย์ (Ivey & Ivey, 2008) รวมถึงจำนวนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามธามิส แมคมิลแลน และการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงระดับฉันทามติตามเทคนิคเดลฟายมาทำการวิจัยเรื่องนี้ รวมทั้งการทำให้เกิดมรรคผลของการได้ประโยชน์จากข้อมูล ซึ่งเทคนิคเดลฟายนี้สามารถนำเสนอข้อมูลจากปัจจัยพึงประสงค์ที่ไม่เพียงแต่เป็นข้อความแต่เป็นร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ และนำเสนอการพิจารณาสร้างรูปแบบยุทธศาสตร์ด้วยการกำหนดคำสำคัญ หรือ Keywords ซึ่งต่างจากการใช้ในเชิงวิชาการทั่วไป แต่เป็นคำที่แสดงผลลัพธ์ ได้ขยายเป็นข้อความต่อเนื่องออกไปได้อีก และนำเสนอการสร้างคำสำคัญเชิงวิชาการหรือคำผลลัพธ์ต่อไปได้

บทสรุป

การบริหารความเสี่ยงภาครัฐและองค์การหรือหน่วยงานภาครัฐใช้มาตรฐานการบริหารความเสี่ยงตามสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ตามเกณฑ์มาตรฐาน COSO ดังนั้น หากนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ก็จะต้องมีความสอดคล้องหรือพัฒนาให้เข้ามาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของ COSO นี้ด้วย แต่อย่างไรก็ตามองค์การภาครัฐยังต้องมีการกิจในการดำเนินการตามโมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ของยุทธศาสตร์ชาติ Thailand 4.0 ทางด้านปฏิบัติ คือ การเปลี่ยน Mindset คือ การต้องเปลี่ยนการดำรงชีวิต การต้องเปลี่ยนหรือปฏิบัติสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ คือ New Skillset และ New Toolset และสุดท้ายต้องปฏิรูปตนเอง คือ ทางวัฒนธรรมการทำงาน คือ New Behaviorset

ตามมาตรฐาน COSO แผนบริหารความเสี่ยง ของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ของการจัดทำขึ้นด้วยคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง มีขั้นตอนการดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งหวังให้บรรลุเป้าหมายของแผนงาน โครงการสำคัญให้ครอบคลุมธรรมาภิบาลความเสี่ยง 10 หลัก และให้การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการหนึ่งของการประเมินผลปฏิบัติราชการด้วย โดยมีแนวทาง ดังนี้

- 1) ประเด็นการบริหารความเสี่ยง มี 4 ประเด็น คือ

1.1) ความเสี่ยงโดยทั่วไป หมายถึง เหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดขึ้นในอนาคต และอาจมีผลในด้านลบที่ไม่ต้องการการตัดสินใจใดๆ โดยไม่มีข้อมูลหรือการวางแผน จึงเป็นการตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) คือ กระบวนการที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการการดำเนินการต่างๆ เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามแผน เพื่อให้ระดับของความเสียหายและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ โดยในการดำเนินการบริหารความเสี่ยงนั้นจะมุ่งเน้นแผนงานหรือโครงการที่สำคัญ ซึ่งผลสำเร็จของแผนงานหรือโครงการมีผลกระทบสูงต่อการบรรลุความสำเร็จตามประเด็นยุทธศาสตร์

1.2) ความเสี่ยง คือ เหตุการณ์ใดๆ ที่อาจเกิดภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย (ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) หรือก่อให้เกิดความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายของแผนงานหรือโครงการที่สำคัญในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ตามที่ระบุในแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการ

1.3) ลักษณะของความเสี่ยง ความเสี่ยงนั้นสามารถแยกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.3.1) ปัจจัยเสี่ยง คือ สาเหตุที่จะทำให้เกิดความเสี่ยง

1.3.2) เหตุการณ์เสี่ยง คือ เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานหรือนโยบาย

1.3.3) ผลกระทบของความเสี่ยง คือ ความรุนแรงของความเสียหายที่น่าจะเกิดขึ้นจากเหตุการณ์เสี่ยง

1.4) ระบบบริหารความเสี่ยง เป็นระบบการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้ง กระบวนการการดำเนินการต่างๆ โดยลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหาย เพื่อให้ ระดับของความเสียหายและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ตามแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรศึกษายุทธศาสตร์การบริหารความเสี่ยงในด้านต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การบริหารความเสี่ยงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชาติรี ชุมเสน. (2558). การศึกษาทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวคิดในพระสุตตันตปิฎกของ พระพุทธศาสนาเถรวาท. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ. 5(2), 63-78.
- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2560). สื่อนาคคที่มั่นคงและยั่งยืน การพัฒนาเศรษฐกิจไทยตามแนว พระราชดำริของรัชกาลที่ 9. กรุงเทพฯ: วศิระ.
- อภิชัย พันธเสน. (2550). สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อภิชัย พันธเสน. (2558). พุทธเศรษฐศาสตร์ : วิวัฒนาการ ทฤษฎี และการประยุกต์กับ เศรษฐศาสตร์สาขาต่างๆ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

**แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ
ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย**

**Guidelines For Improving the Quality of Government Management of The
Office of The Permanent Secretary, Ministry of Interior**

เบญจมาภรณ์ ยาใจ¹ วิจิตรา ศรีสอน²

Benjamaporn Yajai, Wichitra Srison

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน ใช้การแบบเจาะจง ใช้กระบวนการตรวจสอบสามเส้าวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความทำการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยคำนึงถึงบริบทและใช้การเขียนข้อความแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า ก่อนที่จะดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักเกณฑ์ของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หรือที่เรียกชื่อย่อว่า PMQA ซึ่งแนวคิดหลักของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ คือ ต้องการที่จะเห็นหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการปฏิบัติราชการที่มุ่งเน้นให้การนำองค์การเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ความสำคัญกับประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปรับปรุงระบบบริหารจัดการให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัว ส่งเสริมให้ข้าราชการพัฒนาตนเอง มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศอย่างแท้จริง และทำงานโดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์สำคัญที่สุด และเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐประกอบด้วย 7 หมวด ได้แก่ การนำองค์การ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การจัดการกระบวนการ และผลลัพธ์การดำเนินการ

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทาง; การพัฒนาคุณภาพ; การบริหารจัดการภาครัฐ

Received: 2023-02-09 **Revised:** 2023-03-12 **Accepted:** 2023-05-20

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Governance College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: nawaphorn1818@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research was to study the approaches for developing the quality of public administration. of the Office of the Permanent Secretary, Ministry of Interior It is qualitative research using document analysis and in-depth interviews. from 17 directly involved persons who provided important information using purposive sampling The triangular examination process was used to analyze the data by interpreting it to generate inductive conclusions. obtained from documents and interviews It considers the context and uses descriptive text writing. The results showed that before proceeding to develop the quality of government management of the Office of the Permanent Secretary for the Interior Should study and understand the concepts and criteria of improving the quality of public administration. Also known as the abbreviation PMQA, the main idea of improving the quality of government management is the desire to see government agencies focusing on government operations that focus on leading the organization with vision. Be socially responsible Give importance to people, service users and stakeholders. Improve the management system to be flexible and flexible. Encourage civil servants to develop themselves Be innovative and keep learning. Make decisions based on real information. and work by focusing on the results that matter most. and the quality criteria for government management consisted of 7 categories: organizational leadership, strategic planning, Client and Stakeholder Focus, Measurement, Analysis and Knowledge Management HR focus process management and results of operations.

Keywords: Guidelines; Quality Development; Public Administration

บทนำ (Introduction)

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เริ่มมีการก่อตั้งขึ้นพร้อมกันกับการก่อตั้ง กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2435 ต่อมาในปี พ.ศ.2476 มีพระราชบัญญัติจัดตั้ง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2476 โดยแบ่งส่วนราชการกระทรวงมหาดไทย ออกเป็น 10 ส่วนราชการ ส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ใช้ชื่อว่า "กรมปลัด" ต่อมา มีการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม จึงเปลี่ยนชื่อเป็น "สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย" ดำเนินงานเกี่ยวกับราชการ ประจำทั่วไปของกระทรวง ที่ไม่เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่ง กำกับ เฝ้าระวัง การปฏิบัติราชการของ ส่วนราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง

จัดทำแผนแม่บท งานการข่าวงานประชาสัมพันธ์ การพัฒนาระบบงานและบุคลากร การติดตามและประเมินผล

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) เป็นกรอบแนวคิดและเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ส่วนราชการสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กร เพื่อยกระดับการบริหารจัดการขององค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง การพัฒนากระบวนการทำงาน และผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเป้าหมายคือประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศชาติ

การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ระบบราชการปรับปรุงประสิทธิภาพและยกระดับขีดความสามารถการบริหารงานอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถส่งมอบบริการที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจและประโยชน์สุขให้เกิดขึ้นกับประชาชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ประกอบกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยได้ผ่านการรับรองการดำเนินการตามเกณฑ์พื้นฐานทั้ง 6 หมวด และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ผ่านการรับรองตามเกณฑ์พื้นฐาน ฉบับที่ 2 และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้รับรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หมวด 1 การนำองค์กร และในปี พ.ศ.2561 ได้รับรางวัลเลิศรัฐ สาขาการบริหารจัดการภาครัฐ หมวด 2 การวางแผนยุทธศาสตร์ และการสื่อสารเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่น ๆ ในระบบราชการต่อไป

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐ

เดิมการบริหารจัดการภาครัฐจะเป็นลักษณะของการบริหารและการจัดการองค์การ ขนาดใหญ่อย่างมีแบบแผน หรือเป็นการบริหารและการจัดการแบบระบบราชการ ซึ่ง Max Weber ได้เสนอแนวคิดเรื่องการจัดองค์การแบบระบบราชการ หรือ Bureaucracy ว่าเป็นวิธีการจัดองค์การที่สามารถทำให้การดำเนินงานขององค์การมีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีอื่นใด การที่จะให้การบริหารงานของรัฐมีประสิทธิภาพสูงสุดได้จะต้องมีการจัดระบบการบริหารภายในหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามแบบระบบราชการ ซึ่งการจัดองค์การแบบระบบราชการตามแนวคิดของเวเบอร์เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในนามของระบบราชการแบบอุดมคติหรือแบบบริสุทธิ์นั้น (ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา, 2542: 53-57) ในสายตาของเวเบอร์นั้น องค์การระบบราชการเป็นองค์การที่ดีที่สุดในเมื่อเทียบกับองค์การประเภทอื่นในสมัยนั้น เช่น องค์การภายใต้ระบบเจ้าขุนมูลนาย และ ภายใต้ผู้นำที่มีบารมีส่วนตัวเนื่องด้วยองค์การระบบราชการยึดหลักการบริหารที่อาศัยความมีเหตุมีผล

ความสามารถที่จะพยากรณ์พฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ใด การไม่คำนึงถึงตัวบุคคลการใช้หลักความรู้ความสามารถ (ระบบคุณธรรม) เป็นเกณฑ์ในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งและการแบ่งงานกันทำอย่างเป็นทางการตามตัวบทกฎหมาย ซึ่งในสายตาของเวเบอร์นั้น หากองค์กรใดสามารถนำเอาหลักการเหล่านี้ไปใช้ได้อย่างเต็มที่แล้วการบริหารงานในองค์กรนั้นก็ประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน (ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2539: 26-27)

ผลการศึกษาของ B.Guy Peters (1994) ได้อธิบายถึงกระบวนการและลักษณะสำคัญของการปฏิรูประบบราชการที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1980 – 1990 ที่ผ่านมา ซึ่งปีเตอร์ส ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของการบริหารระบบราชการในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างชัดเจนว่า การบริหารงานภาครัฐด้วยแนวคิดองค์การแบบระบบราชการดั้งเดิม หรือ Bureaucracy ของเวเบอร์ ไม่เหมาะสมอย่างยิ่งในบริบทปัจจุบัน การบริหารงานภาครัฐในอนาคตมีแนวโน้มที่จะนำภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ดังนั้นปีเตอร์ส จึงได้แสดงทัศนะต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารงานภาครัฐในอนาคต โดยการเสนอตัวแบบทางเลือกของการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐไว้สองตัวแบบด้วยกัน คือ ตัวแบบตลาด หรือ Market Model และ ตัวแบบการมีส่วนร่วม หรือ Participatory Model (B.Guy Peters, 1995: 93-109,) นอกจากนี้ปีเตอร์ส ยังเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการบริหารจัดการในระบบ ราชการมากขึ้น เนื่องจากสะท้อนถึงผลกระทบในเชิงลบที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบราชการเป็นกลไก หลักเพียงกลไกเดียวในการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยเสนอรูปแบบการบริหารรัฐกิจที่จะเป็น แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในระบบราชการไว้ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ 1) รูปแบบตลาด 2) รูปแบบ การมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นการบริหารที่เน้นการวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกลยุทธ์การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมผู้บริหารในแต่ละระดับขององค์กรต้องยอมรับและคำนึงถึงผลงาน รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับจัดวางระบบการตรวจสอบผลงานและการให้รางวัลตอบแทนผลงาน (Performance Related Pay) การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นเทคนิควิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่น่ามาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และวิธีการบริหารงานให้เปลี่ยนไปจากเดิมที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน โดยหันมาเน้นถึงวัตถุประสงค์และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานทั้งในแง่ของผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) และความคุ้มค่าของเงิน (Value for Money) รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและผู้รับบริการ

ความหมายของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ว่าเป็นการบริหารโดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์หรือความสัมฤทธิ์ผลเป็นหลัก ใช้ระบบการประเมินผลงานที่อาศัยตัวบ่งชี้เป็นตัวสะท้อนผลงานให้ออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นและแสดงผลงานต่อสาธารณะ

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management) เป็นการบริหาร ที่ให้ความสำคัญต่อผลการดำเนินงานและการตรวจวัดผลสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กรทั้งใน แ่งของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งจะต้องมีการกำหนดตัวบ่งชี้วัดผลการ ดำเนินงาน (Key Performance Indicators) รวมทั้งการกำหนดเป้าหมาย (Targets) และ วัตถุประสงค์ (Objectives) ไว้ล่วงหน้า โดยอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร สมาชิกของ องค์กร และตลอดถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ขององค์กร ทำให้สามารถวัดผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่

การพัฒนาการจัดการภาครัฐแนวใหม่จะเห็นว่า พัฒนามาจากการจัดการภาครัฐในยุค พาราไดท์ 6 โดยเฉพาะการจัดการภาครัฐในแนวทางการจัดการเพื่อการปลดปล่อยและแนวทางการ จัดการที่มุ่งเน้นตลาด และการจัดการภาครัฐทั้ง 2 แนวทางนี้ก็มีรากฐานมาจากทฤษฎีทางเลือก สาธารณะ และเศรษฐศาสตร์เชิงสถาบันใหม่ หรือเศรษฐศาสตร์องค์การมีลักษณะเด่นคือ ความ พยายามแก้ปัญหาของระบบราชการแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงในด้าน ประสิทธิภาพและการให้บริการประชาชน ซึ่งหัวใจสำคัญของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ก็คือ การ ปฏิรูประบบราชการนั่นเอง

การปฏิรูปราชการ (ใช้หลัก 4 RE 2 สร้าง 1 เป็ด)

1. การปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน (Reprocess) เปลี่ยนแปลงวิธีการ ทำงานให้เป็นแบบมุ่งไปสู่การบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของ องค์กรด้วยมิติอะไรบ้างแต่ละหน่วยมีตัวอะไรเป็นตัวชี้วัดผลงานที่เป็นรูปธรรม คือ นอกจากจะวัด ว่าทำอะไรได้บ้างแล้ว ยังจะวัดว่าประชาชนได้อะไรด้วย

2. การปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณ การเงิน และการพัสดุ (Refinance and Budget) เป็นเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดหางบประมาณที่เน้นการควบคุมการใช้จ่ายเงินเป็นหลัก เพื่อให้ตรวจสอบได้ง่ายและเน้นเป็นเครื่องมือในการวางแผน ดังนั้นงบประมาณจะชี้ให้เห็นถึง วัตถุประสงค์หรือยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน คือทำให้ผู้พิจารณางบประมาณสามารถทราบได้ว่าการ จัดสรรงบประมาณนั้นช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ และเป็นระบบงบประมาณแบบ มุ่งเน้นผลงานและผลสัมฤทธิ์ มีการกำหนดเป้าหมายของงานอย่างเป็น รูปธรรม มีดัชนีชี้วัดผล สัมฤทธิ์ของงาน

3. การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรมและค่านิยม (Paradigm) จะมุ่งที่การ เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานและทัศนคติของ เจ้าหน้าที่ของรัฐ จากความคิดความเชื่อเดิม ๆ ไปเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ มีค่านิยมรักศักดิ์ศรี มีจริยธรรม รับผิดชอบต่อผลงาน

4. การปรับปรุงโครงสร้างบริหารราชการแผ่นดิน (Reorganized) มีการปรับปรุง โครงสร้าง กระทรวง ทบวง กรม

5. สร้างระบบบริหารบุคคลและค่าตอบแทน จะมีการปรับเปลี่ยนระบบการกำหนดตำแหน่งและเงินเดือน จากระบบยัดชั้นหรือระดับตำแหน่ง เป็นการยืดความสามารถและผลงาน พัฒนารูปแบบการจ้างงานให้มีความ หลากหลาย เช่น บางตำแหน่งที่ต้องการความเชี่ยวชาญ อาจใช้การจ้างพิเศษ จะมีการสร้างระบบนักบริหาร ระดับสูง ให้การสรรหาทำได้อย่างโปร่งใสเปิดกว้าง และยึดหลัก “ความสามารถ” มากกว่า “อำนาจนิยม” และจะมีการดูแลขนาดกำลังคนให้กระทัดรัด เหมาะสมกับการกิจอย่างเป็นรูปธรรม

6. สร้างระบบราชการให้มีความทันสมัย

7. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ดังนั้น การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) จึงเป็นแนวคิด พื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐและ ยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม มีแนวทางในการบริหารจัดการดังนี้

1. การให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน
2. คำนึงถึงความต้องการของประชาชนเป็นหลัก
3. รัฐพึงทำบทบาทเฉพาะที่รัฐทำได้ดีเท่านั้น

บริบทของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ตั้ง : กระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพฯ 10200

ความเป็นมา

เป็นหน่วยงานระดับกรม สังกัดกระทรวงมหาดไทย ดำเนินงานเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวง ที่ไม่เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่ง กำกับ เร่งรัด การปฏิบัติราชการของส่วน ราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง จัดทำแผนแม่บท งานการข่าว งานประชาสัมพันธ์ การพัฒนาระบบงานและบุคลากร การติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวง งานงบประมาณ การตรวจราชการ และเรื่องราวร้องทุกข์ งานดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรมและสถาปัตยกรรม และ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง การทำนิติกรรม สัญญา งานคดี งานการต่างประเทศและกิจการผู้อพยพ งานการสื่อสาร และงานประสานราชการ

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เริ่มมีการก่อตั้งขึ้นพร้อมกันกับการก่อตั้ง กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2435 ต่อมาในปี พ.ศ. 2476 มีพระราชบัญญัติจัดตั้ง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2476 โดยแบ่งส่วนราชการกระทรวงมหาดไทยออกเป็น 10 ส่วนราชการ ส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงฯ ใช้ชื่อว่า "กรมปลัด" ต่อมา มีการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานปลัดกระทรวง”

วิสัยทัศน์ / พันธกิจ

วิสัยทัศน์ "เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงในการอำนวยความสะดวกและสนับสนุน การดำเนินการของ กระทรวงและจังหวัด/กลุ่มจังหวัดให้บรรลุผลสัมฤทธิ์" พันธกิจ 1. จัดทำแผนนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของกระทรวง พัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการของกระทรวงและแปลงนโยบาย เป็นแนวทางและแผนปฏิบัติราชการ ตลอดจนจัดสรรและบริหารทรัพยากรของกระทรวง เพื่อให้เกิด การประหยัด คุ่มค่า และสมประโยชน์ 2. ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบ บูรณาการ ดำเนินการและประสานการแปลงยุทธศาสตร์ระดับชาติเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด รวมทั้งประสาน สนับสนุนการขับเคลื่อนความร่วมมือ ภาครัฐและเอกชนเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ 3. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวก การรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยในระดับพื้นที่ งานการข่าวกรองของกระทรวง การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน และการเตรียมความพร้อม ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 4. พัฒนาระบบการอำนวยความสะดวก ระบบการบริหารทรัพยากรบุคคล ระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ระบบงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ ระเบียบ กฎหมายในความรับผิดชอบ เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ

อำนาจหน้าที่

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2553 ได้ กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทยมีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนายุทธศาสตร์และ แปลงนโยบายของกระทรวงเป็นแผนการปฏิบัติงาน จัดสรรทรัพยากร และบริหารราชการทั่วไปของ กระทรวง การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนวยความสะดวก เป็นธรรม และการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารราชการส่วนภูมิภาค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดผล สัมฤทธิ์ตามภารกิจของกระทรวง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ 1. ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำ ข้อมูล เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของกระทรวง 2. พัฒนายุทธศาสตร์ การบริหารของกระทรวง 3. แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนการปฏิบัติงาน 4. จัดสรรและ บริหารทรัพยากรของกระทรวง เพื่อให้เกิดการประหยัด คุ่มค่าและสมประโยชน์ 5. ดำเนินการ เกี่ยวกับการตรวจราชการและตรวจสอบภายในราชการทั่วไปของกระทรวง 6. พัฒนาระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อใช้ในการบริหารงานและการให้บริการด้านการสื่อสารแก่ ส่วนราชการต่างๆ และจังหวัด 7. ดำเนินการเกี่ยวกับงานของคณะกรรมการมาตรฐานการ บริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบงานบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น 8. ดำเนินการและประสานการแปลงยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับชาติไปสู่ การบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ส่งเสริมและสนับสนุนการวางแผนยุทธ ศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด การยื่นคำของบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ตลอดจนติดตามและประเมินผลการบริหารและพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด และสนับสนุนการ ปฏิบัติราชการส่วนภูมิภาค 9. ดำเนินการเกี่ยวกับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลของสำนักงาน ปลัดกระทรวงและกระทรวง ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารทรัพยากรบุคคลของ

จังหวัดและกลุ่มจังหวัด 10. ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายในความรับผิดชอบของกระทรวงและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่งและอาญา งานคดีปกครอง และงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวง 11. ดำเนินการเกี่ยวกับความช่วยเหลือและความร่วมมือกับต่างประเทศ 12. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานปลัดกระทรวงหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย วัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

สำนักงานปลัดกระทรวง มีภารกิจหลัก 2 ด้าน คือ 1. ภารกิจด้านยุทธศาสตร์ (Strategic Function) ภารกิจนี้เป็นภารกิจ ที่สำคัญในการที่จะพัฒนาส่งเสริมการดำเนินบทบาทของกระทรวง ในภารกิจหลักที่ได้รับมอบหมาย งานหลักที่จำเป็นต้องพัฒนาและสร้างเสริมศักยภาพการทำงาน ด้านนี้ รวมถึงงานด้านการจัดทำยุทธศาสตร์ของกระทรวงที่แปลงนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของกระทรวงออกเป็นแผนปฏิบัติงานโดยทำร่วมกับกลุ่มภารกิจต่างๆ เพื่อให้เกิดภาพรวมการทำงาน การจัดทำข้อมูลของกระทรวงเพื่อให้สามารถติดตาม เปรียบวัดและประเมินผลการดำเนินงานของกระทรวง และสามารถจัดทำรายงานผลสัมฤทธิ์ 2. ภารกิจด้านการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ (Administrative Function) ของกระทรวงซึ่งเป็นภารกิจที่สอดคล้องกับการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน โดยจะรวมถึงภารกิจในการจัดสรรงบประมาณ ดูแลบริหารงานบุคคลในภาพรวม ของกระทรวง การพัฒนาระบบการทำงานภายในกระทรวงให้มี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล อย่างต่อเนื่องในการประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และดูแลให้ระบบการบริหารงานทั่วไปของกระทรวงดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยประสานงานกับหน่วยงานกลางที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะรัฐมนตรี สำนักงาน ก.พ. สำนักงานงบประมาณ กระทรวงการคลัง และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนการดำเนินงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การส่งเสริมการดำเนินงานด้านความมั่นคงภายใน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การบูรณาการและประสานการจัดทำนโยบายยุทธศาสตร์ เพื่อขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมการสนับสนุนการบริหารราชการจังหวัด/กลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

บทสรุป

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีดังนี้

ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักเกณฑ์ของการพัฒนา

คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หรือที่เรียกชื่อย่อว่า PMQA ซึ่งแนวคิดหลักของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ คือ ต้องการที่จะเห็นหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการปฏิบัติราชการที่มุ่งเน้นให้การนำองค์การเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ความสำคัญกับประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปรับปรุงระบบบริหารจัดการให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัว ส่งเสริมให้ข้าราชการพัฒนาตนเอง มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศอย่างแท้จริง และทำงานโดยมุ่งเน้นที่ผลลัพธ์สำคัญที่สุด และเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐประกอบด้วย 7 หมวด ได้แก่ การนำองค์การ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การจัดการกระบวนการ และผลลัพธ์การดำเนินการ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรมีการขยายความหมายการนำองค์การ การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การจัดการกระบวนการ และผลลัพธ์การดำเนินการเพื่อทำให้เห็นหาจะสามารถนำไปใช้ได้ครบทุกข้อหรือไม่

เอกสารอ้างอิง (References)

- ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2539). *ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา. (2542). *ทฤษฎีและแนวความคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์*. เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- B.Guy Peters (1995). The “New Public Management” in the 1980s: Variations on a Theme? *Organizations. Accounting and Society*. 20 (2–3), 93-109.

สภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะติดเชื้อกรณีศึกษา: เทศบาลตำบลท่าลี่
อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

Council On Infectious Waste Management Problems Case Study:
Tha Li Sub-District Municipality, Tha Li District, Loei Province

กীরติ สุทธิ¹
Keerati Sudthi

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะติดเชื้อของเทศบาลตำบลท่าลี่ จังหวัดเลย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน ใช้การแบบเจาะจง ใช้กระบวนการตรวจสอบสามเส้าวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความทำการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัยการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยคำนึงถึงบริบทและใช้การเขียนข้อความแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า ขยะเป็นสิ่งที่เกิดจากการใช้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์แล้วถูกทิ้งขว้าง เนื่องจากไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไปหรือไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้ หรืออาจด้วยเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้สิ่งเหล่านั้นกลายสภาพเป็นสิ่งที่หมดคุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอีกต่อไป ทั้งที่เป็นของแข็งหรืออ่อน มีความชื้น ได้แก่ถุงพลาสติก เศษกระดาษเศษอาหาร เศษผ้า ภาชนะกล่องใส่อาหาร แก้ว วัสดุสัตว์หรือซากสัตว์ รวมถึงวัตถุอันตรายที่เก็บกวาดได้จากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่ระบุว่า ขยะมูลฝอยเป็นส่วนหนึ่งของคำว่า “ของเสีย” ซึ่งหมายความรวมถึงขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มูลสารหรือวัตถุอันตรายอื่นใดซึ่งถูกปล่อยทิ้งไว้หรือมาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งสิ่งตกค้างหรือกากตะกอนจากสิ่งเหล่านั้นที่อยู่ในสภาพของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ ซึ่งมีวิธีการจัดการกับขยะหลายรูปแบบมาก ทั้งการนำกลับมาใช้ใหม่ หรือทำการรีไซเคิลให้เป็นสิ่งของใหม่เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ (Keywords): สภาพปัญหา; การบริหารจัดการ; ขยะติดเชื้อ

Received: 2023-02-08 Revised: 2023-02-15 Accepted: 2023-05-20

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Governance College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: nawaphorn1818@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study the problem of infectious waste management in the Li Subdistrict Municipality, Loei Province. It was qualitative research using document analysis and in-depth interviews. from 17 directly involved persons who provided important information using purposive sampling The triangular examination process was used to analyze the data by interpreting it to generate inductive conclusions. obtained from documents and interviews It considers the context and uses descriptive text writing. The results showed that Garbage is something that is used in human daily activities and thrown away. because it is no longer available or is not desirable by the user. Or it may be for other reasons that make them become something that has no value or is not useful for living anymore. Either solid or soft, with moisture, such as plastic bags Wastepaper, food scraps, rags, food containers, ashes, manure or carcasses This includes any other material that can be cleared from streets, markets, livestock farms or elsewhere. This is consistent with the Enhancement and Conservation of the National Environmental Quality Act of 1992, which states that solid waste is part of the word "waste", which means solid waste, sewage, wastewater, polluted air, droppings, or any other hazardous substances. which is left unattended or comes from a source of pollution Including residues or sludge from those things that are solid, liquid or gaseous, which have many different methods of waste management. both reuse Or recycle them into new things to use in everyday life.

Keywords: problem condition; management; infectious waste

บทนำ (Introduction)

จากการที่มีการเกิดโรคระบาดของโรคโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 ซึ่งมีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ โดยการระบาดได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม 2562 ที่ผ่านมานั้นคร่าชีวิตผู้คน เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน และองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็น “ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ” เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563 และเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 ได้ออกแถลงการณ์ระบุว่า “ไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 ได้เข้าสู่ภาวะแพร่ระบาดไปทั่วโลกแล้ว” หลังมีการลุกลามไปยังหลายประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกอย่างรวดเร็ว นับได้ว่าการระบาดของโรคดังกล่าวนี้ได้นำมาซึ่งปริมาณขยะมูลฝอยติดเชื้อที่เพิ่มมากขึ้นหลายทวีคูณอย่างเป็นวงกว้างกว่าได้ สถานการณ์ของมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ยังคงน่าเป็นห่วง ทั้งในด้านของการเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างรวดเร็ว และ

ประชาชนยังขาดความเข้าใจในการกำจัดหรือแยกมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดในชุมชนบ้านเรือนในหลายประเทศมีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดเชื้อโควิด-19 เพิ่มขึ้น ทั้งในส่วนที่เป็นอุปกรณ์ป้องกันจากคนทั่วไปและการรักษาจากทีมงานแพทย์ เช่น หน้ากากอนามัย ถุงมือยางแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งชุดป้องกันตนเอง (Personal Protective Equipment; PPE) หลอดยา เข็มฉีดยา และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้รักษาผู้ป่วยติดเชื้ออื่น ๆ รวมทั้งการให้ประชาชนใช้ชุด Antigens Test Kit ด้วยตนเอง มูลฝอยติดเชื้อเป็นขยะที่อันตรายในแง่ของการส่งผลเสียต่อสุขภาพของผู้ที่อาจไปสัมผัส การเป็นพาหนะในการแพร่กระจายเชื้อไวรัสไปตามแหล่งชุมชน จึงจำเป็นต้องได้รับการจำกัดอย่างถูกวิธีสำหรับประเทศไทย ปัญหาเรื่องมูลฝอยติดเชื้ออาจไม่ใช่ว่าเป็นปัญหาหลักออกพร้อมกับวิกฤติโรคระบาด โควิด-19 เหมือนประเทศอื่น แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่ามูลฝอยติดเชื้อที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในอนาคตเมื่อประชากรในประเทศหันมาใช้หน้ากากอนามัยเพิ่มขึ้น มูลฝอยติดเชื้อจากสถานพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานีอนามัย คลินิก ทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนจำนวนมากกว่า 37,000 แห่ง ซึ่งในขณะที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสพบว่ามี การสร้างมูลฝอยติดเชื้อเพิ่มขึ้นจากเดิมอีกกว่า 5 เท่าตัว ด้วยผู้ป่วยที่ติดเชื้อ 1 คน จะมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยติดเชื้อได้ประมาณ 2.85 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน นอกจากนี้ประเทศไทยยังประสบปัญหามูลฝอยติดเชื้อจากบริการส่งอาหารในประเทศไทยด้วย โดยในช่วงเดือนมกราคม - มีนาคม พ.ศ. 2563 รัฐบาลประกาศมาตรการจำกัดการเดินทาง รวมถึงปิดบริการสถานประกอบการทุกอย่างยกเว้นที่จำเป็น ขยะพลาสติก เช่น กล่องพลาสติกใส่อาหารสำเร็จรูปหรืออาหารแบบเดลิเวอรี่ ซ้อนส้อมพลาสติก แก้วพลาสติก และหลอดดูดพลาสติก มีปริมาณเพิ่มขึ้น ปริมาณขยะเศษอาหารถูกทิ้งปะปนมากับขยะทั่วไปเองก็มีปริมาณเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากครัวเรือนและผู้จัดเก็บไม่มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัด แม้ปัญหามูลฝอยติดเชื้อจากโรคระบาดโควิด 19 จะมีความรุนแรงและส่งผลกระทบอย่างกว้างขวาง แต่เนื่องจากเป็นปัญหาที่เพิ่งเกิดขึ้นในสังคมโลกและในประเทศไทยได้ไม่นานจึงยังไม่มีกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการเฉพาะเจาะจง

เนื่องจากรัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564) เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทาง ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ ซึ่งมีสาระสำคัญให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มุ่งสู่การแก้ไขปัญหาขยะอย่างยั่งยืนลดผลกระทบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีวิธีการสำคัญ ได้แก่ การลดการเกิดขยะมูลฝอยหรือของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิดการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำ และใช้ประโยชน์ใหม่ เพื่อให้เกิดการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนต่อไป ขยะมูลฝอยที่ได้จากการคัดแยกจะถูกนำไปใช้ประโยชน์ใหม่ ส่วนที่เหลือจะนำไปกำจัดด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ กำจัดขยะติดเชื้อ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2560 กำหนดให้การเก็บขนและกำจัดขยะติดเชื้อเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากนำไปฝัง

กลบขยะเหล่านี้จะไม่ย่อยสลายและทำให้เชื้อโรคแพร่กระจายได้ จึงต้องนำไปกำจัดด้วยเตาเผาที่ติดตั้งอุปกรณ์บำบัดมลพิษทางอากาศดักไว้เพื่อให้ได้มาตรฐานของกรมควบคุมมลพิษ ทั้งที่ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ระบุไว้ชัดเจนว่าหากไม่เผา ภายใน 7 วัน ต้องเก็บไว้ในห้องที่มีอุณหภูมิต่ำกว่า 10 องศา ไม่เช่นนั้นจะเกิดการเน่าเหม็นและเชื้อโรคแพร่กระจายได้ง่าย ซึ่งเรื่องเหล่านี้กำลังเกิดขึ้นทั่วประเทศโดยเฉพาะพื้นที่สีแดงเข้มขยะติดเชื้อที่ถูกทิ้งไว้ปนเปื้อนกับขยะทั่วไป หรือกองไว้ เพื่อรอการเผาจะเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้เกิดการติดเชื้อเพิ่มขึ้น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่น (เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา) มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง โดยในมาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 18 มีสาระสำคัญถึงการกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่ในการจัดระบบกำจัดขยะมูลฝอยรวมและการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ และให้เทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการจัดระบบการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

เทศบาลตำบลท่าลี่ เป็นหนึ่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดเลยที่สามารถบริหารจัดการขยะมูลฝอยจนเป็นต้นแบบให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ด้วยท่าลี่ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดเลย เป็นที่ตั้งของสะพานมิตรภาพน้ำเหือง ซึ่งเชื่อมระหว่างอำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย กับแก่นท้าว แขวงไชยบุรี ประเทศลาว และจุดผ่านแดนถาวรสะพานมิตรภาพแม่น้ำเหืองสามารถเดินทางไปยังเมืองแก่นท้าว และเมืองหลวงพระบาง อีกทั้งยังเป็นประตูไปสู่เมืองต่าง ๆ เพื่อการค้าและท่องเที่ยวทั้งในลาว ต่ไปยังเวียดนาม และจีน ซึ่งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและโครงสร้างพื้นฐานนี้ ทำให้อำเภอท่าลี่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและในขณะเดียวกันก็เกิดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาขยะมูลฝอยที่เป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญและต้องร่วมมือกันแก้ปัญหา เทศบาลตำบลท่าลี่จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561 – 2565) และได้กำหนดนโยบายด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การลดปริมาณมูลฝอยและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย และกำหนดในพันธกิจ การพัฒนา พันธกิจที่ 6 ด้านการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยและการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (4) เพื่อจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล รวมถึงกำหนดในยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาเทศบาลตำบลท่าลี่ ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (9) ควบคุมการกำจัดขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย ไม่ให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (10) การจัดให้มีบริเวณทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง เทศบาลตำบลท่าลี่ร่วมกับชุมชนทั้ง 4 ชุมชน จัดทำโครงการลดปริมาณขยะในชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา เพื่อดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มุ่งสู่การแก้ไขปัญหาขยะอย่างยั่งยืน โดยใช้กลวิธีการณรงค์ประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ในการคัดแยกขยะและการแปรรูปขยะให้เกิดประโยชน์โดยการจัดทำเป็นสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกและ

ครอบครัวที่เจ็บป่วยและเสียชีวิต เป็นการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ ในครัวเรือน อันจะทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดปริมาณลง และเพื่อสร้างภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย จึงกำหนดให้ถนนทุกสายในเขตเทศบาลตำบลท่าลี่ เป็นถนนปลอดถังขยะ ในปี พ.ศ. 2552 และสอดคล้องกับจังหวัดเลยมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของจังหวัดเลย ภายใต้ นโยบาย “จังหวัดสะอาด” โดยใช้หลักการ 3Rs : Reduce Reuse และ Recycle ในการจัดการขยะต้นทาง ซึ่งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง สอนปลายทางกำหนดให้มีการกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และการจัดกลุ่ม Clusters ในการจัดการขยะมูลฝอย การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดเลยเน้นการมีส่วนร่วมในทุกระดับเพื่อร่วมกันดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อรองรับการท่องเที่ยว การค้าและการลงทุน

จากความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าลี่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะติดเชื้อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการบริหารจัดการขยะติดเชื้อในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย เพื่อจะได้ทราบข้อมูลและนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดแผนปฏิบัติการด้านขยะมูลฝอยในมิติอื่น ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายภาครัฐในพื้นที่โดยตรง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารและการจัดการเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เนื่องจากการบริหารจัดการเป็นความรู้ที่สามารถถ่ายทอด มีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่เกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ สามารถพิสูจน์ความจริงได้ ตลอดจนได้รับการศึกษาค้นคว้ามากันอย่างต่อเนื่อง เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการจัดการเป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง การบริหารราชการและการบริหารธุรกิจตลอดจนการจัดการทุกสาขา ในทางปฏิบัตินั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารแต่ละคนที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเป็นลักษณะผนวกความเป็นศิลป์ หมายถึงการประยุกต์เอาความรู้ หลักการ และทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม เพราะการจัดการในองค์กรแต่ละองค์กรมีปัจจัยที่แตกต่างกัน

พิทยา บวรวัฒนา (2556) การบริหาร หมายถึง เป็นเรื่องของการนำเอากฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะทำงานด้วยความเต็มใจด้วยความเที่ยงธรรมและอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

มัลลิกา ดันสอน (2554) การบริหาร (Administration) หมายถึง การกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยการ การสนับสนุนและการตรวจสอบให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

บรรจบ เนียมมณี (2553) การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มาทำงานร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน โดยประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- 1) บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- 2) ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
- 3) ต้องมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันเด่นชัด วัตถุประสงค์นั้น ๆ

ต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำการ

คำว่า “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) มีที่มาในเชิงพัฒนาขององค์ความรู้ที่แตกต่างกันแต่ปัจจุบันได้มีการกำหนดองค์ความรู้ทั้งสองด้านมาผสมผสานและประยุกต์เข้ากับองค์กรสมัยใหม่ สองคำนี้มีความหมายเช่นเดียวกันและสามารถใช้แทนกันได้ เพียงแต่ความนิยมคุ้นเคยหรือความนึกคิดเชิงภาษาที่แตกต่างกันไปบ้างเท่านั้น กล่าวคือ มินัย (Sense) ที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้ (วิชัย รูปชาติ, 2542)

ฮอดเก็ตต์ (Hodgetts, อ้างถึงใน วิชัย รูปชาติ, 2542) มองกระบวนการจัดการภายใต้แนวคิดเชิงระบบว่า กระบวนการจัดการที่แท้จริง ก็คือการทำหน้าที่ของการจัดการ (Management Function) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ของการจัดการภายใต้เรื่องที่สำคัญ 4 เรื่องได้แก่

- 1) การวางแผนกำหนดทิศทางของหน่วยงาน (Planning the Enterprises Direction)
- 2) การจัดโครงสร้างองค์กรและบุคคล (Organizing and Staffing the Structure)
- 3) การอำนวยการเชิงการนำและการผลักดันบุคลากร (Leading and Influencing the Personnel)
- 4) การควบคุมใน

แนวคิดเกี่ยวกับขยะติดเชื้อ

ขยะมูลฝอย (Solid Waste) หมายถึง สิ่งที่เกิดจากการใช้ในกิจกรรมของชีวิตประจำวันของมนุษย์แล้วถูกทิ้งขว้าง เนื่องจากไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไปหรือไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้ หรืออาจด้วยเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้สิ่งเหล่านั้นกลายสภาพเป็นสิ่งที่หมดคุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอีกต่อไป พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้คำจำกัดความว่าเป็นสิ่งต่าง ๆ ที่เราไม่ต้องการ ทั้งที่เป็นของแข็งหรืออ่อน มีความชื้น ได้แก่ถุงพลาสติก เศษกระดาดเศษอาหาร เศษผ้า ภาชนะกล่องใส่อาหาร ถั่ว มูลสัตว์หรือซากสัตว์ รวมถึงวัตถุอื่นใดที่เก็บกวาดได้จากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่ระบุว่า ขยะมูลฝอยเป็นส่วนหนึ่งของคำว่า “ของเสีย” ซึ่งหมายถึงความรวมถึงขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มูลสารหรือวัตถุอันตรายอื่นใดซึ่งถูกปล่อยทิ้งไว้หรือมาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งสิ่งตกค้างหรือกากตะกอนจากสิ่งเหล่านั้นที่อยู่ในสภาพของแข็งของเหลว หรือก๊าซ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ขยะ หรือ มูลฝอย หรือมูลฝอยชุมชน เป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน โดยรวมถึงเศษกระดาด เศษผ้า เศษอาหาร เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถั่ว มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น รวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือครว้เรือน ยกเว้นมูลฝอยที่มีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

รศศ ศรีสถิตย์ (2553) ได้แบ่งแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยชุมชนออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1) เขตที่อยู่อาศัย (Domestic Area) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมประจำวัน ในการดำรงชีวิตตามบ้านเรือนของประชาชนทั่วไป ส่วนใหญ่แล้วขยะมูลฝอยมาจากห้องครัว เช่น เศษอาหาร ผัก ผลไม้ เป็นต้น นอกจากนี้อาจมีเศษกระดาษ พลาสติก ปะปนมาตามกิจกรรมที่เกิดขึ้น

2) เขตพาณิชยกรรม (Commercial Area) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรม ประเภทธุรกิจการค้าขายของชุมชน โดยเฉพาะตามเขตย่านพาณิชยกรรม ตลาดสด ขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ ได้แก่ เศษสินค้าที่ไม่ต้องการ เช่น บรรจุภัณฑ์ พลาสติก กระดาษ เป็นต้น หากพิจารณาในตลาดสดจะพบขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เป็นสารอินทรีย์ เช่น เศษผัก ผลไม้ ที่เกิดจากการค้าขายอาหารสด โดยทั่วไปขยะมูลฝอยจากเขตนี้ไม่ค่อยก่อปัญหามากนัก เพราะขยะมูลฝอยประเภทเศษกระดาษ พลาสติก มักถูกคัดแยกออกไปก่อนโดยกลุ่มแม่ค้าหรือพวกเก็บเศษขยะมูลฝอยไปจำหน่าย รวมทั้งพวกเศษอาหาร ผักสด ผลไม้ จะมีคนมารับซื้อไปเลี้ยงสัตว์

3) เขตสถานที่ราชการ สถาบันการศึกษา (Institution Area) ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมบริการของทางราชการ การเรียนการสอน โดยมูลฝอยส่วนใหญ่เป็นเศษกระดาษ พลาสติก นอกจากนี้ยังมีพวกของเสียอันตรายบ้างในบางส่วนที่มาจากอาคารที่มีการเรียนการสอนด้าน วิทยาศาสตร์ การแพทย์ หรือการเพาะเลี้ยงเชื้อ หรือมีสารเคมีประเภทอันตราย เช่น โลหะหนัก สารรังสี เป็นต้น ขยะมูลฝอยอันตรายจากบริเวณนี้สามารถควบคุมได้ง่ายกว่าจากชุมชน

4) เขตอุตสาหกรรม (Industrial Area) ได้แก่ บริเวณที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ และมีการผลิตขยะมูลฝอยเกิดขึ้น ทั้งที่เกิดจากกระบวนการผลิตโดยตรงและโดยอ้อม เช่น เกิดจาก บรรจุภัณฑ์หรือของเสียจากการผลิตเอง องค์ประกอบของขยะมูลฝอยจากแหล่งอุตสาหกรรมแบ่งเป็น ขยะมูลฝอยทั่วไปและขยะมูลฝอยอันตราย โดยลักษณะขยะมูลฝอยอันตรายขึ้นอยู่กับประเภท อุตสาหกรรม ขยะมูลฝอยที่เป็นอันตรายอาจมีประโยชน์ต่อกิจกรรมอื่นได้ เช่น น้ำมันเก่าหรือเศษ น้ำมันเชื้อเพลิง สารทำลายที่ใช้แล้ว สามารถนำไปปรับปรุงคุณภาพหรือผสมกับน้ำมันเชื้อเพลิงชนิด อื่นได้ ส่วนขยะมูลฝอยทั่วไปจากเขตอุตสาหกรรมมีลักษณะเหมือนกับขยะมูลฝอยชุมชนทั่วไปทั้งนี้อาจ เกิดจากกิจกรรมประจำวันของคนงานหรือพนักงาน

5) เขตเกษตรกรรม (Agricultural Area) ได้แก่ บริเวณที่มีการเพาะปลูก หรือฟาร์ม เลี้ยงสัตว์ ดังนั้น ขยะมูลฝอยส่วนใหญ่มักเป็นสารอินทรีย์ที่พร้อมจะเน่าเปื่อยย่อยสลายและส่งกลิ่นเหม็นรบกวน เช่น เศษผัก ผลไม้ ขยะมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลจากสัตว์เลี้ยง หากมีการจัดการที่ดีมูลฝอย เหล่านี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น การทำปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์หรือเศษผัก ผลไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ในเขตเกษตรกรรมยังมีการใช้สารเคมีและวัตถุที่มีพิษซึ่งจะกลายเป็นขยะมูลฝอยอันตราย

สถานการณ์การจัดการมูลฝอยติดเชื้อของประเทศ

สถานพยาบาลเป็นหน่วยบริการสุขภาพให้แก่ประชาชนทั้งการรักษาพยาบาล ส่งเสริม ป้องกันโรคและฟื้นฟู ดังนั้น กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงพยาบาลก่อให้เกิดของเสียและมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ทั้งมูลฝอยทั่วไปมูลฝอยอันตราย และมูลฝอยที่เกิดจากกระบวนการทางการแพทย์ที่ติดเชื้อ และไม่ติดเชื้อ ซึ่งล้วนแต่ต้องการจัดการเป็นพิเศษ โดยเฉพาะมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดจากกระบวนการ

รักษาพยาบาล การตรวจวินิจฉัย การให้ภูมิคุ้มกันโรค ซึ่งในกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดขอบเขตของแหล่งกำเนิดมูลฝอยติดเชื้อออกเป็น 3 แหล่งใหญ่ ๆ คือ สถานพยาบาลคน สถานพยาบาลสัตว์ และห้องปฏิบัติการเชื้ออันตราย

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง (Local Self Government) นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้มากมาย ยกตัวอย่างเช่น

อุทัย หิรัญโต (2523) อ้างถึงใน โกวิท พวงงาม, 2548) ให้นิยามว่าการปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองท้องถิ่นและดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วนทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมจากรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น.

แฮร์ริส จี. มอนตาญ (Harris G. Montagu, 1984) นิยามว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประชาชนไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปความหมายสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การจัดการปกครองท้องถิ่นของคนในท้องถิ่น โดยการเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาดำเนินการปกครอง ซึ่งท้องถิ่นและชุมชนแต่ละชุมชนอาจจะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันทั้งในด้านพื้นที่ จำนวนประชากรความเจริญมั่งคั่ง ทำให้ท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นมีลักษณะการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะ การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมแต่อำนาจของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องมีขอบเขต ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น หากมีอำนาจมากเกินไปหน่วยงานท้องถิ่นนั้น ก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตยเองซึ่งจะกระทบต่อความมั่นคงของชาติ อำนาจของท้องถิ่นมีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของความเจริญของแต่ละท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ

หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง โดยแบ่งสิทธิออกเป็น 2 ประการ คือ 1) สิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 2) สิทธิที่จะกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ (เช่น การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบเทศบาล จะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน

ปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงาน เพื่อจะได้แก้ปัญหาของประชาชนในชุมชนได้อย่างถูกต้องส่งเสริมประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจตามวิถีของแนวทางระบอบประชาธิปไตย

บริบทพื้นที่ที่ศึกษา

อาณาเขตที่ตั้ง

จังหวัดเลยตั้งอยู่เหนือสุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในแนวเทือกเขาเพชรบูรณ์ มีพื้นที่ประมาณ 11,424 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,140,382 ไร่ จัดว่าเป็นจังหวัดขนาดกลาง ลักษณะรูปร่างของพื้นที่จังหวัดคล้ายกับกระทะใบบัว นับเป็นศูนย์กลางการคมนาคมระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือ เรียกได้ว่าเป็นประตูสู่ล้านนา และในอนาคตจะเป็นประตูสู่ล้านช้างด้วย จังหวัดเลยอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ตามทางรถยนต์ประมาณ 520 กิโลเมตร มีชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและจังหวัดใกล้เคียง 6 จังหวัด

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลท่าลี่ เป็นที่ราบและมีลำน้ำไหลผ่านเทศบาล นั่นก็คือ แม่น้ำคาน นอกจากนี้ยังมีลำน้ำห้วยเล็กๆ ไหลผ่าน อันได้แก่ ห้วยน้ำวัก ห้วยเตื่อ และ ห้วยอีซู่ ท่าลี่ เมืองชายแดนติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดเลยอยู่ห่างจากตัวจังหวัดเลย ระยะทาง 46 กิโลเมตร บริเวณของเทศบาลตำบลท่าลี่ เป็นแหล่งชุมชนเก่าแก่ มีผู้คนอาศัยติดต่อกันมาเป็นเวลายาวนาน กว่า 125 ปี ท่าลี่ มีภูมิประเทศเป็นแอ่งกระทะ มีภูเขาล้อมรอบ เปรียบเสมือนอ้อมกอดแห่งขุนเขา มีน้ำคานไหลผ่าน เปรียบเสมือนสายเลือดที่หล่อเลี้ยงชาวท่าลี่ ให้อุดมสมบูรณ์ ในอดีตชาวบ้านได้ทำเครื่องมือคักปลาที่สานด้วยไม้ไผ่ บริเวณแม่น้ำคาน เรียกว่า "หลี่" ภายหลังได้แผลงเป็น "ลี่" จึงเป็นที่มาของอำเภอท่าลี่มาจนถึงปัจจุบัน เทศบาลตำบลท่าลี่ มีพื้นที่ 5 ตารางกิโลเมตร มีประชากร จำนวนทั้งสิ้น 2,090 คน แยกเป็น เพศชาย 1,008 คน เพศหญิง 1,082 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 526 ครัวเรือน มีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 418 คน ต่อตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 2 หมู่บ้าน 4 ชุมชน มีอาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดกับทุ่งนาโพธิ์ บ้านเมียง ตำบลหนองผือ เขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

ทิศใต้ ติดกับบึงวังสีม บ้านท่าลี่ ตำบลท่าลี่ เขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

ทิศตะวันออก ติดกับลำน้ำคาน บ้านโนนสว่าง ตำบลท่าลี่ เขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

ทิศตะวันตก ติดกับห้วยน้ำวัก บ้านท่าลี่ ตำบลท่าลี่ เขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

บทสรุป

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะติดเชื้อของเทศบาลตำบลท่าลี่ จังหวัดเลย มีดังนี้

ขยะเป็นสิ่งที่เกิดจากการใช้ในกิจกรรมของชีวิตประจำวันของมนุษย์แล้วถูกทิ้งขว้างเนื่องจากไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไปหรือไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้ใช้ หรืออาจด้วยเหตุผลอื่น ๆ ที่ทำให้สิ่งเหล่านั้นกลายเป็นสิ่งที่หมดคุณค่าหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตอีกต่อไป พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ให้คำจำกัดความว่าเป็นสิ่งต่าง ๆ ที่เราไม่ต้องการ ทั้งที่เป็นของแข็งหรืออ่อน มีความชื้น ได้แก่ถุงพลาสติก เศษกระดาษเศษอาหาร เศษผ้า ภาชนะกล่องใส่อาหาร เศษมูลสัตว์หรือซากสัตว์ รวมถึงวัตถุอื่นใดที่เก็บกวาดได้จากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่ระบุว่า ขยะมูลฝอยเป็นส่วนหนึ่งของคำว่า “ของเสีย” ซึ่งหมายความรวมถึงขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มูลสารหรือวัตถุอันตรายอื่นใดซึ่งถูกปล่อยทิ้งไว้หรือมาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งสิ่งตกค้างหรือกากตะกอนจากสิ่งเหล่านั้นที่อยู่ในสภาพของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ ซึ่งมีวิธีการจัดการกับขยะหลายรูปแบบมาก ทั้งการนำกลับมาใช้ใหม่ หรือทำการรีไซเคิลให้เป็นสิ่งของใหม่เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการขยะติดเชื้อของเทศบาลตำบลอื่นในจังหวัดเลย เพื่อให้มีขยะติดเชื้อลดน้อยลง

เอกสารอ้างอิง (References)

- โกวิทย์ พวงงาม. (2548). *การปกครองท้องถิ่นไทย: หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ธเรศ ศรีสถิตย์. (2553). *วิศวกรรมการจัดการมูลฝอยชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจบ เนียมมณี. (2553). *หลักการบริหาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2556). *ความหมายของการบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2554). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.
- วิชัย รูปขำดี. (2542). *การบริหารจัดการ*. กรุงเทพฯ: สสสบัณฑิตบริหารศาสตร์.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์

Hodgetts, R. M. (1991). *Organizational Behavior: Theory and Practice*. New York: Macmillan Publishing Company.

Montagu, Harris G. (1984). *Comparative Local Government*. Great Britain : William Brendon and Son.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นการค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่น่าสนใจ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jmli/index> เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข ⁽¹⁾ เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข⁽¹⁾กำกับไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้พิมพ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้พิมพ์นั้น ผู้พิมพ์ต้องระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความที่กำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น อนุวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น
2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์, 2561)
2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)
3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (สมาน งามสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)
 2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)
 3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)
- เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.
 Author.// (Year of Publication).// Title of Book.// Edition of Book.// Place of
 Publication.// Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york:
 John wiley & sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, /เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่
 พิมพ์).//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
 Author.// (Date of Publication).// Title of Article.// Name of
 Journal.// Year(Volume).// page.

ตัวอย่าง

ยรรยวรรกร ทองแถม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการ
 สร้างแบรนด์ชุมชนกาแปดอยเผ่าไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก.
วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, /เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//
 เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of Newspaper.//

page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//

Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//รายงานผลการวิจัย.//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.

รายงานผลการวิจัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).//ตำแหน่ง.//[บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุขะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).//ชื่อเรื่อง.//สืบค้น วัน เดือน ปี.//จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก <http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.